

„Novi Vargas Ljosa.“
Siempre

SANTJAGO RONKALJOLO

Najmladi dobitnik prestižne španske nagrade
za roman *Alfaguara* 2006 i nagrade
The Independent Foreign Fiction Prize 2011

CRVENI APRIL

*Santiago
Roncagliolo*

CRVENI APRIL

Prevela sa španskog
Ljiljana Popović Anđić

Naslov originala
Santiago Roncagliolo
ABRIL ROJO

*Za Rosu,
jer ja sam
odande gde si ti*

Posmatrajte orgiju korupcije koja guši zemlju; glad što uništava jedne i sitost od koje pucaju drugi; razgovarajte sa ljudima koji idu peške, posmatrajte one na konjima ... Tako će se objasniti to nasilje...

*A ako nećete sadašnja objašnjenja,
pročitajte ponovo Jevanđelje po Mateju (21:12,13) i naći ćete hiljadugodišnje objašnjenje
gneva koji mnogi ljudi na zemlji smatraju svetim.*

EFRAIN MOROTE,
rektor Nacionalnog univerziteta
San Kristobal u Uamangi

Mi smo ljudi puni vere...

Na Četvrtoj plenarnoj sednici obećali smo da ćemo se suprotstaviti krvoproliću...

Sinovi naroda nisu mrtvi, žive u nama i titraju u nama.

ABIMAEEL GUSMAN,
lider Sendero Luminosa

Rat je svet, njegova institucija je božanska I jedan od svetih zakona sveta.

Održava u ljudima sva velika osećanja,

Kao što su čast, nesebičnost, vrlina i hrabrost, I jednom rečju, sprečava ga da upadne U najodvratniji materijalizam.

HELMUT FON MOLTKE,
citiran u senderističkom letku
„O ratu: poslovice i citati“

Četvrtak, 9. mart

Na dan 8. marta 2000. godine, u sredu, dok se nalazio u blizini svoje kuće u mestu Kinua, Hustino Majta Karaso (31) pronašao je leš.

Kako je saopštio nadležnim vlastima, davalac izjave je već tri dana bio na karnevalu u spomenutom naselju, gde je učestvovao na seoskoj igranci. Usled te okolnosti, tvrdi da se ne seća gde se nalazio prethodne noći, niti dveju prethodnih, kada je, prema sopstvenoj izjavi, popio velike količine alkoholnih pića. Tu verziju nije mogao da potvrdi nijedan od 1.576 stanovnika mesta koji tvrde da su takođe bili u alkoholizovanom stanju tokom prethodna 72 sata povodom navedene proslave. balkandownload - forster.

Spomenuti Hustino Majta Karaso (31) izjavljuje da je osmog ujutro bio na lokalnom trgu zajedno sa Manuelčom Pačasom Ispihujem (28) i Deolindom Paukarom Kisperom (32) koji to nisu mogli da potvrde. Potom je, kako izjavljuje, postao svestan svojih radnih obaveza u prodavnici *Moj Peru* gde obavlja dužnost prodavca. Ustao je i krenuo ka pomenutom objektu, ali je na pola puta bio žrtva iznenadnog napada iscrpljenosti i odlučio je da se vrati kući na zasluženi počinak.

Pre nego što je stigao do svojih vrata, napad je postao jači, te je spomenuti ušao u kuću svog komšije Nemesija Limante Uamana (41) kako bi se odmorio pre no što pređe preostalih petnaest metara do vrata svoje kuće. Kada je ušao u objekat, kako izjavljuje, nije primetio ništa sumnjivo niti je ikoga sreo, tako da se preko dvorišta uputio pravo u staju, gde je legao. Izjavljuje da je tamo proveo sledećih šest sati sam. Nemesio Limanta Uaman (41) odbacio je njegovu verziju tvrdeći da je u dvanaest sati iznenadio pri izlasku iz staje mladu Teofilu Senteno de Paukar (23), suprugu Deolinda Paukara Kispera (32), prema svedocima obdarenu pozamašnom pozadinom i velikim karnalnim apetitom, ali to su, naime, demantovali kako njen suprug tako i spomenuti Hustino Majta Karaso (31).

Sat kasnije, u trinaest časova, u trenutku kada se protezao da se rasani, davalac izjave kaže da je dotakao neko grubo i kruto telo, napola sakriveno slamom. Verujući da je možda reč o sakrivenoj kutiji s novcem, vlasništvu vlasnika objekta, davalac izjave je odlučio da pristupi iskopavanju. Zamenik okružnog tužioca je kako dolikuje ukorio davaoca izjave zbog očiglednih loših namera, na šta je Hustino Majta Karaso (31) odgovorio pokazujući istinsko kajanje, izjavivši da će se potom ispovediti svešteniku Hulijanu Gonsalesu

Kaskinjanu (65), parohu spomenutog mesta.

Približno u trinaest časova i deset minuta, davalac izjave je zaključio da je predmet suviše veliki da bi bio kutija i da više liči na spaljen, crn i lepljiv torzo. Sklonio je potom poslednje komadiće slame koji su ga pokrivali, pronasavši nepravilnu površinu probušenu raznim rupama. Otkrio je, kako saopštava, da jedna od tih rupa predstavlja usta puna crnih zuba i da su u produžetku tela još ostali delići materijala od košulje, isto tako spaljene i izmešane sa kožom i pepelom tela izobličienog vatrom.

Približno u trinaest časova i petnaest minuta, užasnuti krici Hustina Majte Karasa (31) probudili su ostalih 1.575 stanovnika mesta.

To se konstatuje ovim aktom koji 9. marta 2000. potpisuje u provinciji Uamanga[1]

Feliks Čakaltana Saldivar,
zamenik okružnog tužioca

Tužilac Čakaltana stavio je tačku sa izrazom sumnje na usnama. Ponovo ga je pročitao, obrisao jednu kvačicu i dodao zarez crnim mastilom. Tako je. To je bio dobar izveštaj. Poštovao je sve propise. Precizno je birao glagole i nije upadao u uobičajenu razuzdanu upotrebu prideva u pravničkim tekstovima. Izbegavao je reči sa slovom n jer je njegova mašina „oliveti“ iz 75. izgubila n - ali je znao dovoljno reči da mu ove ne bi bile potrebne. Mogao je da napiše „conyuge“ umesto „senor esposo“, ili „amanecer“ umesto „manana“.[2] Zadovoljno je ponovio sebi da u njegovom srcu čoveka od zakona postoji pesnik koji želi da izađe.

Izvadio je papir iz valjka, sklonio indigo za buduće spise i stavio svaku kopiju dokumenta u sopstveni koverat: jedan za arhivu, jedan za krivični sud, jednu za dosije i jedan za komandu vojne oblasti. Trebalo je još da doda izveštaj patologa. Pre nego što je otišao u policijsku stanicu napisao je još jednom - kao i svakog jutra - molbu da mu se pošalje materijal kako bi dobio novu pisaću mašinu, dve olovke i pakovanje indiga. Poslao je već 36 molbi i čuvao je potpisane priznanice za sve. Nije hteo da bude agresivan, ali, ako materijal ne stigne brzo, mogao bi da započne administrativni postupak kako bi ga odlučnije tražio.

Nakon što je lično odneo molbu i dao da se potpiše priznanica, izašao je na Trg oružja. Zvučnici postavljeni na sva četiri ćoška trga oglašavali su život i rad uglednih stanovnika Ajakuča kao deo kampanje Ministarstva Predsedništva da se provincija nadahne otadžbinskim vrednostima: don Benigno Uaranga Sespedes, čuveni doktor iz Ajakuča, studirao je na Nacionalnom univerzitetu San Markos i posvetio je život mudroj medicinskoj nauci u kojoj je poženjeo razne pohvale i mnoge počasti. Don Paskual Espinosa Čamočumbi, ugledni advokat iz Uante, istakao se svojom željom da pomogne provinciji kojoj je ostavio u amanet bistu oslobodioca Bolivara. Za zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltanu Saldivara, ti životi svečano obznanjeni na Trgu oružja bili su uzori koje je valjalo slediti, primeri sposobnosti njegovog naroda da napreduje uprkos nemaštini. Pitao se da li će jednog dana, kao znak priznanja za neumorni rad u prilog pravde, njegovo ime zaslužiti da bude ponavljano preko tih zvučnika.

Prišao je jednom štandu sa novinama i zatražio list *Komersio*. Prodavač mu je rekao da tog dana list nije stigao u Ajakučo, ali da ima jučerašnje izdanje.

Čakaltana ga je kupio. Ništa ne može da se promeni mnogo preko noći, pomislio je, svi dani su u načelu isti. Zatim je nastavio put u policijsku stanicu.

Dok je hodao, leš iz Kinaua izazvao mu je neodređenu mešavinu ponosa i uznemirenosti. To mu je bila prva žrtva ubistva za godinu dana od njegovog povratka u Ajakučo. To je bio znak napretka. Do tog trenutka, svaki smrtni slučaj išao je iz bezbednosnih razloga direktno u Vojni sud. Tužilaštvo je dobijalo samo svađe pijanaca ili slučajeve kućnog zlostavljanja, u najbolju ruku neko silovanje, često supruga nad suprugom.

Tužilac Čakaltana tu je video problem kategorizacije zločina i štaviše, poslao je krivičnom sudu Uamange dopis na tu temu, na koji još nije dobio odgovor. Po njegovom mišljenju, ta praksa u zakonitom braku nije mogla da se nazove silovanjem. Supruzi ne siluju svoje supruge: obavljaju svoju dužnost. Ali tužilac Feliks Čakaltana Saldivar, koji je razumeo ljudsku slabost, obično je pokretao proces pomirenja strana i obavezivao supruga da obavlja svoju bračnu dužnost ne nanoseći nikakvu povredu. Tužilac se setio svoje bivše supruge Sesilije. Ona se nikad nije žalila, barem ne na to. Tužilac se prema njoj odnosio s poštovanjem, jedva da ju je doticao. Ona bi se zaprepastila kada bi videla dimenzije slučaja s lešom. Jednom u životu bi mu se divila.

Na prijavnici policijske stanice, jedan usamljeni narednik čitao je sportski list. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar prišao je zvonkim koracima i nakašljao se.

- Tražim kapetana Pačeka.

Narednik je podigao pogled pun dosade. Žvakao je drvce šibice.

- Kapetana Pačeka?

- Tako je. Treba da obavimo krajnje važan zadatak.

Tužilac se predstavio. Činilo se da je naredniku neprijatno. Pogledao je u stranu. Tužiocu se učinilo da vidi nekoga, nečiju senku. Možda je grešio. Narednik je zapisao tužiočeve podatke i zatim izašao sa prijavnice s papirom. Tužilac je čuo kako se njegov glas mesa s drugim u susednoj sobi, ne mogavši da razazna šta su govorili. U svakom slučaju, pokušavao je da ne čuje. To bi predstavljalo narušavanje institucionalne komunikacije. Narednik se vratio posle osam minuta.

- Znete... danas je četvrtak, doktore. Četvrtkom kapetan dolazi samo po podne... Ako dođe... jer i on ima razne obaveze...

- Ali postupak nalaže da zajedno odemo po nalaz veštaka u vezi sa nedavno ubijenim... i dogovorili smo se da...

- ...a i sutra je komplikovan dan, doktore, jer je u nedelju parada i treba se pripremiti.

Tužilac je pokušao da ponudi neoboriv argument:

- ... Ali... počivši ne može da čeka...

- Taj više ništa ne čeka, doktore. Ali ne brinite, preneću kapetanu da ste se pojavili lično u našim kancelarijama u vezi sa dotičnom žrtvom.

Ne znajući tačno kako, zamenik okružnog tužioca je dopustio da ga reči podređenog dovedu do izlaza. Hteo je da odgovori, ali već je bilo kasno da nešto kaže. Bio je na ulici. Iz džepa je izvadio maramicu i obrisao znoj. Nije bio siguran šta da radi, da li da preskoči proceduru ili da sačeka kapetana. Čekati do ponedeljka, međutim, bilo je suviše. Tražiće mu pravovremeni izveštaj. Ići će sam. I podneće žalbu Generalnoj administraciji policije, sa kopijom za provincijsko tužilaštvo.

Ponovo je pomislio na leš i to ga je podsetilo na majku. Nije otišao da je poseti. Moraće da svrati do nje u povratku iz bolnice, da vidi je li dobro. Prešao je s jedne strane grada na drugi za petnaest minuta, ušao u Vojnu bolnicu i potražio odeljenje za opekotine ili mrtvačnicu. Zbunio se našavši se među povređenima, pretučenima i napaćenima. Odlučio je da upita jednu medicinsku sestru koja je sa kompetentnim autoritetom upravo ispraćala dva starca.

- Tražim doktora Faustina Posadasa, molim vas.

Medicinska sestra ga je prezirno pogledala. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar se pitao da li je potrebno da istakne svoju funkciju. Medicinska sestra je ušla u neku kancelariju i pet minuta kasnije ponovo izašla.

- Doktor je izašao. Sedite da ga sačekate.

- S... samo sam došao po jedan papir. Potreban mi je jedan policijski forenzički izveštaj.

- Ja uglavnom nisam u toku. Ali sedite, molim vas.

- Ja sam okružni tuž...

Nije vredelo. Medicinska sestra je izašla da pomogne nekoj ženi koja je vrištala od bola. Nije bila povređena. Samo je vrištala od bola. Tužilac je seo između jedne starije gospoje koja je kukala na kečuanskom i policajca sa krvavom posekotinom na ruci. Otvorio je novine. Naslov je najavljiavao vladin plan krađe na aprilskim izborima. Počeo je da čita sa nezadovoljstvom, razmišljajući kako takve sumnje treba prijaviti Javnom tužilaštvu kako bi se prikladno razjasnile pre no što se objave u štampi izazivajući žalosne nesporazume.

Kada je okrenuo stranu, učinilo mu se da ga regrut na ulazu posmatra. Ne. Više ne. Skrenuo je pogled. Možda ga nije ni gledao. Nastavio je da čita. Otprilike svakih šest minuta neka medicinska sestra bi se pojavila na nekim vratima i prozivala osobe u sali, čoveka bez ruku ili dečaka sa dečjom paralizom koji je napuštao svoje mesto stenjući od bola i uzdišući od olakšanja. Na trećoj strani, tužilac je osetio da policajac pored njega pokušava da čita preko njegovog ramena. Kad se okrenuo, policajac je zadubljeno posmatrao svoju ranu. Čakaltana je zatvorio novine i stavio ih na krilo, lupkajući prstima po hartiji da se zabavi dok čeka.

Doktor Posadas nije dolazio. Tužilac je hteo da kaže nešto medicinskoj sestri, ali nije znao šta. Podigao je pogled. Ispred njega je jedna devojka jecala. Lice joj je bilo namodreno i crveno, a jedno oko potpuno natečeno. Oslanjala je izmučeno lice na majčino rame. Činilo se da je neudata.

Čakaltana se pitao šta da se pravno radi sa silovanim neudatim ženama. U početku je tražio zatvor za silovatelje, u skladu sa zakonom. Ali oštećene su se bunile: ako napasnik ode u zatvor, ne može da se uda za njega da povрати izgubljenu čast. Nametala se, dakle, potreba da se izvrši reforma krivičnog zakona. Zadovoljan svojim rezonovanjem, tužilac je rešio da krivičnom sudu Uamange pošalje nov dopis na tu temu, podstičući ih pritom da mu daju odgovor na prvi. Neki pištavi glas sa severnjačkim naglaskom trgao ga je iz razmišljanja:

- Tužilac Čakaltana?

Neki oniži čovek s naočarima, loše obrijan i masne kose, jeo je čokoladu pored njega. Lekarski mantil mu je bio isflekan senfom, sosom i nečim smeđim, ali su mu ramena bila čista kako bi belinom prikrija perut koja se osipala iz glave.

- Ja sam Faustino Posadas, forenzičar.

Pružio mu je ruku umrljanu čokoladom i tužilac ju je stegao. Zatim ga je poveo mračnim hodnikom punim bolova. Neke osobe su mu prilazile stenjući, tražeći pomoć, ali lekar ih je jednim pokretom slao u salu, kod medicinske sestre molim vas, ja pregledam samo mrtve.

- Nisam vas ranije video - rekao je lekar dok su ulazili na novo odeljenje, sa drugom čekaonicom. - Jeste li iz Lime?

- Iz Ajakuča sam, ali sam odmalena živeo u Limi. Premešten sam pre godinu dana.

Patolog se nasmejao.

- Iz Lime u Ajakučo? Mora da se niste lepo ponašali, gospodine

Čakaltana... - zatim se nakašljao. - Ako... dozvolite da tako kažem.

Zamenik okružnog tužioca nikad se nije loše ponašao. Nije učinio ništa loše, nije učinio ništa dobro, nikad nije učinio ništa što nije određeno pravilima njegove institucije.

- Ja sam tražio premeštaj. Moja gospođa majka je ovde i nisam dolazio dvadeset godina. Ali sad kad nema terorizma, sve je mirno, zar ne?

Patolog se zaustavio pred nekim vratima ispred sale pune porodilja na akušerskom odeljenju. Prebacio je čokoladu u drugu ruku i izvadio iz džepa neki ključ.

- Mirno, naravno.

Otvorio je vrata i ušli su. Posadas je uključio bela neonska svetla koja su malo treptala pre no što su se sasvim upalila. Jedno od njih je nastavilo da isprekidano treperi.

U prostoriji se nalazio krevet prekriven čaršavom. A ispod čaršava nešto. Čakaltana se trgao. Molio je boga da je to samo sto.

- Ja sam... došao samo po odgovarajući doku...

- Zapisnik, da.

Doktor Posadas je zatvorio vrata i prišao pisaćem stolu. Počeo je da prevrće papire.

- Mislio sam da je ovde... Trenutak, molim vas...

Nastavio je da prevrće. Čakaltana nije mogao da skine pogled sa čaršava. Lekar je primetio. Upitao je:

- Jeste li ga videli?

- Nisam! Ja sam... prikupio izjave policajaca koji su bili na dužnosti.

- Policajaca? Nisu ga ni videli.

- Kako?

- Naredili su vlasniku lokala da stavi telo u kesu pre nego što su ušli. Ne znam šta su mogli da kažu.

- Ah.

Posadas je načas prestao da kopa po papirima. Okrenuo se ka tužiocu.

- Trebalo bi da ga vidite.

Čakaltana je pomislio da njegov zadatak već suviše dugo traje.

- Meni treba samo izv...

Ali lekar je prišao stolu i skinuo pokrivač. Ugljenisano telo ih je pogledalo. Imao je, zaista, stisnute zube, ali je u toj crnoj masi ipak moglo je da se prepozna ljudsko poreklo. Nije mirisalo na mrtvacu. Mirisalo je kao petrolejske

lampe. Svetio je zatreptalo.

- Nisu nam ostavili bogzna šta za posao. A? - osmehnuo se Posadas.

Čakaltana se ponovo setio da treba da obiđe majku. Pokušao je da povрати koncentraciju. Obrisao je znoj. Nije bio isti kao pre. Bio je hladan.

- Zašto ga držite na akušerskom odeljenju?

- Nema mesta. Osim toga, svejedno je. Mrtvačnica više nema frižider.

Pregoreo je kad su bila isključenja struje.

- Isključenja nema već godinama.

- Ne i u našoj mrtvačnici.

Posadas se vratio pisaćem stolu sa papirima. Čakaltana je obišao ležaj pokušavajući da gleda na drugu stranu. Telo nije bilo spaljeno ujednačeno. Iako je lice i dalje imalo izvesne crte, obe noge su se pretvorile u jedan jedini mračni produžetak. Sa gornje strane virile su neke krive izrasline, kao grane nekog skamenjenog žbuna. Čakaltana je osetio mučninu, ali je pokušao da sakrije nešto tako neprofesionalno. Posadas je uperio u njega svoje kose, nepoverljive pacovske okice.

- Vi ćete da vodite istragu? A vojnici?

- Gospoda iz oružanih snaga - ispravio ga je tužilac - nemaju zašto da intervenišu. Ovaj slučaj ne spada u vojnu nadležnost.

Posadas kao da se iznenadio čuvši to. Rekao je odsečno:

- Svi slučajevi spadaju u vojnu nadležnost.

U Posadasovom tonu bilo je nečeg izazivačkog. Čakaltana je pokušao da upotrebi svoj autoritet.

- Još treba izvršiti proveru slučaja. Tehnički, još bi moglo da bude reći o nesreći...

- Nesreći?

Oteo mu se opor smeh koji ga je naterao na kašalj i pogledao je leš kao da hoće s njim da podeli šalu. Bacio je na pod omot čokolade i izvadio kutiju cigareta. Ponudio je jednu tužiocu, koji je jednim pokretom odbio. Patolog je pripalio, izbacio dim drugim kašljem i rekao ozbiljnim tonom:

- Muškarac između četrdeset i pedeset godina, kako se čini. Beo, barem beličast. Pre dva dana je bio viši.

Zamenik okružnog tužioca osetio je obavezu da pokaže profesionalnu hladnokrvnost. Bilo mu je hladno. Drhtavo je rekao:

- Postoji li... neki trag o identitetu nastradalog?

- Nisu preostale ni fizička obeležja ni lične stvari. Ako je imao ličnu kartu,

mora da je tu negde unutra.

Čakaltana je posmatrao telo koje kao da se raspadalo dok ga je gledao. Neka crna smesa mu je prožela pamćenje.

- Zbog čega isključujete nesreću?

Posadas kao da je čekao to pitanje sa milostivim ponosom, kao profesor pred glupavim dečakom u razredu. Ustao je od stola i stao pored ležaja i počeo da izlaže pokazujući razne delove tela.

- Prvo su ga polili kerozinom i zapalili. Ima ostataka goriva na celom telu...

- Mogao je da strada u nekom požaru. Neko se uplašio da prijavi i sakrio je telo. Seljaci se često plaše da policija...

- Ali to im nije bilo dovoljno - nastavio je Posadas, kao da ga nije čuo. - Pa su ga zapalili još.

Pustio je da tišina prida veću dramatičnost njegovim rečima. Njegov pacovski pogled čekao je Čakaltanino pitanje:

- Kako još?

- Niko ne ostaje u ovom stanju samo zato što su ga zapalili, gospodine tužioče. Tkivo je otporno. Mnogi ljudi prežive čak i totalne opekotine od goriva. Saobraćajne nesreće, šumske požare... Ali ovo...

Udahnuo je dim i ispuštio ga na ležaj, u visini crnog lica. Kao da je pušio onaj što je ležao. Svetio je zatreperilo. Lekar je zaključio:

- Nikada nisam video nikoga tako ugljenisanog. Nikada nisam video ništa tako ugljenisano.

Vratio se svojim papirima ne pokrivši žrtvu. Ispod jedne lampe nalazio se izveštaj koji je tražio. Pružio ga je tužiocu. Stranica je najednom uglu bila umrljana čokoladom. Čakaltana je bacio brz pogled i utvrdio da nedostaju tri kopije, ali pomislio je da može sam da ih napravi, to nije veliki propust. Oprostio se jednim pokretom. Hteo je brzo da izađe.

- Ima još nešto - zaustavio ga je patolog. - Vidite ovo? Ove jezičke kao kandže sa strane? To su prsti. Iskribe se ovako od toplote. Ima ih samo na jednoj strani. Zapravo, ako dobro pogledate, telo kao *da je* nije uravnoteženo. Teško je primetiti na prvi pogled u ovakvom stanju, ali ovaj čovek nije imao jednu ruku.

- Bogalj.

Čakaltana je stavio papir u tašnu i zatvorio je.

- Ne. Nije bio bogalj. Bar ne do utorka. Ima ostatka krvi oko ramena.

- Možda se povredio?

- Gospodine tužioče, odrekli su mu desnu ruku. Ili su je iščupali ili su je

odsekli sekirom, možda pretesterisali. Potpuno su presekli kost i meso. Ni to nije lako. Kao da ga je napao zmaj.

To je bila istina. Deo koji je ogovarao ramenu izgledao je ulegnut, kao da tamo više nema zgloba, kao da više nema šta da se uzglobi. Čakaltana se pitao kako li su to uradili. Zatim je resio da je bolje da se to više ne pita. Svetio je ponovo zatreptalo. Tužilac je prekinuo tišinu:

- Dobro, pretpostavljam da sve to stoji u izveštaju...
- Sve. Uključujući i ovo sa čelom. Jeste li mu videli čelo?

Čakaltana je pokušao da nešto pita kako ne bi video čelo. Pokušao je da smisli neku temu. Lekar nije skidao pogled s njega. Na kraju je slagao:

- Da.
- Glava kao da mu je bila dalje od izvora toplote, ali ne iz nepažnje. Nakon što ga je spalio, ubica mu je usekao krst na čelu vrlo velikim nožem, možda mesarskim.
- Vrlo zanimljivo...

Čakaltana je osetio vrtoglavicu. Pomislio je da je vreme da ode. Hteo je da se pozdravi profesionalno, kako dolikuje:

- Poslednje pitanje, doktore Posadase. Gde se telo može spaliti do te mere? U peći za hleb... u eksploziji plina?

Posadas je bacio cigaretu na zemlju. Zgazio ju je i pokrio telo. Zatim je izvadio novu čokoladu. Zagrizao je pre no što je odgovorio:

- U paklu, gospodine tužιοče.

nekad pričam snjima. uvek.

pamte me. i ja pantim nji jer sam bio jedan od nji. još sam.

al sad pričaju više. tražu me. tražu stvari, prelaze svojim vrelim jezicima po mojim ušima, hoće da me dotaknu, povređuju me. to je znak. to je čas. da. dolazi.

zapalićemo vreme i vatra će da stvori novi svet. novo vreme za nji.

za nas.

za sve.

Kada je zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar napustio bolnicu, nije se osećao dobro. Bio je bleđ. Teroristi, pomislio je. Samo oni su bili sposobni za tako nešto. Vratili su se. Nije znao kako da digne uzbunu, niti da li treba to da uradi. Obrisao je znoj maramicom koju mu je dala majka. Mrtvac. Njegova majka. Nije mogao da ide kod nje ovakav. Morao je da se smiri.

Hodao je bez cilja. Automatski se vratio na Trg oružja. U glavi mu je treperila slika ugljenisanog tela. Bilo mu je potrebno da sedne i nešto popije. Da. To bi bilo najbolje. Krenuo je ka *Uamanginu*, restoranu u koji je obično odlazio, da popije mate[3]. Ušao je. U jednom uglu televizor je prenosio piratsku crno-belu kopiju *Titanika*. Iza šanka je stajala devojka od dvadesetak godina. Nije je odmah primetio. Bila je lepa. Seo je.

- Šta biste želeli? - rekla je ona.

- Gde je Luis?

Činilo se da ju je pitanje uvredilo.

- Luis više ne radi ovde. Sad sam ja tu. Ali nisam tako strašna.

Tužilac je shvatio da je pogrešio. Pokušao je da se izvini, ali u tom času iz njegovih usta nije izlazilo mnogo reči.

- Jedan mate, molim vas - bilo je sve što je uspeo da kaže.

Ona se nasmejala. Imala je beo, sićušan i stidljiv osmeh.

- Vreme je ručka - rekla je. - Stolovi su postavljeni za ručak. Morate nešto da jedete.

Tužilac je pogledao preostala četiri stola. Lokal je bio prazan. Nedostajao mu je Luis.

- Onda mi donesite jedan... jednu...

- Pastrmka je odlična.

- Jednu pastrmku. I jedan mate, molim vas.

Devojka je ušla u kuhinju. Nije nosila upadljivu odeću.

Delovala je jednostavno u farmerkama i patikama, „lobo“. Kosa joj je bila vezana u pletenicu. Tužilac je pomislio da možda, na kraju krajeva, slučaj nastradalog spada u vojnu nadležnost. On nije hteo da se meša u borbu protiv terorizma. Vojska ju je organizovala. Bolje su je poznavali. Pogledao je na sat. Ne bi trebalo dugo da ostane. Majka ga čeka. Devojka se zadržala petnaest minuta i izašla sa prženom pastrmkom i dve polutke krompira u tanjiru. U drugoj ruci je nosila šolju matea. Sve je servirala ljubazno, krajnje pažljivo. Tužilac je

pogledao pastrmku. Kao da ga je posmatrala iz tanjira, sva oprljena. Presekao ju je uzduž. Jedna od dve strane mu je izgledala kao krilo koje se otvara, kao ruka. Ostavio ju je. Pokušao je da popije malo matea. Odvojio je lišće koke sa površine kašikom i prineo usnama šolju koja se pušila. Opekao se. Brzo je spustio solju na sto. Odjednom mu je bilo veoma vruće. Iza njega se začuo sladak smeh.

- Morate da budete strpljivi - rekla mu je devojkica sa šanka.

Strpljenje.

- Ovde je sve sporije, nije kao u Limi - nastavila je ona.

- Nisam iz Lime. Ja sam iz Ajakuča.

Spustila je pogled i ponovo se osmehnula.

- Ako vi tako kažete... - rekla je.

- Ne veruješ mi?

Ceo njen odgovor bio je suzdržan osmeh. Nije ga gledala u oči. On ju je video prvi put. Bila je mršava i vrlo mlada u svojoj bluzi sa volanima.

- Poznaješ li Limu? - upitao ju je.

Ona je odmahнула glavom.

- Ali mora da je lepa - dodala je. - Velika.

Zamenik okružnog tužioca je pomislio na Aveniju Abankaj, sa autobusima koji bljuju dim i džeparošima. Pomislio je na kuće bez vode u četvrti Agustino, na more, na Park legendi[4] sa tuberkuloznim slonom, na gola i siva brda, na utakmicu koju je gledao između *Bojsa* i *Universitarija*. Na vrata koja se zatvaraju.

Na pust jastuk.

- Velika je - odgovorio je.

- Volela bih da odem - rekla je. - Hoću da učim za medicinsku sestru.

- Bićeš odlična medicinska sestra.

Ona se nasmejala. On takođe. Odjednom je osetio olakšanje. Ponovo je pogledao pastrmku, koja nije prestajala da ga gleda.

- Nije vam se svidela? - upitala je.

- Nije to. Nego... moram da idem. Koliko je?

- Ne mogu da vam naplatim. Ništa niste jeli.

- Ali ti si radila.

- Dođite kad budete gladni. Hrana je prijatna.

Pozdravio se s njom isto tako prijatnim osmehom. Primetio je da odavno nije razgovarao s nekim nepoznatim. U Ajakuču stanovnici nisu razgovarali, i

sve su naplaćivali. Nisu imali poverenja. Za razliku od toga, devojčina ljubaznost mu je pokazala koliko se osećao usamljeno u ovom gradu u kojem nije imao prijatelja ni godinu dana posle povratka. Osobe njegovih godina koje je pamtio iz detinjstva otišle su ili su umrle osamdesetih. Tada su imale dvadeset i neku, dobar uzrast za ono prvo i možda najgori za drugo. Pošao je uzbrdo u pravcu svoje kuće. Primetio je da gotovo trči. Kuća mu je bila stara ali dobro očuvana, ista ona u kojoj je živeo kao dete, obnovljena posle nesreće. Ušao je i požurio u sobu u dnu. Otvorio je vrata.

- Majčice?

Feliks Čakaltana Saldivar prišao je komodi gde je njegova majka držala haljine i bižuteriju. Izvadio je suknju i bluzu i stavio ih na krevet. Bio je to lep, mali krevet, sa baldahinom od izrezbarenog drveta.

- Trebalo je da dođem jutros. Žao mi je. Nađen je leš, majčice, morao sam da odjurim na posao.

Doneo je metlu iz kuhinje i brzo pomeo sobu. Zatim je seo na krevet, gledajući u vrata.

- Da li se sećaš gospođe Eufrasije? One što je išla s tobom na mate? Razbolela se, majčice. Poslao sam joj Bogorodicu da se oporavi. Moli se i ti za nju. Ja se molim samo malčice.

Osećao je da ga obavlja neko toplo i staro isparenje. Pomilovao je čaršave.

- Pomoli se i za današnjeg pokojnika. Ja ću se moliti. Tako će da ode strah... Mislim da se vraćaju teroristi, majčice. Nije sigurno, neću da se brineš, ali ovo je vrlo čudno.

Ustao je i prešao rukom po odeći koju je spustio na posteljину. Pomirisao je. Imala je miris njegove majke, miris sačuvan mnogo godina. Otvorio je prozor da soba diše. Popodnevno sunce padalo je tačno na majčin krevet.

- Moram da idem. Samo... samo mi je bilo potrebno da ovamo malo svratim. Nadam se da ti ne smeta... Ne smeta ti, je li tako?

Prekrstio se i otvorio vrata da bi se vratio u kancelariju. Bacio je poslednji pogled unutra. Zbolelo ga je da, kao i svakog dana za poslednju godinu, još jednom utvrdi da u toj sobi nema nikoga.

Dok se vraćao u kancelariju, osećao se mirnije, vedrije. Majčina soba ga je opuštala. Provodio je sate zatvoren u njoj. Povremeno bi se, noću, često setio nekog novog detalja, neke fotografije, ukrasne oltarne slike koja je u njegovom detinjstvu bila u sobi njegove majčice. Jurio bi da je potraži na pijaci, naručivao bi je ako nije postojala potpuno ista kopija kao ona iz njegovog

sećanja. Malo- -pomalo, soba je postala trodimenzionalna slika njegove nostalgije.

Kada je došao do svog pisaćeg stola, našao je koverat sa pozivom na institucionalnu paradu u nedelju. Zapisao je obavezu u rokovnik, napisao žalbu za policiju i napravio kopije forenzičarskog izveštaja za svaki koverat. Na fotokopijama su tragovi čokolade bili dobro prikriiveni. Izgledalo je kao da su od mastila. Zatim je sastavio dopis za Ministarstvo energetike i rudarstva tražeći informacije o tome koji bi izvor mogao da proizvede dovoljno toplote da sprži telo. I drugi za mesto Kinua, u kome je tražio da mu pošalju u četiri primerka prijave nestalih osoba sa datumom posle prvog januara tekuće godine.

Proveo je ostatak popodneva baveći se drugim nerešenim slučajevima, kao što je prijava jednog građanina protiv komšije, koga je u svojoj izjavi optuživao da je peder. Tužilac je napisao odgovor u smislu da homoseksualnost ni u jednoj varijanti ne predstavlja prestup, prekršaj ni ozbiljan zločin, pošto nije propisana u krivičnom zakonu. Ipak, dodao je, ako neko lice uspostavi odnose sa ljudskom ili pravnom osobom a da nije potvrđena istovremena volja potonje, može da izvrši zločin protiv časti kategorizovan kao silovanje.

Pitao se kako da kazni silovanje muškarca od strane muškarca. Shvatio je da ne bi mogao da ih venča usled nedostatka odgovarajućeg postupka. Možda je situacija zasluživala nov dopis.

Nedelja, 12. mart - utorak, 21. mart

Institucionalna parada za Veliki post ustanovljena je dekretom '94. godine na zahtev Nadbiskupije. Počinjala je raznim rodovima oružanih snaga koji su prolazili ispred tribine na Trgu oružja i pozdravljali državne, crkvene i vojne nadležne vlasti. Posle husara i rendžera, sve vreme uz zvuke orkestra Nacionalne policije, defilovale su razne škole i instituti, dok ih je jedan službenik predstavljao preko zvučnika:

- Škola „Marija Parado de Beljido“: osnovana odlukom ministarstva 000578904 i potvrđena gradskom odredbom 887654333, ova škola već dve godine obrazuje mlade švalje Ajakuča i služi interesima nacionalnog zanatstva. Institut „Danijel Alsides Karion“: osnovan odlukom ministarstva...

Zameniku okružnog tužioca Feliksu Čakaltani Saldivaru sviđale su se parade, zvučno smenjivanje otadžbinskih simbola. Uniforme su ga činile sigurnim i ponosnim, mladi đaci su mu davali veru u budućnost, mantije su garantovale poštovanje tradicija. Uživao je slušajući nacionalnu himnu i Himnu zastavi pod sjajem truba i širita. Sedeo je ponosno u službenoj loži, u najboljem crnom odelu, sa dobrom kravatom i maramicom u džepu. Prethodne godine, nakon dolaska, učestvovao je recitujući jednu pesmu Hosea Santosa Čokana i okupljeni su mu mnogo aplaudirali zbog njegovog ozbiljnog deklamovanja i svečane dikcije.

Nije mu se toliko dopadalo ono što je dolazilo potom, kada bi se završila parada i funkcioneri bi se okupljali na cehovskom prijemu u salonu gradske većnice. Prethodne godine su ga pozvali na prijem zbog pesme. Ove godine možda greškom. Iako je bio ponosan što ga smatraju jednim od funkcionera najvišeg ranga, nikada nije dobro znao šta da kaže u takvim prilikama. Nadležne vlasti prolazile su sa čašama rozea nikad se ne zaustavljajući pored njega. Mnogi rukovodioci srednjeg i nižeg ranga malo bi s njim popričali, ali su gledali na drugu stranu, tražeći neku važniju osobu s kojom bi procaskali. Sa njima je bilo lakše razgovarati pismeno. balkandownload.org - forster.

Kako je prijem odmicao i što se više alkohola služilo, razgovor bi se svodio na nabranje žena koje je svaki od njih želeo i detalje mogućeg seksualnog susreta. I zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar u datom trenutku nije želeo da želi nijednu ženu. Obično je prisustvovao takvim nabranjima klimajući glavom i pitajući se u kom trenutku bi mogao nešto da kaže, bar jednu reč, pokušavajući da se seti neke žene koja mu je privukla pažnju. Zbog toga je,

obično, više voleo da ne ide, da ostane sam kod kuće, rasprema majčinu sobu ili da čita pesme Hosea Santosa Čokana. Voleo je mala mesta, gde niko nije čuo njegov glas. Ali sada je imao razloga da ode. Trebalo je da razgovara sa kapetanom Pačekom, koji još nije odgovorio na njegove zahteve. Slučaj takvog značaja trebalo je da se što brže dostavi najvišoj instanci.

Kada je stigao u salon, sreo je sudiju Brisenja, niskog i nervoznog čoveka sa okicama i zubičima kao zamorče. Pozdravili su se. Sudija je upitao:

- Pa kako ide u tužilaštvu? Jeste li se navikli na Uamangu?

- Pa, upravo u ovom trenutku vodim krajnje važan slučaj...

- Ja hoću da kupim kola, Čakaltana. Neki tiko kao maksimum. Ali jedan sudija mora da ima kola. Zar ne mislite tako? Kako inače?

- Tako je. Slučaj koji vodim tiče se nedavno nastradalog lica...

- Tiko ili datsun? Jer su stigli neki datsuni iz devedesetih koji su malo korišćeni...

Sudija je deset minuta razglabao na tu temu, dok Čakaltana nije otkrio kapetana Pačeka, koji je ćaskao s nekim funkcionerom sa svetloplavom kravatom i jednim uniformisanim vojnim licem blizu državne zastave u salonu. Sudija Brisenjo je primetio u kom pravcu ide njegov pogled.

- Vidim da visoko ciljate - rekao mu je saučesnički.

- Izvinite?

- Komandant Karion - pokazao je sudija. Tužilac je shvatio da se to odnosi na vojno lice.

- Naravno, poslao sam mu neke izveštaje - odgovorio je.

- A, je li? Što? Hoćete unapređenje?

- Molim? Ne, ne - bolje je razmislio. - Pa, čovek uvek želi da bude efikasniji...

- Efikasniji, naravno. Dobro. Ovde on odlučuje.

Tužilac je u više navrata čuo kako se o tome priča, ali bio je siguran da je Javno tužilaštvo nezavisno od bilo kakvog pritiska ili mešanja. Pokušao je da odgovori na to, ali nije dobro znao kako da formuliše. balkandownload - forster.

- Naravno - prihvatio je na kraju, nevoljno.

Sudija je pričao o druga dva modela kola dok nije otkrio nekog važnijeg i ostavio tužioca samog. Tužilac je onda prišao Pačekovoj grupi i pozdravio vojnički učtivo. Niko ga nije predstavio niti prestao da priča. Tužilac je malo povisio glas kako bi se obratio kapetanu Pačeku:

- Izvinite, kapetane, dobar dan... Svratio sam ove nedelje u vašu kancelariju

u vezi sa nesrećno nastradalim...

Paček je pričao o prednostima pušaka FAL u odnosu na oružje kratkog dometa. Zastao je. Delovao je nervozno zbog prekidanja.

- Da, da, nisam mogao da vam odgovorim zbog raznih obaveza. Već ću vam poslati izveštaj, Čakaltana.

- Ja sam već sastavio izveštaj, ali potreban mi je vaš da ih sravnimo.

Vojnik se nasmejao. Funkcioner je delovao uznemireno. Policajac nije hteo više da priča na tu temu. Ponovio je:

- Žao mi je, zaista. Poslaću vam izveštaj što pre...

- U svakom slučaju, zanima me da li su prijavljene nestale osobe poslednjih meseci na teritoriji Kinue.

Njegovo pitanje je neprijatno odjeknulo među sagovornicima. Vojnik, koji je gledao tužioca ironičnim pogledom, rešio se da se umeša:

- Samo za vreme karnevala mora da je nestalo devedeset posto vernih muževa.

Nasmejali su se svi osim zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltane Saldivara, koji je insistirao:

- Potreban mi je taj podatak kako bih dovršio izveštaj. Ako biste mogli brzo da mi ga dostavite...

Primedio je da su prestali da se smeju. Vojnik je sa čuđenjem pogledao tužioca. Policajac nije imao druge nego da ih upozna. Predstavio je prvo civila, Karlosa Martina Elespurua iz Obaveštajne službe. Zatim komandanta Aleandra Kariona Viljanuevu.

- Da. Poslao sam vam razne izveštaje - pozdravio se tužilac.

Tužilac nije verovao da vojno lice može da se bavi unapređenjima, ali možda je mogao da ubrza proceduru. Njegovo prisustvo je moglo da podstakne policajca da bude efikasan u ovom slučaju. Kapetan neće odbiti zahteve pred vojnim licem. Ali komandant je ozbiljno pogledao u tužioca. balkandownload - forster.

- Informacije o nestalima su tajne - rekao mu je. - Ako vam je potreban taj podatak, moraćete da pitate mene. Neću vam ga dati, ali pošaljite molbu.

- Ako je, naime, neko nestao, to bi mogao da bude pokojnik koga smo našli.

Činilo se da je komandantu smetala nepristojnost ovog civila. Elespuru je ćutao. Komandant je uzeo još jednu čašu sa poslužavnika koji je pronosio konobar. U njoj je blistala ružičasta tečnost. Na licu mu se odjednom pojavio osmeh:

- A! Vi ste onaj što istražuje slučaj s rogonjom!

Nov smeh svih osim Feliksa Čakaltane Saldivara.

- S rogonjom, gospodine?

Komandant je veselo otpio gutljaj.

- Čovek koga su zapalili u Kinui. Rogonja mora da je bio vrlo ljut, zar ne?

- Plašim se da je rano da znamo šta se dogodilo, gospodine.

- Molim vas, Čakaltana. Tri dana karnevala i čovek umre. Ljubomora. Neka gužva oko žena. Dešava se svake godine.

- Niko iz porodice nije tražio telo...

- Jer nikad ne govore. Ili to još niste primetili? Seljaci uvek izbegavaju da se pojave, kriju se.

- Upravo zato ne bi tako ubili, komandante. Ne tako nasilno.

- A, ne? Trebalo bi mene da vidite posle tri dana pijanke.

Tužilac je razmislio o pravnoj osnovi tog odgovora.

Dok je razmišljao, komandant kao da ga je zaboravio. Pridružio se smehu druge dvojice i nastavio razgovor. Rekao je nešto o gradonačelnikovoj ženi. Nasmejali su se. Kad je Čakaltana već izgledao kao ukras pored zastave, odlučio je da odgovori vojniku.

- Izvinite, gospodine. Ali plašim se da vaše rezonovanje nema pravne osnove.

Komandant je začutao. Čoveku sa svetloplavom kravatom kao da je bilo neprijatno. Kapetan Pačeko je počeo da priča kako su divne bile proslave Velikog posta. Govorio je vrlo glasno. Komandant nije prestajao da gleda u tužioca, koji je bio potpuno uveren u svoj argument. Da. Dobro je ovo radio. Možda će ga, kad utvrdi njegovu profesionalnu revnost, komandant imati u vidu za neku preporuku. Komandant je rekao:

- I kakva je vaša ideja?

Policajac je ponovo učutao. Tužilac je video svoju šansu da naglasi ozbiljnost slučaja i pokaže svoje deduktivne sposobnosti:

- Ne bih se usudio da odbacim senderistički[5] napad.

Rekao je. Tišina koja je usledila posle te rečenice kao da je obuhvatila ceo salon, ceo grad. Tužilac je pretpostavio da će sa ovom informacijom ozbiljnije shvatiti slučaj. To je bilo pitanje maksimalne bezbednosti. Civilni sud i Javno tužilaštvo su saradivali tako sa Vojnim sudom na ostvarivanju zajedničkog cilja jedne zemlje sa budućnošću. Činilo se da je komandant razmišljao o njegovom ponašanju. Posle poduže pauze, prekinuo je tišinu i prasnuo u smeh. Pačeko je

malo oklevao, ali onda je i on počeo da se smeje. A zatim i čovek sa svetloplavom kravatom, Elespuru. Posle njih, ostatak salona i čitav svet počeo je da se smeje malo-pomalo, onda jače, dok nije sve zaglušio.

- Vi ste paranoidni, gospodine tužioče. Ovde više nema Sendero Luminosa.

I okrenuo se da bi završio razgovor. Sa arhivskim ponosom, tužilac je obrazložio:

- Tačno je dvadeset godina od prvog atentata...

Komandant je napravio pokret kao da rukom udaljava tužiočeve reči.

- Koješta! Dokrajčili smo ih.

- Taj prvi atentat izvršen je na izborima...

Vojnik je počeo da gubi strpljenje:

- Vi to raspravljate sa mnom, Čakaltana? Nazivate me lažovom?

-Ne, ali...

- Da niste vi jedan od onih politizovanih tužilaca? Da niste aprista[6] ili komunista? Hoćete da sabotirate izbore? To hoćete?

Pred neočekivanom obrtom razgovora tužilac je širom otvorio oči i požurio da objasni.

- Nipošto. Ako postoji bojkot izbora, budite sigurni da ću započeti istragu čim zvanično dobijem prijavu, komandante.

Komandant je s nevericom pogledao u tužioca. Delovao mu je kao nemoguć čovek. Zatim se ponovo nasmejao. Ovoga puta se smejaio polako, očinski:

- Vi ste dirljivi, Čakaltita. Ali razumem vas. Kratko ste ovde, zar ne? Ne poznajete čolose[7] Niste ih videli kako se tuku na proslavi plodnosti? Nasilni su.

Tužilac je nekoliko puta bio na toj proslavi. Setio se udaraca. Muškarci, žene, nije bilo važno. Svi su se udarali po licu, gde najviše krvari. Verovali su da će njihova krv natopiti zemlju. Setio se krvavih noseva i poplavelih očiju. Tužilac je obično definisao te proslave „dogovoreno nasilje iz verskih razloga". Mnoge čudne stvari su se činile iz verskih razloga.

- A Turupukljaj? - nastavio je komandant. - Kako vam to izgleda? To nije krvavo?

Tužilac je pomislio na proslavu Turupukljaj. Inkanski kondor vezan kandžama za leđa španskog bika. Bik se žestoko trza dok krvari, otrešajući ogromnu uplašenu grabljivicu koja mu kljuca glavu i razdire leđa. Kondor pokušava da se oslobodi, bik pokušava da ga udari i obori. Obično u borbi pobjedi kondor, očerupani i ranjeni pobjednik.

- To je folklorna svečanost - rekao je stidljivo. - Nije teror...

- Teror? Aha, razumem. A pokolj u Učurakaju[8], sećate li se?

Čakaltana se sećao. Imao je osećaj da to bilo skorašnje sećanje. Ali imao je tada skoro dvadeset godina. U sećanje su mu nahrupili leševi, delovi njihovih tela pokrivenih zemljom, beskrajna saslušanja na kečuanskom. Osetio je olakšanje što su se stvari promenile. Nije hteo ništa da kaže. Činilo mu se da su to daleke reči koje je bilo bolje ostaviti daleko.

- Ja ću vas podsetiti na Učurakaj - nastavio je komandant. - Seljaci nisu pitali ništa te novinare. Nisu mogli, nisu čak ni govorili španski. Oni su bili tuđinci, bili su sumnjivi. Bukvalno su ih linčovali, vukli su ih po celom selu, izboli noževima. Ostavili su ih u takvom stanju da kasnije više nisu mogli da im dozvole da se vrate. Ubili su jednog po jednog i sakrili njihova tela kako su najbolje umeli. Mislili su da niko neće primetiti. Šta vi mislite o seljacima? Da su dobri? Nevini? Da samo trče po poljima sa perjanicama? E pa, nemojte da ste naivni, Čakaltana. Ne pravite od komarca magarca.

Čakaltana je prebledeo. Pokušao je da sroči neki odgovor:

- Ja sam samo... mislio da je to jedna od mogućnosti...

- Suviše mislite, Čakaltana. Utuvite sebi u glavu: u ovoj zemlji nema terorizma, po naređenju s vrha. Je li jasno?

- Da, gospodine.

- Nemojte to zaboraviti.

- Ne, gospodine.

- Želim da vidim vaš izveštaj kada završite s ovim slučajem. Držite me u toku s onim što otkrijete. Možda još nije trenutak da se nadležnost prenese na civilni sud.

Komandant mu je okrenuo leđa i otišao. Feliks Čakaltana Saldivar, zamenik okružnog tužioca, nije uspeo da tog popodneva dobije policijski izveštaj koji je tražio.

U ponedeljak trinaestog tužilac Čakaltana se probudio iznenada u 6.45 ujutro. Znojio se. Imao je noćnu moru. Sanjao je vatru. Veliki požar koji se širio gradom, a zatim po poljima dok nije sve opustošio. On je u snu bio u krevetu i osećao je kako pada kiša u njegovoj spavaćoj sobi. Kada bi ustajao, otkrivao je da pada krv, da svaki milimetar njegove sobe luči crvenu, toplu tečnost. Pokušavao je da pobegne, ali kuća je bila poplavljena i nije mogao da se probije kroz gustu tečnost.

Kada je počeo da se davi i oseća ukus krvi u ustima i plućima, probudio se.

Otišao je u kupatilo. Nije bilo vode, ali tužilac je imao rezervno bure koje mu je u takvim slučajevima omogućavalo da opere intimne delove tela i pokvasi glavu. Dok ga je otvarao drhtala mu je ruka. Sa olakšanjem je utvrdio da je u buretu samo voda. Oprao se i očešljao kosu unazad, kako ga je majka naučila kada je bio dečak, kako se češljao svakog dana u životu. Odmah zatim, pošao je u majčinu sobu i otvorio prozor. Otvorio je da uđe vazduh i pozdravio se. Onda je uzeo sliku gospođe Saldivar de Čakaltana da doručkuje s njim. Izabrao je jednu fotografiju na kojoj je njemu bilo pet godina i grlio je majku. Ona se smeškala.

Dok je doručkovao hleb sa sirom uz mate, pred slikom je ispričao svoje planove za taj dan i sve dokumente koje se nadao da će dovršiti. Nije zaboravio da će ručati u *Uamanginu* da bi se odužio devojci za šankom. Tokom prepodneva u kancelariji odzvanjale su mu u glavi reči koje mu je komandant uputio prethodnog dana. Obračun zbog žene. Ako je komandant rekao da je bio obračun zbog žene, onda je bio obračun zbog žene. Zbog toga se komandant toliko borio. Valjda dobro zna. Po tužiočevom mišljenju, nešto se tu nije uklapalo. Ali Čakaltana je bio ozbiljan i pošten službenik. Nije smeo da ima mišljenje. Osim toga, komandant mu je tražio njegove izveštaje. Lično će da ih pročita. To je bila velika šansa. Pomislio je na bivšu ženu Sesiliju. Možda će tako da joj pokaže koliko vredi. Ona mu zapravo više nije bila važna, to je bilo samo pitanje ponosa. Mogao je da bude neko.

Blizu pauze za ručak, neočekivano, komandantove reči su počele da mu se mešaju u glavi sa slikama forenzičkog stola do te mere da nije mogao da se usredsredi na obaveze. Kroz glavu su mu promicale slike lica mrtvaca pokrivenog dimom, udubljenje u visini ramena, crna koža. Nasilje. Ljubomora. Reč „terorista“ ponovo se uobličila u njegovoj glavi. Podsetila ga je na eksplozije električnih dalekovoda. Na sirene hitne pomoći. Ponovo je pomislio na majku kako bi mu u glavi bila neka druga slika. Ali uspeo je samo da prizove sliku vatre.

Da bi se malo opustio, odlučio je da izađe tačno kada počne pauza za ručak, a ne, kako je obično radio, petnaest minuta kasnije. Izašao je iz tužilaštva i krenuo ka pomenutom restoranu. Ona ista devojka je služila za šankom, ali sada je nosila crne štofane pantalone i cipele sa niskom štiklom. Bluza je bila ista. Ružičasta. Sa volanima. Ovog puta je skupila kosu u punđu.

- Baš dobro što ste se vratili. Vaš sto je spreman.

Već je imao svoj sto, kao da je bio stalni gost. To je bilo jedino mesto na

svetu van kuće gde je već imao sto. Isti onaj kao prošli put, pored vrata. Zaista, pribor za jelo je već bio postavljen. Restoran je ponovo bio prazan. Ona je najavila:

- Danas imamo prženo morsko prase.

Tužilac je prihvatio pokretom glave. Dok je ona išla u kuhinju, pogledao je na televizor na zidu. Na ekranu je, u nekoj televizijskoj emisiji, neka žena udarala muškarca; okruživala ih je publika koja se radovala kad su se vukli za kosu i ujedali. Tužilac je uspeo da shvati da je ona bila njegova devojka i da ju je on prevario sa njenom sestrom, sa rođakom i jednom baba-tetkom. Nije hteo više da gleda. Dvanaest minuta kasnije devojka je izašla iz kuhinje. Servirala mu je morsko prase i jednu inka-kolu. Zamenik okružnog tužioca je primakao pribor tanjiru i ugledao lice glodara. Imao je otvorena usta i duge i agresivne prednje zube. Feliksu Čakaltani se činilo da zapravo morsko prase hoće da pojede njega. Spustio je pribor.

- Nije mnogo vruć - branila se devojka.

- Hvala. Samo sam... razmišljao.

- Vi mnogo razmišljate, zar ne?

Suviše razmišljate, Čakaltana.

- Ne, samo... posao.

- I o čemu ste razmišljali? Može li da se zna?

Ona se nasmejala kao da je postavila neko vrlo vragolasto pitanje. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar pokušao je da smisli neku ubedljivu laž.

- O jednom mrtvacu - rekao je.

Još mu je majka govorila da ne ume da laže. Devojka nije izgledala začuđeno. Počela je da pere neke tanjire.

- Ovde ih ima mnogo - rekla je.

- Da.

- Ja pričam s njima.

- Stvarno?

- Sa tatom i mamom. Idem na groblje da ih obiđem i pričam im, nosim im cveće.

- Naravno. I ja to radim. Sa mojom majkom. Sećanje na nju mi je vrlo živo.

Odjednom se osetio prijatno na tom mestu. Kao kod kuće. Ona se okrenula. Nije prestala da pere, ali je nosom pokazala na morsko prase.

- Nećete da jedete?

- Hoću... hoću. Odmah.

Pokušao je da viljuškom nabode parče morskog praseta. Kosti su se mešale sa kožom. Bilo je najbolje jesti ga rukom. Dotaći ga. I zagristi. Na ekranu, isti muškarac je i dalje primao udarce, sada od dve žene istovremeno.

- Šta biste voleli da s vama rade kad umrete? - upitala je devojka dok je brisala pribor.

- Kako?

- Ja ne bih volela da budem na groblju. To je kao... da čovek ima kuću u kojoj ne živi. I moja porodica bi morala da odlazi tamo. Na kraju bi ih mrzelo. Ne bi više išli.

- Možda bi mogli da te sahrane u tvojoj kući.

- Ne. Moja kuća je mala - obrisala je ruke. - Vama se ne sviđa morsko prase, je li tako?

- Sviđa mi se! Odlično je. Samo... samo bih voleo da uz njega popijem mate... molim vas.

- Danas imamo samo kafu.

- Može i kafa.

- Kafa sa morskim prasetom? Vi ste čudni, gospodine...

- Feliks. Zovi me Feliks.

- Don Felikse.

- Samo Feliks. Molim te.

Skinula je sa vatre posudu s ključalom vodom i donela mu šolju. Stavila ju je na sto i pored nje kafu. Tužilac je sipao ekstrakt u vruću vodu. Boja kafe počela je da se rastvara u tečnosti, kao tamna krv. Tužilac je mrzeo kafu u Ajakuču. Razvodnjena. Slaba.

- Ja bih tražila da me kremiraju - rekla je ona.

- Kako?

- Da me kremiraju. Da me pretvore u pepeo. Tako će moja porodica moći da me drži kod kuće kad želi da me vidi.

Peć. Vatra. Peć krematorijuma. Kotao koji se hrani ljudima. U stvari je bilo jednostavno.

- A gde bi to uradila?

- U Crkvi Hristovog srca. Oni imaju peć. Čak mi je bliže kući nego groblje.

- Imaju to? Crkve nemaju peći.

Tužilac je pitao kao da je turista. Ona se ponovo nasmejala. U jednom uglu usta imala je srebrnu plombu koja se na svetlu sijala.

- Ova ima. A vi? Vi biste hteli da vas sahrane, zar ne?

- Moram da idem.

Ustao je sa osećanjem da mu je nešto uzavrelo u glavi. Možda je imao vremena da svrati u tu crkvu pre nego što se završi pauza za ručak. Ako ne, u svakom slučaju, mogao bi da to navede kao poslovnu obavezu. Nije je zapisao ujutro, ali možda bi mogao da doda belešku i popravi izjavu o opravdanim odsustvima. Možda će tamo biti dokaz da to nisu bili teroristi. Ljubomora. Mora da je bila ljubomora. Trebalo je dokazati da je bila ljubomora. Videla je kako on ustaje od stola. Delovala je razočarano.

- Mogli biste barem da probate pa da kažete da vam se ne sviđa!

- O, ne... ne razumeš. U velikoj sam žurbi. Obećavam ti da ću sutra... Kako se zoveš?

- Edit.

- Edit, naravno. Obećavam ti da ću sutra doći i stvarno ručati. Da, obećavam.

- Naravno, samo idite.

Tužilac je pokušao da kaže nešto oštroumno. Mogao je da misli samo na ljubomoru. Izašao je iz lokala. Stigao je do ćoška. Setio se da mora da plati račun. Nije hteo da ona pomisli da hoće da se okoristi. Okrenuo se i krenuo ka restoranu. Zatim je pomislio da će, ako plati, ona pomisliti da on neće doći sledećeg dana. Na pola ulice se pitao šta da radi. Pogledao je na sat. Otići će do policijske stanice i do crkve. Biće bolje da ne skreće pažnju sa posla. Bacio je poslednji pogled prema restoranu. Edit je čistila njegov sto. Čekao je da podigne glavu. Da ga nekim znakom pozdravi. Ona je počistila, a zatim pomela. Pogledala je prema nebu. Nebo je bilo vedro. Zatim je ponovo nestala unutra. Tužilac je pomislio na peć. Edit je ne znajući sarađivala sa pravdom. Vratio se do restorana. Ušao je. Ona se iznenadila što ga ponovo vidi. Rekao je:

- Hvala. Veliko hvala.

- Nema na čemu.

Osmehnula se. On je kasno primetio da se i on smeškao. Mirniji, Feliks Čakaltana Saldivar nastavio je svoj put.

Svratio je u policijsku stanicu, gde ga je primio isti narednik kao prošli put:

- Dobar dan, tražim kapetana Pačeka.

- Kapetana Pačeka?

- Tako je.

Narednik je ponovo zapisao tužiočeve podatke na papir i ušao u kancelariju.

Izašao je posle devet minuta:

- Kapetan je u ovom trenutku, naime, zauzet, ali traži da mu pošaljete pismeni zahtev i on će ga savesno proučiti.

- Pa... istragu treba da obavi policija. Ne mogu dalje ako ne vidim njegov napredak.

- Naravno, razumem. Preneću kapetanu.

Crkva Hristovog srca uzdizala se iza Trijumfalne kapije, gotovo tamo gde je počinjala padina. Njen glavni brod bio je potpuno pokriven drvetom i zlatnim listićima, a njeni vitraži su predstavljali Hristove stanice. U jednom uglu se uzdizao oltar Žalosne Bogorodice sa njenih sedam bodeža u grudima. Sa druge strane, blizu sakristije, figura Hrista koji nosi krst ka Golgoti. Ispred svake svete slike stajale su crvene, kratke sveće. Figura razapetog Hrista motrila je na glavni oltar iz visine. Feliks Čakaltana se zagledao u njegovu tužnu nagost. U kapi krvi koje su mu se slivale niz lice, u rane na njegovim šakama i stopalima probijenim ekserima, u posekotinu koja se spuštala po njegovoj slabini.

Neka ruka mu je dotakla rame.

Tužilac se trgao. Iza leđa mu je stajao jedan sveštenik još uvek obučen kao za misu. Nosio je nekoliko predmeta od srebra i stakla. Imao je pedesetak godina i malo kose.

- Mogu li da vam pomognem? Ja sam otac Kiros, paroh Hristovog srca.

Tužilac je pošao sa sveštenikom da skloni pribor za misu u sakristiju dok mu je objašnjavao slučaj. Na zidu je visila Hristova slika u kjaroskuru kako podiže ruke ka Gospodu. Probijene šake. Kruna od trnja mu je stezala glavu kao crveno-zelena dijadema. Čakaltana je hteo da kaže nešto prijatno:

- Kako vam je lepa crkva - palo mu je na pamet.

- Sada je lepa, jeste - odgovorio je sveštenik stavljajući hostije u jednu plastičnu kutiju. - Obnovili smo je poslednjih godina zahvaljujući jednom vladinom fondu, ovu i ostale. U ovom gradu ima trideset tri crkve, gospodine tužioče. Kao Hristove godine. Ajakučo je jedan od najpobožnijih gradova u zemlji.

- Vera je uvek uteha. Naročito ovde... sa toliko mrtvih.

Otac je pažljivo brisao patenu i putir.

- Ponekad ne znam, gospodine tužioče. Indijanci su tako nedokučivi. Jeste li nekad videli crkve u Huliju, u Punu[9]?

- Nisam.

Kiros je skinuo zeleno-zlatnu misnicu i kanap koji mu je vezivao stolu oko

struka. Presavio je odeću i stavio je pažljivo u fioku da je ne bi izgužvao. Svaki njegov pokret ličio je na još jedan obred na misi, kao da svaki pokret njegovih ruku ima određeno značenje. Rekao je:

- To su crkve na otvorenom, kao obori. Jezuiti su ih sagradili u vreme kolonije da bi pokrstili Indijance, da bi ovi prisustvovali misi, jer su samo obožavali sunce, reku, planine. Razumete? Nisu razumeli zašto se obredi održavaju na zatvorenom mestu.

- I je li vredelo?

Sveštenik je počeo da zaključava svaku fioku u koju je nešto stavio. Koristio je kao privezak jednu veliku alku.

- O, jeste, privida radi. Indijanci su prisustvovali misi vrlo rado i masovno... Molili su se i naučili pesme, čak su se i pričešćivali. Ali nikada nisu prestali da obožavaju sunce, reku i planine. Njihove latinske molitve bile su samo naučene napamet. U sebi su i dalje obožavali svoje bogove, svoje uake[10]. Prevarili su ih.

Otac Kirov je stajao ispred tužioca. Bio je visok. Feliks Čakaltana je pomislio da treba nešto da doda razgovoru. Pitao se šta bi rekao komandant Karion. Upitao je:

- Šta vi mislite?

- Do pravog duha se dolazi samo preko bola. Uživanje i priroda su telesni, svetovni. Duša je puna bola. Hrist je dočekao krv i smrt da bi nas spasao. Pokora je jedini način do ljudskog srca. Hoćete li sada da siđemo?

Tužilac se složio. Nije baš dobro razumeo ovo sa bolom. Nije voleo bol, uopšte uzet. Izašli su iz crkve i prošli kroz kratki prolaz koji ju je spajao s malom parohijskom kućom. U dnevnoj sobi kuće bili su nagomilani komadi starog nameštaja, kartonske kutije i crkveni ukrasi. Kirov je napravio postideu izraz. Rekao je:

- Izvinite zbog nereda. Obično primam u parohijskoj kancelariji. Ovamo ulazim samo ja i služi samo za spavanje. Peć je dole.

Tužilac je rekao:

- Mislio sam da katolici nemaju krematorijume.

- Nemamo ih. Telo mora da stigne na dan strašnog suda da bi vaskrslo sa dušom. Podrum parohijske kuće bio je magacin. Krematorijum je sagrađen tek u osamdesetim na zahtev vojne komande.

- Komande?

Stali su ispred teških drvenih vrata. Otac je izvadio drugi ključ i otvorio.

Pred njima su se spuštale neke vlažne i mračne stepenice. Pridržavajući se za zidove, sišli su u podrum. Osećao se miris tamjana i ustajalog vazduha.

- Suviše mrtvih. Grad je često bivao opkoljen i groblja su bila puna. Trebalo je pobrinuti se za tela.

- A zašto su je napravili ovde?

- Za vreme rata, svaki vojni zahtev je naredenje. Komanda je smatrala da se mi bavimo ljudima posle smrti. Po njima, bilo je logično da se pobrinemo za peć.

Dole je bilo malo svetla koje je dopiralo od prozorčića na vrhu od mutnog stakla koji je gledao na prolaz. Sveštenik je uključio plafonsko svetlo. To je bila bela neonska svetiljka, kao ona forenzičareva, samo okrugla. Kada se napokon upalila, pojavilo se još nagomilanih kutija u jednom uglu. I pored njih, na kamenom zidu, rupa sa metalnom oplatom i vratima. Sa jedne strane se izdizao dimnjak koji je sigurno izlazio kroz krov kuće. Kao da je reč o pekarskoj peći, sveštenik mu je pokazao kako funkcioniše. Telo se ubacivalo vertikalno u peć, položeno na neku rešetku. Vatra se palila na plin i ujednačeno je okruživala telo dok ga ne bi pretvorila u prah. Pepeo je skupljan u jednom metalnom poslužavniku obloženom kako bi izdržao toplo tu, odakle je spuštano do urne ili posude gde će zauvek počivati.

- Odavno ga ne koristimo. Ovdašnji ljudi su vrlo vezani za zemlju. Ni meni se ne sviđa to uništavanje tela. Samo Bog treba da raspolaže telima.

Tužilac je gurnuo ruku u rupu. Dotakao je zidove, vrata. Bilo je hladno.

- Da li je poslednjih dana neko mogao da ga koristi bez vaše dozvole?

- Ovde se ništa ne radi bez moje dozvole.

Otac je namestio krst koji je visio na zidu. To je bio crni krst bez Hristove figure. Samo jedan crni krst na sivoj površini. Tužilac nije hteo da misli na užareni krst na čelu mrtvacu.

- A jeste li one noći kad su se odigrali događaji pri - metili nešto neobično? Neki zvuk? Nešto nepredviđeno?

- Ne znam, gospodine tužιοče. Ne znam koja je to noć kad su se odigrali događaji.

- Nisam vam rekao? Izvinite. Sreda, osmi. Odmah posle karnevala. Telo je nađeno na sam dan smrti.

Sveštenik je napravio ironičnu grimasu.

- Baš zgodno.

- Na šta mislite?

- Pepelnica, Čista sreda. To je trenutak da se očiste tela posle paganskog praznika i da se počne Veliki post, žrtvovanje, pripreme za Strasnu nedelju.

- Čista sreda. Zašto Pepelnica?

Sveštenik se osmehnuo sažaljivo.

- Ah, laička državna škola! Niko vas nije učio veronauku u školi u Limi, gospodine tužioče? Na taj dan se na čelu katolika pepelom obeležava krst, da se podsetimo da smo prah i da ćemo se u prah pretvoriti.

Majka ga je jednom odvela u crkvu i stavili su mu taj znak hladnom i crnom rukom. Dotakao je sebi čelo kao da želi da obriše trag.

- Da se podsetimo da ćemo umreti? - upitao je.

- Da ćemo umreti i vaskrsnuti u čistijem životu. Vatra pročišćava.

Ne znajući zašto, tužilac se osećao kao nekoliko dana ranije u kancelariji doktora Posadasa. Snuždeno. Hteo je da prekine posetu. Tamo nije bilo ljubomore. Rešio je da pita nešto makar ne dobio odgovor, nešto što će krematorijum ostaviti kao ćorsokak, da bi ga zaboravio.

- Ko... još ima pristup ovom mestu?

- Kao što sam rekao, ovo mesto se gotovo ne koristi. Ja imam jedini ključ. Da li me smatrate sumnjivim?

- Oh, ne, oče, molim vas. Ali mislim da je možda neko mogao da pokuša da se oslobodi tela u vašoj peći. Da li znate nekoga ko bi mogao da ima pristup kopiji ključa?

Otac je razmišljao nekoliko sekundi.

- Ne.

Zamenik okružnog tužioca je sa svakim odgovorom osećao olakšanje. Nije imao šta više da radi tamo. Da bi bio siguran da je obavio svoje radne obaveze, insistirao je:

- Neki radnik ili neki civil koji bi ponudio svoje usluge, na primer?

Otac kao da se odjednom setio:

- Pa, pre nekoliko nedelja morao sam da otpustim jednog čistača. Ukrao je putir. To je u stvari bio jedan ne mnogo bistar Indijanac. Mislim da nije sposoban ništa da isplanira. Ali ako je hteo, mogao je da dođe do ključa, pretpostavljam.

Tužilac je nevoljno izvadio beležnicu. Pokajao se što je ponovo postavio pitanje.

- Aha. Njegovo ime?

- Mislite da je doneo noću mrtvaca, a onda ga nosio po ulicama ne spalivši

ga do kraja? Ne verujem da je ta jadna božja duša...

- To je samo rutina. Proveriću za izveštaj.
- Ako se dobro sećam, zvao se Hustino. Hustino Majta Karaso.
- Trideset jedna.
- Kako?
- Ništa, zaboravite.

Zamenik okružnog tužioca ponovo je osetio znoj na čelu. Hteo je da policija bude tu. Ponovo je pogledao peć. Hteo je da ga sahrane kad umre.

u ovom gradu mrtvi nisu mrtvi, hodaju ulicama i prodaju deci bombone, pozdravljaju starije, mole se u crkvama.

nekad ih je tolko da se pitam jesam li i ja mrtav, možda sam oguljen i raskomadani, moji se parčići vuku po dnu nekog jezera, sve ono što vidim samo je ono što vide moje oči koji možda više nema. možda više ne primećujem.

ali on jeste mrtav, jeste, njegov pepeo ne može da luta ovuda, njegova ruka više nije ruka. njegova koža više nema šta da pokrije, zato mi vako priča, zato se žali. a ja mu kažem više ne možeš ništa, đavolov sine. ha. više ne možeš ništa.

suviše grehova. svi nagomilani u grudima kao crvi koji te jedu. vatra, ali ti više ne možeš ništa, čist si. zahvaljujući meni.

došo sam iz pakla da te spasem. i očistio kloake tvoje krvi i tvog semena da više nema grehova kao ti. kopile, to sam uradio za tebe. tvoja koža poslužiće da narani pse. tvoja pljuvačka, tvoja pljuvačka.

jednog dana ljudi - mrtvi - pogledaće unazad i reći će da je sa mnom počeo XXI vek. ali ti više nećeš videti XXI vek. ti si čist. zbog mene.

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar proveo je ostatak nedelje pokušavajući da pronađe Hustina Majtu Karasa kako bi izvršio njegovo saslušanje. Malo se oporavio od žalobnog utiska krematorij uma. Zapravo, bio je mirniji. Mislio je da je komandant u pravu. Neka gužva oko žena, očigledno. Majta Karaso je pokušao da se oslobodi dokaza, ali telu je potrebno dosta vremena da se pretvori u pepeo. Sigurno je video da će biti otkriven i sklonio je lež na vreme. Krst na čelu sigurno je stavio da zbuni vlasti. Na kraju je rekao da je sam otkrio telo da bi odvratio sumnje policije. Nikakvi teroristi, samo zločin iz strasti. Postojali su i motiv i prilika. Komandant će biti zadovoljan njegovom istragom.

Tužilac je na adresu osumnjičenog poslao tri sudska poziva i dva poziva da se pojavi u svojstvu svedoka, da ga ne bi uplašio. Istovremeno je poslao kapetanu Pačeku rezime događaja kako bi policija utvrdila boravište osumnjičenog. Putem dopisa, pitao je za njega u opštini Kinue i u tamošnjoj parohiji.

U petak još nije dobio odgovor. U kurirskoj službi tužilaštva obavestili su ga da ćele nedelje nisu poslali nijedan koverat jer je kurir bio bolestan. Možda će se iduće nedelje osećati bolje. A možda i neće. Tužilac je pomislio da će, ako se stvar oduži, komandant zaboraviti njegov slučaj. Sam on je hteo što pre da ga zaboravi, slučaj kao da mu je rasplamsavao sećanja. Te večeri je razgovarao o situaciji s majkom.

- Pa ne znam, majčice. Ako ne rešim ovaj slučaj, neće mi dati drugi dobar. A ja sam već naučio da se treba uspinjati na lestvici.

Setio se jednog glasa koji mu je govorio: Ti si nesposobnjaković bez budućnosti, Felikse. Od tebe nikad neće biti ništa. Nije to bio glas njegove majke, ali ga je pamtio sasvim jasno. Pamtio je pust jastuk, kao majčin. Pamtio je dim Lime, na prozorima ogromne zgrade u kojoj je radio, u Aveniji Abankaj. Nije hteo tamo da se vrati.

- Ja ću sam da tražim Majtu. Dokazaću komandantu da sam odličan tužilac. Čak i ako me bude zezao, da izvineš na izrazu, ovaj slučaj mi stvara nervozu.

U subotu osamnaestog ustao je u sedam i doručkovao sa majčinom slikom u Saksajuamanu[11], u njenom rodnom Kusku. Bila je osunčana i spokojna na fotografiji, idealno za početak lepog dana. Kada se oprostio od nje, zatvorio je prozore njene sobe jer će biti napolju do uveče. Otišao je na stanicu i uzeo

minibus javnog saobraćaja. Seo je između žene koja je nosila kokošku i dva dečaka koja su ličila kao da su braća. Kada je izašao iz Ajakuča, uživao je u pejzažu suvih, beskrajnih planina, i reke tamo dole. Nebo je bilo vedro. Na putu za Kinuu, pejzaž je mestimično postajao zeleniji, sa više cveća. Na kraju puta, vrata kuća ukrašenih malim keramičkim crkvama[12] pokazivala su mu da je dolazio na odredište.

Tužilac je izašao iz minibusa pored nekog fudbalskog terena gde je igralo desetak bosonogih dečaka. Ono dvoje dece koja su došla s njim trčeći se pridružilo ostalima. Kasno je primetio da su mu pantalone pune slina. Obrisao se maramicom, prošao pored lokala za turiste i ušao u selo. Upitao je jednu prodavačicu:

- Gospoja. Tražim Hustina Majtu Karasa. Jesi li ga videla?

Prodavačica nije skidala pogled sa svojih oltarskih kutijica[13] i tkanica. Rekla je:

- A ko je to?

- Ne znaš Hustina? Ne živiš u selu?

- Nego kako?

- Da li znaš gde je ova adresa?

- Ovde blizu, onuda.

Onda je promrmljala nekoliko rečenica na kečuanskom. Tužilac je shvatio da je „ovde blizu“ moglo da znači „na dva dana puta“. Setio se koliko je teško ispitivati nekoga ko govori kečuanski, naročito ako, pritom, nema volje da priča. A nikad nemaju volje. Uvek se plaše onog što bi moglo da se desi. Nemaju poverenja. Tražio je ulicu po ulicu adresu koju je imao zapisanu na papiru. Napokon je stigao do neke uske kuće koja kao da je imala samo jednu sobu dole i jednu gore, sa jednim prozorom. Kucao je na vrata. Učinilo mu se da ga neko posmatra sa gornjeg prozora, ali kada je podigao pogled; nije ništa video. Posle dugog čekanja jedna starica mu je odškrinula vrata. U polumraku je izvirilo samo jedno njeno oko i deo duge crne pletenice.

- Pa šta je bilo, gospodine?

- Dobar dan, gospoja, tražim Hustina Majtu Karasa. Ja sam iz Javnog tužilaštva.

Zatvorila je vrata i iznutra tražila da joj pokaže isprave. Tužilac ih je proturio ispod vrata. Učinilo mu se da iznutra čuje mrmljanje. Sačekao je još malo dok mu žena nije ponovo otvorila vrata i pozvala ga unutra. U kući je od nameštaja bio samo jedan sio i dve stolice. Nije bilo ni struje ni kupatila. Jedini

kauč je imao cigle umesto nogu i prebačeno ćebe. Dvoje dece je radoznalo gledalo sa merdevina koje su vodile u drugu prostoriju od golih cigala.

- Hustino nije tu - rekla je žena. - Otišao je.
- Gde bih mogao da ga nađem?
- Gde će da bude? Otišao je.
- Kad je otišao?
- Ima odavno.
- Da li vam smeta da bacim pogled po kući? Ovo je... zvanična istraga.

Pogledala je nagore. Nije rekla ništa, ali mu nije preprečila put. Tužilac je pregledao malo prizemlje, ali nije bilo ničeg zanimljivog. Počeo je da se penje škipavim merdevinama. Deca su ga gledala u tišini. Javio im se, ali ona nisu odgovorila. Samo su ga netremice gledala. Penjao se s naporom jer se činilo da će se merdevine srušiti. Jedno dete se zakašljalo. Tužiocu se zabio iver u šaku. Olizao je ranu. Onda je čuo udarac. Bio je kao pad velike vreće krompira na ulicu. Popeo se još dva stepenika i provirio na sprat. Gornji prozor je bio otvoren. Okrenuo se da siđe, ali je promašio i skotrljao se do podnožja merdevina. Kada je ustao, osetio je da ga boli noga, ali je nastavio do vrata i provirio. Uspeo je da vidi nekog čoveka kako svom brzinom skreće za ugao. Načas se upitao da li je spadalo u nadležnost zamenika okružnog tužioca da ga prati ili je samo trebalo da podese izveštaj. Onda se setio vatre. Pomislio je da je u nadležnosti Nacionalne policije da ga goni. I da ako pojuri za ovim čovekom, može da izvrši uzurpaciju funkcije. Pogledao je u ženu:

- Ko je to bio?
- Ko?
- Onaj što je otišao?
- Niki nije otišao. Niki.

Shvatio je da nema smisla da optuži tu ženu za opstrukciju vlasti. Otišao je u Opštinu. Hteo je da proturi potvrdu ispod vrata, ali se setio da niko neće moći da mu je potpiše u subotu. Za taj dan je okončao službene aktivnosti.

Pre nego što se vratio u grad, odlučio je da poseti spomenik u pampi kod Kinue[14]. Išao je drumom uzbrdo dok nije stigao do nasipa krunisanog tišinom koja se pružala pred njegovim očima između brda. Dok se penjao, mnogo se zadihao. Ali više nije ćopao. A tamo gore je vladao mir. Pored njega je samo bio kolosalni spomenik oslobodiocima koji je od mermera podigla Velaskova vojna vlada. Zamislio je herojsku bitku koja je zemlji dala slobodu.

Pomislio je na zveket oružja kako kida večnu tišinu pampe. U dnu, iza

ravnice, videle su se krošnje drveća kako se njišu na vetru i jedan potok. Obuzelo ga je osećanje ponosa i slobode. Seo je pored spomenika da posmatra pejzaž. Obrisao je maramicom znoj sa čela, tražeći delove tkanine koje nisu bile zamrljane slinama. Primetio je da se ništa ne čuje. Nikakav zvuk. U ušima mu je odzvanjao neki pisak, zvučna iluzija koja se stvara kad se oko nas ništa ne čuje. Pampa je prenosila muziku smrti.

Proveo je nekoliko minuta udišući čist planinski vazduh dok nije odlučio da se vrati. Kada je ustao, osetio je iza sebe neko disanje. Taman je počeo da se okreće kada je osetio drugi udarac, ovog puta udarac pesnice pravo u vilicu, a zatim drugi kratak udarac, kao drškom lopate ili tako nešto, koji ga je pogodio u potiljak. Osetio je da sve oko njega postaje crno, uspeo da vidi crvenu kapu, par gumenih japanki koje trče udaljavajući se od njega i nekog čoveka koji je trčao preko ravnice dok je sve prekrivala tišina.

Probudio se kada se već smrkavalo, sa oštrim bolom u glavi. Iznad njega, nebo se crvenelo najavljujući tamu, kao da krvari nad suncem koje je zalazilo. Dotakao je potiljak. Osetio je da je mokar i topao. Ustao je. Vratio se u Kinuu i uzeo drugi minibus do Ajakuča. Kada je došao kući, požurio je da opere rane. Nije znao treba li da podnese prijavu, nije znao zbog čega su ga udarili. Nikad u životu nije primio udarac. Ili jeste? Ne. Nikad ga nije primio. Rekao je sam sebi da će mirnije razmišljati idućeg dana. Taj slučaj je počinjao da mu stvara pritisak. Legao je, ne pre no što je doneo u svoju sobu jednu majčinu fotografiju u stolici za ljuljanje, kako se toplo smeška. Pitao se ko će se brinuti za nju ako se njemu nešto desi. Plašio se za nju, nije hteo da je ostavi samu, ne ponovo.

Mislio je da slučaj spada u vojnu nadležnost ako je u pitanju terorizam. Ako nije, trebalo bi da interveniše policija. Njegov posao se završio časno, uložio je ogroman napor, čak i zadobio povrede na radu.

Naredne dve noći, međutim, more ga nisu ostavile na miru.

U njegovim snovima vatri su se pridružili udarci, kratki udarci i ženski krici. U nedelju je morao da spava u majčinom krevetu da bi se osećao sigurnim. U ponedeljak je ustao trgavši se od udarca šakom koji je izbio iz njegovih snova. Čim je otvorio oči, bio je ubeđen da će se policija pozabaviti slučajem tog istog dana.

Posle podne, kada je izašao iz tužilaštva, svratio je u policijsku stanicu. Nosio je na potiljku gazu preko rane.

- Dobar dan, tražim kapetana Pačeka.

Dežurni narednik je bio onaj isti od pre. Čakaltana se pitao da li živi za tim

radnim stolom.

- Kapetana Pačeka?

- Tako je, da.

Narednik je nervozno ušao u bočnu kancelariju. Ostao je unutra šest minuta. Onda je izašao.

- Nažalost, kapetan u ovom trenutku nije tu. Otišao je u kasarnu u vezi s nekim operacijama.

- Da li znate u koliko sati će se vratiti?

- To mi, naime, nije poznato.

Bilo je kasno. Tužilac je pomislio na posao koji mu se skupljao u kancelariji za sledeći dan: da se oslobodi dva prijema i da pripremi podsetnik za provincijskog tužioca o seksualnim zločinima u regionu. Tužilac Čakaltana je smatrao da je zahtev provincijskog tužioca bio način da napokon prizna njegov rad na terenu i njegova razmišljanja o tom društvenom zlu. Osim toga, morao je da napiše dokument o izbornoj transparentnosti za sledeće izbore. Bilo mu je teško da donese odluku, ali nije imao vremena za gubljenje. Isto tako nije imao ništa bolje da radi van radnog vremena. Kada je malo razmislio, pronašao je u čekaonici neku fotelju sa manje rupa i rekao:

- Sačekaću ga ovde.

Seo je. Narednik nije očekivao takav odgovor. Delovao je nervozno. Pogledao je prema kancelariji. Zatim je ponovo pogledao u tužioca.

- Ne, nego... Kapetan će da se zadrži satima. Možda više neće da se vraća. Ali ja ću mu preneti da ste vi...

- Ne žuri mi se. Samo je neodložno.

- Poručio je da će vam poslati dati izveštaj...

- Radije bih da ga vidim, hvala.

Narednikov pogled se pretvorio u molbu. Seo je i duboko disao. I tužilac. Narednik je sačekao da prođe pola sata pre no što je opet rekao zevajući.

- Ja mislim da se gospodin kapetan više neće vraćati.

- Ako dođe sutra ujutro, još ću biti ovde. Ili u četvrtak. Ili kada bude potrebno.

Iznenadio se sopstvenom odlukom, ali bila je istina da mehanizmi međuinstitucionalne komunikacije u Ajakuču nisu dobro funkcionisali. Pomislio je da će možda ovako uspeti da ih poboljša. Mogao je da bude vrlo smeo ako bi to naumio. Namestio se na sedištu i čekao da prođe vreme. U osam, dva žandarma su došla i narednik ih je uveo u kancelariju. Otišli su u devet veselo

se pozdravljajući s nekim tamo unutra. U pola jedanaest, narednik je ponovio da će kapetanu preneti da je tužilac bio tu. U deset i trideset jedan, tužilac je odgovorio da neće biti potrebe jer će on biti na prijavnici kada kapetan bude stigao. U jedanaest i dvadeset tri, skinuo je sako i stavio ga preko tela kao ćebe. U jedanaest i trideset dva, počeo je da hrče potmulom šišta. Napokon, u dvanaest i osam, probudio ga je šum nekih vrata. Kapetan Paček je izašao iz kancelarije, uputio tužiocu pogled pun mržnje i nastavio ka kupatilu. Ostao je unutra još sedam minuta, nakon čega je izašao brišući ruke praćen šumom toaleta. Narednik je ustao da ga pozdravi:

- Dobro veče, kapetane! Nisam znao da ste prisutni. Gospodin tužilac je došao u stanicu da...

- Ućuti, pobogu. Uđite, Čakaltana. Hoćete da razgovarate? Razgovaraćemo.

Zamenik okružnog tužioca ga je pratio do kancelarije dok mu je u osmehu blistala pobeda. Kapetan Paček je tromo seo za sto, pored nacionalne zastave i ispod predsednikove fotografije. Na zidu je visio grb policije sa njenim geslom: „Čast je naše načelo“.

- Pre nego što počnem, dozvolite mi da vam kažem da ste vi stvarno kao proliv - rekao je umesto zvaničnog pozdrava. - Šta vam je s glavom?

Tužilac se plašio da kaže da su ga udarili. Neće ga poštovati ako to kaže.

- Ništa, pao sam. I žao mi je zbog nedavnih događaja, kapetane, ali ja sam poslao vašoj nadležnosti jedan dopis.

- Da, da, da. Ono o Majti Karasu. Video sam.

- Nažalost, vaš odgovor se izgleda zagubio pre nego što je stigao u moje ruke...

- Nisam vam poslao odgovor, Čakaltana. I neću vam ga ni poslati. Jeste li hteli da čujete?

- Ne, kapetane. Potrebna mi je vaša pomoć da zatvorim slučaj...

- Čakaltana, jeste li vi aprista ili imbecil?

- Izvinite, kapetane?

- Niste čuli šta vam je rekao komandant Karion?

- Jesam, kapetane. I upravo mislim da sam pronašao potvrdu njegovih sumnji... Imam indicija za pretpostavku da je spomenuti Hustino...

- Ne želim da znam kakve indicije imate. Ne želim da znam ništa u vezi sa ovim slučajem. Izbori samo što nisu. Niko ne želi da sluša o teroristima u Ajakuču.

- Dozvolite mi da vam prenesem svoje iznenađenje zbog vaših reči...

- Gledajte, Čakaltana, biću potpuno iskren i nadam se da je ovo poslednji put da pričamo na ovu temu. Policijom se upravlja iz Ministarstva unutrašnjih poslova, a ministar unutrašnjih poslova je vojno lice. Zar vam to ništa ne govori?

- To ne predstavlja nepravilnost. Pripadnici oružanih snaga su ovlašćeni da...

- Pokušaću da kažem ovo tako da čak i vi razumete: ovde odluke donose oni.

Ako oni ne žele istragu, istraga se ne vrši.

- Ali naša je dužnost...

- Naša dužnost je da čutimo i slušamo! Je li toliko teško da to utvivate u glavu? Slušajte, nemam nikakvog interesa da vam pomognem jer mi se ne da. Ali i kad bih hteo da vam pomognem, ne bih mogao. Zato nemojte da me mešate u ovu stvar jer ćete mi upropastiti unapređenje.

Molim vas! Imam porodicu! Hoću da se vratim u Limu! Ne mogu da uznemiravam komandanta Kariona.

U hijerarhijskom mehanizmu u glavi zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltane Saldivara nije postojala mogućnost da se izgubi unapređenje zato što se sledi procedura. Naprotiv. Pokušao je da objasni to stanovište, ali kapetan ga je prekinuo:

- Zašto ne napišete izveštaj i već jednom zatvorite slučaj? Pripišite ga nekom požaru ili saobraćajnoj nesreći... I svi mirni.

Čakaltana je otvorio oči sa istinskim iznenađenjem.

- Alija... ne mogu to da uradim... Nezakonito je da to uradim bez policijskog izveštaja, kapetane.

Kapetan je zario glavu u šake. Sklopio je oči. Lagano je pomicao usne, kao da u tišini broji do sto. Nešto mirniji je rekao:

- Čakaltana, ovo je zona u kojoj vladaju vanredne mere. Veliki deo oblasti se još vodi kao konfliktna zona. Zakoni su službeno suspendovani.

- Osim toga, rodbina pokojnog mogla bi da zahteva...

- Nema rodbinu! Niko ne zna ko je! Slučaj nije dospelo do štampe! Niko ga ne traži, Indijanci nikad ne traže. Nije im važno. Ni meni.

Predsednikov portret kao da je zadrhtao iza njegovih leđa kada je to rekao. Zatim je u kancelariji zavladała tišina. Kapetan je na stolu imao male fotografije svoje porodice, dvoje dece i žena. Čakaltana je voleo porodice. Ali u tom trenutku je sa istinskim negodovanjem ustao.

- I ja želim što pre da zatvorim ovaj slučaj, kapetane, ali vaš izveštaj mora da mi stigne jer to zahteva procedura.

Ne mogu da zatvorim predmet bez izveštaja. Ostavljam svedočanstvo da sam obavio svoju dužnost.

Čakaltana je dostojanstveno ustao i prišao izlazu. Kapetan se zavalio u fotelju. Upravo pre no što je Čakaltana otvorio vrata, rekao je:

- Je li to sve?

Čakaltana je stao. Nije se okrenuo. Znao je da je pobedio.

- To je ono zbog čega sam došao.

Čakaltana je rekao to odlučnim glasom, stojeći kruto pored vrata. Kapetan je zahtevao potvrdu:

- Ako vam dam izveštaj koji napišu moji veštaci a ja ga potpišem, neće biti više problema?

- Jedini problem koji imamo jeste administrativna nepravilnost koja nam ne dopušta da zatvorimo slučaj.

Kapetan je raširio usta u osmeh. Zatim se zaustavio. Namrštio se. Čakaltana je imao neustrašiv izraz profesionalnog tužioca. Kapetan se otvoreno nasmejao.

- U redu, Čakaltana, razumem. Razgovaraću sa svojim i okupiću ljude. Imaćete izveštaj sutra rano ujutro u svojoj kancelariji. Hvala na poseti.

To je zapravo bilo jedino što se zamenik okružnog tužioca nadao da će čuti.

Izašao je iz policijske stanice sa osećajem da je vodio veliku bitku i da ju je dobio. Pa ipak, razumeo je policijsku opreznost. Nije smeo da zaboravi da žive u crvenoj zoni i ljudi su zbog toga uvek nepoverljiviji.

U to doba u gradu je već sve bilo zatvoreno. Na ulicama nije bilo nikoga osim poneke slučajne patrole, zaostatka od policijskog časa. Išao je kroz tihi i plavu noć prema svojoj kući, udišući čist vazduh provincije. Kada je stigao, otišao je u majčinu sobu. Bila je hladna jer je ceo dan ostala sa otvorenim prozorom. Izvinio se dok ga je zatvarao.

- Izvini, majčice. Ostavio sam te samu ceo dan. Ovaj slučaj je, naime, mnogo težak, majčice. Vrlo tužan. Nastradali nema rodbinu. Zamisli. Kako tužno.

Ne prestajući da govori, izvadio je iz fioke najtopliju vunenu pižamu i ispružio je preko posteljine.

- Kada neka osoba umre i nema nikoga da je se seća, kao da umire dvostruko. Gde li je porodica tog čoveka? Ko će moći da se seti nečeg lepog o njemu, ko će mu uveče namestiti krevet ili mu dati pižamu? Niko, majčice. Niko neće gledati njegovu sliku ni izgovarati uveče njegovo ime. Vidiš kako je to? Kada neko takav više ne postoji, kao da nikad nije ni postojao, kao da je bio

sunčev zrak koji kasnije, kad padne veče, ne ostavlja tragove.

Pomilovao je pižamu i čaršav. Zatim je uzeo jednu fotografiju sa komode, onu na kojoj je bila njegova majka sama, sa svojim ljupkim i mladim pogledom. Odneo je u svoju sobu i stavio na stočić pored kreveta kako bi se osećao manje samim kad sklopi oči.

Sledećeg jutra, policijski izveštaj je zaista bio na njegovom radnom stolu. Tužilac ga je otvorio i pregledao. Bio je vrlo loše napisan, pun pleonazama i pravopisnih grešaka, ali sadržaj je bio jednostavan i pravosnažan. Policijska verzija se razlikovala od njegove pretpostavke, ali je izveštaj iznosio konačne dokaze proistekle iz njegovog iskustva u istrazi nesreća i ubistava. Tokom dana proverio je nekoliko podataka. Bili su tačni. Pozvao je policijsku stanicu, gde mu je odgovorio lično kapetan Pačeko, koji je potvrdio veštačenje i ponudio svu saradnju koja je u njegovoj moći.

Tužilac nije imao nikakvih ambicija da bude protagonist. Nije hteo da polemiše ni da sumnja u dobronamernost institucija. Ako su nadležne vlasti nudile solidniju verziju od njegove, prihvatao ju je. Njegov posao je bio da olakša delovanje snaga reda, a ne da ga ometa. To da, bio je ponosan što je izazvao promenu ponašanja kod kapetana Pačeka, koji je prevazišao svoj otpor i napokon efikasnije saradivao. Kapetan će na duge staze shvatiti prednosti saradnje među institucijama u vreme mira. I biće mu zahvalan.

Prihvatio je kao pravosnažan policijski izveštaj i odlučio da zatvori slučaj sa informacijama kojima raspolaže. Napisao je izveštaj kojim nije bio zadovoljan jer je bio prekomerno opširan. Bacio ga je u đubre. Napisao je novi, ali je zaključio da je pun pojednostavljenja i propusta. Ponovo je bacio i napisao treći, vodeći računa posebno o sintaksi i pravopisu, jednostavan, bez preterivanja, uzdržan. Dok je ispravljao zareze i kvačice, osetio je olakšanje. Slike spaljenog čoveka ga više neće uznemiravati. I pre svega, pokazalo se da su kanali međuinstitucionalne komunikacije efikasni. Još jedan znak napretka.

Na dan 7. marta 2000, u utorak, u okolnostima proslave karnevala, na visini Uankavelike je zapažena oluja sa grmljavinom koja je nanela znatne materijalne i personalne štete u naseljenim područjima.

Kasnije se data klimatska pojava premestila u pravcu provincije Uamanga, gde nije valjano potvrđena usled alkoholizovanog stanja u kojem su se nalazili stanovnici dotične provincije za vreme pomenute proslave.

Žrtva, čovek bez ruke čiji identitet nije mogao da bude ustanovljen, čime se dokazuje da je reč o nekom putniku i/ ili turisti, usled navedenih klimatskih uslova pojavio se sa željom da prenoći u kući Nemesija Limante Uamana (41), koji je dotičnom uskratio dozvolu iako se usled intenzivnog druženja tokom spomenutih datuma toga ne seća.

Uprkos odbijanju Nemesija Limante Uamana (41), nastradalo lice je iskoristilo povlasticu da prenoći izvršivši tako prestup provale i nedozvoljenog korišćenja privatnog prostora, ušavši tako u staju - prostoriju koja je služila kao ostava za kerozin i ostala tečna goriva koja se koriste u poljoprivredno-stočnoj delatnosti.

Nastradalo lice ostalo je u blizini staje u periodu od dva dana gde se, u cilju prikrivanja svog prestupa, sakrivao u slami izbegavajući da ga vide stanovnici Kinue, što objašnjava opšti zaborav koji obavlja njegovo prisustvo na tom mestu.

U utorak 8. marta 2000, približno u jutarnjim časovima, električno pražnjenje prouzrokovano nepovoljnim klimatskim uslovima izazvalo je nesreću u vidu udara groma u kući Nemesija Lim ante Uamana, konkretno u samoj staji gde je noćilo navedeno nastradalo lice. Kada ga je klimatska pojava pogodila u rame, gde se njegova povreda otvorila, sve u plamenu, nastradalo lice pokazalo je neznanje seoskih običaja pokušavajući da ugasi vatru izvesnim zapaljivim sredstvima, koja su, zajedno sa dejstvom električnog pražnjenja, pojačala zapaljivi proces, narastao u požar znatnih proporcija koji se, uprkos tome, i zahvaljujući vlažnosti staje, nije proširio na druge instalacije spomenutog objekta.

Napokon, kada je nastradali pao na zemlju, njegovo lice udarilo je o grabulje, čime je napravljena posekotina u obliku krsta na čeonoj kosti.

To se konstatuje ovim aktom koji, u petak 17-marta, potpisuje...

Sada je bilo savršeno, napisano sa odgovarajućom konjugacijom i pravilnim pauzama. Olakšanju što je završio izveštaj pridružilo se saznanje da u provinciji nema slobodnog ubice. Nema nikakvih terorista. Rat je završen. Čak ni zločin iz strasti. Hustino Majta Karaso je sigurno pobjegao od tužioca zabrinut za posledice svog otkrića. Nije smatrao da je potrebno da ga zbog toga prijavi. I njegov strah je bio normalan.

Tužilac je napravio odgovarajuće kopije i stavio ih u kovertu. Poslao ih je sa zadovoljstvom zbog dobro obavljenog posla. Pomislio je na majku. Bila bi ponosna na njega. Pomislio je na Edit. Uzbuđen zbog slučaja, zaboravio je da je potraži poslednje nedelje. Morao je da svrati u restoran. Odjednom je osetio da mu se vraća apetit.

Četvrtak, 6. april - nedelja, 9. april

- Pre svega, želeo bih da znate da smo veoma ponosni na vas, tužioče Čakaltana. I da oružane snage ove zemlje računaju na vaše neumorne napore u korist zakona i reda.

Tužiocu Čakaltani se činilo da su sve te reči bile izrečene s velikim slovom, kao diplome koje pokrivaju zidove kancelarije komandanta Kariona, među medaljama i zastavama, oko ogromne fotelje radnog stola. Dok je jedan poručnik služio dve šolje matea, tužilac je primetio da je komandant delovao viši sa male stolice na koju su njega smestili.

- Hvala, gospodine.

- Moram da priznam da smo imali sumnje da obična pravda može da se nosi sa slučajem ove vrste. Ako mi dozvolite da kažem, nisu svi funkcioneri spremni da shvate šta se ovde dešava. A još manje oni iz Lime.

- Ja sam iz Ajakuča, gospodine.

- Znam. To nas takođe ispunjava ponosom.

Tužilac Čakaltana se pitao šta čovek treba da uradi da bude odnekud. Zbog čega je bio više iz Ajakuča nego iz Lime, gde je oduvek živeo. Pomislio je da je njegovo mesto tamo gde su mu koreni i osećanja. U Ajakuču je bilo dobro. Sve bolje.

Nedelje koje su usledile predavanju njegovog izveštaja bile su neočekivano prijatne. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar kao da je odjednom bio unapređen. Prestali su da mu stižu beznačajni predmeti, a čak mu je i sudija Brisenjo pismeno čestitao zbog brzine i efikasnosti s kojima je resio pitanje Kinue bez potrebe da se uzbuni javno mnjenje. Dan posle zatvaranja slučaja stigla mu je nova pisaća mašina i dovoljno indiga da napravi kopije za sve slučajeve koji su mu potrebni. Čak su mu se i snovi umirili, natkrivši veo mira nad njegove košmare o vatri. I krajem nedelje komandant ga je pozvao. Bilo je neobično da komandant razgovara sa službenicima, a još neobičnije da ih pozove u svoju kancelariju. Tužilac je bio zadovoljan, ali nije hteo da zloupotrebljava svoj položaj. balkandownload - forster.

- Mislim da za istragu treba uistinu zahvaliti Nacionalnoj policiji, koja je u svakom trenutku pružala dokaze efikasnosti i predanosti...

- Vi ste primer skromnosti, gospodine tužioče. Kapetan Pačeko me je već obavestio da ovaj slučaj ne bi napredovao da nije bilo vaše rešenosti i hrabrosti.

- Hvala, gospodine.

Komandant se zavalio u stolicu i popio malo matea. Delovao je opušteno. Nije izgledao onako preteći kao prvi put. Tužilac je to pripisao uzajamnom poverenju koje stiču. Komandant je nastavio:

- Većina ovih slučajeva ostanu zauvek nerešeni. Često se zapisnici i ne naprave jer ih niko ne traži. Ali najbolje je uvek imati sve arhivirano i zakonski organizovano. Naše najbolje oružje je da radimo stvari dobro, zar ne?

- Naravno, gospodine.

Osetivši da mu je dato to pravo, tužilac je takođe popio gutljaj svog matea. Setio se Edit. Nije hteo da ide u njen restoran sa gazom na potiljku, nije hteo da mu ona vidi ranu. Svratio je jednog jutra da je pozdravi. Ona ga je dočekala sa svojim blistavim osmehom. Obećao joj je da će se vratiti i povukao se hodajući unatraske da ne bi pokazao svoju povredu. Ali tog jutra je skinuo zavoj. I ožiljak više nije izgledao ružno. Možda bi trebalo da svrati kad izađe iz komandantove kancelarije, da ona ne pomisli da samo hoće da se okoristi. I da proslavi.

- Upravo zbog toga sam vas pozvao - nastavio je komandant. - Sada je došao trenutak da se usredsredimo na izbore. Potrebni su nam ljudi od poverenja koji veruju u zakonitost, u Peru, da bi se suočili sa izazovom koji dvadeset prvi vek postavlja pred nas.

- Biću presrećan da učinim ono što je u mojoj moći, komandante.

- I ja da saradujete sa nama. Ali pre toga bih voleo da vam postavim nekoliko pitanja.

Komandant je uzeo jedan dosije sa stola. To je bila debela fascikla puna papira sa nekim fotografijama. Tužilac je prepoznao dokumente. To je bio njegov radni dosije, iako je izgledao dosta deblje nego normalni radni dosije. Komandant je stavio naočari i prelistao nekoliko strana. Zaustavio se na jednoj od njih: balkandownload - forster.

- Ovde piše da ste vi lično tražili premeštaj u Ajakučo.

- Tako je, gospodine. Imao sam želju da se vratim u svoj kraj.

- Otišli ste odavde posle majčine smrti, je li tako?

- Da, tako je. Otišao sam da živim kod njene sestre u Limi.

- Kako je umrla vaša majka? Je li bila... žrtva terorizma?

- Ne, gospodine. Umrla je... godinama pre nego što je sve to počelo...

Neka mračna smesa mu je obavila sećanja. Pokušao je da nastavi ne drhteći:

- Umrla je u jednom požaru. Menije bilo devet godina. Komandant je prvi put pokazao da ima neku vrstu osećanja.

- Žao mi je - rekao je.

- Nije važno, gospodine. Ona će biti uvek živa... u mom srcu.

- A vaš otac?

- Nikad ga nisam upoznao, gospodine. Nisam ni pitao za njega. Ja, na neki način, nikad nisam imao oca.

U njegovom pamćenju je postojala jedna fotografija. Njegova nasmešena majka sa nekim čovekom. Činilo se da je bio beo, možda iz Lime. Bila je u majčinoj sobi, na komodi. Ne. Više nije bila. Nikada nije bila.

- Piše i da ste oženjeni.

- Jesam, gospodine.

- Nismo ovde videli gospođu Čakaltanu, čini mi se. Feliksu Čakaltani Saldívaru je bilo neprijatno. Setio se šolje bez kafe, praznine u krevetu, odsustva jednog glasa na vratima od kupatila, ujutro.

- Više nema gospođe Čakaltane, gospodine.

- Je li i ona preminula?

- Ne, ne! Jednostavno je otišla. Pre nešto više od godinu dana. Rekla je da... nemam ambicija. Onda sam zatražio premeštaj.

Pitao se zašto je to rekao komandantu Karionu. Nije mu tražio toliko detalja.

- Nemati ambicija je dobro - odgovorio je vojnik. - Ovde ima previše ambicija. Deca?

S naočarima nagnutim prema dosijeu, komandant je naizmenično gledao u papire i u tužioca, koji je svaki put delovao sve manji na svom sedištu.

- Nemam. Mislim da je i zbog toga otišla.

- Nema dokumenata o razvodu.

- Nisam se razveo. Pomislio sam da... neće biti potrebno. Nisam hteo da se ponovo ženim. Nikad. Izvinite, gospodine. Da li imam dozvolu da pitam zbog čega...?

Nije hteo da kaže ništa više. Komandant je skinuo naočari i uputio mu očinski osmeh. Ono što bi barem trebalo da bude očinski osmeh.

- Žao mi je što vam postavljam ova lična pitanja. Verujte mi da su neophodna. Ali ne treba da znam ništa više. Mislim da ste vi savršeni za posao koji nam je potreban. Nemate porodicu, tako da možete da putujete. Osim toga, vi ste čovek koji voli svoju zemlju i poštuje porodicu, jedan pristojan čovek.
balkandownload - forster.

Vrsta čoveka koji umire bez rodbine, pomislio je Čakaltana. Zapitao se ko li će pomilovati njegove čaršave posle njegove smrti.

- Da li će biti potrebno da se putuje, gospodine?

- Vidite, Čakaltana. U nedelju su izbori i potrebno nam je kvalifikovano osoblje angažovano u odbrani demokratije. Razumete?

Nije razumeo ništa.

- Da, gospodine.

- U mestima u koje će doći novinari biće nam potrebni predstavnici tužilaštva u izbornoj komisiji od poverenja.

Čakaltana je u glavi pregledao izborna pravila i statut Javnog tužilaštva. Pronašao je protivrečnost.

- Komandante, predstavnici Izbornih komisija ne pripadaju Javnom tužilaštvu. Oni su službenici Nacionalnog biračkog odbora ili Nacionalne kancelarije za izborne procese...

- Da, naravno. Ali mi ne želimo da se uplićemo u zvanja i reći. To je stvar političara. Tužilac je tužilac, Čakaltana, za ono što je njegovoj zemlji potrebno. A vi ste savršeno kvalifikovani.

- To je velika čast... Ne znam da li ću imati vremena da idem na odgovarajući kurs ili da se pripremim... Osim toga, treba da razgovaram sa mojim nadređenima...

- Verujemo u vaše sposobnosti, Čakaltana, nema nikakvih kurseva. Ja ću se pobrinuti za sve detalje: računajte na plaćeno odsustvo i ne brinite se za birokratske smetnje. Komanda Oružanih snaga će se pobrinuti za svu papirologiju.

Komandant je izvadio drugu fasciklu. Unutra je bila potpisana akreditacija predstavnika Tužilaštva u Izornoj komisiji sa Čakaltaninom slikom, nešto para za dnevnicе, autobuske karte, knjižicu o izbornim zakonima i drugi papiri. Čakaltana se osetio povlašćenim.

- Meni je čast što ste pomislili na mene...

- Vi to potpuno zaslužujete, tužioče Čakaltana.

- Kad i gde ćete me poslati?

- U Javarmajo. Autobus vam kreće za dva sata.

- Tako brzo?

- Zemlja nema vremena za gubljenje, gospodine tužioče. A izbori su već u nedelju. Neko pitanje?

- Ne, gospodine.

- Možete se povući. Nadam se da ovim počinje jedna karijera koja obećava, Čakaltana.

- Hvala, gospodine.

Dok je izlazio, od uzbuđenja mu je podrhtavala vilica. Prvi put za mnogo godina osećao je euforiju. Maramicom je obrisao znoj sa čela. Njegov posao napokon je dobijao priznanje. Osetio je da mora da podeli svoj uspeh s nekim pre nego što uzme autobus. Gotovo nesvesno, izbio je na *Umangino*. Pozdravio je kelnericu velikim osmehom.

- Kupila sam mate za vas. A danas imamo ljutu puku[15] - pozdravila ga je ona.

- Nisam došao da ručam. Ja...

- Stolovi su za ručak. Ako ne ručate, ne možete da sednete.

- Donesite mi onda jednu.

Sačekao je koliko je bilo potrebno, željan da progovori. Na televiziji su davali neku sapunicu i jedna žena je plakala kao kiša zbog svog dragog. Ovog puta, na tanjiru koji mu je Edit poslužila, bili su komadići pržene svinjetine, svinjski papak i vrući krompiri.

- Poslaće me na put - rekao je ponosno Čakaltana.

- Stvarno?

- Da, da. Uradio sam dobar posao. I imenovali su me da nadgledam izbore.

- Čestitam! Zaslužujete čašicu čiče[16].

- Ne, hvala. Ne pijem.

Ona mu je svejedno sipala jednu čašu sladunjave smeđe tečnosti.

- Nemate nikakav porok, zar ne? Vaša supruga mora da je zadovoljna...

- Nemam ni suprugu.

- Ah. Hoćete li da probate puku?

- Pa... nemam vremena... ali slušajte... Kad se vratim... za nekoliko dana... mislim da će da me pozovu na razne prijeme. Na visokom nivou. Obaveze.

- I više nećete dolaziti?

Delovala je tužno dok je to govorila. Tužilac se ohrabrio kad ju je takvu video.

- Naprotiv. Dolaziću. Ali voleo bih i... pa...

-Da?

- Vlasti dolaze na te događaje sa suprugama, sa svojim gospođama.

- Naravno.

- Voleo bih da povedem vas, Edit. Ako nemate ništa protiv.

Primitio je da se sada i on njoj obraća na vi. Ona se nasmejala.

- Mene? A što mene?

- Zato što... zato što ne poznajem nikog više u gradu...

Sada se ona namrštila. On je pokušao da ispravi grešku.

Izgubio je naviku da govori neke stvari, možda ih nije nikad ni rekao.

-...Nikog ko je tako lep kao vi.

- Ma sad pričate gluposti!

- Nisu to nikakve gluposti.

- Hoćete li da jedete ili nećete?

- Nije moguće. Idem odmah. Moram da jurim da se spakujem. Ići ćete sa mnom kad se vratim? Hoćete li?

Ona je pocrvenela kao bulka. Nasmejala se. Činilo se da se svemu smeje. A dok se smejala, kao da je blistala. Na televiziji, negativka neke sapunice pretila je suparnici jer je htela da joj ukrade dragog.

- Hoću - rekla je Edit.

Tužilac je osećao da mu je dan kompletan. Da je njegova godina u Ajakuču bila kompletna. Ustao je srećan. Krišom je ostavio novac za ručak na stolu, da ga ona ne bi odbila. Prišao je da se pozdravi. Ona je držala krp u rukama. On je raširio ruke. Onda ih je spustio. Nije hteo da pretera. Pružio je ruku. Ona ju je stegla. On je rekao:

- Hvala. Videćemo se uskoro.

Klimnula je glavom. Izgledalo je kao da se stidi. Tužilac je odjurio kući.

- Majčice, nemam vremena da ti sve objašnjavam, ali zadovoljan sam - našao je donji veš i stavio ga je u staru sportsku torbu. - Videćeš kako će sve biti dobro, majčice. Sigurno će me posle ovoga plaćati više i moći ću da ti kupim novu pižamu, videćeš - sklonio je kravate i košulje i skinuo vešalicu sa dva sako a i jednim pantalonama. - A onda Edit. Upoznaćeš Edit. Svideće ti se. Zdravo, majčice.

Zatvorio je vrata i prozore i odjurio na stanicu. Na pola puta se zaustavio i vratio. Potražio je u torbi ključeve od kuće i ušao. Požurio je u sobu u dnu, uzeo jednu fotografiju na kojoj je njegova majka kao mala pozirala u haljini sa volanima. Dobro je pogledao da nema neke njene fotografije gde se smeška pored nekog gospodina koji izgleda kao da je iz Lime. Potvrdio je to. Poljubio je sliku, stavio je u torbu i ponovo izašao.

Na stanici je vladala velika pometnja. Autobus koji je polazio u četiri bio je pun i njegovo ime nije bilo na spisku rezervacija. Neka gospođa sa četvoro dece vikala je na njega da pokušava da joj ukrade mesto. Vozač mu je rekao da

izađe da ne smeta. Na kraju ga je, posle petnaestominutne rasprave, osoran službenik kompanije zamolio da uzme noćni autobus. Tužilac Čakaltana je pomislio da će imati više vremena da jede sa Edit i da se oprostí od majke i pristao je. Zatim mu je palo na pamet da će, ako ga vide izvan stanice, vojnici pomisliti da je napustio svoj položaj, tako da je seo da sedam i po sati čeka polazak sledećeg autobusa, nakon što se osigurao da ovog puta jeste na spisku rezervacija. Iskoristio je vreme da pregleda izborni zakon i pravilnik posmatrača.

Njegov autobus je uveče krenuo samo sa petnaest minuta zakašnjenja. Još jedan znak da Ajakučo čvrstim korakom napreduje ka budućnosti. Javarmajo je bio na sedam sati severoistočno, u pravcu Visoke džungle[17]. Iako od mraka nije mogao da vidi ništa kroz prozor, tužilac je na putu zamišljao neasfaltirane drumove po kojima se autobus truckao, zaobljena brda koja su okruživala grad, zatim sve naglašeniju promenu pejzaža od suve zemlje do šumskog zelenila planina. Na trenutke bi zaspao i budilo bi ga odskakivanje autobusa na nekoj rupi. U jednom trenutku više nije znao da li spava ili je budan, da li je njegova sreća prava ili ju je sanjao.

Dok nije otvorio oči.

Autobus je stajao. Pogledao je na sat: četiri ujutro. Ugledao je zamagljene prozore u autobusu. Obrisao je svoj da pogleda napolje. Vetar je nanosio kišu horizontalno. Padao je grad. Primetio je da je čovek koji je sedeo pored njega nestao, kao i još mnogo drugih ljudi. Svetla su bila upaljena i autobus je bio poluprazan, u njemu su ostale samo žene krmeljivih očiju. Sa vrata je neko, možda šofer, vikao:

- Rekli su da izađu svi muškarci! Samo muškarci.

Tužilac nije shvatao šta se dešava. Pokušao je da nazre nešto napolju u mraku. Svetla iz autobusa dopuštala su mu samo da vidi neke siluete s kapuljačama i vrhove bajoneta koje su nosili preko ramena.

Nakratko se setio kada je poslednji put dolazio u Ajakučo da poseti majku pre nego što se vratio da živi tamo. To je bilo početkom osamdesetih, tek su ga primili u Tužilaštvo. Pre nego što je stigao u grad, njegov autobus je zaustavila grupa terorista koja je tražila da se svi putnici legitimíšu. Vojna lica koja su bila u civilu pojela su svoje papire. I tužilac je progutao svoju legitimaciju Javnog tužilaštva. Teroristi su pokupili sve izborne knjižice iz autobusa, a zatim ih pocepali pred njihovim vlasnicima.

- Vi više nemate dokumenta - vikali su - ne možete da glasate, niste građani!

Živeo Narodni rat! Živela Komunistička partija Perua! Živeo predsednik Gonsalo!

Naterali su ih da ponove njihove parole i otišli, ukravši ono malo što su mogli da oduzmu putnicima. Nosili su fantomke i vatreno oružje. Kao i ovi koji su sada zaustavili autobus.

Šofer je sa vrata ponovo pozvao muškarce. Još dvojica koji su se uspavali prišli su vratima trljajući oči. Tužilac se pitao da li treba da proguta službenu legitimaciju. Ali dokument je bio plastificiran. Bilo je nemoguće sažvakati ga. Sakrio ga je ispod sedišta i ustao. Prišao je vratima. Kada je sišao, dočekao ga je silovito neki čovek sa crnom fantomkom, koji ga je odvuкао do reda u kojem su stajali ostali. Kiša ga je šibala po licu. Sa olakšanjem je utvrdio da onaj što ga je gurao nosio zelenu uniformu Vojske. Pokušao je da se predstavi:

- Ja sam zamenik okružnog tužioca Feliks...!

Ovaj drugi ga je samo odgurnuo umesto odgovora. Kada je došao red na njega, dočekao ga je neki narednik isto tako sakriven fantomkom. Od maske, kiše, straha i njegovog vrlo lošeg španskog, jedva se čulo kako više:

- mnnnnjnjmnnssmaaaaar!

Naviknut na racije, tužilac je izvadio svoju ličnu kartu. Ovaj ju je pažljivo pogledao i pogledao ga u lice. Bilo je teško pročitati izraz njegovih očiju. Vratio mu je dokument i ponovo viknuo:

- nnnjnjnjsnsmsnaaaaaar!

Tužilac mu je pokazao vojnu knjižicu. Ovaj je klimnuo glavom i vratio mu je. Onaj prvi ga je gurnuo nazad u autobus. Tužilac se ponovo popeo, mirniji, misleći da mu Oružane snage danonoćno garantuju bezbednost.

Autobus je ponovo krenuo i Feliks Čakaltana Saldivar je povratio svoju legitimaciju i svoj san. Probudio se uz jutarnju svetlost i sa slikom reke koja je tekla po obroncima brda niz koje se vozilo spuštalo. Kako su se kišni oblaci razvedravali, tako je nebo ponovo postajalo okrepljujuće jasno.

Autobus je stao u sedam ujutro. Tužilac je izašao iz vozila i uzeo svoju torbu između vreća krompira i kaveza sa životinjama. Nije bilo stanice. Autobus je stao samo da bi on izašao. Do sela je trebalo još dva sata. Isto toliko je trebalo da otvore javne ustanove. Tužilac je trebalo da se javi Nacionalnoj kancelariji za izborne procese i Nacionalnoj policiji. Pomislio je kako će stići da nešto doručkuje. Išao je nekim prašnjavim putem uprtivši svoju torbu. Prešao je reku i dva brda za koje se ispostavilo da su viši nego što su na prvi pogled izgledali. Povremeno se zaustavljao da proverii da mu se odelo nije izgužvalo ni napunilo

prašinom.

Napokon je stigao do neke doline. U daljini se video Javarmajo. Dok se približavao, učinilo mu se da vidi nekog na ulasku u selo. Pomislio je da ga čekaju nadležne vlasti. Mahnuo je rukom kao pozdrav. Ta osoba mu nije otpozdravila. Kada je stigao do samog sela, više nije bilo nikoga. Nijedne otvorene radnje. Nikakve izvesnosti da postoji neki restoran ili neka osoba. Čak ni parče asfalta. Izuzev fenjera u dnu, još upaljenih uprkos dnevnoj svetlosti.

Fenjeri kao da su bili ukrašeni vencima ili nekom vrstom šarenih ukrasa. Pomislio je da je to neki ostatak od karnevala ili uskršnji ukras. Očistio je prašinu s pantalona i ponovo namestio vešalicu sa svojim odelom, dosije i sportsku torbu. Nastavio je da hoda.

Tek kada je peške stigao do fenjera, mogao je izbliza da vidi šta je sa njih visilo. To su bili psi. Neki obešeni, drugi zaklani, treći rasporeni, tako da su im unutrašnji organi curili iz trbuha. Ispustio je torbu. Po leđima ga je podišla jeza. Psi su nosili natpise na kojima je pisalo: „Ovako umiru izdajnici" ili „Smrt izdajnicima domovine".

Tužilac je osetio da mu se vrti u glavi. Morao je da se osloni na neki zid. Osetio se samim usred ove ulice po kojoj, ponovo je pogledao, tog jutra niko više nije hodao.

Pola sata kasnije još je bio tamo. Bez uspeha je tražio neka otvorena vrata. Nije znao šta da radi. Kuda da ide. Sve dok se na ulici nisu pojavile prve senke. Bili su to policajci i koračali su tromo noseći merdevine da skinu pse. Oslonili su merdevine na fenjere i skidali životinje po redu, više sa dosadom nego sa gađenjem, kao da su navikli da se bave psećim leševima. Feliks Čakaltana je pomislio na komandantove reči. Ne pravi od komarca magarca[18].

Koliko je Čakaltana mogao da vidi, odred je činilo pet mršavih policajaca natečenih očiju. Nijedan nije imao više od devetnaest godina. Nijedan ga nije pogledao. Prišao je jednom od njih koji je pridržavao merdevine.

- Dobar dan. Tražim poručnika Aramaja.

Policajac mu je uzvratilo sumnjičav pogled. Tužilac mu je pokazao legitimaciju. Jedan pas je pao na zemlju, gotovo na njegovu glavu. Pratio ga je oblak muva. Tužilac je iza sebe čuo zapovedni glas:

- Pobogu, Jupanki! Ne bacajte te pse jer prskaju na sve strane. Majku mu...

Tužilac je zaključio da je to bio glas koji je tražio. Okrenuo se i ugledao oficira od pedesetak godina čiji je stomak ispadao iz kaki košulje uniforme.

- Poručnik Aramajo?

-Šta je bilo?

- Ja sam predstav...

- Majku mu, Gonsa! Rukama. Kao čovek!

Dva stuba dalje, jedan policajac je pokušavao da gura psa nekom žicom, da vidi hoće li pasti a da ne mora da ga dodirne. Pomiren sa sudbinom, bacio je žicu i nastavio je da odvezuje životinju sa obe ruke. Tužilac je pokušao da ih nadglasa:

- Došao sam da nadgledam izbore.

Kao da je poručnik tek tada primetio posetioca. Odmerio ga je od glave do pete sa grimasom nepoverenja.

- Zbog čega?

- Da nadgle...

- Papiri. Hoću da vam vidim papire.

Pokazao mu je legitimaciju. Poručnik ju je osmotrio sa obe strane. Upitao je:

- Ko vas šalje?

- Nacionalna kancelarija za izb...

- Ko vas šalje, Čakaltana?

- Komandant Karion, gospodine.

Iz pogleda policajce nestao je prezir.

- Dođite da doručujemo. A ti, Jupanki! Hoću da vidim ovo skroz čisto za sat vremena.

Policajska stanica je imala samo prizemlje podeljeno na dve prostorije. U jednoj od njih, na radnom stolu, čekali su ih dva tamala[19], malo sira, hleb i bela kafa. Na podu su još bili dušeci na kojima su policajci proveli noć. Poručnik je podelio sve na pola i pozvao tužioca da sedne. Čakaltana još jednom nije bio gladan. Ali poručnik je jeo kao prase.

- Je li ovo... normalno? - pitao je tužilac.

- Šta? Tamali?

- Psi.

- Pa zavisi, gospodine tužioče. Šta je za vas, normalno? - upitao je gutajući parče hleba umočeno u mleko.

- Nisam znao da... Sendero i dalje operiše u zoni.

Poručnikov smeh se zagrcnuo gutljajem iz šolje.

- Operiše. Ha-ha. Malo. Više zeza.

- Ja sam došao zbog izbora. Vi znate da će doći posmatrači i...

- Bilo bi dobro, majku mu, da neko ovde nešto posmatra.

Ponovo se nasmejao i videlo se polusažvakano parče tamala. Tužilac je začutao. U poslednje vreme mu se dešavalo da ne zna tačno o čemu se vodi razgovor, gubio je nit. Pokušao je da rezimira.

- I kada se pojavio ovaj novi talas?

- Koji talas? Ovo nije nikakav novi talas, Čakaltana. Isto je već dvadeset godina.

-Ah.

- Ponudili su mi premeštaj u Limu i čin kapetana ako prihvatim da popušim nekom komandantu u prestonici. Ali nisam hteo. Tako da su me poslali ovamo da crknem. Ovde gde me vidite, gospodine tužioče. Ja sam ono najpoštenije u ovom sranju od sela. Hoćete li da pojedete ovo?

- Ne, samo nastavite.

Poručnik je završio drugi tamal gotovo u jednom zalogaju. Tužilac je nastavio da se raspituje:

- I niste tražili pojačanje?

- Pojačanje? Naravno. Tražili smo i bazen i nekoliko kurvi. I evo nas ovde.

Poručnik je pripalio cigaretu i podrignuo. Tužilac je pomislio da je time završio razgovor na temu Sendera.

- Dobro. Što se tiče izbornog programa, proučavao sam zakon. Pitam se da li ste pripremili stolove da bi glasali zatvorenici i...

- Zatvorenici? Hoćete da izvadim zatvorenike? Zaboravite na njih. Ne glasaju.

- Ali izborni zakon određuje da...

- Ha-ha-ha. Recite komandantu Karionu da hoćete da izvadite teroriste iz ćelija. Videćete gde će da vam stavi vaš izborni zakon.

- Dozvolite mi da vam pročitam šta o tome piše u ovoj knjižici; imam jednu kopiju i za vas...

Poručnik nije ni pogledao knjižicu. Gledao je posetioca netremice u oči i poprimio ozbiljno i odlučno držanje.

- Ne, dozvolite mi da vam kažem šta ćete da radite. Kao prvo, ne želim da idete ovuda i privlačite pažnju. Nikakva zvanična vozila ni uočljiva obeležja: prsluci, uniforme i oznake, ništa. Pretvorićete se u metu, a mene će optužiti. Poslednji tužilac koji je ovde bio mislio je da je veliki mačo. Došao je uz veliku pompu. Išao je da se provoza u kolima sa zatamnjenim staklima i sa dva pratioca. Teroristi su videli zatamnjena stakla i rekli „ovaj unutra je sigurno važan“. Sedamdeset rupa od puške FAL na karoseriji. I ručne bombe. Pratioci

mrtvi. Tužilac teško ranjen, mislim da je izgubio oko. Nikad se nije vratio ovamo, budala.

Feliks Čakaltana Saldivar nije znao šta da odgovori. Pogledao je ostatke tamala, kožurica od piletine je visila sa jednog od njih. Gledao je u poručnika dok nije popušio cigaretu. Ni poručnik nije ništa više rekao. U svakom slučaju tužilac mu je ostavio knjižicu na stolu pre nego što je ustao.

- Dobro - rekao je Čakaltana - sad kad sam se predstavio, vreme je da potražim smeštaj.

- Potražite Jupankija, onog što je sa psima. On je budala, ali će vam pomoći.

Tužilac je ponovo uprtio torbu i vešalicu sa odelom. Kada je gotovo stigao do vrata, ponovo je čuo glas policajca:

- Čujte, Čakaltana, da li vi znate... hoću da kažem, jeste li svesni kuda su vas poslali?

- Ovo mesto je Javarmajo, je li tako?

Poručnik je ispustio poslednji dim sa osmehom.

- Ne, Čakaltana. Ovo je pakao. U ime Nacionalne policije želim vam dobrodošlicu.

Našao je Jupankija nekoliko ulica dalje. Upravo je stavio sve pse u velike crne kese za ljudske žrtve koje su ostali odvlačili da bi ih spalili izvan sela. Jupanki je objasnio tužiocu da u mestu nema hotela, ali da može da se smesti u nekoj privatnoj kući gde će uvek radosno primiti posetioca. Odveo ga je duž sela do neke kuće malo veće od ostalih. Kada je stigao do ulaza, povikao je:

- Teodoroooooooooooooooooooo!

Snažno je lupao na vrata ne prestajući da viče. Povremeno se okretao prema tužiocu sa osmehom izvinjenja. Taman kada je Čakaltana hteo da nago vesti da u toj kući možda nema nikoga, otvorila su se vrata i video se neki čovek sa ženom i troje dece. Svi su stajali kao skamenjeni posmatrajući posetioca. Policajac im je rekao nešto na kečuanskom. Čovek je odgovorio. Policajac je povisio ton. Čovek je odlučno odbio, čela porodica je onda odgovorila uzvicima, svi u isto vreme, ali policajac im je uzvratio uzvicima i izvadio pendrek. Tužilac je pomislio da će ih udariti, ali je samo preteći mahao oružjem. Usred rasprave se okrenuo prema Čakaltani i rekao mu na španskom:

- Imate li para?

- Molim?

- Pitam imate li para. Bilo šta.

Tužilac je iz džepa izvadio dva novčića od po jedan sol[20]. Kad su ih

videli, članovi porodice su odjednom ućutali. Policajac im je dao novčiće i dao znak Čakaltani da spusti stvari na pod. Zatim je otišao. Smeštaj je bio sređen.

Čakaltana je ostao da stoji ispred svojih domaćina. Nije imao gde da sedne. Samo je neka šerpa stajala na gomili izgorelog drveta i po podu su bile razbacane neke prostirke.

- Dobar dan - rekao je - nadam se da vam ne pravim nikakav problem.

Ostali su ga gledali bez reči.

- Mogu li da ostavim stvari ovde? Ne smetaju vam?... Da ne znate slučajno gde je Nacionalna kancelarija za izborne procese? Ne?

Pokušao je da razmisli gde bi mogao da okači vešalicu sa odelom. Sa jedinog eksera u kući visio je krst, koji nije hteo da skloni iz poštovanja prema porodici. Presavio je odelo najbolje što je umeo i ostavio ga u jednom uglu, preko torbe. Zatim se uljudno pozdravio i izašao da nastavi svoj posao. Niko mu se nije javio.

Nacionalna kancelarija za izborne procese, kako su ga obavestili u policiji, bila je smeštena u kući Džonatana Kauidea Alosilje, koji je imao neke njive u okolini i koji će predvoditi izbore i prebrojavanje glasova. Čim je ušao, zamenik okružnog tužioca naišao je na poster predsednika, kao onaj kod kapetana Pačeka, samo veći. Predstavio se. Džonatan Kauide, šef i jedini službenik te kancelarije, ljubazno ga je pozdravio. Uveravao ga je da je sve spremno za izbore. Tužilac je rekao:

- Izvinite, Džonatane, ali moraćemo da sklonimo tu predsednikovu sliku. Zakon nalaže da je izborna propaganda zabranjena dva dana pre 9 aprila.

- Ovo? Ovo nije izborna propaganda. Ovo je državna kancelarija. To je šefova fotografija.

- Ali šef je kandidat.

- Da, ali tu nije u svojstvu kandidata, nego kao predsednik.

Zamenik okružnog tužioca - sada privremeni predstavnik Tužilaštva u Izornoj komisiji - obećao je sebi da će pregledati odgovarajući paragraf zakona.

- Koliko ljudi će ovde glasati?

- Tri hiljade. Biračka mesta će biti u državnoj školi „Alberto Fuhimori Fuhimori“.

- Škola se tako zove?

- Upravo tako. Osnovao ju je predsednik gotovo lično.

- Ne mislite da bismo mogli da sakrijemo to ime? Zakon, naime, nalaže da

izborna pro...

- To nije izborna propaganda. To je ime škole.

- Naravno. Jesu li već sprovedeni kursevi za članove biračkog odbora?

- Jesu - Džonatan Kauide mu je pokazao birački spisak. - Pohadale su ga dve osobe.

- Dve?

- Tako je, gospodine Čakaltana. Većina članova biračkog odbora mora da putuje ovamo dva dana na mazgi i da dovede porodicu jer nemaju s kim da je ostave. Onda i ne dođu. S puno sreće, doći će u nedelju da glasaju.

- Ali jesu li obavešteni ko su kandidati... o svojim pravima?

- Vojaci...

- Pripadnici Oružanih snaga - ispravio ga je tužilac.

- Oni. Idu i govore seljacima da oni imaju tehnologiju da saznaju za koga su glasali. To jest svi će da glasaju za predsednika.

- Ali to je... netačno i nezakonito.

- Pa jeste. Mangupi su ti vojnici - odgovorio je Kauide sa šeretskim osmehom.

Tužilac se pitao da li je funkcioner išao na odgovarajuće kurseve.

Nakon ručka sa njim, tužilac je otišao sam da vidi školu gde će biti postavljena biračka mesta. Škola „Alberto Fuhimori Fuhimori“ bilo je mala kuća sa dve učionice i dvorištem u sredini. U svakoj učionici bila su po dva stola. Napravio je neke zabeleške, ali sve u svemu mu se učinilo da je mesto prikladno. Vratio se na ulicu. Otkako su psi sklonjeni, selo je oživljavalo. Seljaci su prolazili sa svojim alatima, a žene išle na reku sa vešom za pranje. Tužilac bi načas uspevao da zaboravi na jutarnji događaj.

Kada je skrenuo, čučnuo je da veže pertlu. Krajikom oka mu se učinilo da vidi onu istu priliku koju je razaznao iz daljine kada je dolazio u selo. Jedan seljak, sada je bio bliže. Okrenuo se da ga potraži, ali tamo nije bilo nikoga. Pomislio je da mu se možda samo učinilo. Prišao je uglu. Po zemljanim putevima sela prolazile su samo žene.

Uveče se vratio u kuću u kojoj je smešten. Kada je ušao, cela porodica se skupila u sobi u dnu i ćutala. Tužiočeve stvari su netaknute stajale tamo gde ih je ostavio, pored jednog vunenog ćebeta.

- Dobro veče - rekao je.

Niko mu nije odgovorio. Nije znao da li da se svuče pred svima njima. Stideo se. Skinuo je sako, kravatu i cipele i legao na svoje mesto. Odmah je

zaspao. Bio je vrlo umoran. U snu, njegova majka je išla po brdima u hladnoj planinskoj noći, između ogromnih vatri koje su osvetljavale okolinu. Koračala je sa blagim pogledom i spokojnim osmehom. Izgledalo je kao da se približava sinu, koji ju je čekao raširenih ruku. Ali kada je već bila vrlo blizu, skrenula je. Pošla je prema jednoj vatri. Feliks Čakaltana je potrčao prema njoj da je zaustavi, ali bilo je kao da je trčao u mestu, ne napredujući, dok se ona, stalno sa osmehom, približavala vatri. Viknuo je, ali ona se nije okrenula. Osećao je kako mu suze teku niz lice što se ona više približavala vatri. Činilo mu se da su joj suze krvave, kao suze Bogorodica. Kada je zakoračila u vatru, čuo je eksploziju.

Ustao je okupan znojem dok mu je srce ubrzano lupalo. Pretpostavio je da je eksplozija bila deo sna. Okrenuo se prema Teodorovoj porodici, koja se nije pomerila iz svog ugla. Kad su mu se oči navikle na mrak, video ih je kako ga gledaju šćućureni u svom uglu kao uplašene mačke. Nisu spavali. Možda ćele noći. Pitao se da li je vikao za vreme noćne more.

Okrenuo se prema zidu i pokušao ponovo da zaspi, ali je čuo šumove, odjeke, udaljene uzvike. Zvuk kao da je dolazio sa svih strana, ali je ostajao daleko. Pokušao je da razume šta kažu. Delovao mu je poznato njihov zvuk, njihov ton. Onda je čuo drugu eksploziju.

Porodica se nije pomerila sa svog mesta.

Tužilac je ustao:

- Šta se dešava?

Niko iz porodice mu nije odgovorio. Svi zajedno, zbijeni, ovog puta su ostavljali utisak legla zmija. Tužilac je počeo da gubi strpljenje.

- Šta se dešava? - povikao je, podižući Teodora za košulju. Osetio je miris alkohola iz njegovih usta. Teodoro je počeo da govori na kečuanskom. Njegov glas je zvučao kao da kuka, kao da se zbog nečega izvinjava.

- Govori na španskom, pobogu! Šta se dešava?

Potmulo kukanje se nastavilo. Njegova žena je počela da plače. I deca. Feliks Čakaltana je pustio Teodora i prišao prozoru. U planinama se videla vatra. Svetla. Načas mu je proletela kroz glavu majčina slika. Otvorio je vrata i izašao napolje. Sada je jasnije čuo uzvike. To su bili isti uzvici koje je čuo mnogo godina ranije, u autobusu za Ajakučo. Parole. Ogromne vatre krunisale su planine na sve četiri strane sveta. Gore, tačno iza njega, vatrom uobličeni srp i čekić lebdeli su u noći nad selom.

Tužilac je odjurio u policijsku stanicu. Napolju nije sreo nikoga. Ni na

prozorima nije bilo ljudi. Kuće su izgledale kao kolektivni grobovi, slepi, gluvi i nemi za ono što se dešavalo u brdima. Stigao je do stanice i zalupao na vrata:

- Aramajoooo! Aramajooo! Otvorite mi!

Iznutra nije bilo nikakvog odgovora. Samo krici sa brda. Živeli. Komunistička partija Perua. Predsednik Gonsalo. Činilo se da odjekuju sve glasnije i okružuju ga, guše ga. Pitao se da li će teroristi sići i gde će se u tom slučaju sakriti. Ponovo je zalupao na vrata. Napokon su mu otvorili. Unutra su bili petorica policajaca i poručnik. Poručnik je imao raskopčanu košulju i flašu piska[21] u ruci. Tužilac je ušao uzvikujući:

- Ovo je napad, Aramajo! Ima ih svuda!

- Već smo videli, gospodine tužioče - odgovorio je mirno policajac.

Njegova pasivnost pogodila je Čakaltanu više nego uzvici sa planina. Dograbio ga je za raskopčanu košulju, kao Teodora pre toga.

-1 šta ćete da uradite! Odgovorite! Šta ćete da uradite!

Poručnik nije izgubio mir:

- Čakaltana, pustite me ili ću vam kundakom razbiti glavu.

Čakaltana je postao svestan svoje histerije. Pustio je policajca, koji mu je ponudio gutljaj piska. Ostali policajci su, skamenjeni, bili na podu sa oružjem u ruci. Bili su tako mladi. Napolju su se uzvici nastavljali. Na prozoru policijske stanice video se odraz srpa i čekića. Čakaltana je otpio, vratio flašu i srušio se na jednu stolicu. Izvinio se. Aramajo je prišao prozoru polako i odmereno.

- Šou se završava - rekao je. - Sada će ućutati.

Čakaltana je zaronio glavu u šake.

- Je li uvek ovako?

Poručnik je otpio još jedan gutljaj iz flaše.

- Ne. Danas su mirni.

Jedan policajac se zavukao pod čaršave. Aramajo je rekao:

- Ne verujem da će danas biti pasa. U najboljem slučaju neki natpis. Sutra ćemo rano morati da izađemo da ih obrišemo. Vaš drugar Karion će nam doći u posetu.

Čakaltana je osetio talas olakšanja. Rekao je:

- Odlično. Komanda mora da zna šta se dešava...

Aramajo ga je prekinuo prasnuvši u smeh. Čakaltani se učinilo da je njegov smeh morbidan. Poručnik je, i dalje okrenut leđima, rekao tužiocu:

- Komanda nas ne vidi, gospodine Čakaltana. Nevidljivi smo. Osim toga, komanda ne komanduje. Ovde naređuje Lima. A oni iz Lime neće saznati da ima

rata sve dok ne dobiju metak u dupe.

Tromo je prišao svom dušek. Spustio je flašu pored njega i legao.

- Ali ne brinite se, gospodine Čakaltana - zevnuo je. - Pre ili kasnije će shvatiti. I doći će, naravno da će doći. Poslaće komisije, članove kongresa, novinare, vojna lica, podići će spomenik miru... Jedini problem je što ćemo, da bi se to desilo, mi morati da budemo mrtvi.

Te noći niko više nije ništa rekao. Tužilac se šćućurio pored vrata. Nije imao snage da se pomeri. Osetio je da malo-pomalo popuštaju jačina i učestalost uzvika. Nekoliko sati kasnije, kad ga je savladao san, srp i čekić su i dalje goreli u brdima.

Otvorio je oči. Stanica je bila prazna i sunce je ulazilo kroz prozor iznad njegove glave. Bolelo ga je telo i bio mu je potreban tuš. Protrljao je lice da skinе krmelje i protegao se. Kada je pokušao da se očeshlja u odsjaju prozora, ušao je Aramajo:

- Dobar dan, gospodine tužioče, jeste li dobro spavali?

- Nije nimalo smešno, Aramajo.

Aramajo se nasmejao pokazujući da mu fale očajnici.

- Karion je u selu. Jadni Jupanki je morao da se popne na brdo da raščisti ostatke vatre. Ostali su proveli jutro farbajući zidove. Videćete kako lepo izgleda ovo mesto. Liči na Majami.

Doneo mu je lavor s ledenom vodom da se umije. Tužiocu je nedostajala četkica za zube. Rekao je:

- Moram da razgovaram sa komandantom.

- Izbori su već sutra, tako da nećete morati da provedete još mnogo ružnih noći. Moći ćete da se vratite uveče, vojnim prevozom kojim voze izborne urne.

Tužilac je obrisao lice rukavima košulje i odgovorio:

- Nije reč o meni. Neko mora da kaže komandantu šta se dogodilo. Pre nego što sve ubiju.

Ponovo se pogledao u staklu prozora. Već je izgledao malo pristojnije. Krenuo je ka vratima. Pre nego što je zakoračio napolje, poručnik mu je rukom zatvorio put.

- Nemojte ništa da im kažete, gospodine tužioče.

- Kako? Potrebno vam je pojačanje. Treba odmah tražiti...

- Ništa ne treba tražiti.

- Pustite me da pokušam. Komandant će razumeti.

- Bezbednost ovog mesta je moja odgovornost. Ako prenesete žalbe

komandi, napravićete mi problem.

- Vi već imate problem, poručnice. Niste primetili sinoć?

Morao je da odgurne poručnikovu ruku da bi prošao. Poručnik je napravio izraz kao da hoće nešto ponovo da kaže, ali tužiočev pogled ga je odvratio. Dok je izlazio, Čakaltana je iza leđa čuo glas policajca.

- Vi ne znate šta je pravi problem, Čakaltana.

Nije hteo da ga sluša. Kad je izašao, prepoznao je miris nove farbe na nekim fasadama. Ispod žute, zelene, bele boje na njima, još su se nazirale parole ispisane crvenom farbom. Potražio je Kariona. Njegovo prisustvo se osećalo po broju naoružanih vojnika koji su prolazili po ulicama i stražarili na uglovima. Na trgu su bili džip i kamion koji su ih doveli. Karion će biti tamo gde bude najveći broj vojnika. A najviše vojnika bilo je u ONPE-u[22], gde je komandant razgovarao sa Džonatanom Kauideom. Tužilac nije morao da se predstavi da bi došao do njih; dočekali su ga sa ostacima doručka i osmesima. Karion je dobro raspoložen rekao:

- Čakaltita, moj čovek od poverenja! Sipajte kafu.

- Komandante, moramo da razgovaramo, gospodine.

- Naravno. Džonatan Kauide mi je spominjao vašu efikasnost i brižljivost na poslu...

- I o tome treba da razgovaramo. Imam razloga da mislim da vam neka istaknuta vojna lica u ovom kraju pripremaju prevaru iza leđa.

Karionu se odjednom zaledio osmeh, Kauide je progutao knedlu. Komandant je spustio šolju na sto i namestio se na stolici.

- Šta kažete?

- Tako je. Možda je potreban jedan kurs o demokratskim vrednostima za pripadnike Oružanih snaga koji...

-1 dosta više sa kursevima, Čakaltana, koji ste vi gnjavež.

- Ali ima indicija da...

- Čakaltana...

- Vojnici vrše kampanju u korist vlade...

- Čakaltana...

- Čak vrše pritisak na glasanje seljaka...

- Čakaltana, pobogu!

Začutili su. Karion je ustao sa svog mesta. Džonatan Kauide je užasno gledao u tužioca. Karion je dvojici vojnika koji su ostali na vratima doviknuo da izađu i zatvorio ih. Zatim je seo. Pustio je da prođe nekoliko sekundi dok se

nije smirio.

- Šta to radite, Čakaltana?

- Podnosim usmeni izveštaj, gospodine... - odgovorio je tužilac, iznenađen pitanjem.

U tom trenutku su se otvorila vrata i ušao je funkcioner sa svetloplavom kravatom koga je Čakaltana video pored Kariona na dan parade. Nosio je istu kravatu i loše ispeglano odelo. Oficir ga je predstavio kao doktora Karlosa Martina Elespuru. Čovek se šturo javio, gotovo bez glasa, i seo na drugu stolicu. Poslužio se kafom. Tužilac je još stajao. Karion je povratio mir i uputio novodošavšeg.

- Tužilac Čakaltana se... uznemirio zbog navodnog ponašanja nekih vojnika na izborima. Otkud vam ta informacija, gospodine tužioče?

Čakaltana je pogledao u Kauidea, koji mu je uputio molećiv pogled.

- Izjave stanovnika, gospodine - odgovorio je.

Karion se ponovo očinski osmehnuo.

- Molim vas, dragi Čakaltana, stanovnici i ne govore španski. Ne znam šta su pokušali da vam kažu, ali ne brinite se zbog toga.

- Izvinite, gospodine, ali na izborima...

Karion ga je prekinuo:

- Ljude boli dupe za izbore, zar ne primećujete?

- Ali po zakonu...

- Kom zakonu? Ovde nema nikakvog zakona. Mislite da ste u Limi? Pobogu...

Karion je seo. Onaj sa svetloplavom kravatom pružio mu je neki papir, koji je komandant smireno pročitao. Počeli su tiho da razgovaraju. Kao da su zaboravili na tužioca. Čakaltana se nakašljao. I dalje ga nisu gledali. Čakaltana je imao utisak da nisu takođe hteli da gledaju ništa drugo, ništa što je stvarno, ništa što stoji kraj njih i kašljuca. Rešio se i progovorio:

- Dozvolite mi da kažem da u tom slučaju ne razumem koja je moja funkcija ovde.

Elespuru i komandant su prestali da pregledaju papire. Karion kao da je pokušao da se naoruža strpljenjem da bi odgovorio:

- Novinari će doći da psuju Oružane snage. Vi ste došli da nas branite. Možete se povući.

Elespuru, koji kao da je mislio na nešto drugo, sipao je još jednu kafu. Pogledao je u tužioca. Čakaltana je odlučio da kaže odjednom, da iskoristi

svoje poslednje adute, kao heroji:

- Ima još nešto, gospodine. Sinoć se... pojavio nov talas terorizma u zoni.

Elespuru je, činilo se, prvi put obratio pažnju. Sad je gledao u komandanta, koji se sigurno smeškao.

- Nov talas. Ne preterujte, gospodine tužιοče. Znamo da ovde ima nekih pajaca koji prave vatromet, ali su bezopasni.

-Ali...

- Jesu li nekog ubili?

- Nisu, gospodine.

- Jesu li nekoga ranili? Jesu li zauzeli neku kuću?

- Nisu, gospodine.

- Pretnje? Nestanci? Je li oštećeno privatno vlasništvo?

- Nije, gospodine!

- Jeste li se uplašili?

Nije očekivao to pitanje. U svojoj glavi nije hteo da formuliše tu reč. Mrzeo je tu reč. Morao je da u sebi prizna da se prethodne noći nije dogodilo ništa ozbiljno.

- Malo, gospodine.

Komandant se glasnije nasmejao. I Elespuru se osmehnuo.

- Budite mirni, gospodine tužιοče. Ostavićemo ovde jednu patrolu za svaki slučaj. Ne dajte da vas zaplaše. Poslali smo vas jer ste hrabri. Možda je negde ostao neki subverzivac, ali suštinski smo s njima završili.

Elespuru je pogledao na sat i dao znak komandantu koji je ustao.

- Vreme je da završimo ovaj sastanak. Videćemo se u Ajakuću.

Tužilac je stegao ruku koju mu je komandant pružao. To je bila čvrsta šaka, koja je stezala njegovu kao da hoće da je slomi. Gledajući ga u oči, komandant je rekao:

- Sutra je vrlo važan dan, Čakaltana. Nemojte izneveriti naše poverenje. Ne ide vam u prilog.

- Da, gospodine. Žao mi je, gospodine.

Elespuru se pozdravio jednim pokretom, ne pružajući mu ruku i bez reči. Kada su izašli, Džonatan Kauide je rekao:

- Sad jesi najebao, brate.

Proveli su ostatak prepodneva dovršavajući pripreme za izbore sledećeg dana i raspoređujući materijal u školi. U podne su izašli da ručaju u Kauidevoj kući. Dok su jeli patasku[23], tužilac je pitao:

- Kako su te izabrali u ONPE?

- Bio sam šef predsednikove kampanje u oblasti. Onda su me pozvali za ovo.

Šef kampanje. Kauide je, međutim, bio tako iskren da tužilac nije imao volje ni da ga podseti na njegove obaveze sa pravilnikom u ruci.

- Kauide, da li shvataš da si ti velika izborna nepravilnost koja hoda? Trebalo bi da te zabrane.

- Hoćeš ti da me zabraniš?

Ne. On nije nameravao da ga zabrani. Za poslednja dvadeset četiri časa postalo mu je nejasno šta je trebalo da zabrani.

- Neću ti ništa, Kauide. Ne bih ni mogao. Nisam ovde da izbegnem prevaru, zar ne?

- Ja neću da napravim nikakvu prevaru i znam da ove stvari izgledaju čudno, Čakaltana. Ali niko nije organizovao ništa. Nije potrebno.

- Nije potrebno?

Džonatan Kauide mu je ponudio još malo supe. I on se poslužio.

- Felikse, pre osam godina, izašao bih na ulicu i ubili bi me. Više ne. Teroristi su mi ubili majku, ubili su mi brata i odveli moju sestru, da bi je posle ubili čizmaši. Otkako je došao predsednik, nisu ubili ni mene niti ikoga više iz moje porodice. Hoćeš da glasam za nekog drugog? Ne razumem. Zašto?

Zašto? Čakaltana je pomislio da se to pitanje ne nalazi u udžbenicima, knjižicama, ni u propisima. On sam ga nikad nije postavio. Pomislio je da čovek treba da veruje da bi sagradio bolju zemlju. Onaj ko pita ne veruje, sumnja. Sa sumnjama se ne stiže daleko. Sumnjati je lako. Kao ubiti.

Obojica su ostali u tišini, razmišljajući, dok nisu čuli zvuk motora i uzvike na ulicama. Bili su to zvuci mnogo bliži nego oni prethodne noći. Kauide je zatvorio prozor. Čakaltana je pokušao da proviri.

- Šta se sad dešava?

- Ne mešaj se, Felikse, nemoj više da zezaš.

- Moram da znam šta se dešava.

- Felikse. Felikse!

Tužilac je izašao iz kuće u pratnji Kauidea. Na ulici je nekoliko momaka bežalo od vojnika sa pendrecima. Džip i kamion su zatvorili dva glavna izlaza iz sela. Patrole sa vojnicima naoružanim puškama rasporedile su se unaokolo. Ponekad su pucali u vazduh. Gonioci nisu nosili vatreno oružje, ali jesu pendreke kojima su udarali begunce koji su padali na zemlju. Nešto dalje, dva

vojnika su razbila vrata neke kuće. Iznutra se čula kuknjava neke žene. Izašli su posle nekoliko minuta odvođeći dva momka od petnaestak godina. Savili su im ruke iza leđa i grubo ih terali ispred sebe.

- Šta je ovo?

Kauide je pokušao da natera Čakaltanu da uđe u njegovu kuću.

- Pusti ih, zaboravi.

- Kako da zaboravim? Šta rade?

- Ne pravi se blesav, Felikse. To je regrutacija.

- Regrutacije su nezakonite...

- Felikse, prestani da razmišljaš kao udžbenik prava! Hteo si mere bezbednosti? Eto ti mere bezbednosti.

- Kuda ih vode?

- Služiće obavezni vojni rok. I gotovo. Imaće posao. Nemaju šta da rade ovde. Šta hoćeš? Da studiraju tehniku? To je najbolje za njih. Felikse. Felikse!

Čakaltana je potrčao prema policijskoj stanici. Pomislio je kako izborni zakon zabranjuje hapšenje dvadeset četiri sata uoči izbora. Znao je da će ispasti smešan, ali nije mu padalo na pamet ništa bolje.

Blizu stanice nalazio se drugi vojni kamion u koji su na silu vodili uhvaćene mladiće. One koji su odbijali da se popnu, terali su udarcima pendreka u lice, u stomak i po nogama, sve dok ne bi ostali u takvom stanju da nisu mogli više da se opiru. Na tri metra od vrata policijske stanice, dva vojnika su zaustavila tužioca. Pokušao je da se odupre, pokazao legitimaciju, ali su mu preprečili put. Jedan od njih je posegao za revolverom. Tužilac se smirio. Reкао je da će sačekati. Nešto dalje, u prašini koja se podigla od sukoba, mogao je da vidi komandanta sa funkcionerom sa svetloplavom kravatom i poručnikom Aramajom. Elespuru je izgledao spokojno, gledajući na drugu stranu, dok je komandant nešto vikao poručniku. Policajac je gledao u zemlju i klimao glavom, izgledalo je kao da se kaje, dok ga je komandant besno kritikovao, kao malo dete koje priznaje svoje greške. Posle nekoliko uzvika u zbrci oko regrutacije, Karion se udaljio. Dao je znak nekom oficiru i njegov džip se približio. Ušli su on i Elespuru. Tek tada tužilac je uspeo da probije kordon i da malo priđe vozilu.

- Komandante! Komandante!

Karion je uzdahnulo. Tužiočevo prisustvo ga je iscrpljivalo. Jedva ga je pogledao dok se znojeći približavao, pun prašine uprkos maramici i čistom i ispeglanom odelu koje je poneo za tu priliku. Čakaltana mu je zadihan rekao:

- Komandante, treba zaustaviti ovu operaciju... Ovo je... ovo...

- Smirite se, Čakaltita. Kupimo one bez isprava i koji su za nešto optuženi. Da te ne plaše.

Komandant se nasmejao, ali ne kao otac. Džip je krenuo i za njim dva vojna kamiona puna stanovnika i vojnika. Za pet minuta, čak se i prašina u selu umirila, kao mrtva. Poručnik je i dalje stajao nekoliko metara dalje, besno mrmljajući. Tužilac je pokušao da razgovara s njim, hteo je da mu ponudi svoju saradnju da potraži pojačanje na najvišem nivou. Ali kada mu je prišao, poručnik mu je sručio u lice:

- Čakaltana, majku li vam vašu! Rekao sam vam da ćutite! Mnogo ste hrabri, a? Hoćete da budete heroj? E pa, dobro. Da vidimo ko će da vam pomogne kad dođete uveče da plaćete. Kurac će neko da vas brani. Lako je ovde da se bude heroj.

- Ali, poručniče! Ispravno je bilo...

Nije mogao da nastavi. Nastavak te rečenice bio je mračan, možda nemoguć. Poručnik mu je okrenuo leđa i zatvorio se u stanicu. Čakaltana je potražio neki pogled podrške kod ostalih policajaca koji su mu odgovorili razilazeći se jedan za drugim.

Tužilac se vratio do Kauideove kuće. Nekoliko puta je zakucao, ali niko mu nije otvorio. Prišao je prozoru. Kauide je bio tu. Iznutra mu je uzvratilo pogled koji je bio mešavina žaljenja i straha. Tužilac više nije insistirao. Prošao je kroz poluprazno mesto osećajući kako ga sa prozora prostreljuju nepoverljivi pogledi. Nisu mu otvorili vrata ni u kući u kojoj je bio smešten. Ovog puta nije ni prilazio prozoru. Produžio je dok nije izašao van sela.

Dok je šetao ne radeći ništa, mislio je na Edit. Osećao je kako mu nedostaje, kao i njen srebrni zub, pribor na stolu restorana u kojem nikad nije jeo. Pomislio je kako je u tom trenutku Edit jedina osoba koja ga čeka. Nije znao da li to da ispriča majčici. Zastao je pored rečice da kamenjem pravi žabice onako kako ga je majka naučila kad je bio mali. Rastužio se. Kako stoje stvari, Edit neće imati nijedan dobar razlog da ga poštuje. Neće dobiti unapređenje. Možda je i bolje. Ako je Javarmajo bio unapređenje, više je voleo da ostane gde je. Duboko je disao. Uživao je nekoliko trenutaka u svetlom i svežem miru prirode. Zaboravio je gde se nalazi.

Kako su talasi nestajali sa površine vode, tako su se slike ponovo formirale u geometrijskim odsjajima: jedna grana, vrh nekog kamena, jedno stablo. Slike prirode su mu izgledale male, lake, tako drukčije od šarolikih, smrdljivih

prizora prestonice. U oblicima koji su se rastvarali video je lik svoje bivše žene, možda je bila u pravu, Čakaltana nikad nije imao nikakve ambicije i za njega bi bilo najbolje da se zatvori u neku kancelariju u Ajakuču i da piše izveštaje i priprema recitaciju Čokana. Ajakučo je bio grad koji se ceo mogao prepešačiti, to mu se sviđalo. I bio je bezbedno mesto, sigurno od regrutacija i noćnih bombi. Lik bivše žene se pretvarao u lik njegove majke. Tužilac bi voleo da uradi nešto da ona bude ponosna na njega.

Odlučio je da krene nazad. Bacio je poslednji pogled na rečicu. Oblici su se i dalje poigrali u vodi. Jedan od njih se uobličavao na površini dok se smirivala. Prvo mu se izgledala kao neka čudna ptica, ali tužilac je potom pogledao bolje. Nije to bila ptica. Bila je senka nekog čoveka.

Nije podigao pogled. Poželeo je da bude samo optička varka. Već je video dosta toga za poslednja dva dana. Oči mu nisu bile naviknute da vidi toliko. Polako se pomerio do mesta gde se potok sužavao. Skočio je na drugu stranu da se udalji. Senka se nije pomerila. Napravio je još nekoliko koraka. Dvestotinak metara dalje dva seljaka su koračala sa mačetama. Približavali su se. Hteo je da ih pozove, ali se uplašio da ne izazove senku. Pomislio je da se on približi njima. Nekoliko koraka dalje nije više mogao da izdrži. Uzviknuo je:

- Izvinite! Gospodo!

Seljaci su se okrenuli prema njemu. Videlo se da su prvo hteli da priđu, ali onda kao da su bolje razmislili. Stali su. Tužilac ih je pozdravio iz daljine. Radoznalo su ga gledali. Nešto su govorili među sobom. On im se osmehnuo. Oni su se vratili na svoj put i produžili ubrzanim korakom. Tužilac je hteo da pođe za njima ili da ih pozove. Palo mu je na pamet da kaže da je predstavnik Tužilaštva u Izornoj komisiji. Shvatio je da bi najbolje bilo da ih pusti da odu. Čuo je šum grana. I on je pokušao da ubrza da bi stigao u selo. U tom trenutku, na njega je palo neko telo, tačno na vrat.

Od udarca se okliznuo. Gotovo je pao u vodu, ali se uhvatio za granje žbuna i uspeo da se oslobodi pritiska čoveka koji se otkotrljao nekoliko metara i ustao da se baci na tužioca. Feliks Čakaltana je prepoznao patuljastu siluetu koju je nazreo prethodnog dana na ulazu u selo. Dok je pokušavao da ustane, uspeo je da vidi gumene japanke i pre svega istu crvenu andsku kapu za kojom je jurio dva dana ranije, u Kinui. Hustino Majta Karaso mu nije ostavio vremena ni za šta više pre nego što mu je skočio za vrat.

Tužilac je uspeo da ga udari u lice nekom granom i da otrči do hridina. Naišao je na neki kameni zid. Hustino je jurio za njim. Počeo je da se penje.

Osetio je da mu svaki kamen bode šake, da mu se stopala klizaju između kamenja koje je padalo. Nije hteo da gleda nadole. Na lice mu je padalo neko kamenje koje se odvajalo od zida dok je napredovao. Hridine su se završavale nasipom. Tužiocu je trebalo nekoliko sekundi da stigne do vrha, osećajući da u svakom trenutku može da se oklizne i padne na zemlju. Ali kada se već našao gore, pred njim se pružala dugačka ravnicica oivičena novim kamenim zidom. Potrčao je. Hustino se popeo velikom brzinom, ali izgledalo je da malo ćopa od udarca zadobijenog padom s drveta. Tužilac je osetio da stiće prednost, ali su obronci brda bili suviše strmi da bi se bilo kojim od njih spustio. Skrenuo je udesno, pokušavajući da stigne do sledećeg zida da bi se popeo. Pokušavao je bezuspešno da ga se dočepa, osetio je da ga visina i umor savlađuju. Srce mu je poskakivalo u grudima, nedostajalo mu je vazduha. Stigao je do obronka i šakama se uhvatio za neke stene. Počeo je da se penje oslanjajući se na izbočine. Visio je na nekoj ivici i odupro se. Činilo se da je nemoguće savladati vertikalnu. Svojim poslednjim dahom uložio je napor i uspeo da se osloni o neki kamen da bi se podigao metar od zemlje. Kada je hteo da napravi drugi korak, nagazio je na lažnu izbočinu. Okliznuo se. Stena o kojoj je visio je popustila i celo njegovo telo je poletelo ka zemlji s malom lavinom stena i zemlje. Pao je na leđa.

Seljak ga je podigao sa zemlje i pribio uza zid. Čakaltana je imao vremena da smisli šta da kaže:

- Gospodine Hustino Majta Karaso, vi činite prestup nepoštovanja vlasti.

On je povikao nešto na kečuanskom. Glas mu je odavao više strah nego hrabrost.

- Uveravam vas da ću podneti prijavu zbog napada na moj fizički integritet...

Besneći na kečuanskom, Hustino je počeo da mu steže vrat. Tužilac je načas imao osećaj da mu vazduh nestaje iz pluća, iz grla, iz usta koja su pokušavala da izgovore da je on samo službeno lice na izborima. Seljak ga nije puštao, naprotiv, stezao ga je sve jače. Tužilac je desnom rukom napipavao oko sebe dok nije našao neki kamen, podigao ga i svom snagom koja mu je preostala udario njime Majtu u lice. Seljak se otkotrljao. Pre nego što je ustao, tužilac je morao da povрати vazduh. Udahnuo je koliko je mogao. Osećao je da će grudi da mu eksplodiraju. Kraj njega, Hustino je prineo ruku licu. Tužilac se plašio da će ga ponovo napasti. Ali seljak sa crvenom kapom tiho je zajecao.

- Ja ništa nisam uradio, šefe! Moj brat sve radi! Radi sve!

- Iskreno rečeno, ništa vas ne razumem - uspeo je da kaže tužilac.

- Moj brat, to je moj brat, šefe! Ja ništa nisam uradio!

Čakaltana je shvatio da ne zna mnogo više da kaže na španskom. Shvatio je na šta su mislili Pačeko i Karion kada su rekli da ovi ljudi ne govore, da ne umeju da komuniciraju, da su kao mrtvi. Seljak se vukao po zemlji. Imao je nabijeno i snažno telo kao čovek koji obrađuje zemlju, ali nije delovalo da mu sada preti, pre bi se reklo da moli. Od napadača je postao žrtva jednog nepokretnog čoveka. Tužilac je pomislio da će se sada mirno prepustiti, da je razumeo princip vlasti kojim je podređen Javnom tužilaštvu. Hteo je da odvede seljaka kod nekog prevodioca. Sigurno je bilo nešto važno. Pomislio je da pozove Ajakučo. Ali neće naći nikakav telefon na raspolaganju. Seljak je sve više popuštao, da bi na kraju cvileo i vukao se pred njegovim nogama. Tužilac je odlučio da će naterati policiju da ga primi kako bi svedočio. Nisu mogli da odbiju. Seljak je, stenjući i cmizdreći, nastavio da govori o svom bratu. Tužilac se pitao u čiju nadležnost spada Javarmajo, kom sudiji bi trebalo da ga odvede. Odjednom mu je pala na pamet nova mogućnost koju nije imao u vidu. Bolje rečeno, shvatio je očigledno. Ponovo je pogledao odrpanca koji se previjao na zemlji. Uпитao gaje:

- Hteo si... hteo si da me ubiješ, je li tako?

Nikad mu nije palo na pamet da bi neko mogao da poželi da ga ubije. Možda je Hustino imao nameru da ga zapali i da se oslobodi njegovog tela. Osetio je nagon da ga udari, da ga šutira dok ne prokrvari. Shvatio je da ne može. Hustinova beda ga je razoružala. Ubica se iscrpeo u sopstvenom napadu. Odjednom ga je odrpanac koji je kukao na zemlji uplašio i izazvao mu sažaljenje, isto kao i planine, rečica, čist i suv vazduh.

Uhvatio je Hustina otpozadi za vrat i podigao ga.

- Odveću te u policijsku stanicu. Poručnik će sada morati da me sasluša.

Hustino je, međutim, imao druge planove. Čim je ustao, iznenada je laktom udario tužioca u stomak. Čakaltana je ostao bez vazduha, nije mogao da uzvрати. Hustino ga je udario pesnicom u lice, a onda ga je oborio udarcem noge. Jednim skokom se popeo na kameni zid i počeo ponovo da se penje. Sa zemlje, zamenik okružnog tužioca

Feliks Čakaltana Saldivar nije imao druge nego da ga gleda kako nestaje u planinama dok je pokušavao da ga upozori da sada vrši prestup napada i bekstva.

Čim je povratio snagu, vratio se u selo razmišljajući kako policija ima još

vremena da uhvati Hustina. U stanici je našao Jupankija i Gonsu, koji su igrali karte. Ušao je dišući isprekidano, sav zadihan. Imao je masnicu na licu.

- Našao sam jednog teroristu. Imam njegovo ime i opis. Znam kuda je otišao.

Još možemo da ga stignemo.

Jupanki je bacio karte na sto. Nije se čak ni okrenuo da ga pogleda.

- Odlazite, gospodine tužioče.

- Slušajte me! To je ubica. Mogu da dokažem.

Jupanki je dobio tu ruku. Osmehnulo se i pokupio karte sa stola, zajedno sa tri novčića od po jedan sol. Gonsa je napravio jedan mrzovoljan pokret. Jupanki je rekao:

- Ako ne odete, moraćemo da vas izbacimo.

- Hoću da razgovaram sa poručnikom Aramajom.

Jupanki je promešao karte i ponovo počeo da deli.

Čakaltana je insistirao:

- Hoću da razgovaram sa...!

- Ne podižite glas, gospodine tužioče. Poručnik nije tu. Za vas više uopšte neće biti tu.

Tužilac je napustio stanicu. Uputio se Teodorovoj kući gledajući prema brdima, kao da odande može da otkrije Hustinovo skrovište. Shvatio je da je neprijatelj bio kao brda: nem, nepokretan, uklopljen u pejzaž.

Morao je da lupa dosta dugo o Teodorova vrata da bi ga pustili da uđe. Njegove stvari su i dalje bile tamo, ali otvorene i ispreturane. Odelo mu je bilo izgužvano i ostavljeno ispod torbe. Iznenadio se primetivši da mu nije važno. Teodoro mu je nešto rekao na kečuanском. Nije zvučalo kao žalba. Zvučalo je kao prekor. Tužilac je izvadio iz džepa nekoliko novčića i ostavio ih na podu, ispred vlasnika kuće, koji mu nije rekao ništa više. Čakaltana je cenio svoj napredak u veštini komunikacije. Legao je onako u odeći i cipelama. Iako je tek počinjalo da se smrkava, osećao se iscrpljeno.

Noću je ponovo čuo zvuk bombi i ugledao svetlost vatre koja je dopirala sa brda. Nije se okrenuo da pogleda Teodorovu porodicu niti je pokušao da izađe iz kuće. Prve parole su mu delovale kao odjeci nekog starog filma. Zatim mu je sve izgledalo kao ambijentalna muzika neke noćne more.

Pomislio je na majku.

Te noći nije sanjao.

Sledećeg jutra ustao je rano da bi otišao na posao. Policajci su u sedam već bili na nogama i farbali fasade kuća. Ni te noći nisu vešali pse.

Glasanje je počelo u osam sa odsustvom pet članova biračkog odbora i potpunim nepoznavanjem biračkog izbornog postupka preostale šestorice. Angažovali su za biračka mesta neke glasače, koji su pokušali da se oslobode zaduženja sve dok im dva vojnika nisu to energično zatražili. Nije se akreditovao nijedan opunomoćenik, niti predstavnik ijedne političke partije. Čela policijska stanica garantovala je bezbednost u blizini škole „Alberto Fuhimori Fuhimori“.

Oko podneva se na nebu pojavio neki civilni helikopter i spustio se pokraj sela, njišući trave vetrom od svojih elisa. Stanovnici su veselo gledali kako se spušta. Deca su prilazila da se igraju s njim. Novinari u civilu izašli su iz letelice s kamerama i magnetofonima. Svi su bili beli, iz Lime ili Ameri. Izgledali su vrlo ozbiljno. Pozdravili su policajce i Džonatana Kauidea i ušli u školu da bi utvrdili normalan tok izbora. Razgovarali su sa dvojicom članova biračkog odbora koji su znali španski. Članovi biračkog odbora su ih pitali da li je helikopterom došao predsednik.

Dok su novinari pravili uobičajene fotografije, jedan od njih je izašao na trg i pripalio cigaretu. Neki stanovnik mu je prišao i zatražio jednu. A zatim drugi. Pa još jedan. Za pet minuta, novinar je bio okružen stanovnicima koji su hteli da puše. Tužilac Čakaltana je smatrao priličnim da ih udalji. Prišao je i zamolio ih da puste novinara da radi svoj posao na miru. Kada su ostali sami, novinar je rekao:

- Izgleda da je sve mirno, zar ne?

- Izgleda, da.

- Nije bilo problema poslednjih dana? U ovoj zoni u potpunosti vlada mir?

Tužilac Čakaltana je pomislio da je to možda njegova poslednja prilika da ispriča ono što zna. Novinar je mogao to da objavi i obznani u Limi, gde će se sigurno zgroziti i poslati neku komisiju ili tražiti istragu. Komandant možda jednostavno nije bio u toku s onim što se dešavalo, ali ako naređenje stigne iz Lime, sprovedeće novu istragu. Hteo je da govori o Hustinu Majti Karasu i njegovim tajanstvenim pojavljivanjima i nestajanjima, o srpovima i čekićima koji gore u noći Javarmaja, o uzvicima sa brda i o uzvicima mladića iz naselja dok su ih zatvarali u vojne kamione. Otvorio je usta i počeo:

- Pa, ponekad...

- Ponekad čovek pomisli da ovde nikad nije bilo rata.

Glas koji ga je prekinuo pripadao je poručniku Aramaju, koji je došao do njih sa spokojnim i zadovoljnim osmehom.

- Vidite - nastavio je policajac: - Dobra klima, seoski mir, ljudi slobodno ostvaruju svoje pravo na glasanje... Šta se još može tražiti?

- U pravu ste - rekao je novinar. - Trebalo bi da se preselim ovamo. Lima može da bude nepodnošljiv grad.

- Potpuno mogu da zamislim - odgovorio je Aramajo saučesnički. - Mogu li da vam ukradem jednu cigaru?

Tužilac Čakaltana nije rekao ništa tokom sledećih dvadeset minuta. Novinari su se kasnije vratili u helikopter i otišli. Od vetrova se u Ajakučo posle dva po podne nije moglo ući vazduhom. Vreme im je isticalo. Tužilac je sa zemlje video kako kamere prave poslednje snimke sa prozora letelice.

U četiri posle podne, vreme zatvaranja biračkih mesta, ankete su proglašavale za porednika kandidata opozicije. Neke od njih su mu davale više od polovine glasova. U ONPE-u i među vojnim licima zavladała je neobična uznemirenost. Do pet po podne Kuide nije prestajao da prima telefonske pozive i da priprema pakete koje će odneti vojni kamion. Oficiri su jurili s jedne strane na drugu, ravnodušni prema tužiocu, koji se pretvorio u još jedan predmet koji je trebalo prevesti, jedan koji ne pravi buku.

Četiri sata kasnije, kamion se približavao Ajakuču sa upaljenim radiom. Kroz muziku salse i valjenata koju su vojnici izabrali za put, probila se najava prvih zvaničnih rezultata. Sve ankete su pogrešile. Pravi pobednik bio je predsednik. Rešavalo se samo hoće li biti drugog kruga. Vojnici koji su vozili kamion pustili su muziku. Politika im je bila dosadna.

Uveče, kad im je trebalo još dva sata da stignu, Čakaltana se setio Aramajovih reći kada je rekao da oni u Limi ne žele da vide ono što se dešava u njegovom selu. Ali takođe se pitao (u poslednje vreme se često nešto pitao) zašto je poručnik odbio da obavesti novinare i komandu. Pomislio je da ga je možda sramota. Nije lako priznati da si mrtav.

Ponedeljak, 10. april – petak, 14.april

Na dan 8. marta 1990, u utorak, u okolnostima kada je senderistički atentat razneo električne instalacije u oblasti, jedan odred Oružanih snaga pojavio se u kući porodice Majta Karaso, u Ulici Sukre 14 u mestu Kinua, da bi izvršio odgovarajuću istragu u vezi sa osumnjičenim za terorizam Edvinom Majtom Karasom, u trenutku kada je potonji imao 23 godina.

Iz bezbednosnih razloga, odred sa poručnikom peruanske vojske Alfredom Kaseresom Salasarom na čelu upao je u spomenutu kuću bez prethodne najave i koristeći svoje pravo, u kapuljačama i naoružani puškama H&K za borbu protiv subverzije, našli su unutra porodicu koju su sačinjavali spomenuti osumnjičeni, njegov brat Hustino i majka obojice, gospođa Nelida Karaso udova Majte, koji su provodili noć na tom mestu.

Po ulasku u kuću, dvojica muškaraca Majta, koji nisu pružili otpor, savladani su kundacima oružja radi veće bezbednosti, dok su Nelidu Karaso udovu Majte dvojica vojnika sklonili iz operativne zone, dočim su, prema sopstvenoj izjavi, uperili oružje u nju spram spoljnog zida kuće naredivši joj da ne viče i ne privlači pažnju suseda. Zahtev vojnika je, očigledno, bio uslišen, pošto nijedan sused iz Ulice Sukre nije potvrdio verziju porodice, i većina je izjavila da su izašli i bili odsutni zbog raznih poslovnih obaveza od ponoći do tri ujutro, u vreme kada su se odigrali događaji.

Po naređenju poručnika Kasaresa Salasara, vojnici su zatim pretresli kuću u potrazi za eksplozivom ili senderističkom propagandom. Kada su pretresli unutrašnjost kuće i nameštaja bez rezultata, saslušali su obojicu osumnjičenih koji su porekli da su upoznati sa bilo kakvom terorističkom aktivnošću. Poručnik Kaseres je, međutim, tvrdio da su teroristi koji ne liče na teroriste oni koji predstavljaju najveću opasnost za nacionalnu bezbednost, nakon čega je zaplenjena imovina porodice i uhapšen osumnjičeni Edvin Majta Karaso, dok je njegov brat ostavljen na slobodi s obzirom na to da je tokom saslušanja polomio bedrenu kost leve noge.

Istovremeno, majka obojice, Nelida Karaso udova Majte, izvršila je pokušaj ulaska u kuću sa svojom decom, usled čega su pripadnici peruanske vojske bili prinuđeni da je zaustave kako ne bi ometala posao vlasti. Nakon toga, kako dokazuje odgovarajuće lekarsko uverenje, Nelida Karaso je pretrpela prelom vilice sa komplikacijama u strukturi temene kosti.

Po završetku operacije, osumnjičeni Edvin Majta Karaso je vojnim vozilom

odveden u vojnu bazu Višongo, na nekoliko sati udaljenosti od svog mesta boravka, gde je obavljeno njegovo saslušanje.

Uhapšeni je u nekoliko navrata porekao da ima bilo kakve veze sa Sendero Luminosom, što je još više uverilo poručnika Kaseresa Salasara u njegovu umešanost u date atentate, kako je izjavio, jer teroriste odlikuje to da uvek poriču učešće u događajima. Usled toga i kako bi se povećala saradnja uhapšenika, sprovedeni su takvi metodi istrage prema kojima su mu ruke vezane na leđa i ostavljen je da obešen za zglobove visi sa plafona, dok mu bol ne omogući da prizna svoja zločinačka dela.

Nakon toga, i kako je uhapšeni insistirao na poricanju svoje krivice, pripadnici vojnih snaga prešli su na drugi metod istrage zvani „podmornica“, gde se, naime, glava osumnjičenog potapa u korito s vodom nekoliko puta dok se ne približi gušenju, tako da se njegova prijemčivost na pitanja vlasti značajno povećava. Prema izjavama vlasti, uhapšeni je nastavio da poriče pripadnost Sendero Luminosu. Uprkos naporima vlasti, pomenuti osumnjičeni nije pokazao spremnost za saradnju.

Na kraju je, usled višestrukog poricanja Edvina Majte Karasa, poručnik Kaseres Salasar odlučio da ga oslobodi i sledećeg dana ga je pustio iz zatvora, kako stoji u zapisniku u vojnoj bazi Višongo.

Od tog dana je prebivalište Edvina Majte Karasa nepoznato. Njegova porodica poriče da ga je ponovo videla, isto kao i njegovi prijatelji i poznanici, što pojačava pretpostavku da je prešao u ilegalu kao član neke terorističke grupe, verovatno Sendero Luminosa, čak i po okončanju terorizma, do današnjeg dana u aprilu 2000.

U usmenoj izjavi ovom službeniku njegov brat Hustino je priznao da je Edvin obavljao operacije opasne prirode koje nije stigao da precizira. Usled toga, ovo tužilaštvo preporučuje da se odredi rok u kojem će Edvin Majta Karaso, Hustino Majta Karaso i poručnik peruanske vojske Alfredo Kaseres Salasar dati izjave imajući u vidu njihovu udaljenost.

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar pročitao je izveštaj deseti put. Ovog puta ga nije bacio u đubre. Ali jeste oklevao. Bio je zabrinut. Sintaksa nije bila loša, mada možda suviše direktna i malo je poštovala tradicionalne forme. Nedostajao je, na primer, uzrast umešanih, koje nije mogao da se ustanovi u svim slučajevima. Ali tužioca je pre svega brinulo da će ponovno otvaranje slučaja biti neprihvatljivo i, kao što mu je rekao kapetan Pačeko, policija neće biti nadležna za slučaj terorizma.

Ponovo je pomislio na Hustinove reči: To je moj brat. Moj brat radi sve. Možda je tužilac trebalo da se ne obazire na te reči i ne vrti više tu stvar, možda je trebalo da zažmuri, da zaboravi. Uvek je dobro zaboraviti. Čela priča o Javarmaju, međutim, zujala mu je u ušima, u potiljku i u stomaku.

Pritom, nije radio ništa celog dana. Otkako se vratio iz Javarmaja, pretvorio se u duha Javnog tužilaštva. Niko mu nije dao nikakav posao, nikakvu prijavu, čak ni memorandum. Njegova neobavljena zaduženja su dok je bio na putu prebačena na druga odeljenja. Provincijski tužilac mu nije dao nikakvo objašnjenje na tu temu. Njegove kolege su tvrdile da ne znaju ništa. Sudija Briseno ga je pak pozvao na stranu da mu saučesnički čestita što je postao novi štićenik komandanta Kariona. Rekao mu je da je to najbolji način da kupi datsun. Tužilac je zahvalio na čestitkama, ne shvatajući ih u potpunosti i nekoliko sati kasnije, u kupatilu, čuo je tog istog sudiju kako govori nekome da je Karion naredio da se tužilac izoluje jer više nema poverenja u njega. „Ta budala se već sjebala“, dovršio je sudija. Više od uobičajenih intriga sudske vlasti, tužiocu Čakaltani smetalo je osećanje praznine. Već dvadeset godina je radio svakog jutra i sada se odjednom osećao beskorisno, kao da je njegova kancelarija neki ledeni mehur koji ga odvaja od sveta. Dosađivao se.

Ostatak ponedeljka proveo je igrajući se - pokušavajući da ubaci kuglicu od papira u kantu za đubre. S vremena na vreme bi mu kao munja sevnulo sećanje na Javarmajo i Hustina. Moj brat je. Sve radi. Koji brat? Šta radi?

Nije hteo da ruča sa Edit, bar dok ne dobije neki znak podrške ili unapređenja od svojih nadređenih. Oprostio se od nje rekavši joj da će je pozvati na prijeme šefova. Neće sad da se vrati i da joj kaže da može samo da je pozove u praznu kancelariju. Osećao je da će je izneveriti, da će biti razočarana u njega. Ručao je u svojoj kancelariji pirinač i piletinu koje je doneo od kuće u taperu i proveo ostatak popodneva igrajući se papirnom kuglicom.

Noću je loše spavao.

Utorak je prolazio potpuno isto. Njegovim košmarima su se pridružili znojenje i mučnina.

U sredu dvanaestog, u 9.35, iz potrebe da nešto uradi, doneo je odluku da potraži Hustinovo prezime u arhivi tužilaštva. Možda će pronaći nešto korisno, ili bar ostaviti utisak da radi nešto korisno. Naučio je da nije bilo tako važno stvarno raditi koliko izgledati da se radi. U Limi, gde je konkurencija bila veća, tužilac Čakaltana ostajao je u kancelariji do deset uveče iako nije imao šta da radi, da ne bi ostavio utisak da odlazi kući suviše rano. U Ajakuču, službenici su izlazili ranije, ali zli jezici su u malim gradovima brži.

Arhiva je bila u jednoj ogromnoj sali bez prozora, punoj papira i fioka, gde je tužilac proveo celo prepodne prevrćući po sećanjima iz osamdesetih, među prašnjavim i starim dokumentima tražeći prezime Majta Karaso. Nije ga bilo u registratorima organizovanim po imenima. Nije ga bilo ni među uhapšenima ili traženima zbog terorizma, ni zbog običnih zločina. Kada je već hteo da odustane, tužilac je rešio da potraži među obustavljenim ili prekinutim slučajevima. Pronašao je prijavu Edvinove majke posle njegovog nestanka. Mora da je bila reč o istoj ženi koja mu je otvorila vrata u Kinui onog dana kada je zadobio udarac. Postupak je obustavljen sutradan posle nepotpisane prijave.

Uz pomoć te prijave, mogao je da potraži podatke o Edvinu Majtu Karasu, koji su bili u pregratku „odbačene prijave“. Napokon je pronašao jedan trag: na Hustinovog brata su jednom ukazali da je član neke ćelije koja je delovala blizu Uante, ali nikad nisu mogli ništa da dokažu. Kada su razneti neki električni tornjevi, jedan sused je prijavio druga dva člana iste ćelije. Onda je vojska odlučila da potraži Edvina da bi obavila odgovarajuću istragu.

Zajedno sa informacijama o Edvinu stajala su imena ostalih članova ćelije. Za dvoje, muškarca i ženu, bilo je navedeno „nepoznato prebivalište“. Treći, Ernan Durango Gonsales, alijas drug Alonso, služio je doživotnu robiju u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem Uamange.

Tužilac je postao svestan da nikad u životu nije razgovarao sa nekim teroristom. Pitao se da li bi koristilo istraži ako bi kao dokaz iznosio izjave osuđenika za izdaju domovine. Zatim je shvatio da je svejedno. Nije bilo dokaza jer neće biti ni procesa ni suđenja. Leš iz Kinue bio je zatvoren slučaj.

Tog popodneva, nakon što je ručao u kiosku na ulici, uputio se u zatvor. Mislio je, da će, ako bar zatvori slučaj za sebe samog, njegove noćne more prestati.

Zatvor s maksimalnim obezbeđenjem Uamange, sa kapacitetom za trista osoba, imao je 974 zatvorenika, od kojih je 252 bilo optuženo za terorizam ili izdaju domovine. Dok je prilazio peške, tužilac je osmotrio zidove visoke deset metara i stražarske kule na njihovim uglovima. Nije bilo ničega i nikoga u rasponu od tri kilometra, tako da je svako kretanje u okolini moglo da se primeti pre no što bi se neko suviše primakao zatvoru. Da bi se ušlo, bilo je potrebno pokazati ličnu kartu na vratima i biti upisan u knjigu poseta. Posle prve kontrole počinjao je dugačak hodnik koji je izlazio na drugu stražarsku kućicu.

- Danas nije dan za posete - rekao je odsečno drugi stražar.

Tužilac mu je pokazao legitimaciju. Stražar je nije ni pogledao.

- Danas nije dan za posete - ponovio je.

Tužilac je hteo da izbegne nepotrebnu polemiku. Zahvalio je na posvećenoj pažnji, pokupio svoja dokumenta i krenuo natrag. Već je bio napolju kad se setio da nema šta da radi u kancelariji. Pomislio je na lopticu od papira. I na svoje košmare. Okrenuo se i pokazao legitimaciju prvom stražaru, koji je ponovo zapisao ime u knjigu poseta ne rekavši ništa. Ponovo je ušao u hodnik dok nije stigao do druge kontrole.

- Pozovite nekog iz uprave Nacionalnog zatvorskog instituta. Ovo je zvanična misija - rekao je sigurno.

Stražar je nešto progundao kao da mu smeta što mu neko remeti mir njegovih središta. Zatim je izgovorio:

- Nema nikog iz uprave.

- Izvinite, ali ovo je zatvor. Mora da postoji neko ko ...

- Ovde komanduje pukovnik Olasabal. Ako hoćete da razgovarate s njim, morate da pošaljete faks Generalnoj policijskoj upravi i da tražite razgovor.

Policajac Čakaltana je znao da je u mnogim zatvorima bila policija umesto službenika, jer Institut nije uspevao sam da sve kontroliše niti je imao komandni sastav. Bio je razočaran dok je ponovo izlazio, razmišljajući da bi možda mogao da pošalje i pismeni zahtev Nacionalnom zatvorskom institutu da bude zvanično primljen. Zatim je ponovo razmislio: njegov slučaj je bio zatvoren i sistem slanja poruka među institucijama nije se pokazao mnogo efikasnim. Uprkos poverenju u institucije, shvatio je da mu niko neće omogućiti taj sastanak. Ali odjednom je shvatio i to da je on sam takođe institucionalna vlast. Zatvor je već bio iza njega, kada se, odlučan i siguran, okrenuo i još jednom pokazao svoju ličnu kartu ćutljivom stražaru na ulazu i ponovo je došao do drugog stražara, koji je delovao uspavano dok je nešto gundao, možda iznenađen

što na radnom mestu vidi isto biće toliko puta u jednom danu.

- Pozovite pukovnika Olasabala - zatražio je tužilac. - Razgovaraću sa njim.

- Zauzet je. Već sam vam rekao da treba da pošaljete faks...

- Dajte mi onda vaše ime i službeni broj jer ću mu u faksu spomenuti vas.

Policajac kao da se odjednom osvestio. Više nije izgledao uspavano.

- Izvinite? - upitao je oprezno.

- Dajte mi vaše podatke. Zapisaću ih ovde i preneti pukovniku Olasabalu vašu nemarnost da podržite istrage po naređenju pretpostavljenih.

Stražar sada nije gundao. Štaviše, prebledeo je i naginjao se na jednu stranu da sakrije pločicu sa brojem:

- Pa nemojte, šefe - rekao je, tužilac je primetio da ga je nazvao, „šefe“ i da mu je glas sada blaži - nemojte tako, ja imam naređenja i izvršavam ih. Nije mi namera da budem nemaran...

- Ne zanimaju me vaše priče, kaplare. Rekao sam vam da mi date vaše podatke ili mi uspostavite vezu sa pukovnikom Olasabalom. Vi izaberite.

Tužilac se pitao da li mogu da ga optuže za nepoštovanje vlasti, neposlušnost i izdaju domovine. Odgovorio je sam sebi da mogu. Ali odjednom je osećao da radi nešto drukčije, možda nešto važno, bar za njega samog, za njegove snove. Stražar ga je pogledao s mržnjom i izašao iz svoje kućice. Vratio se posle petnaest minuta. Jednim pokretom je naložio tužiocu da pođe za njim.

Između ulazne zgrade i paviljona podizao se drugi zid, visok deset metara, koji se završavao bodljikavom žicom i bio odvojen od spoljnog zida Ničijom zemljom, sivim i suvim terenom širokim osam metara gde je po naređenju trebalo da se puca na sve što se kreće.

Zameniku okružnog tužioca Feliksu Čakaltani Saldivaru Ničija zemlja se činila kao prva najava pakla. Zatvorenici su se držali za rešetke paviljona, njihovi prazni pogledi deset godina nisu videli ništa drugo osim ovih zidina. Policajci koji su igrali karte i brisali širitima znoj sa vrata znali su da to nije dobro mesto za unapređenje i povremeno bi davali oduška svom nezadovoljstvu pljujući na rešetke. Za šesnaest zatvorenika iz paviljona E, osuđenih na doživotnu robiju, to pusto dvorište bilo je samo poslednji komad relativno slobodne zemlje koju će videti, tek da nikad ne zaborave da neće ponovo kročiti na nju.

Popeli su se na prvi sprat ulazne zgrade. Na vrhu stepenica stajao je i čekao ih jedan visoki oficir, beo i gotovo bez kose, ali još mlad. Nosio je košulju sa kratkim rukavima i nije imao kapu. Stražar sa ulaza mu je salutirao. Nazvao ga

je pukovnik Olasabal. Ovaj je tražio da ih ostavi same.

- Nisu nas obavestili ni o kakvoj inspekciji - rekao je neraspoloženo.

Tužilac je pokušao da se opravda:

- Nisam došao ni u kakvu zvaničnu inspekciju. U pitanju je samo lični razgovor.

- Odgovaraću samo pred svojom komandom.

- Nije sa vama. Sa zatvorenikom Ernanom Durangom Gonsalesom.

- Ne mogu da dozvolim nezakonite razgovore bez odobrenja.

Tužilac je osećao da je to poslednja prepreka pre nego što će videti svog osumnjičenog. Posmatrao je pištolj za pojasom policajca. Pomislio je da i on ima oružje. Sa dve oštrice. Rekao je:

- Pozovite komandanta Kariona, molim vas. On će vam reći ono što želite da znate. Neće mu se, međutim, dopasti da dovodite u pitanje njegov autoritet.

Onda kao da je pukovnik splasnulo. Razrogačio je oči, telo mu se ukrutilo, sve osim lica koje je pokušalo da se razvuče u osmeh. Tužilac je nastavio:

- Radim na jednoj istrazi Generalštaba o...

- Nije potrebno da mi kažete - prekinuo ga je pukovnik. - Naša vrata su za komandanta uvek otvorena.

Odjednom je sve postalo brže. Policajac ga je prepustio jednom kaplaru koji će ga odvesti da potraži zatvorenika. Tužilac Čakaltana je u njegovoj pratnji prešao Ničiju zemlju i ušao u paviljone. Skrenuli su udesno. U dugom hodniku paviljona E susreli su se sa licima punim ledene i tihe radoznalosti. Došli su do centralnog dvorišta. Kroz prozore sa rešetkama videli su se stolovi za ručni rad. Neki zatvorenici su pravili štapove za pecanje ili tegove.

- Jeste li došli da revidirate naše presude? - upitao je jedan zatvorenik.

- Tišina, majku vam - rekao je kaplar. A zatim je povikao: - Ernan Durango Gonsales!

Tužilac je primetio poglede zatvorenika, sve usredsređene na njega, na tog čoveka u odelu, sa kravatom koji je mogao da bude bilo ko, možda advokat. Tužilac je preuzeo situaciju u svoje ruke. Sažalio se. Rekao je zatvoreniku:

- Nastojaću da se revidira vaš slučaj, gospodine. Zapišite mi vaše podatke i ja...

Policajac se nasmejao. Rekao je tužiocu:

- Ovom đubretu da revidirate slučaj? Već su ga revidirali. Ovaj je ubio dvadeset šest osoba, od toga šestoro dece. Sve hladnokrvno. Revidirajte ga ponovo ako hoćete.

Zatvorenik nije odgovorio. Delovao je zlovoljno. Sa druge strane im je prišao drugi zatvorenik, mršav, crnomanjast, ledenog pogleda. Predstavio se kao Ernan Durango Gonsales. Više je voleo da ga zovu drug Alonso. Kaplar je stavio teroristi lisice na ruke i odveo ih u jednu kancelariju u kulu na ulazu, gde su mogli da razgovaraju nasamo. Dok je tužilac razmišljao šta da kaže, zatvorenik ga je preduhitrio:

- Ako ćete da mi tražite informacije u zamenu za povlastice, zaboravite. Neću da izdam svoje drugove.

Tužilac je očekivao ovakav direktan izazov, prvi pokušaj zastrašivanja. To je pročitao u bezbroj priručnika za rat protiv subverzije. Pročitao je i odgovor. Prezir:

- Tvoje drugove? Tvoji drugovi više ne postoje. Svi su uhapšeni. Rat je završen. Ne gledaš televiziju?

Ernan Durango Gonsales je uperio pogled u tužiočeve oči. Kao da je vodio bitku pogledima, sve dok tužilac nije spustio svoj. Bilo je teško izdržati teroristin pogled. Ne. Nije mogao da spusti pogled. Pokušao je da prikrije jezu koja ga je podišla. Rekli su mu da zadržati teroristi pokušavaju da se na saslušanju nametnu, da su potrebni jak karakter ili nekoliko udaraca kundakom da ih omekšaju. Pokušao je da podigne pogled, da ne skrene sa teme.

- Došao sam da te pitam za jednu osobu koju si znao: Edvina Maj tu Karasa. Terorista je delovao iznenađeno.

- Edvina?

- Da li ga se dobro sećaš?

Izgedalo je da se Durango povratio i da pokušava da preuzme inicijativu.

- Neću da govorim.

- Bio je uhapšen pre deset godina. Kad su ga oslobodili, prešao je u ilegalu.

- Oslobodili? - uprkos osmehu koji se ocrtavao na njegovim ustima, terorista je imao čelični pogled, kao metak. - Njega je uhapsio Pas Kaseres. Kaseres nije puštao osumnjičene. Oslobađao ih se.

Tužilac se setio da ne treba da raspravlja, da ne srne da upadne u klopku da počne da obrazlaže. Već su mu rekli da teroristi diskutuju samo da bi uneli zbrku, da lažu da bi skrenuli pažnju i da se brane najgorim lažima. Tužilac je duboko udahnuo.

- Tako stoji u našoj arhivi.

- Jesu li i Kaseresova ubistva u vašoj arhivi? I kad je govorio da više vrede sto mrtvih čolosa nego jedan živi terorista?

- Nisam došao da govorim o...

- Da li znate kako je poručnik Kaseres trenirao svoje ljude? Terao ih je da ubijaju pse i da jedu njihova creva. Vojnika koji ne bi pristao, tretirao bi kao psa. Zato su tako zvali Kaseresa. Gde je to u vašoj arhivi?

Tužilac se setio pasa u Javarmaju. Pokušao je izbaciti to sećanje iz glave, kao kad neko tera komarca.

- Gospodine Durango, za sada ću ja postavljati pitanja.

- Ah, zaista. Zaboravio sam za koga radite.

Tužilac je pozeleo čašu vode. Primitio je da u kancelariji u kojoj se nalazio nije bilo ničega, ni vode, ni kupatila, ni ukrasa, samo dve stolice i jedan pisaći sto na kojem je bila samo jedna zastavica Perua. Resio je da nastavi:

- Prema informacijama kojima raspolazem, nije jasno da U je Edvin zaista pripadao Sendero Luminosu ili je bio nevin...

- A vi? Jeste li vi neвинi? I vaši nadređeni? Jesu li oni neвинi?

- Mislio sam da li je počinio terorističke akcije?

- Naravno. Ako neko ubija bombama domaće proizvodnje, onda se to zove terorizam, a ako ubija mitraljezima i glađu, onda se zove odbrana. To je igra rečima, je li tako? Zna li kakva je razlika? To što nama nije važno. Vaši se pak bez automata u ruci upišaju od straha.

Skoro dvadeset godina ranije, prilikom svoje poslednje posete Ajakuču, tužilac je na poziv jednog prijatelja, kapetana, nadletao okolinu Uante vojnim helikopterom. Na pola puta između brda, jedan čovek je izašao iz šipražja noseći neku crvenu zastavu. Bio je sam i trčao je ispred helikoptera pokazujući zastavu. Vojnik u helikopteru imao je automat, „star“. Pucao je. Pilot je promenio kurs da bi sledio zastavu. Onaj dole je trčao što je brže mogao, praćen rafalima automata koji je pokušavao da ga stigne pre nego što se vrati u šiprag. Ali kada je onaj sa zastavom stigao do nekog žbunja koje je moglo da ga sakrije, produžio je, nastavio je da trči po čistini sa svojom zastavom kao da je bila crvena pljuvačka pravo u lice vojnicima. Nije se sakrio, i produžio je još stotinak metara ne obazirući se na prirodna skloništa na putu, praćen prašinom koju su podizali meci sve bliži njegovim petama. Posle pet minuta gonjenja, meci su ga stigli, prvo u noge, a zatim, kada je već pao, u leđa i u grudi, dok je svojim poslednjim pokretima držao zastavu koja se vijorila. Strelac se obradovao kao da je ulovio pticu i nastavio je da puca dok mu je dovikivao uvrede koje onaj dole više nikad neće čuti.

- Zašto je to uradio - upitao je tada tužilac? - Zašto je pustio da ga ovako

ubiju?

- Da pokaže da mu nije važno da umre - odgovorio je pilot.

Zatim se helikopter vratio nazad, do mesta odakle je izašla zastava i izrešetao šipražje, drveće, zavoje reke, biljke. Tužilac je ponovo upitao:

- A zašto sada pucate u prazno?

- Da vidimo hoćemo li da pogodimo nekog od momaka koji su ga videli. To je bio deo njihove obuke. Sendero je pun trinaestogodišnjaka koji se uzbude kada vide ovakve stvari. Svaki poginuli sa zastavom kao onaj što smo ga videli napravi od deset do dvanaest ubica spremnih na isto.

Setio se tog događaja u jednoj sekundi, pre nego što se povratio da odgovori Ernanu Durangu Gonsalesu:

- Ne dozvoljavam vam da upoređujete pripadnike Oružanih snaga sa...

- Ne mogu da se porede. To su psi čuvari svojih gazda.

- Vi ste poraženi. Više ne postojite.

- Često razgovarate sa ljudima koji ne postoje?

Tužilac je pomislio na svoju majku. Oklevao je.

- Vi... vi ste poraženi.. Vi ste uhapšeni, podsećam vas.

- Tu smo, gospodine tužιοče. Šćućurili smo se. Ova polja će planuti, kao što se to vekovima dešavalo, čim izbije jedna iskra.

Planuće. Tužιοca Čakaltanu je taj glagol uznemiravao. Ponovo je sebi ponovio da ne sme da ulazi u diskusije ni da se pravda. Odgovorio je:

- Samo sam došao da vas pitam za Edvina Maj tu Karasa. Ne da slušam vaše govore.

Terorista kao da je načas ublažio pogled. Pogledao je kroz prozor. Prozori kancelarije imali su manje rešetaka nego oni u ćelijama. Rekao je:

- Trebalo bi da ponekad svratite u zatvore s maksimalnim obezbeđenjem, gospodine tužιοče. Je li ovo prvi put da dolazite u neki?

- Pa... jeste. Ranije nisam vodio ovakve slućajeve...

- Trebalo bi da se malo prošetate između ćelija. Videli biste zanimljive stvari. Možda bi vas prošla ta manija da razlikujete teroriste i nevine, kao da su glava ili pismo.

Tužilac nije želeo da kaže ono što se spremao da kaže. Ali nije mogao da izbegne.

- Plašim se da ne razumem.

- Ima jedan zatvorenik što je delio senderistićku propagandu, ali je nepismen. Je li nevin ili kriv?

Tužilac je u glavi kopao po pravnom poretku tražeći odgovor dok je mucao:

- Pa, možda u tehničkom smislu.

- Drugi je uhapšen jer je bacio bombu na školu. Ali on je mentalno zaostao. Je li nevin ili kriv? I oni što ubijaju pod pretnjom smrti? Prema zakonu su nevini. Ali onda smo, gospodine tužιοče, svi nevini. Ovde svi ubijamo pod pretnjom smrti. O tome je reč u narodnom ratu.

To je bilo suviše pitanja odjednom. Tužιοčeva se sposobnost da kopa po propisima raspala.

- Ja sam vas samo pitao šta znate o osumnjičenom.

- I ja sam vam samo to rekao, gospodine tužιοče.

Zavladala je grobna tišina. Tužιοcu nije padalo na pamet ništa više da pita. Bio je zbunjen. Možda nije trebalo da ide u zatvor. Nije dobio nikakvu korisnu informaciju. Već su ga upozorili da za saslušavanje nekog senderiste treba imati veštinu, muda i pendrek. Tužilac je bio vrlo žedan. Kada se spremao da završi razgovor, terorista je upitao:

- Recite sada vi meni. Kako vam je majčica?

Feliks Čakaltana je osenio da mu se svaki mišić tela grči u nekoj teškoj i neprijatnoj mučnini. Durangov pogled bio je bezizražajan, onaj prezrivi pogled koji je tužilac video kod svakog uhapšenog teroriste.

- Molim?

- Znam da vam je sećanje na nju vrlo živo. Umrla je, zar ne? - nastavio je Durango.

-Ja...

- Vi ste bili vrlo mali, zar ne?

- Kako vi to znate? - upitao je tužilac, možda samo da bi preokrenuo uloge u razgovoru. Odjednom mu se učinilo da njega saslušavaju.

- Partija ima hiljadu očiju i hiljadu ušiju - rekao je Durango, smeškajući se sa bezizražajnim pogledom uperenim u tužιοčeve oči. - To su oči i uši naroda. Nemoguće je zatvoriti i ubiti ceo narod, on je uvek tu. Kao Bog. Zapamtite.

Zamenik okružnog tužιοca Feliks Čakaltana Saldivar napustio je kancelariju ošamućen i sa knedlom u grlu. Odjednom je osenio kao nikada ranije da slučaj mrtvaca iz Kinue ima neke konkretnije veze s njim nego što je mislio. Ušao je u kupatilo zgrade za stražare i umio se. Kako nije bilo toalet-papira, obrisao se svojom maramicom dok je popravljao neposlušne pramenove frizure začesljane unazad. Udahnio je. Pokušao je malo da se opusti. Otvorio je vrata i našao se licem u lice s pukovnikom Olasabalom. Uplašio se. Olasabalje, međutim, bio

ljubazan.

- Kako je bilo? Jeste li dobili informacije koje ste tražili?

- Da, manje-više...

- Možete da se vratite kada želite.

- Ne... mislim da nije potrebno.

Nadao se da nije potrebno.

- Mogu li da vam ponudim neko piće? Kafu? Mate?

- Ne, hvala. Mislim da sad moram da idem.

- Nadam se da ćete preneti moje pozdrave komandantu Karionu.

- Da, naravno.

Tužilac je počeo da se spušta prema izlazu. Policajac ga je izbliza pratio.

-I prenesite mu moju spremnost da podržim sve njegove inicijative.

- Hoću.

- Gospodine tužioče...

-Da?

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar osetio je da treba da stane i pogleda ga. Bilo mu je teško to da uradi. Hteo je da ode. Pomalo se kajao što je insistirao na istrazi. Ima stvari koje je bolje pustiti da prođu, zaboraviti. Ima stvari koje se prizivaju kada se spomenu, reći koje ne smeju da se izgovore. Ni da se pomisle.

- Da li mislite... gospodine tužioče... da biste mogli da o nečemu razgovarate sa komandantom Karionom?

- Recite mi. Ja ću mu preneti.

- Već sam deset godina u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem. Prema komandnom lancu, trebalo bi da imam bolje mesto u policijskom sastavu. Voleo bih da bar promenim odredište. Da li biste mogli da obezbedite da komandant odobri moj premeštaj?

Tužilac je sada osećao da pogled s pukovnikovog lica dolazi sa nekog mesta udaljenog hiljade svetlosnih godina od njegovih problema. Obećao je da će uraditi ono što bude mogao i napustio zgradu koračajući najbrže što je mogao, gotovo je trčao, iako nije gubio dostojanstvo koje priliči funkcioneru njegovog ranga. Dok je prelazio čistinu koja je odvajala zatvor od grada, osećao je da ga neko posmatra. Okrenuo se. Na tri kilometra ukrug nije bilo nikoga.

Kada se vratio u tužilaštvo napisao je izveštaj.

Sada, dok je zalazilo sunce, pedantno je pregledao svoj dopis, pitajući se da li вреди dizati uzbunu ili nema uzbune ili će ga ako priča o tome koštati položaja

i posla. Razumeo je motive poručnika peruanske vojske Alfreda Kaseresa Salasara i njegovu metodologiju istrage, ali nije mu bilo jasno da li je Edvin Majta bio terorista. Možda je samo suviše razmišljao o celom tom slučaju. Možda je Hustino jednostavno poludeo otkako su mu uhapsili brata i mislio da tužilac ima neke veze s tim. U svakom slučaju, rezimirao je tužilac, ceo problem se svodi na jedan leš i već je bio rešen, leševa u Ajakuču ima napretek i bolje je ne gurati nos ni u jedan posebno, jer iz svih izbija gnoj. Nije bilo opasnosti od terorizma. Sa terorizmom je završeno. Ostalo su bile besmislice koje su govorili sami teroristi da bi napravili pometnju. Sklonio je izveštaj u jednu fioku, ispod hemijskih olovaka i formulara za traženje materijala. Onda je pogledao na sat. Bilo je vreme za odlazak. Uzeo je svoje stvari i izašao tačno na vreme. Bio je neobično nervozan. Napolju je grad počeo da oživljava od turista koji su dolazili na uskršnje praznike. Većina ih je dolazila iz Lime, ali već je bilo i nekih Amera, Španaca, možda poneki Francuz od onih što obilaze Ande sa ruksakom. Tužilac Čakaltana je rešio da svrati do Edit da se malo opusti. Možda je bilo i vreme da joj se izvini što nije dolazio. Počeo je sa njom vrlo vatreno i onda je nestao. To nije bilo kavaljerski.

U restoranu je, za promenu, bila sama. Tužilac je seo na svoje stalno mesto, ali Edit nije izgledala dobro raspoložena.

- Gde li to ručate? - rekla je. - Ovamo više i ne svraćate.

- Imam mnogo posla. Ali nije da nemam volje.

- Naravno, sada ste izgleda mnogo važni da biste dolazili ovamo. Imamo škembiće. Hoćete? - rekla je mrzovoljno, kao da je još jedan gost na krcatom mestu. Pomislio je da je bolje da prihvati, da popravi raspoloženje svoje domaćice. Petnaest minuta kasnije ostavila mu je tanjir na stolu, a zatim otišla u stranu da pere čaše, okrenuta leđima. Na televiziji su davali neku američku komediju. Dve plavuše su se besmisleno svađale oko visokog, zgodnog momka koji nije znao koju da izabere.

- Čak sam kupila i haljinu za prijeme na koje ste me pozvali - rekla je Edit.

Pokazala je jednim pokretom na stolicu sa koje je visila ružičasta haljina sa volanima i izvezenim aplikacijama. Držala ju je tu danima da je pokaže tužiocu kad se pojavi. Već je mirisala na kuhinju. Tužiocu je bila lepa. I osećao se krivim što ju je naveo da troši novac. Nije bio gladan.

Pogled mu je prelazio naizmenično sa tanjira na devojkicu i nije znao gde da ga zaustavi. Hteo je da kaže da je imao mnogo posla, da nije mogao da dolazi na ručak od tolikih sastanaka, večera, službenih putovanja. Na kraju je rekao:

- Nisam važan.

- Kako? - ona se stala i okrenula se. Puštena ravna kosa joj je padala na ramena, vrat i čelo.

- Nisam... nimalo važan, Edit. Nemam kola. Niti ću ih imati. Neće me zvati na proslave visokih vlasti. Zapravo mislim da ja i nisam za te proslave. Kada pokušavam nešto da kažem, niko me ne sluša. Možda nikad ne razumem šta se dešava na prijemima... Mislim da ne razumem čak ni šta se dešava u ovom gradu ni u ovoj zemlji... U poslednje vreme mi se čini da ništa ne razumem. I to što ne razumem me plaši.

Bilo ga je stid da kaže jednoj ženi da se plaši. Reči su, međutim, izašle iz njegovih usta automatski, kao rafal iz „stara“ iz helikoptera u letu. Nije mogao da ih kontroliše. To ga je možda još više plašilo. Saznanje da postoji nešto što ne može da kontroliše, nešto u njemu samom, užasavalo ga je više od onog što nije mogao da kontroliše spolja, što je zavisilo od šaputanja u kupatilima, na prijemima, u kancelarijama sa zastavama i paradama. Spustio je pogled na svoj netaknut tanjir, tako da je samo po mirisu Editinog jeftinog šampona primetio da mu je prišla, gotovo ga dotičući.

- Ovde niko ništa ne razume - rekla je. - Ali niko i ne priznaje. Treba imati hrabrosti da se to kaže.

- Ja sam kukavica, Edit. Oduvek sam bio.

Tužilac je odjednom osetio neku toplinu na ruci, jedno prijatno i zaštitničko osećanje koje odavno nije osetio.

Bilo mu je potrebno nekoliko sekundi da skrene pogled sa škembića i otkrije da je to bila Editina ruka, da je ukrstila prste sa njegovim. Čitali su nekoliko minuta dok su turisti pravili sve veću buku u potrazi za kafanama u kojima će provesti noć. Dva Limljana su ušla u restoran.

- Ima li piva?

- Zatvaramo - odgovorila je.

Tužilac je hteo da joj kaže da ne prestaje da radi zbog njega. Turizam će dobro doći restoranu i, u svakom slučaju, ovo njegovo ni je bilo tako ozbiljno. Zapravo, nije ni znao dobro staje bilo „to njegovo“, nije vredelo da se ona toliko brine. Ali pritisak tih tankih prstiju na njegovima i miris na škembiće ove male žene kao da su mu zavezali usta. Kada su turisti otišli, Edit je zatvorila vrata, sklonila tužiočev tanjir u frižider i izašli su zajedno napolje. Koračali su u tišini do tužiočeve kuće. Čakaltana se setio kako je koračati ulicom sa ženom pored sebe, osećanja da četiri noge koračaju u ritmu, ali ne kao vojnička pratnja

koja maršira, već slobodnim, mirnim i laganim korakom. Povremeno su se smeškali bez razloga.

- Za uskršnje praznike radiću u restoranu ujutro - rekla je. - Biće mnogo turista. Možete da dođete da doručkujete, ako želite. Jer, ujutro jedete, je li tako?

- Zovi me Feliks.

- U Uanti imam neko imanje sa rođacima. Sad radim ovde jer je završena žetva. Sledeće godine se vraćam.

- Svake godine.

- Svake godine. Vreme ovde tako prolazi. Sve se stalno ponavlja. Setva, žetva.

- Možda život može da se promeni. Kad neko nestane, više ništa nije isto. Ni kada se neko zaljubi. Ima stvari koje su zauvek.

- Daj bože.

Kad su stigli kod njega kući, tužilac joj je ponudio mate. Seli su u dnevnu sobu da razgovaraju. Tužilac se pitao da li je njena brza poseta njegovoj kući bio znak da će završiti u krevetu. Onda je shvatio da on sam ne želi da spava sa Edit, bar ne te noći. Te noći je želeo da razgovara sa njom, da se prepusti njenom glasu i njenom strpljenju, možda da je zagrlji. Ništa više. Bar je tako mislio.

- Kako su ti umrli roditelji?

- Zbog terorizma - odgovorila je.

- To je bilo užasno vrane, zar ne?

- Ne želim o tome da govorim.

Niko nije hteo o tome da govori. Ni vojska, ni policija, ni civili. Sahranili su sećanje na rat zajedno sa svojim nastradalima. Tužilac je pomislio da je sećanje na osamdesete bilo kao nema zemlja na grobljima. Ono jedino što svi dele, jedino o čemu niko ne priča.

- Ideš li često da obiđeš svoje roditelje?

- Idem stalno. Osećam se usamljeno bez njih. Oduvek sam se osećala usamljeno.

- Ja još vidim svoju majku.

Ona se osmehnula ne shvatajući. Odlučio je da joj pokaže ono što nikada ranije nije nikome pokazao. Možda će ona razumeti. Uhvatio ju je za ruku i poveo do sobe u dnu. Kada je otvorio vrata, njoj su zasijale oči. Soba je unutra izgledala kao pre dvadeset godina, soba neke gospođe, sa njenim ogledalom, sa

njenim nameštajem od starog drveta pa čak i starim kremama i bapskim kolonjskim vodama. Prošetala je kroz sobu sve blago dodirujući, kao da dodirom prepoznaje prisustvo njegove majke.

- Ovo je bila njena soba?

- Moja kuća se zapalila kad sam bio dete. Kad sam se vratio, obnovio sam po sećanju njenu sobu. Bila je lepa, jelda?

Nije odgovorila. On se pitao da li će razumeti. Nikada nikome nije pokazao sobu. Možda je bila greška što ju je pustio da vidi. To je bilo kao da se javno svukao.

- Ona je... moje najjače sećanje iz Ajakuča.

- Kao da je živa.

- I jeste... na neki način.

Edit je pogledala fotografije.

- A tvoj otac?

Tužilac Čakaltana je odmahnuo glavom. Osmehnulo se dok se ona divila materijalu posteljine i mirisu vlažnog drveta.

- Važno je pamtiti - rekla je. - Oni nas podsećaju na nas.

Iz spavaće sobe izbijao je neki topli dah. Tužilac je znao da se majci dopada ova devojka i da je prima u svoje okrilje kao novu ćerku. Prišao je krevetu i poljubio ju je. To je bio nežan poljubac, tek blagi dodir usana. Nije se opirala. Ponovio ga je polako, pokušavajući da se opet navikne na dodir tuđe kože. Uhvatio ju je za ruku i odveo u dnevnu sobu. Delovalo mu je kao nepoštovanje da je tamo ljubi. Legli su na sofu u dnevnoj sobi i nastavili da se nežno ljube, međusobno se istražujući. Posle nekoliko minuta zavukao je ruku pod Editinu bluzu. Ona ga je pustila i zagrlila. Podigao je bluzu i spustio glavu. Poljubio joj je pupak, stomak, i podizao se da joj oliže grudi. Grudi su joj bile male kao i ona sama, tek malo nadignuće na opruženom telu. Osetio je neku daleku toplinu koju je već gotovo izgnao iz svog sećanja. Nastavio je da se penje do vrata. Ona se sada prepuštala ne uzvraćajući. Tužilac je primetio da ima erekciju. Pokušao je da stavi ruku ispod njenog struka. Ona ga je odlučno zaustavila. Potražio je pogledom njene oči. Editini kapci bili su napola spuštene ali pozorni. Kapljice znoja su se nanizale između njene gornje usne i nosa, kao neki tečni brkovi. Drhtala je.

- Žao mi je - povukao se tužilac.

- Ne želim da posle misliš ružno o meni - rekla je ona.

Ustao je. Bio je svestan da mora da je poštuje i nije znao šta da radi.

Samoća je opasna. Skuplja se dok ne postane nepodnošljiva i puca. Pomislio je kako je upravo sve upropastio. Hteo je da joj ponudi mate. Možda bi bilo bolje neko alkoholno piće, ali nije imao nikakvo. Nekoliko minuta je pokušavao nešto da kaže pre nego što prođe suviše vremena. Uspeo je da izgovori:

- Nekako se s tobom osećam manje apsurdno. Ti si jedna od stvari koje ne razumem, ali jedina za koju mi se sviđa da je ne razumem.

Ona se osmehnula i poljubila ga. Primio je poljubac i uzvratio mnogo više, ali je izbegavao da je suviše dodiruje.

Sledećeg jutra tužilac se osećao življe, veselo: prvi put za mnogo vremena nije imao noćne more. Dok je prolazio kroz povorku bratstava koja su se uputila u magdalensku crkvu da pripreme odeću za svete figure za petak, osećao je kako grad oživljava sa svakim njegovim korakom. Došao je na posao ranije nego obično sa jednom fotografijom svoje majke i jednom Editinom malom slikom za dokumente koju mu je ona dala prethodne večeri, na kraju, dok ju je pratio kući. Stavio je obe slike u ram na radnom stolu i otvorio prozore da se kancelarija malo provetri. Veselo se javio mrzovoljnoj sekretarici provincijskog tužioca i seo da radi.

Nije imao šta da radi.

Rešen da ne gubi vreme, iskopao je izveštaj o Edvinu Majti Karasu koji je držao u fioci i ponovo bacio pogled na njega. Na kraju krajeva, u njemu nije bilo ničeg tako strašnog. Jedan odred je deset godina ranije obavio svoje normalne i rutinske poslove i oslobodio je osumnjičenog. I to je bilo sve. Možda će svejedno moći da posluži u kasnijim istragama: sve je ukazivalo na to da je taj Edvin bio pripadnik grupe koja je uznemiravala policijsku stanicu u Javarmaju. Mislio je da je ispravno što ga je napisao, iako nije bilo otvorenog slučaja. Delovalo je pozitivno. Olakšalo mu je snove kao što se nadao. Pomislio je na svoju bivšu ženu. Primetio je da je sećanje na nju počinjalo da hlapi, da se gubi u zaboravu. Čoveku je potrebna sadašnjost da ne bi morao da misli na prošlost. Tužilac ju je imao. Tog dana činilo mu se da je Ajakučo ima, da je gradu potrebno samo još malo više vazduha, malo više svetlosti.

Dok je pevušio neki stari uajno[24] koji je, sećao se, pevala njegova majka, ponovo je sklonio izveštaj u fioku. Okrenuo je ključ dva puta. Ostatak četvrtka proveo je igrajući se lopticom od hartije, sa osećanjem da je skinuo sa sebe ogroman teret. Kada je izašao iz kancelarije, orkestri su počinjali su da sviraju. U crkvama se spaljivala žutilovka dok su muškarci provodili po ulicama bikove sa pirotehničkim efektima. Vatreni bikovi. Čakaltana se osmehnulo. Prvi put u

mnogo dana, vatra mu je izgledala kao predznak slavlja i radosti.

U petak četrnaestog u 5.30 ujutro zamenik okružnog tužioca otvorio je oči kada je čuo neuobičajeno jake udarce na vratima. Prepoznavao je razliku između udaraca šakom i udaraca kundakom. Ovo su bili potonji. Ne otvarajući, doviknuo je da će se presvući i izaći, ali vojnici su insistirali da uđu. Nemajući čega da se plaši, zamenik okružnog tužioca im je otvorio vrata. Bilo ih je trojica. Dvojica su bili naoružani puškama FAL. Treći, poručnik vojske, imao je pištolj za pojasom. Nisu nišaniili na njega, ali su mu pokazali da im se žuri. Naređenja komandanta Kariona.

Tužilac je jedva imao vremena da se malo opere pre nego što pođe s njima. Uveli su ga u džip u pratnji dva vojnika. Primetio je da je na njihovim puškama skinut osigurač. Rešio je da ništa ne govori. Džip je krenuo prema izlazu iz grada i popeo se brdom Akučimaj, u pravcu Uante. Tužilac je video svitanje blizu Hrista na Akučimaju, dok je iza leđa naslućivao prizor grada pokrivenog crepovima i okruženog suvim brdima, iako su se još pomaljale poslednje sezonske kiše. Hrist je štitio grad koji se pružao pod njegovim nogama. Tužilac se pitao da li će štititi i njega. Hteo je da zna kuda ga vode.

- Idemo li u Uantu?

- Nemate dozvolu da govorite, gospodine tužioče.

Nema dozvolu da govori. Kao kažnjenik u zatvoru

Uamange.

- To je zbog zatvora, je li tako? Upotrebio sam ime komandanta Kariona da uđem, ali... znam da je to bila nepravilnost, ali mislim da će on razumeti... To je bila zvanična istraga...

- Gospodine tužioče.

- Recite.

- Čutite.

Poslušao je. Možda je to bila najveća neopreznost. Početnička greška. Komandant će sigurno umeti da shvati. Možda je samo pročitao njegov izveštaj i zvao ga je da mu čestita. Da. To je najverovatnije. Jednom ga je nazvao „moj čovek od poverenja“.

Skrenuli su ulevo nekim neasfaltiranim putem i prešli neki stenoviti nasip po kojem je džip truckao. Napredovali su još pola sata dok nisu stali pred vojnu kontrolu. Nakon što su se identifikovali, nastavili su sve dok im je neravno tlo to dopuštalo. Sišli su vodeći tužioca podruku. Išli su peške, gotovo se verali uz obronak jedne litice gde se tužilac okliznuo nekoliko puta i vojnici su ga podigli

ne mnogo nežno. Tužilac je znao da u blizini nema nikakve kasarne. Nije razumeo kuda ga vode. Kada su stigli na vrh brda, tužilac je mogao da vidi šta je sa druge strane. Jedna ogromna rupa od deset metara prečnika sakrivena brdima. Vojni kordon oko neke široke jame. Nije morao da pita da bi znao šta je unutra. Sa strane, na čelu vojnog odreda, nalazio se komandant Karion. Neko ga je obavestio da stiže tužilac. Komandant je delovao vrlo ozbiljno. Tužilac je pokušao da se osmehne najljubavnije što je mogao.

- Dobar dan, komandante. Iznenadio me je vaš zahtev da...

- Pridite, gospodine tužioče - samo je rekao komandant. - Pogledajte ovo.

Tužilac je podigao pogled prema rupi. Noge ga nisu slušale. Čuo je iza sebe repetiranje neke puške. Napravio je nekoliko koraka, vrlo sporih, pre nego što je osetio da ga guraju prema rupi. Iza sebe je čuo korake vojničkih čizama. Prišao je velikoj rupi i stao na metar od ivice. Ponovo je osetio da ga guraju. Znojio se. Izvadio je maramicu i obrisao čelo. Usudio se da se okrene. Komandant je bio dvadesetak metara od njega. Dao mu je znak da proviri. Oko njega, vojnici su se okrenuli prema brdima koja su okruživala rupu, kao da nisu hteli da gledaju. Tužilac je ponovo osetio da ga guraju. Pitao se da li je to nečija ruka ili cev puške FAL. Okrenuo se da vidi lice vojnika koji je došao sa njim. Vojnik je bio bled i promrmljao je:

- Okrenite se, majku mu.

Tužilac je pogledao u nebo. Nebo je bilo vedro, tek ponegde neki crni oblak koji se verovatno kreće prema Visokoj džungli. Ponovo je spustio pogled na zemlju. Polako je napravio korak i protegao vrat, provirujući u okruglo crnilo rupe.

Zbunio ga je prizor koji je unutra video. U početku mu se učinilo da samo vidi kutije, stare i raspadnute kutije, okružene tkaninama izjedenim vremenom i zemljom. Ali potom je ono za šta je mislio da su bile stene i zemlja počelo da poprima pred njegovim očima precizniji oblik. To su bili delovi tela, ruke, noge, neki napola pretvoreni u prah od dugog boravka pod zemljom, drugi sa jasno prepoznatljivim kostima, umotani u tkaninu i karton, crne glave pune zemlje jedna preko druge, praveći gomilu ljudskih otpadaka od nekoliko metara dubine. Nije se video kraj tog gomili kostiju i osušenih tela. Tužilac je pao na kolena i povratio. Dok je izbacivao ono malo što je imao u stomaku, shvatio je da je u savršenom položaju da se pridruži onim telima dole, potiljak mu je bio u vazduhu kao da se nudi puškama, tela nagnutog nad brežuljcima smrti, glave izgubljene negde u vremenu, kada je sve bilo još opasnije, pitajući se koliko će

biti potrebno ovom vremenu da prođe, koliko će još vremena biti potrebno sećanju da nestane, bolu da iščili, ranama da zarastu, očima da se sklope.

Sklopio je oči. Činilo mu se da su ona tela dole ogledala koja beskrajno umnožavaju njegovu sliku. I nije hteo da se umnožava.

Odjednom je osetio neko cimanje. To je bio vojnik koji ga je do tamo doveo. Sada ga je podizao, možda da ga bolje namesti. Pomislio je na Edit. Pomislio je na vatru. Ali vojnik ga je okrenuo i naterao da se vrati istim putem. Skoro za ruku, bolje rečeno pod ruku, skoro ga vukući dok su njegove noge oklevale da li da ga drže, odveo ga je nazad u džip gde ga je čekao komandant i postavio ga ispred njega, kao što se dete ostavlja na vratima škole.

- Našli su je sinoć - rekao je komandant. - Vest je stigla upravo kad sam pročitao vaš izveštaj. To je druga grobnica otvorena za tri dana.

Zamenik okružnog tužioca nije znao šta da odgovori. Ponovo je pogledao grobnicu, gotovo kao gest razumevanja. Sada se neka seljanka spuštala po obronku jednog brda sa druge strane. Saplitala se i kotrljala ka podnožju, ali je ustajala da nastavi put. Tri vojnika sa ove strane prišla su joj da joj prepreče put. Žena je vikala nešto na kečuanskom. Tužilac ju je prepoznao. To je bila ona žena koja mu je otvorila vrata u Kinui, majka Hustina i Edvina, gospođa Karaso de Majta.

- Uspeli smo da držimo štampu po strani - nastavio je komandant, kao da je ne vidi. Tužilac ga je pogledao. Jeste, video ju je, na njegovim tammim naočarima video se njen odraz dok je prilazila ivici grobnice. Vojnici su je uhvatili za ruku, ali ona se otrgla i nastavila da trči i viče. Stigla je do ivice. Delovalo je kao da je htela da se baci unutra. Jedan vojnik ju je vukao za suknju. Drugi se borio sa njom, pokušavajući da je odvuče. Žena je odbijala da se pomeri. Delovala je jače nego ostala trojica zajedno. Treći vojnik je izvadio pištolj. Ona ga nije videla. Bila je okrenuta leđima, usredsređena na grobnicu i na svoje krike. Vojnik je podigao oružje prema njenim leđima.

- Hajdemo, gospodine tužioče - rekao je komandant.

Tužilac nije mogao da odvoji pogled od žene i vojnika.

Komandant mu je spustio ruku na rame. Tužilac je rekao:

- Zaustavite ih, komandante.

Komandant, međutim, nije rekao ništa, nije izdao nikakvo naređenje, niti je podigao glas na svoje podređene. Na trideset metara od njih, vojnik je sa oružjem u ruci i dalje oklevao dok je žena pretela da će se baciti među tela. Nanišanio joj je u leđa, zatim u potiljak, zatim u nogu. Druga dvojica su

pokušavali da je smire. Nešto su joj dovikivali. Tužilac je uspeo da čuje: „Idi odavde, majčice, ovde nema ničega što treba da vidiš." Vojnik sa oružjem je podigao cev prema nebu. Okrenuo se prema drugovima. Zatim prema komandantu. Komandant ga je posmatrao nepomično. Tužilac je hteo da vikne. Onda je shvatio da se ništa neće promeniti, da će suviše vike samo poslužiti da se prikrije zvuk pucnjave. Zadržao je suze i nije rekao ništa. Sa druge strane jame, vojnik je sklonio oružje i pomogao drugoj dvojici da odvuku ženu izvan bezbednosnog kordona.

- Nikad ne bi ubili jednu majku, gospodine tužioče - rekao je komandant. - Ponekad od straha preteraju. Ponekad su neku i udarili. Ali nikad ih ne ubijaju. Ne bi to uradili ni kad bi dobili naređenje. To je jače od njih. To je zakon prirode. Ne mogu.

Još dva vojnika su prišla da pomognu. Podigli su ženu i odneli je nekud iza brda. Kad je tužilac ušao u džip da se vrati u Ajakučo, njeni uzvici su još mogli da se čuju među brdima. Ili možda nisu, pomislio je tužilac, možda su bili samo u njegovoj glavi, urezani u njegova sećanja.

ružno si se ponašao, hustino, mnogo si se ružno ponašao, a ja to ne zaslužujem, ja sam ti dao svetlost, ja sam s tobom otvorio crna usta smrti, a ti mi ovako vraćaš, nije lepo, razumeš? vidi svoj odraz, vidi se. ti si izdajnik.

nemo tako da me gledaš, nije moja krivica, nije ni moja odluka, krv nas jača, ne nanosi nam štetu, čak i budala ko ti može da svati snagu onoga što radimo, stvaramo novi život.

ali ti si slab. to je normalno, niko ne može da počne neku borbu misleći da će brzo da je dobije, razumeš? trajaće vekovima, već traje vekovima, važno je pamtiti, svaki život, svaki poginuli se gomila u istoriji i u njoj se rastvara, kao suze po kiši. i mudra je da bi živeli mi što će da umremo, sa mnom će biti isto. nemo da misliš da ovo nije pravedno.

čuješ li ga, hustino? ovi glas. jeste, to je tvoj brat. vapi za tobom, čuješ li ga? el nisi hteo da ga vidiš? ovde je, sa nama. tamo dole, vidi ga. nemoj da plačeš, hustino, muškarci ne plaču, a još manje muškarci koji su uradili ono što si uradio ti, ono što smo uradili mi. mi lijem krv umesto suza, hustino, pederu jedan, skoro da zaslužuješ da živiš, jel tvoj život je spora i bolna smrt. ali poštedecu te napora, da. za to služe drugovi, jelda? za to postojimo.

dođi vamo, tako je, to... nasloni glavu na moje rame. biću s tobom na svakom koraku, neću te ostavim samog, nećemo te ostaviti samog, vodićemo te sa nama do kraja puta. vodićemo do kraja puta sve koji nam se pridruže, sve koji su sa nama od početka vremena, sve je bliže čas, hustino. sve je bliže čas pobede. viš fleke po zemlji? viš crvenu boju bara u noći? to je tvoje seme, hustino, ti si taj koji natapa zemlju da bi iz njene utrobe nikao svet za koji smo se toliko borili, uživaj, jer to je poslednje u čemu ćeš uživati.

- Vi mislite da smo mi gomila ubica. Je li tako, Čakaltana?

Komandantovo pitanje je usledilo posle duge tišine, kada su se već vraćali drumom u Ajakučo, između brda i reke. On je vozio džip. Bili su sami.

- Ne znam... ne znam na šta mislite, komandante.

- Nemojte da se pravite blesavi, Čakaltana. Znam da čitam izveštaje između redova. A znam da čitam i lica. Šta mislite? Da ste vi ovde jedini koji zna da čita?

Tužilac je osećao obavezu da objasni.

- Vodili smo pravedan rat, komandante - rekao je tako, u prvom licu. - U to nema sumnje. Samo mi je ponekad teško da razlikujem nas i neprijatelja. I kada se to desi, počnem da se pitam protiv čega se tačno borimo.

Komandant je sačekao još nekoliko minuta pre nego što je ponovo progovorio:

- Jeste li nekad bili u ratu, Čakaltana?

- Kako, gospodine?

- Jeste li bili u ratu? Između pucnjave i bombi?

Tužilac se setio incidenata u Javarmaju. Onda je pomislio na bombe, na isključivanja struje u Limi, setio se noćnih straža, hitne pomoći, zgrade srušene eksplozivom anfo, očiju policajaca pred osakaćenim i krvavim telima koja su izlazila iz ruševina. Ne. Nikad nije bio u nekom ratu. Komandant je nastavio:

- Jeste li nekad osetili da ste opkoljeni vatrom i znali da u tom trenutku vaš život ne vredi ni pišljivog boba? Ili, jeste li nekad bili u nekom mestu punom ljudi za koje ne znate hoće li da vam pomoći ili vas ubiti? Jeste li videli kako vam drugovi ginu u bici? Jeste li ručali sa ljudima znajući da je to možda poslednji put, da ćete ih sledeći put najverovatnije videti u sanduku? A? Kada se to dešava, čovek prestaje da ima prijatelje, jer zna da će ih izgubiti. Navikne se na bol od tog gubitka i trudi se samo da izbegne da bude jedna od praznih stolica kojih je sve više u menzama. Zna li šta je to? Ne. Vi nemate pojma šta je to. Vi ste, elem, bili u Limi, dok su vaši ljudi umirali. Čitali ste Čokanove pesmice, pretpostavljam. Književnost, je li tako? Književnost kaže suviše lepih stvari, gospodine tužioče. Suviše. Vi intelektualci prezirete nas iz vojske zato što ne čitamo. Jeste, ne pravite taj izraz, čuo sam vaše šale, video sam lica starih političara kada razgovaramo. I razumem ih. Naš problem je što smo do guše u stvarnosti, nikad nismo videli lepe stvari o kojima govore vaše knjige.

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar shvatio je da ga smatraju intelektualcem. Na svoj način jeste bio u ratu, kao neprijatni svedok, kao onaj što ostaje u tvrđavi prestonice sve dok vatra ne počne da ruši zidove i miris mrtvih da prlja čist vazduh. Komandant je odjednom zaustavio džip na okuci puta i okrenuo se prema njemu:

- Ovde nisu bila jedna ili dve terorističke grupe. Ovde je bio rat, gospodine tužιοče. I u ratu ljudi umiru.

Komandant je počeo da se raspaljuje. Njegov glas, uvek tako siguran, kao da se kidao na nekim slogovima dok je gledao Čakaltanu u lice iz velike blizine. Možda zbog toga nije rekao ništa više. Tužilac je pokušao mu olakša.

- Ja sam na vašoj strani, komandante. Razumem šta se desilo. I ja sam to video, sa druge strane.

Komandant je odmakao glavu. Duboko je udahnuo. Više nije delovao besno. Izgledao je zbunjeno.

- Sa druge strane. Pre ili kasnije doći će s vaše strane. Pre ili kasnije doći će iz Lime, Čakaltana. Doći će po naše glave. Źrtvovaće nas koji smo se borili.

Komandant se znojio. Tužilac mu je ponudio maramicu. Komandant je gledao ispred sebe. Delovao je vrlo usredsređeno. Tužilac se nije usuđivao da mu suviše primakne maramicu.

- Bilo je oni ili mi.

Komandant je rekao samo to. Oni ili mi, pomislio je Čakaltana, sve dok ne budemo svi isti, dok se više ne budemo razlikovali.

- Razumem - rekao je.

Komandant je ponovo pokrenuo vozilo. Činilo se da je malo-pomalo splasnulo dok su se vraćali na drum.

- Važno je da razumete - insistirao je - jer još ništa niste videli.

Nastavili su do Ajakuča, a zatim do vojne bolnice, gde su izašli. Popeli su se uz stepenice i zajedno prošli kroz čekaonicu. Niko ih nije pitao kuda idu niti im je sprečio ulazak. Niko nije otišao ni u kakvu kancelariju da pita mogu li da uđu. Ušli su u hodnik kojeg se Čakaltana dobro sećao od poslednje posete, prošli pored povređenih ljudi koji takođe nisu prišli da im traže pomoć. Nisu mnogo hodali dok tužilac nije shvatio da idu na akušersko odeljenje, u zatvorenu kancelariju usred porodilja. Pomislio je na majku dok im je hladno osvetljenje pokazivalo sudskog lekara.

- Molim vas, zatvorite brzo vrata.

Sa vrata se perut na njegovim ramenima nije primećivala. Tek kada su stigli

do stola za autopsije, tužilac je mogao da primeti da je izgledao prljavije nego prošli put. I miris je bio drukčiji nego prošli put. Ovoga puta to je bio jasan miris na mrtvacu. Još ne suviše truo, ali već prodoran. Ispod stola su se nakupili opušci i nekoliko šibica. Ovog puta nije bilo omota od čokolade.

- Gospodine tužioče, vidim da ne dolazite sami.

- Dobar dan, Posadase.

Ovog puta niko nije spominjao nikakav papir. Komandant ga je pozdravio jednim pokretom. Forenzičar im je dao dve hirurške maske namazane mašću, „viks-vaporub“.

- Biće vam potrebne - rekao je.

Zatim je ustao i prišao stolu prekrivenom nekim platnom. Tužilac je prineo maramicu ustima, pripremajući se za ono ispod platna. Svetlost je treptala. Niko je nije popravio od prošli put. Niko je neće nikad popraviti. Lekar je otkrio sto. Ovog puta telo nije bilo tako raspadnuto kao prošli put. Smrt je nastupila nedavno i leš nije bio spaljen, telo je još bilo plavičasto sa početkom rigor mortisa.

- Potpuno bez krvi - potvrdio je Posadas. - Pogledajte rame.

Grudi su mu bile jedna ogromna crvena vulva sa nekoliko metalnih i šiljatih izraslina koje su se uzdizale ka plafonu. Sa leve strane izbijala je neka masa kostiju, mišića i arterija. Nije izvirala ruka.

- Prvi put su odsekli desnu, a sada levu. Izgleda da ova gospoda hoće da naprave lutku.

Komandant se približio licu. To je bilo lice izbečeno u poslednjem krik, sa otvorenim očima koje su pokušavale da pobegnu sa lica. Zatvorio je telu oči. Tek tada, kada se oslobodio pritiska tog pogleda na njegov, tužilac je mogao da prepozna Hustina Maj tu Karasa.

- Upravo su ga doneli - rekao je komandant. - Našli su ga u zoru, tačno posle vesti o zajedničkoj grobnici.

Tužilac se u tom trenutku nije setio vatre, ali jeste udaraca, udaraca u grudi, jednog za drugim, kao kapi sa stola, udarci na vrata u zoru, u jednoj kući bez svetala.

- Jasno je da ih je nekoliko - rekao je tužilac. - Ili barem dva dobro uvežbana muškarca. Ono što su uradili u oba slučaja ne može da uradi jedna osoba.

- Ni da otkopa grobnice - dodao je komandant.

Tužilac je zatražio čašu vode. Lekar je izvadio jednu flašicu iz frižidera za

uzorke. Tužilac je rešio da ne pije tu vodu. Lekar mu ju je pružio govoreći:

- Takođe su obrazovani. Bar taj s nožem. Ovo je hirurški posao. Zaboli su mu sedam bodeža u srce savršeno precizno. Sve vrste: mačete, perorezi, čak i mesarski nož. Očito su imali dobru kolekciju. Raskomadali su ga ne presekovši glavne kanale cirkulacije i ostavili su telo namerno da leži na stomaku. Iz grudi mu je istekla gotovo sva krv, smrvljeno srce pumpalo je krv još nekoliko minuta posle smrti. Ugasio se. Bilo je polako, ali da bi ubrzali krvarenje, odsekli su mu ruku. Liči na isti metod kao prošli put. Kao da je iščupana.

- Dvoručna testera, verovatno - rekao je komandant. - Dve osobe, kost se preseče kao da je parče drveta. Potrebno je samo malo strpljenja. Šta su ove rane po celom telu?

- Ujedi - objasnio je lekar. - Ostavili su telo tamo gde smo ga našli, na brdu Akučimaj, da ga pojedu lešinari.

Tužilac je osećao da treba da neki doprinos diskusiji. Plašio se da će mu se nešto oteti ako otvori usta, neka suza, mučnina, neke neprilične reči. Lutak. Lutak od ljudskih delova, Frankenštajn Ajakučana. Pokušao je da održi profesionalni ton.

- Da li je... pronađen neki zahtev... senderističke... prirode pored žrtve?

Izgledalo je da je lekar iznenađen pitanjem. Na licu mu se videlo olakšanje i istovremeno strah. Okrenuo se prema komandantu, koji je iz džepa izvadio neki papir i razmotao ga. Tužilac je pomislio da mu predloži da bude pažljiviji sa dokazima, ali je rešio da je bolje da se usredsredi na cedulju. Pročitao je:

UBIJEN ODLUKOM NARODNOG SUDA

Zbog krađe stoke
Sendero Luminoso

Vratili su se, pomislio je tužilac.

Komandant je rekao:

- Na kraju krajeva... možda ste vašom idejom o teroristima naboli problem, gospodine tužioče.

„Naboli“ nije bila dobro izabrana reč. Tužilac je pokušao da usredsredi pogled na neki manje izmoždjeni deo tela. Zagledao se u stopala otvrdla od hodanja po polju, debele, sada zelene nokte.

Doktor Posadas je zapalio cigaretu.

Drugi put kada je tužilac ušao u vojnu komandu, nije morao da pokaže

nikakvu legitimaciju. Zajedno sa komandantom Karionom prešao je centralno dvorište stare zgrade i popeo se drvenim stepenicama do prvog sprata. Tamo, u dnu jednog hodnika od škripavog drveta, nalazila se komandantova kancelarija. Vazduh je unutra delovao zagušljivije nego prvi put. Podsećao ga je na vazduh Lime, centra, Avenija Takna u šest po podne. Komandant je sipao dve čaše piska. Tužilac nije hteo da ga odbije. Seli su jedan naspram drugog, ovoga puta za radni sto. Dok su tako sedeli, izgledalo je da su iste visine. Komandant je ispio prvi gutljaj.

- Ne volim mnogo da radim sa civilima, gospodine tužioče. I da budemo iskreni, vi i ja se, uopšte uzev, ne sviđamo mnogo jedan drugome. Ali vrlo sam zabrinut.

- Pa dobro, komandante, mislim da bismo mogli da uspostavimo međuinstitucionalne veze na višem...

- Čakaltana, da pređemo na stvar.

- Da, gospodine.

- Radićemo zajedno, ali pod mojom komandom.

- Naravno, gospodine.

Obojica su neko vreme ćutali, činilo se kao da su prošle godine. Komandant je napokon rekao:

- Dobro, recite nešto, majku mu!

Tužilac je pokušao da se smiri. Pita se dali on podrhtava, ili možda podrhtava sve oko njega. Pokušao je da se usredsredi na slučaj:

- Napisao sam izveštaj koji ću vam poslati, gospodine. Najavljujem vam da bih ja tražio izjave spomenutih u tom izveštaju, to jest poručnika peruanske vojske Alfireda Kasaresa Salasara i građanina Edvina Majte Karasa, koji mogu da daju korisne indicije o vezi nastradalog sa...

- Da ih vidite? Majtu i Kaseresa? Vi želite da ih vidite?

- Da ih vidim... i da razgovaram sa njima, gospodine.

- Biće teško razgovarati sa njima. A što se viđanja tiče, već ste ih videli.

Upoznali ste Edvina Majtu Karasa, barem deo njega, jutros kad ste zavirili u jamu. A poručnika Kaseresa Salasara videli ste pre trideset osam dana, kada je pronađeno njegovo ugljenisano telo u Kinui.

Tužilac je osećao da ga ta informacija zapanjuje, prevazilazi.

- Gospodine? - promućao je.

- To je bilo ono đubre od Kaseresa, jeste. Prijavili su da je nestao u Haenu, mesec dana pre nego što je nađeno telo.

- Pas Kaseres?

Komandant se nakratko osmehnuo, kao da se seća starog druga:

- Zvali su ga Pas, zar ne? Bio je govno od čoveka. Sinči[25]. Njih su držali da trunu u jednoj bazi u džungli. Onda su ih doveli ovamo da se aktualizuju. Kaseres je preterao u skoro svim saslušanjima. Sve grobnice koje ste videli napravio je on skoro sam. Edvin Majta Karaso je stradao u jednoj od njegovih operacija. Počeli su da mu postavljaju pitanja i nije se slomio. Onda je počeo da priznaje. Priznao je sve što su mu tražili, ali je u drugom krugu pitanja počeo da ulazi u protivrečnosti. Njegova svedočanstva se nisu uklapala, podaci su bili nemogući...

- Možda zato što 'ništa nije znao.

- Ili možda zato što je hteo da nas zbuni. Vi takođe mislite da ne umemo da prepoznamo teroristu kad ga vidimo?

Tužilac se povukao na stolici. Komandant je pocrveneo od besa, ali se brzo pribrao.

- Žao mi je - rekao je. - Šta god bilo, Kaseres je preterao. Kao i uvek. Mislim da je bilo nešto s disanjem, ne sećam se dobro. Pretpostavljam da je poručnik izmislio neki izveštaj o oslobađanju i proglasio da je u ilegali nekoliko dana kasnije. Sahranili su telo na obližnjem đubrištu. To, međutim, nije bilo dovoljno. Njegova majka je išla svakog jutra da traži sina na đubrištu. Vojnici su pokušavali da je udalje, ali na najmanju neopreznost, jebena baba bi se provukla na đubrište. Kada su stvari počele da se komplikuju, tela su sklonjena i natrpana u grobnicu koju ste videli. Od tada, svaki put kada negde nađu neku grobnicu, pojavljuje se majka Edvina Majte Karasa da traži telo. Čak i ako se ne pojavi u novinama. Ne znam kako, majku mu, sazna, ali uvek je tamo, pokušava da stigne, odvlače je vojnici koji ne mogu da pucaju u nju, traži među telima. Telima se često... odrubljuje glava da bi se otežala identifikacija... ali ta žena je umela da prepozna da to nije njen sin, iako bi telo već mesecima trunulo.

- Šta se desilo sa poručnikom Kaseresom... kada su stvari počele da se komplikuju?

- Vojne vlasti u Limi su mu dale dvadeset godina. Odslužio je dve godine i poslali su ga u garnizon u Haenu, da ga niko ne vidi. Promenili su mu dokumenta. Naredili su mu da ne postoji.

Tužilac je pretpostavio da su naređenja strogo izvršena. Poručnik Kaseres Salasar više nije postojao. Tužilac je završio rečenicu:

- Dok nije nestao. Pobegao je iz Haena da bi došao upravo ovamo. Zašto?

- Ne znam, Čakaltana - komandant je nalio još jedan pisko. - Ali mogu da zamislim. Viđao sam to ranije. Za ljude koji su suviše ubijali nema spasa. Nekad prođu normalne, mirne godine. Ali samo je pitanje vremena pre nego što eksplodiraju. Obaveštajna služba je izvestila o poručnikovom prisustvu u Vilkasuamanu tri dana pre njegove smrti. Pričalo se da je uspostavio kontakt sa seoskim patrolama[26] da bi organizovao „odbranu od subverzije“. Zamislite. Niko mu nije pridao značaja. Jednostavno je poludeo.

- Možda su ga terorističke grupe iz Javarmaja pronašle i osvetile mu se.

- Oni su kontrolisani. Ne deluju izvan tog područja. Ali izgleda da ima drugih. Vi ste bili u pravu sa vašim datumima. Ali osim onih koje ste naveli, još je deseta godišnjica smrti Edvina Majte i kraj prve žetve dvehiljadite: „Krvava žetva hiljadugodišnje borbe“, kako oni kažu.

- Ako su bili teroristi, zašto su ubili i Hustina Maj tu?

Komandant je podigao pogled ka jednoj od zastava na stolu. Zatim ga je uperio u tužioca.

- Mislim da ste vi razlog za to, gospodine tužioče.

- Kako?

- Prema vašem izveštaju, vi ste razgovarali sa njim, zar ne? Senderisti su često ubijali osumnjičene da su doušnici, svoje sopstvene ljude.

- Ali on mi nije rekao ništa važno!

- A kako oni to znaju? Razumljivo je, ja bih, iskreno rečeno, učinio isto.

Tužilac je odjednom osetio da nosi na duši njegovu smrt. Nikad mu nije palo na pamet da bi neko mogao biti odgovoran za nečiju smrt, tek tako, automatski, a da nije učinio ništa da je izazove. Možda on nije bio jedini krivac. Možda ih je bilo još, zapravo, možda je živeo u svetu gde su svi bili za nešto krivi.

- Zašto ih nisu dokrajčili, komandante? Zašto su još u Javarmaju? Vojska bi mogla...

- Vojska ima naređenja da tamo ništa ne radi. A policija nema sredstava. Poručnik Aramajo već deset godina traži oružje i municiju. Lima mu ne odobrava.

- Moraju znati šta se dešava...

- Lima to zna, gospodine tužioče. Oni znaju sve i ima ih svuda. Ako im iz nekog razloga to bude potrebno, ući će u Javarmajo i masakriraće ih. Operacija će se pojaviti na televiziji. Doći će štampa.

Tužiocu je sve počelo da se brka u glavi. Bio je iscrpljen od razmišljanja.

Čovek ne može da izabere da li će videti ili neće, da li će čuti ili neće, čovek vidi, sluša, razmišlja, misli odbijaju da odu iz glave, odjekuju, odmotavaju se, komešaju.

- Zašto... zašto mi pričate sve ovo, komandante?

Komandant je ponovo imao onaj neodređeni osmeh, mešavinu ironije i razočaranja. Sada je izgledalo kao da je u nekom drugom svetu, obavijen velom sećanja.

- Zna li šta je radio Kaseres kada bi našao teroristu u nekom naselju? - rekao je; - Okupio bi celo selo koje je pružilo utočište teroristi, položio bi optuženog na trg i odsekao bi mu ruku ili nogu dvoručnom testerom. Često bi naređivao svojim sinčijima da to urade, ali ponekad je to radio sam uz nečiju pomoć. To su radili dok je terorista bio živ, kako niko u selu ne bi mogao da ga ne vidi ili ne čuje njegove krike. Onda su zakopavali delove tela odvojeno. A ako bi glava nastavila da se žali, zadali bi mu smrtni hitac tačno pre nego što će ga staviti u rupu koju su seljaci potom bili primorani da pokriju zemljom. Kaseres je govorio da sa njegovim sistemom to mesto nikad ponovo neće biti neposlušno.

- Umro je po sopstvenom aršinu.

- Umro je po jedinom aršinu koji postoji, gospodine tužioče, ako neki uopšte postoji.

- Zašto je vama to toliko važno?

Komandant kao da je oklevao da li da kaže ono što je nameravao. Pogledao je u flašu piska, ali nije ustao. Onda je rekao:

- U to doba ja sam bio kapetan. Bio sam neposredno nadređen Kaseresu. I po znacima koji se pojavljuju, sledeća žrtva... biću ja.

Pokušao je da poslednju rečenicu izgovori sa samopouzdanjem. Lagani drhtaj u glasu odao je njegovo pravo duševno stanje. Tužioca je dirnulo što vidi kako ovaj čovek priznaje da se plaši. Osećao se bolje zbog sopstvenog straha. Rekao je:

- Zašto ne razgovarate sa Obaveštajnom službom?

- Ništa sa Limom, Čakaltana. Lima ne srne da zna ništa o ovome. Uskršnji praznici će dovesti u ovaj grad 20.000 turista. To je simbol izmirenja. Ako se sazna za novi talas, odseći će nam jaja. Neću da ni sa kim razgovarate. Da li se sećate Karlosa Martina Elespurua?

Tužilac se sećao funkcionera Elespurua. Njegove stalne prisutnosti, gotovo neprimetnog glasa, njegove svetloplave kravate. Njegovog mira, njegove

superiornosti.

- Ništa od ovoga ne srne da dođe do njegovih ušiju - nastavio je komandant.
- I ako se nađemo u njegovom društvu, ponavljajte sve što ja kažem: da je sa terorizmom svršeno, da je Peru vodio tu fantastičnu bitku, bilo kakvu budalaštinu koja vam padne na pamet.

- Ne razumem, komandante. Ništa od čega ne srne da dođe do njegovih ušiju?

Komandant je iz jedne fioke izvadio kožnu futrolu sa pištoljem unutra. Stavio ju je na sto, ispred tužioca. Povratio je autoritativan ton da bi rekao:

- Od sada ćete ovom istragom da se bavite isključivo vi, Čakaltana. I to brzo. Podnosićete izveštaje direktno meni i imaćete svu moju podršku, ali hoću da proverite već jednom šta se kog đavola dešava i odakle izlazi toliko terorista. Ponesite ovo, biće vam potrebno.

- Neće biti potrebno, gosp...

- Ponesite ga, pobogu!

Tužilac je uhvatio futrolu za cev, da ne opali. Prvi put je uzeo oružje u ruke. Za svoju veličinu bilo je vrlo teško.

- Uхватite ga kao čovek, Čakaltana. Sad idite. Moram da radim.

Tužilac je ustao. Nije znao da li to imenovanje bilo čast ili teret. Nije znao da li da se zahvali ili da traži premeštaj. Nije znao mnogo toga. Majtina osveta je dugo trajala.

Trebalo joj je deset godina da stigne. Sa vrata se okrenuo ka komandantu da mu postavi poslednje pitanje:

- Komandante, moram nešto da znam. Je li Edvin Majta Karaso... bio nevin?

- Ne znam, Čakaltana. Mislim da ni on nije znao.

Izašao je iz komandantove kancelarije već predveče, dok je mnoštvo turista čekalo prve procesije dana. Shvatio je da je bio Cvetni petak. U tužilaštvu neće biti nikoga. Odjurio je u svoju kancelariju i zaključao se.

Spustio je futrolu na radni sto. Posmatrao ju je. Nije hteo da je odnese kući, tako blizu majke. Pomislio je na majku braće Majta. Dva sina izgubljena u rasponu od deset godina. Meci su stigli njenu porodicu sa obe strane jedne bitke koju ta žena sigurno nikad nije potpuno shvatila, isto kao ni tužilac. Otvorio je futrolu i izvadio pištolj sa dva prsta pre nego što ga je ponovo spustio na sto. To je bio crni pištolj kalibra devet milimetara sa kutijom municije na poledini futrole. Vrsta oružja koju koriste poručnici, kao Kaseres, koji se otrovao tuđom

smrću i na kraju napustio položaj i odjurio pravo u svoju. Zašto?

Bilo mu je teško da izvadi šaržer iz oružja da bi utvrdio da je pun municije. Još više napora mu je zahtevala pomisao na to šta će se desiti ako se Sendero ponovo naoružava. Da se kontroliše neće biti dovoljni ni on, ni komandant Karion ni svi funkcioneri iz Lime. Pažljivo je zatvorio pištolj i stavio mu osigurač, ili ono za šta je mislio da je osigurač. Ako se Sendero regrupiše, najbolje što bi mogao da uradi s ovim pištoljem jeste da raznese sebi mozak.

Kod poslednjih smrti bilo je, međutim, nekih čudnih detalja. Stvari koje je trebalo da istraži, koje se nisu uklapale u tradicionalne metode Sendera. Njegov zadatak je sada bio da vodi istragu sam, da gurne glavu tamo gde niko nije hteo da stavi, ni on sam. Možda je to bilo unapređenje, na kraju krajeva. Do toga dovode čoveka čuvene ambicije.

Stavio je pištolj u futrolu i obesio je ispod sakoa, između miške i struka. Proverio je da se ne vidi. Osećao se čudno i teško. Skinuo ju je i sklonio u fioku zaključavši je dva puta. Pre nego što ju je zatvorio, izvadio je izveštaj i stavio ga u koverat da ga lično odnese Karionu. Dok je hodao bez oružja, obuzelo ga je osećanje mira i normalnosti. Izašao je iz kancelarije uveče, kada je počinjala da se čuje procesija Žalosne Bogorodice.

Četvrt Magdalena bila je puna Limljana u sportskoj odeći, sa pivom i fotoaparatom u ruci. Mlađe Ajakućanke su prilazile turistima pozivajući ih „prijatelju, prijatelju“ i osmehujući im se. One starije, koje su odrasle zatvorene u kućama za vreme rata, gledale su te bezobraznice sa neodobravanjem, iako su mnoge majke gajile nadu da će se neki Limljanin, ili još bolje, Amerikanac, zaljubiti u neku od njihovih kćeri i odvesti ih iz Ajakuća. Tužiocu je bilo teško da napreduje. Ostao je zarobljen između ljudi, između tezgi sa pićem, mirisa punča i vreve. Dok su se tela kretala, njegova glava je lutala. Svaka osoba sa kojom se sudarao delovala mu je kao udarac u pamćenje.

Kada je pomislio da je našao put kroz masu, neka još veća gomila ljudi mu je preprečila put. Pored njega se pojavila nosiljka Svetog Jovana koja je upravo izašla iz crkve. Prepustio se. Svetlosti grada i vatromet stvarali su mu utisak prenapućenog neba, punog duša koje zajedno idu prema nekom mestu. Povremeno bi ga eksplozija neke petarde uplašila, ali masa bi prigušila zvuk. Tužilac je napredovao sa procesijom sve do trenutka koji ga je najviše zanimao: susreta Gospoda u agoniji i Žalosne Bogorodice, koji je simbolizovao patnju Hrista i njegove Majke. Kad su nosiljke počele da se približavaju jedna drugoj, zamenik okružnog tužioca osećao je da ga podstiče neki predosećaj. Sav napet,

hteo je da se još približi, između nosača, dok nije osetio da ga drže za košulju. Neko je zašio njegov rukav za rukav drugog čoveka. To je bio deo proslave. Tužilac se snažno otrgao na iznenađenje drugog čoveka koji se smejao. Zavrtelo mu se u glavi, možda od mirisa nosiljki i ljudi. Osetio je neki ubod. Pored njega, nekoliko žena su bockale jedna drugu iglama uz smeh, „da pomognu Gospodu svojim bolom“. Uspeo je da se još približi nosiljci Bogorodice, koja je sada blistala gotovo iznad njega, kao prava vizija svetlosti, kao majka koja se otelovljuje pred svojim sinom, Gospodom u agoniji, sinom koji će umreti u svom poslednjem oproštaju od života. Došao je do ivica nosiljke i napokon je mogao jasno da je vidi. Crna haljina Bogorodice, voštanice nosiljke koje su je osvetljavale odozdo, njeno bezgrešno lice i sedam bodeža koji joj probadaju grudi, kao Hustinu Majti Karasu, sinu majke koja je obilazila zajedničke grobnice.

Tužilac je pokušao da klekne ispred svete figure, ali ljudi su bili suviše zbijeni. Pokušao je da se odvoji izbegavajući ubode koji su ga vrebali. Sa sedam bodeža koji su mu probijali mozak, pokušao je da se udalji od centra procesije. Podigao je pogled kada je izračunao da se nalazi ispred Editinog restorana. Gurajući se kroz svetinu, stigao je do vrata. Edit ga je pogledala sa šanka. Osmehnula mu se i zasijao joj je zub. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar savladao je poslednje ljudske prepreke da bi joj prišao, ušao je u lokal, jurnuo prema njoj i zagrlio je, veoma snažno, usred ljudi koji su prvi put punili restoran. Neki turisti su tapšali, drugi su se osmehivali, kao sama Edit, iznenađena, ali on nije prestajao da je grli. Držao se čvrsto za to malo telo i taj kuhinjski miris, sklopljenih očiju, kao da je poslednji put.

Subota, 15. april - Sreda, 19. april

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar dočekao je subotu igrajući. Odavno to nije radio. Kako to nije smatrao priličnim za svoje raspoloženje, pokušao je da se odupre. Edit je, međutim, posle posla insistirala i odveo ju je na jedan koncert izvornih grupa na jednom pijačnom prostoru.

U sredini je blistala ogromna logorska vatra oko koje su igrale stotine tela, ponekad zagrljena, ponekad odvojena, krećući se u ritmu popularne muzike i ispijajući punč i pivo. Tužilac je u početku odbio da igra. Edit ga je vukla na podijum, ali on se osećao kruto, nesposobno da pomera telo koje mu je služilo samo da obavi osnovne životne funkcije.

U jednom trenutku, pritisnut gužvom, prišao je jednoj tezgi sa hranom. Naručio je ajakučansku kobasicu[27] i čašu punča. Žena mu je poslužila parče svinjetine sa začinima ispržene sa papričicom i sirćetom. Bila je dobra. Dok je jeo, video je Edit, koja je ostala da pleše u grupi u centru. Pitao se ima li smisla to što radi. Edit nije imala više od dvadeset godina, rodila se za vreme rata. A on je bio star.

Popio je malo punča. Ukus mleka i cimeta sa dejstvom piska zagrejao mu je telo. Edit je sad igrala blizu logorske vatre, kosa joj je povremeno sakrivala osmeh. Tužilac je naručio još jedan punč, dok su se braća Gajtan Kastro penjala na pozornicu a ljudi su ih dočekivali jakim aplauzom. Čak i u njihovim najveselijim pesmama dominirao je andski žal na kojem im je publika bila zahvalna. Tužilac je primetio da nogom udara ritam. Prišao je nekoliko koraka.

Edit je videla da se približava i uputila mu je osmeh. Svetina ju je povremeno sakrivala, jer je bila vrlo niska. Dobro raspoložen posle dva punča, tužilac se progurao do nje. Počeo je da pomera noge, nastojeći da liči na ljude oko sebe. Bilo je dobro ličiti na sve i nestati među ljudima, istopiti se u njima. Edit mu je uputila osmeh za koji nije znao da li je nežan ili podsmešljiv zbog toga što je loše igrao. Ali on je nastavio. Sada je trebalo da pokreće ruke, kao kada se žanje, sada struk i ponovo noge. Bilo mu je teško da radi sve to u isto vreme. Dok je pokušavao, Edit se vrtela oko njega, obasjana vatrom, vrteći glavu i ramena, smejući se; tužiocu je njen smeh izgledao privlačan kao topla soba zimi.

Sledeće jutro je osvanulo sivo, ali kako se približavalo podne, tako se razvedravalo. Tužilac Čakaltana je ustao kasnije nego obično i požurio da pozdravi majku i otvori prozore u njenoj sobi. Ispričao joj je kako je igrao.

Znao je da mu ona odnekud uzvraća osmeh. Zatim je izašao.

U prefekturi i na pijaci delili su žute i zelene palme donete iz provincije La Mar, u Visokoj džungli. Vernici su obilazili grad noseći žutilovku za Cveti. U Crkvi Pampa San Agustin pripremala se procesija Gospoda od vinove loze koja je trebalo da izađe te večeri sa grozdom u ruci da obezbedi plodnost. Ceo grad se prepustio proslavi.

Zamenik okružnog tužioca pojavio se u Crkvi Hristovog srca otprilike u 11.35. U parohovoj kancelariji predvodnici osam procesija proslave raspravljali su sa ocem Kirosum jer su hteli da im promene rute. Kirosum je odgovarao ne obuzdavajući svoj gnev:

- Skoro petsto godina imamo istu rutu i nećemo je menjati da bi se zaustavljala u hotelima!

- Ali tamo su turisti, oče. Hoteli će više da sponzorišu procesije ako prolaze ispred njih...

Predvodnici su bili trgovci i imućni profesionalci iz Ajakuča. Prethodnih godina su obično bili vrlo pobožna gospoda, ali od svršetka rata pokazali su više interesovanja za hotelsku industriju nego za očuvanje tradicija. Dok je iz čekaonice slušao njihovu raspravu, tužilac se setio jednog poslovnog čoveka iz Uante koji je prethodne godine predložio da se sezona produži za ceo mesec sa raznim procesijama svakog dana. Računao je da će to povećati dolazak turista. I novca.

Predvodnici su izašli iz kancelarije vidno neraspoloženi. Zamenik okružnog tužioca radije je sačekao trenutak pre nego što izađe iz kancelarije. Kada je to napokon učinio, otac Kirosum se spremao da izađe.

- Nadam se da ćete biti kratki, gospodine tužioče - rekao je sveštenik ne pozivajući ga da sedne. - Ovo je najkomplikovanija nedelja u godini.

- Razumem, oče.

- I kako ide? Imate li da istražite još nekog kremiranog?

- Ne. Kremiranog nemam. Imam Hustina Majtu Karasa. Da li ga se sećate?

Sveštenik kao da se malo pomučio da se seti dok je proveravao unutrašnjost svoje torbe. Odgovorio je dok ju je zatvarao:

- A, da. Šta je bilo s tim lopovčićem? Jesu li ga našli?

- Da, ali mrtvog. - Sveštenik se skamenio. Tužilac se pitao da li je njegov izraz bio suviše grub. - Hoću da kažem... Našli su ga na brdu Akučimaj, gde su ga pojeli lešinari. To se desilo u petak u zoru.

Sveštenik se prekrstio. Činilo se da je prošaputao nekoliko brzih reči,

možda neku formulu za one koji večno počivaju u miru. Ili ne, tužilac nije znao kako počivaju leševi.

- Je li bio neki nesrećan slučaj? - upitao je.
- Ne.
- Je li bio isti... isti kao prošli put?
- Mislimo da jeste.
- Pođite sa mnom.

Krenuli su ka narodnoj kuhinji Crkve Hristovog srca, koja je bila pola ulice dalje. Zamenik okružnog tužioca se pitao da li će nekad uspeti da razgovara sa ocem Kirosov sedeći. Kada su stigli do kuhinje, čekao ih je veliki red prosjaka koji su sedeli na ulici, ispred zatvorenih vrata sale. Istog trenutka prosjaci su okružili paroha, a on ih se oslobodio ljubaznim pokretom koji je pokazivao veliko iskustvo u tom pogledu. Tužilac i sveštenik su ušli u prostoriju gde je jedna malecka, tamnoputa časna sestra žudno čekala Kirosov dolazak.

- Kako stojimo, sestro?
- Imamo novu donaciju mleka, oče, ali neće biti dovoljno. Ima ih suviše - dodala je pokazujući napolje.
- Uradićemo ono što možemo. Podelite obroke napola i kad se potroši, potrošeno je.
- Dobro, oče.

Časna sestra je odjurila u kuhinju da prenese uputstva, a zatim se vratila do vrata. Otvorila ih je. Desetine prosjaka ušli su gurajući se, neki su bili osakaćeni u vreme terorizma, drugi su jednostavno bili seljaci koji su došli u grad na Strasnu nedelju, ali nisu mogli da plate hranu. Seli su duž četiri ogromna stola. Časna sestra je sa još dve monahinje služila parčiće hleba, čaše mleka i neku gustu supu u dubokim tanjirima.

- Izgleda da je vrlo pobožan čovek, vaš ubica - rekao je sveštenik, vraćajući se na temu.
- Na šta mislite?
- Kremacija... lešinari. Izgleda kao da pokušava da uništi telo tako da ne može da vaskrsne... ako mi dozvolite mistično tumačenje.
- Nije... nije mi pala na pamet ta mogućnost.

- Hmm. Zanimljivo. Mi ljudi smo, gospodine tužioče - počeo je da obrazlaže sveštenik - jedine životinje koje imaju svest o smrti. Ostala božja stvorenja nemaju kolektivno iskustvo smrti ili ga imaju sasvim prolazno. Možda svaka mačka ili svaki pas misle da su besmrtni zato što nisu umrli. Razumete? Mi,

međutim, znamo da ćemo umreti i živimo opsednuti borbom protiv smrti, usled čega je ona neumereno prisutna, često porazna, u našem životu. Ljudsko biće ima dušu u pravoj meri u kojoj je svesno sopstvene smrti.

Neki prisutni su prišli svešteniku da mu traže blagoslov. Sveštenik je prestao da govori da bi nacrtao krstove u vazduhu, kao da ih baca na sve strane nasumično. Tužilac je pokušao da rezimira ono što je upravo čuo. Neke reci su mu zvučale poznato, ali celina mu je izmicala. Možda je tema smrti bežala od njegovih misli. Kako je mogao da misli na smrt ili da zna šta je to? On nije bio mrtav, ili bar nije mislio da je tako. Sveštenik je nastavio:

- Doživljavamo iskustvo smrti kod drugih, ali je ne prihvatamo kad je reč o nama. Želimo da živimo večno. Zbog toga čuvamo tela za vaskrsenje. Sahriniti ih znači čuvati ih. Etimološki „camposanto“ ili „cementerio“ [28] nisu reči koje se odnose na smrt, već na odmor, počinak dok se telo ponovo ne nađe sa dušom. Divno, zar ne?

Tužilac je razumeo te reči, ali nije razumeo šta je u njima divno.

- Da, vrlo lepo.

Sveštenik se zaustavio načas da blagoslovi u trpezariji jednog čoveka bez nogu koji mu se približavao odupirući se o pesnice. Prekrstio ga je na čelu i ovaj se zadovoljan vratio za svoj sto. Kiros je nastavio da priča:

- Neke prekolumbovske kulture sahranjivale su svoje mrtve sa njihovim stvarima, da bi mogli da ih koriste u onom životu. Ovde, na trideset metara od onoga što je danas Ajakučo, kultura Vári je sahranjivala važne ljude čak sa svojim robovima. Samo što su robovi bili sahranjivani živi. Bili su ratnička kultura.

Doneli su im dve čaše toplog mleka. Stavili su u njih cimet, kao neka bezalkoholna verzija punča. Tužilac nije hteo da pita imaju li mate. Dok je osećao kako mu prvi gutljaj oživljava telo, zamenik okružnog tužioca setio se značenja reči Ajakučo: „Mesto mrtvih“. Načas je pomislio na svoj grad kao na veliku grobnicu robova koji su živi sahranjeni. Grob koji je sam izabrao i ukrasio starim majčinim uspomenama. Hteo je da promeni temu:

- A krv? Hustinovo telo je nađeno bez krvi. Da li to ima nekog smisla?

Sveštenik je slegao ramenima.

- Kada se potraži, sve ima svoje transcendentalno značenje. Sve je izraz tajne božje volje. To sa krvlju možda ima više pagansko značenje. Mogla bi da bude krv od žrtvovanja. U mnogim religijama, žrtvovanje životinja ima za cilj da ponudi mrtvima krv potrebnu da sačuvaju život koji im se pripisuje. Izvaditi

krv iz nekoga znači izvaditi život iz duše da bi se ceo taj život ponudio drugoj duši.

Tužilac je hteo da popije gutljaj mleka pre nego što odgovori, ali mu je kružić od cimeta delovao kao mrlja od krvi. Ne znajući zašto, setio se reći: „Krvi nijednog tijela ne jedite, jer je duša svakoga tijela krv njegova. Ko bi je god jeo, da se istrijebi." Izgovorio ih je naglas. Sveštenik je rekao:

- Knjiga Levitska[29], 17-14. Vidim da redovno čitate Bibliju.

- Ne znam gde sam to čuo. Pretpostavljam da pamtim sa neke mise na koju sam išao kao dete. Odlazio sam sa majkom. A sedam bodeža u grudima Žalosne Bogorodice? Šta predstavljaju?

- Sedam srebrnih bodeža za sedam bolova koje Hristovo stradanje izaziva kod njegove majke. Da li vi istražujete slučaj, gospodine tužioče, ili želite prvo pričesće?

- Izgleda da obe smrti imaju neke veze sa Uskrsom: Pepelnica, Cvetni petak... to je... suviše slučajnosti, zar ne?

- Nije. Proslave se prepliću. Karneval je prvobitno bio paganska proslava, proslava žetve. I u Strasnoj nedelji se takođe primećuju odjeci andske kulture od pre Španaca. To je zato što nema određen datum, kao Božić, već zavisi od godišnjih doba. Kao što sam vam rekao prošli put, Indijanci su nedokučivi. Spolja gledano, obavljaju obrede koje im vera zahteva. Iznutra, samo Bog zna šta misle.

Tužilac je posmatrao sve prosjake načičkane na klupama sale sa slikom krvavog Hrista sa krunom od trnja. Još jedan prosjak je prišao svešteniku i ovaj ga je blagoslovio. Tužilac je rekao:

- Meni deluju vrlo pobožno, oče Kirose.

- Iskreno rečeno, ne verujem da svi seljaci koji su došli u Ajakučo za Strasnu nedelju tačno znaju šta znači ono što rade. I pritom je ovo najtradicionalnija Strasna nedelja na svetu. Jeste li to znali? Ova i ona u Sevilji. Ajakučo čuva najstarija sećanja hrišćanstva. Cvetni petak se, na primer, u većem delu sveta više ne slavi.

Tužilac se pitao u kojoj li je provinciji u zemlji Sevilja. Obećao je sam sebi da će pogledati na političku mapu zemlje kad bude imao vremena. Opet je pitao:

- Pa kakvo onda značenje seljaci pripisuju Strasnoj nedelji?

- Pretpostavljam da je jednostavno deo njihovog ciklusa. To je mit o večitom povratku. Stvari se jednom dese, a zatim ponovo. Vreme je ciklično. Zemlja umire posle žetve, a zatim se ponovo rađa za setvu. Samo maskiraju

Pačamamu Hristovim likom.

Tužiocu je nedostajao jedan podatak. Savladao je stid da bi upitao:

- A kakvo značenje joj mi pripisujemo?

Sveštenik je delovao razočarano. Sa neodobravanjem je pogledao tužioca u oči, kao što bi uradio sa lošim đakom.

- A išlo vam je tako dobro sa biblijskim citatima... - ali zatim se osmehnuo uglovima usana. - Smrt, gospodine tužioče. Slavimo Hristovu smrt i prikazujemo je da bismo umrli s njim.

- Oh, to razumem, ali... hoću da kažem... Zbog čega slavimo smrt? Zar to nije malo čudno?

- Slavimo je zato što zapravo ne verujemo u nju, zato što je smatramo prelaskom u večni život, stvarniji život. Ako ne umremo, gospodine tužioče, ne možemo da vaskrsnemo.

Tog istog popodneva, Čakaltana je pokušao da objasni Karionu ono malo što je razumeo iz svog razgovora sa sveštenikom. Ali komandant je dočekao njegove reči sa grimasom razočaranja.

- Katolički teroristi, Čakaltana? Ma to su usrani komunisti!

U kancelariji su bili nagomilani neki papiri, među njima i tužiočevi izveštaji, i tanjiri sa ostacima hrane. Tužilac je naslutio da komandant nije izvršavao obaveze ni posete lično, da je tražio izveštaje o svemu, da nije izlazio iz kancelarije ni da bi spavao kod svoje kuće. Ali njega je slušao. Zaista, Čakaltana je bez ikakve kontrole i pitanja prošao kroz centralno dvorište do prvog sprata. U komandantovom predvorju bio je kapetan Pačeke. Sekretarica je govorila policajcu da je Karion na veoma važnom sastanku, ali tužioca je bez reči pustila da uđe u kancelariju. Pačeke ga je gledao s mržnjom. Tužilac je shvatio da će imati problema s njim. Ali za sada, njegov problem je bio kako da ubedi komandanta u ono što govori, kad ni on sam nije bio mnogo ubeđen.

- Oba ubistva su puna verskog sadržaja, gospodine. Ona su kao neke... proslave smrti.

- Jeste li gledali mnogo filmova, Čakaltana?

Čakaltana je pomislio na televizor u Editinom restoranu. Ne. Nije gledao mnogo filmova.

- To je... ono što sam utvrdio... gospodine.

Tužilac Čakaltana se osetio kao glup, trapav, loš istražitelj. Pomislio je da bi bilo bolje da nikad nije dobio unapređenje i da se i dalje bavi poezijom i memorandumima. Nije mu se sviđalo da bude važan, niti mu se sviđalo da bude

važan upravo kad je reč o ovom slučaju. Da je niko i ništa, u ovom trenutku bio bi sa Edit i mislio bi na druge stvari. Na svoje stvari. Na svoj život, a ne na gomilu mrtvih ljudi. Komandant ga je ponovo pogledao s nepoverenjem.

- I šta ste rekli popu? Da imamo serijskog ubicu?

- Nisam mu dao suviše informacija, gospodine. Samo ono neophodno. Garantovao mi je svoju diskreciju.

- Diskreciju! Pop! Mora da je odjurio u nadbiskupiju da svima kaže. Popovi su kao lajave žene. Zato nose suknju.

- Mislim da možemo da mu verujemo, gospodine.

- Da verujemo! - Karion je prasnuo u smeh. - Verujemo. Znete li zašto postoji krematorijum u Crkvi Hristovog srca?

- Ne, gospodine.

- Da se uklone neozgodni leševi, Čakaltana. To je bila dobra logistička alternativa. Umesto grobnica, vatra. Oni sami su se ponudili da je uvedu. Ali pokazalo se da rešenje nije zgodno. Bilo je suviše vidljivo, u centru grada i sa dimom. Osim toga, popovi su tako imali direktan uvid u naše poverljive operacije. Na kraju skoro da nismo ni koristili peć, a kada jesmo, čuli smo da je za to saznao i papa. Njima se ne može verovati. Ako su se ponudili da je stave, to je bilo samo da bi nas špijunirali.

- To su ponudili... oni?

- Zvučalo je razumno. Svi smo imali istu želju da se oslobodimo terorista, zar ne?

Tužilac je to smatrao razumnim. Svejedno je, međutim, verovao ocu Kiroso. Bio je vrlo spreman na saradnju. Osim toga, tužilac je morao nekome da veruje. Ako je sve laž, mislio je, onda nije ništa. Ako čovek živi u svetu neistina, te neistine su stvarnost. Kiroso je govorio o večnom životu kao o stvarnijem životu. Tužilac je načas pomislio da razume na šta je mislio. Komandant se zavalio u svoju fotelju. Delovao je iznervirano.

- A vama, Čakaltana? - pitao je. - Možemo li vama da verujemo?

Čakaltana je hteo da odgovori da ne, da mu ne veruje.

- Naravno, gospodine.

Komandant je nosio košulju i pantalone od uniforme, ali je izgledao zapušteno. Cipele i širiti nisu mu bili očišćeni. Na njegovom ispijenom licu pojavljivali su se prvi znaci proređene brade, koji su više ličili na prljavštinu nego na malje po licu.

- Dolaze po mene, Čakaltana. Znam. Mogu da osetim. Svaki sekund koji

ovde provodimo prilika je za naše ubice.

- Neće doći po vas, gospodine. Zato smo mi ovde: da to izbegnemo.

Komandant se kratko osmehnuo sa zahvalnošću. Zatim mu se lice smrklo:

- Doći će u svakom slučaju - rekao je s tugom. - Smrt krči sebi put. To dobro znam.

Tužilac Čakaltana bi povremeno odjednom shvatio da vodi istragu pod rukovodstvom jednog ubice. Ponekad se pitao da li je moguće ne raditi to negde u njegovom gradu ili bilo kom drugom. Ali te misli su se uvek same udaljivale iz njegove glave, da ga ne bi odvrćale od obaveza.

- Možda ste vi u pravu - zaključio je komandant. - Možda ovo ima veze s Uskrsom. Ali ne onako kao što vi mislite. Vi ste neobičan tip, Čakaltana. Uvek samo što niste pogodili i uvek promašite.

- Hvala, gospodine - rekao je tužilac. Pitao se da li je trebalo to da kaže.

- Pokušavaju da pokvare veselje. Simbol Ajakuča, grada u kojem je zaveden mir. Turistički rekord Strasne nedelje. Pokušavaju da pokažu da su se vratili na velika vrata. Na početku milenijuma, majku im. Da privuku pažnju. Srećom, uspeli smo da to sakrijemo od štampe. Bili bi uzbuđeni da izađu u vestima. I dalje imaju malo sredstava, ali su profinjenija. Ranije im nisu padale na pamet ovakve stvari.

- U tom slučaju moguće je predvideti da će sledeći udarac naneti sutra. Na Cveti. Zvanični početak Strasne nedelje.

- Trijumfalni ulazak Hrista u Ajakučo.

- Tačno, gospodine.

Komandant Karion je razmišljao nekoliko sekundi. Onda je pozvao sekretaricu na lokal i okrenuo se ka tužiocu.

- Misliće da sam lud, ali šta da mu radim. Ukinuću policiji slobodne dane i tražiću vojno pojačanje. Poslaću ih da naoružani patroliraju po celom gradu, ali u civilu, da ne naprave uzbunu. Smisliću već nešto da to interno opravdam. Možete se povući, Čakaltana. I hvala.

Tužilac je ustao. Komandant se još nečega setio:

- Da li nosite oružje?

- Molim, izvinite?

- Gde vam je pištolj koji sam vam dao? Ne nosite ga? Nosite ga, nemojte biti blesavi! I vi ste moguća žrtva. Vrlo moguća.

- Da, gospodine.

Tužilac je napustio komandu misleći na poslednje komandantove reči. Nije

bio svestan da je on sam moguća žrtva. Bilo mu je teško da se navikne na ideju da je dovoljno važan da bude uklonjen. Uklonjen, ponovio je u sebi. Pretvoren u ništa. Zvučalo je užasno. Otišao je u kancelariju i otvorio fioku. Pažljivo je izvadio pištolj, proveravajući još jednom da li ima osigurač. Posmatrao ga je na stolu, a zatim ga je podigao ispred ogledala u kupatilu. Pokušao je da zamisli sebe kako puca. Nije uspeo. Stavio ga je u futrolu, a zatim u žuti kancelarijski koverat. Bio je suviše veliki, nije mogao lako da se sakrije. Koverat je pak stavio u navlaku od pisaće mašine. Izašao je noseći ga kao bebu. Koračao je prema kući brzo, nervozno se sudarajući sa grupama turista i prodavcima, u strahu da će opaliti uprkos osiguraču, jer oružje je đavolja rabota. Kada je stigao kući, odneo je paket u majčinu sobu i stavio ga na komodu.

- Budi mirna, majčice, neću da ga otvaram, nemoj da se plašiš. Samo da znaš da sam ga doneo. Mislim... mislim da je najbolje da ga stavim u noćni stočić, za svaki slučaj, mada se ništa neće desiti. Jer ništa se neće desiti, je li tako? Ništa se neće desiti.

Ponavljao je sam sebi te reći ne skidajući pogled s oružja barem nekoliko sati, sve dok neko nije zazvonio na vrata. Pre nego što je otvorio, sakrio je paket u noćni stočić. Nije bio siguran. Izvadio ga je i stavio ga pod krevet. Ni tu. Neko je i dalje zvonio. Nervozno ga je ostavio iza bureta vode koje je koristio kad bi isključivali snabdevanje. Tako je. Tamo ga niko neće tražiti. Pre nego što je otvorio, ponovo ga je izvadio i vratio u noćni stočić. Odjurio je do vrata. To je bila Edit.

- Danas su mi dali slobodno jer sutra radim ceo dan -rekla je.

Proveli su popodne šetajući se po gradu koji nisu prepoznavali, tako pun svetlih ljudi sa prestoničkim naglaskom. Nekoliko pijanih Limljana zviždalo je Edit kad je prolazila. Tužilac im je doviknuo:

- Bežite odavde, idioti!

Edit se nasmejala, ali kada su seli da jedu u jedan pileći restoran, rekla mu je:

- Nervozan si. Šta ti se dešava?

- Poslovne stvari. Ništa važno.

- Bio si danas u Isusovom srcu, jelda? Videli su te sa ocem Kirosom.

- Ko me je video? - tužilac nije mogao da suzbije primesu brige u glasu.

- Ne znam. Ljudi. Ajakučo je veoma malo mesto, sve se zna. Zašto? - osmehnula se vragolasto. - Je to bila tajna?

- Ne, ne. Samo... radim na jednom teškom slučaju.

- Tako je kad te unaprede, zar ne? Daju ti više odgovornosti.
- Jeste, tako je. Jesu li me videli na nekom drugom mestu?
- Ne znam. Čula sam samo ovo. Ne možeš da mi ispričaš kakav je to slučaj?
- Bolje je da ne znaš. Meni bi bilo bolje da ne znam.
- Taj pop je dobar čovek. Ja često idem u tu crkvu. Ljubazan je.
- Jeste. Ljubazan je.
- Kad ćeš me odvesti u Limu?

Za tužioca, Lima je bila samo uspomena puna dima i tuge. Njegov posao, njegova bivša žena, nestajali su iz njegovog sećanja namerno, da se u njega nikad ne vrate. Ipak je odgovorio:

- Uskoro. Kada završim ovaj slučaj.

Posmatrali su sumrak sa vidikovca Akučimaj, pored spomenika Hristu. Edit je insistirala da odu tamo, uprkos tužiočevom opiranjju. Dok je ona pila inkakolu i držala ga za ruku, tužilac je počeo da se smiruje. Pomislio je kako ga Hrist nije mnogo zaštitio, ali Edit jeste.

- Prošle nedelje sam razgovarao s jednim teroristom - usudio se da joj ispriča. - I mislim da ću ove nedelje morati ponovo. Uplašio sam se.

Tek kada je to rekao, shvatio je da ima potrebu da priča. Bar koliko je moguće. I to sa nekim ko će mu odgovarati. Setio se Hustinovog tela. Na nebu, lešinari kao da su čekali novu poslasticu. Prošlo je nekoliko sekundi pre nego što je odgovorila:

- Ne plaši se. To je gotovo. Rat je gotov.

Primitio je da je rekla „rat“. Niko osim vojske nije zvao ratom ono što se ovde dešavalo. To je bio terorizam. Stegao joj je jače ruku.

- Ova polja mogu da planu u svakom trenutku, Edit. Samo treba da se nađe odgovarajuća iskra.

- Sunce već počinje da zalazi - pokazala je. Nije volela da govori o tome.

Dole je počela procesija Gospoda od vinove loze. Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar setio se da je Lazareva subota i imajući to u vidu, pitao se da li će, ako pokuša da vodi ljubav sa Edit, to biti nepoštovanje prema njoj i Našem Gospodu. Da bi odagnao te misli, pokušao je da joj kaže nešto lepo.

- Veoma bi se svidela mojoj majci.

Edit nije odgovorila.

I pustila mu je ruku.

Na Cveti, posle blagosiljanja palmernih grančica i mise, Hrist je ušao u grad

Ajakučo po tepisima od cveća koji su ukrašavali njegove ulice. Prvo su se pojavile stotine magaraca i lama ukrašene žutilovkom, šarenim trakama i visećim zvonima. Stanovnici koji su ih vodili pucali su petardama i prangijama na putu, usred opšteg veselja. Ispred procesije, na jednom žustru konju, nastupao je glavni predvodnik sa crveno-belom lentom preko grudi. Proslavu je najavila i pratila četa jahača i jahačica na konjima ukrašenim prema tradicijama Uamange, među njima prefekt, zamenik prefekta i goniči i seljaci koji su svirali u bivolje rogove da proslave dolazak Gospoda.

Zamenik okružnog tužioca već je bio u publici, pored jednog tepiha od crvenog i žutog cveća koji je predstavljao Isusovo srce, oprezno prateći svaki sumnjiv pokret, nervozan zbog petardi. Mogao je da prepozna agente u civilu jer su bili jedini u odelu, sa kravatom i belim sportskim čarapama i zato što je njihovom stražarskom držanju nedostajao samo natpis „tajni agent“ na čelu. Bili su, međutim, dobro raspoređeni. Bilo ih je najmanje dvojica na svakom uglu rute po kojoj su išle mazge i straža je postavljena oko celog kompleksa i na izlazima iz grada. Kada se povorka približavala centru grada, tužilac je naleteo na kapetana Pačeka, u gala uniformi Nacionalne policije, ali je stajao u masi, a ne u počasnoj loži. Kad ga je video, Čakaltana je hteo da se udalji, ali kapetan mu je prišao:

- Možete li da mi objasnite šta se dešava, gospodine tužioče?
- Danas je praznik Cveti, kapetane.

Jedna petarda je eksplodirala blizu njih.'

- Nemojte da me zezate, Čakaltana! Komandant Karion otkazuje sve sastanke osim sa vama. Vi izađete iz kancelarije i odjednom sva policija mora da radi duplu smenu. Zna li kako se osećaju moji ljudi? Kako da im objasnim zašto su im ukinuli slobodne dane?

- Ne znam o čemu govorite, kapetane. Sastao sam se sa komandantom samo da mu predam neki izveštaj.

Na jednom ćošku trga, neki konj samo što se nije oteo zbog buke i gomile sveta. Konjanik je uspeo da ga kontroliše.

- Mislite da sam blesav, Čakaltana? Među ovim konjima trebalo je da bude i moj. Iznajmio sam najboljeg i morao sam da ga dam budali od mog zeta jer ja stražarim peške. Što ste se za nas zakačili, gospodine tužioče? Zašto toliko volite da nas zezate?

- Ni u jednom trenutku nisam hteo da pokvarim vaše odnose sa zetom, kapetane. Komandant je vrlo zabrinut za bezbednost ovih dana. To je sve.

Grupa turista se umetnula između njih dvojice. Kapetan se izdigao iznad ljudi da bi rekao:

- Nemojte misliti da ja ništa ne saznam. Znam dosta o vama. I trebalo bi više da pripazite s kim se viđate. Vaša prijateljstva bi mogla da vam stvore probleme.

Onda je pustio da ga svetina odvede. Nestao je pre nego što je tužilac mogao da reaguje. Šta je hteo time da kaže? Da li mu je poznat njegov pravi odnos sa komandantom? Ili je mislio na teroristu? Policajci su razmenjivali informacije, verovatno mu je pukovnik Olasabal rekao za njegovu posetu zatvoru. Plašio se da je to moglo nekako da se pogrešno protumači. Smatrao je da je potrebno da pravovremeno obavesti komandanta Kariona da je bio u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem i da je to učinio strogo obavljajući svoju dužnost.

Mule su počele da stižu na Glavni trg da naprave krug. Tužilac je pomislio da su za lame Cveti bili najduži put do klanice jer će ih posle stanovnici sve pojesti. Išle su, međutim, sa onim glupim izrazom koji ponekad imaju krave, sa onim pogledom kao da ništa ne razumeju. Blago njima.

Jedna delegacija je stala pored katedrale, ispred dvorišta Gradske većnice, da ostavi žutilovku koja će biti tu dok je u sledeću nedelju ne zapale. Dok su svečano ostavljali palmine grančice, između bliceva i aplauza, čula se nova eksplozija. I razni uzvici. To nisu bili uzvici veselja, nego užasa.

S mesta gde se on nalazio, tužilac i dva policajca odjurili su do mesta odakle su dopirali krici. Morali su da se kreću u obrnutom pravcu od procesije koja je išla prema centru. Nešto napred, dvojica turista ležali su na zemlji. Posmatrači su napravili krug oko njih. Još četiri policajca u civilu stigli su u isto vreme. Ostavili su dvojicu da se pobrinu za povređene. Ostali su pojurili tamo kuda su ih ljudi uputili. Tužilac je uspeo da vidi leđa nekoliko momaka koji su silovito bežali kroz okupljene. Pojurili su ih. Što su se više udaljavali od trga, svetina im je pravila prolaz i moglo je brže da se trči, ali to je davalo prednost beguncima. Usput se jurnjavi pridružilo policijsko pojačanje. Radoznalci koji su u početku smetali, počeli su da prave prolaz policiji, ali njihova uputstva samo su ih još više zbunjivala: „Tamo, ne, ovamo.“ Kada su izašli iz centra, progonjeni mladići su se razdvojili da bi umakli kroz najuže ulice. Nisu bili grupa koja je improvizovala. Znali su šta rade. Tužilac je izabrao one koji su mu bili najbliži i krenuo je za njima sa dvojicom policajaca. Begunci su prošli kroz jednu stambenu četvrt istih zgrada pokušavajući da

pobegnu kroz prolaze. Policajci su se podelili da pokriju izlaze i naprave im zasedu. Jedan je preko radija tražio pojačanje. Na kraju četvrti videli su nekog dečka kako trči. Sva trojica su pojurila za njim. Četvrt se završavala naseljem sa kućama od asura i lima, sa neasfaltiranim ulicama. Savršeno skrovište. Tri policajca su po raznim čoškovima naselja pokušali su da prate mladića kome se pridružio još jedan. Ponovo su se razdvojili. Tužilac je shvatio da trči sam. Pitao se šta će uraditi ako stigne nekog od momaka, kako li će ga zaustaviti, da li mu je život u opasnosti, ko koga progoni. Nije se zaustavio. Nije imao vremena ni da se iznenadi sopstvenom hrabrošću. Kada je skrenuo za jedan ugao, već skoro na kraju naselja gde je počinjao obronak brda, našao se licem u lice sa jednim policajcem. Dotle su stigli.

- Sranje! - rekao je tužilac, pokušavajući da povрати dah. Morao je da se nasloni na zid. Drugi policajac je stigao nekoliko sekundi kasnije.

- Mora da su u nekoj od ovih kuća - pokazao je prvi policajac. - Mogli su da stignu samo dovde.

Stajali su, ne znajući šta da rade, boreći se za dah. Jedan policajac je krenuo u neku radnju da potraži nešto za piće. Tužilac je bio iznerviran i besan. Pratio ga je do radnje gde je radila jedna četrnaestogodišnja devojčica. Drugi policajac je ostao napolju. Devojčica je stavila dve inka-kole na tezgju. U prodavnici su imali samo to i pakete slanog keksa „fild“. Dok su ispijali prvi gutljaj, policajac je netremice gledao u devojčicu. Kao da je oklevao. Skrenuo je pogled u dubinu radnje koju je sakrivala zavesa. Zatim je odmahnuo glavom, kao da se zbunio. Osmehnuo se devojčici:

- Daj mi i keks, dušo.

Devojčica mu je okrenula leđa da potraži keks. Bio je na jednoj visokoj polici. Kada je podigao ruku, policajac je izvadio svoj pištolj kalibra devet milimetara, kao onaj koji je tužilac imao kod kuće i preskočio tezgju. Uhvatio je devojčicu za vrat i naslonio joj cev na glavu. Zatim ju je, držeći je kao štit, gurnuo ka zadnjem delu radnje, podigao oružje i uzviknuo:

- Ne mrdajte, majku vam vašu, jer ću da je ubijem! Nemrdajte!

Ušao je u zadnji deo radnje dok tužilac nije znao šta da radi. Uzbunjen uzvicima, drugi policajac je ušao repetirajući oružje. U dnu su se čuli uzvici prvog policajca i još dva glasa:

- Nemoj, ćale, nismo ništa uradili, ćale! Pusti nas!

Policajac je uperio pištolj ka vratima. Čuli su se udarci, slomljeno staklo, predmeti koji su padali sa policia, ženski plač, bolje rečeno plač devojčice.

- Ruke na glavu, majku mu! Nazad!

Sa rukama na potiljku dva momka su izašla iz prostorije u dubini radnje. Tužilac je prepoznao belu majicu jednog od onih koje je jurio. Policajac koji ih je čekao napolju, nišaneći im u lice, iznervirao se kad ih je video:

- Vi? Majku li vam...

Stavili su ih uza zid, nišaneći im sve vreme u glavu, i tužilac ih je pretresao: našao je dva noža na rasklapanje i jedan mali revolver kalibra.28. Policajci su ih malo išutirali i naterali su ih da legnu na zemlju sa raširenim rukama, dok su stizala patrolna kola da ih odvedu. I devojčicu su naterali da legne pored njih.

- U Ajakuču ne može da se bude kriminalac - rekao je policajac koji je prepoznao devojčicu. - Ovde se svi znaju.

Jedan od uhapšenih je stenjao.

- Čuti, majku li ti! - rekao je drugi policajac. Šutnuo ga je u stomak. Ovaj je ućutao.

- Ko su oni? - upitao je Čakaltana.

- Ovi? Ološ. Kada je Sendero Luminoso već bio na izdisaju, smanjio je uzrast svojih kadrova. Počeo je da regrutuje decu od deset, jedanaest, pa čak i devet godina. Davali su im oružje i trenirali ih da rukuju eksplozivom. Posle je sa Senderom završeno, ali oni su ostali da lutaju, već postavši obični kriminalci.

Tužilac se zagledao u momke koji su ležali na zemlji. Jedan je već imao osamnaest godina. Drugi nije imao više od petnaest.

- A zašto i dalje operišu?

- Pa šta da radimo sa njima? Donedavno su bili maloletni. A ovde nema popravnog doma. Ali veterani kao ovo đubre - šutnuo je starijeg u lice - godinama treniraju decu kao što je ovaj drugi - nagazio je ruku mlađem. Tužilac ga je čuo kako cvili sa zemlje. Kao da je plakalo dete. - Sve su mlađi i sve su gori. I ne možemo ništa da uradimo.

Tužilac je primetio da je devojčici jedno oko plavo.

- I šta ćete da uradite sa njima?

Drugi policajac je odgovorio:

- Da se ja pitam, ja bih ih smakao bez mnogo priče. Za ove više nema leka.

Od govana pita ne biva.

Stariji se okrenuo i s mržnjom pogledao policajca. Ovaj ga je pljunuo i rekao mu:

- Šta me gledaš, majku ti? Ti si već veliki, a? Ti mora da imaš dvadeset

godina, ali se praviš balavac, đubre jedno bez isprava. Kakav ti je dosije, već možemo da te pošaljemo da te siluju u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem. Tako da nemoj mnogo da me gledaš jer ću da te pretvorim u ženu, znaš.

Tužilac je shvatio zašto ne zna ništa o njima. U Javnom tužilaštvu nije bilo prijava, nije bilo papira o tim momcima. Kako je rekao komandant Karion, oni nisu imali ni ime.

Vratio se u centar grada pogrnužen i zabrinut. Dok je prolazio kroz stambenu četvrt, učinilo mu se da neko ide iza njega. Kada se osvrnuo, video je samo neku ženu koja je nosila cveće za procesiju.

Kasnije, u policijskoj stanici, policajci su ga obavestili da napadnuti turisti nisu zadobili čak ni lakše povrede. Čist strah, rekli su. Onaj što im je uzeo izjavu rekao je:

- Ma Ameri, tužioče, sve obični pederi. Samo vrište, a nisu im ništa uradili. Nisu čak stigli ni da ih pokradu jer su svi počeli da viču. Trebalo bi da im izvozimo kriminalce da znaju šta je prava krađa, a ne da zbog njih gubimo vreme na gluposti.

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar proveo je ostatak popodneva nadzirući proslavu. Video je kako Gospod od grančica izlazi iz manastira Santa Teresa na belom magaretu, u pratnji dvanaest Ajakučana maskiranih u apostole i glavnih civilnih vlasti grada. Iza njih je išao drugi magarac koji je nosio korpe sa voćem. Kada su došli do katedrale, Hristov kip je razmontiran i unet u hram uz uzvike i aplauze. Tužilac je prepoznao tepih Isusovog srca koji je video na početku ceremonije. Uništen je nakon prolaska ljudi i životinja. Crtež srca bio je iskidan, njegovi komadići su još visili sa šapa magaraca.

U ponedeljak po podne, nakon što je ručao sa Edit, zamenik okružnog tužioca uputio se u zatvor s maksimalnim obezbeđenjem Uamange. Ušao je jednostavnije nego prošli put. Pukovnik Olasabal ga je dočekaao raširenih ruku i ponudio mu mate jer je znao da je to njegovo omiljeno piće. Tužilac ga nije pitao otkud to zna. Pretpostavljao je da zna odgovor: Ajakučo je mali grad, sve se zna. Uveravao je Olasabala da se založio za njegovo unapređenje i zatim je mogao da vidi Ernana Duranga Gonsalesa, alijas druga Alonsa.

- Zavoleli ste me, gospodine tužioče - rekao je prvo terorista. - Nemam mnogo toliko čestih poseta.

- Došao sam da obavim poslovni zadatak, gospodine Durango.

- Zovite me Alonso, molim vas.

- Vaše ime je Ernan.

Terorista je prošli put bio agresivan i siguran. Sada se činilo da neka ironija izbija iz njegovog pogleda, odlučnog i čvrstog kao i obično. Znajući da Durango uvek ima spreman odgovor još pre nego što čuje pitanje, tužilac je odlučio da ga pretekne.

- Želeo bih da znam kakve veze...

- Zašto mislite da ću vam ja nešto reći, gospodine tužιοče?

To je bilo dobro pitanje. Tužilac je razmišljao o mogućem odgovoru: jer mi ne pada na pamet s kim još da pričam, jer nemam pojma šta se ovde dešava, jer nisam policajac i ne umem da vodim istragu, jer moram da podnesem izveštaj koji prvi put ne umem da sastavim...

- Jer vi volite da pričate, gospodine Durango - rekao je na kraju. - Osećate se nadmoćnijim od svih nas i volite to da ističete.

- Odatle do izdaje je daleko. Ne mislite li tako?

- Već sam vam rekao da nije ostalo ništa da se izda. Sa vašima je svršeno. U mojim rukama je, međutim, jedan poseban slučaj za koji vi možda možete da mi budete od koristi.

- Hvala - rekao je sarkastično ovaj. - Mogu li da zapalim?

Kao i prošli put, terorista je imao lisice. Tužilac je pomislio da bi sa cigaretom mogao malo da se opusti. Otvorio je vrata kancelarije i zatražio jednu od čuvara. Nakašljao se kad je pripalio. Ponovo je ušao i dao ju je teroristi. Durango je povukao dug dim i pogledao kroz prozor.

- Recite mi, tamo napolju je Strasna nedelja, je li tako? Primitio sam po uskršnjim posetama.

- Nemojte mi reći da niste znali.

- Odavno više ne računam vreme.

Tužilac je primetio primesu tuge u teroristinom glasu. Pomislio je da je to jedna od njegovih strategija da ga zbuni. Pokušao je da on njega zbuni:

- Nisam mislio da ste tako pobožni.

Terorista je priljubio pogled uz prozor. Okrenuo se prema tužiocu i iznenada počeo da deklamuje:

-I uđe Isus u crkvu Božju, i izгна sve koji prodavahu i kupovahu po crkvi, i ispremeta trpeze onijeh što mijenjahu nove, i klupe onijeh što prodavahu golube. I reče im: u pismu stoji: dom moj dom molitve neka se zove; a vi načiniste od njega pećinu hajdučku.[30]

S ponosom je gledao netremice u tužioca. Tužilac je upitao:

- Je li to iz Biblije?

- Iz Jevanđelja po Mateju. Ima stvari koje su univerzalne, tužioče Čakaltana, kao što je zgražanje pred hajdučkim pećinama.

- Zanimljivo. Da li... da li postoji neka veza između vašeg pokreta i nekog verskog predskazanja? Apokalipse ili... nešto slično?

Sada je terorista prasnuo u smeh. Pustio je da mu smeh odjekuje između praznih zidova kancelarije. Zatim je rekao:

- Mi smo materijalisti. Pretpostavljam, međutim, da vi ni ne znate šta je to.

- Šta vi mislite da će se desiti posle smrti?

Drug Alonso se sada nostalgичno nasmešio.

- Biće kao pongov[31] san. Zna li za to? To je jedna Argedasova priča. Da li čitate?

- Volim Čokana.

Sada se terorista ironično nasmejao. Postojala je neka kulturna nadmenost u njegovom ponašanju. On tužioca nije smatrao intelektualcem.

- Ja više volim Argedasa. Ovde nam ne daju da čitamo, ali uvek se sećam te priče. Priča o pongu, najnižem slugi na jednom imanju, sluginom slugi. Jednog dana, pongo ispriča svom gazdi da je nešto sanjao. U tom snu su obojica umrli i otišli na Nebo. Tamo je Bog poslao anđele da ponga pokriju balemom, dok mu sva koža ne bude umazana govima. Sa druge strane, naredio je da bogataša potpuno okupaju medom. Gazda je zadovoljan što čuje pongov san. Čini mu se da je pravedan, misli da je to upravo ono što će Bog uraditi. Podstiče ga da nastavi, pita ga: „I šta se onda dešava?“ Pongo odgovara: „Kada je video da su obojica već pokriveni što balemom što medom, kaže im: sada oližite jedan drugom celo telo dok ne budete potpuni čisti.“ To mora da je božja pravda, mesto gde se sve preokrene, gde poraženi postaju pobednici.

Tužilac se s nelagodnošću znojio. Pročistio je grlo.

- To je priča - rekao je. - Mislio sam na to da li verujete u Nebo ili u vaskrsenje...

Tužiocu se činilo da je to vrlo čudno pitanje za saslušanje, ali ceo slučaj je bio suviše čudan, tako da je pretpostavio da je to bilo prikladno pitanje. Terorista se zagledao kroz prozor i još neko vreme pušio pre nego što je počeo da priča:

- Pre jedno četiri godine, drugarica Alina je dobila radio od nekoga ko ju je posetio, jedan mali radio na baterije, gotovo nevidljiv. Ponekad je uspevala da nam ga pošalje u muški paviljon. Slušali bismo ga nekoliko noći i onda bismo

ga nekako vraćali. Često su ga sami policajci nosili iz jednog paviljona u drugi u zamenu za cigarete ili nešto za jelo. Za nas je to bio događaj. Godinama nismo gledali televiziju ni slušali vesti, nikakve novine, ništa za čitanje. Imali smo radio nekoliko meseci sve dok se jedan čuvar nije zbog nečeg posvađao sa drugaricom Alinom, zbog neke budalaštine, pretpostavljam i prijavio je nadređenima da imamo aparat. Pukovnik Olasabal je zahtevao da mu se preda radio. Drugarica Alina i članovi Narodne pomoći* su odbili. Rekli su da po svim zakonima i sporazumima o ljudskim pravima imamo pravo na radio. Pukovnik je zapretio da će ga zapleniti, ali drugarica mu nije predala radio. Rekla je da će ga dobiti samo preko nje mrtve...

Teroristu je izdao glas. Bacio je cigaretu na zemlju i zgazio je. Činilo se da se slomio. Tužioca je u početku iznenadila njegova ranjivost. Ponovo je, međutim, pomislio da pokušava da ga zbuni. Durango je nastavio:

- Olasabal se nije usudio da izaziva pobunu i svi su zaboravili na taj slučaj. Dva dana kasnije, međutim, postrojili su muškarce i žene uhapšene zbog terorizma u centralnom dvorištu. Ostali kažnjenici bili su zatvoreni u svojim ćelijama. Mislili smo da će to biti neki rutinski pregled. Dok se nisu otvorila vrata i nisu ušli pripadnici snaga za specijalne operacije u pratnji jednog tužioca... tužioca kao što ste vi, uzgred. Tužilac je rekao da će izvršiti zaplenu ilegalnog materijala i pitao da li neko ima nešto da prijavi. Posle duge tišine, Alina je podigla ruku i spomenula radio, ali je odbila da ga preda. Tužilac ga je dva puta tražio bez rezultata. Zatim je rekao da je uradio ono što zakon od njega traži... Proglasio nas je pobunjenicima... i prepustio nas oficiru na čelu specijalnih snaga. Otišao je. Onda su... - tu su mu natekle oči. U ustima mu se, dok je govorio, lepila pljuvačka. - Kad su zatvorili vrata, ovi iz specijalnih snaga bacili su se na nas, gospodine tužioče. Bilo ih je dvestotinak naoružanih pendrecima, parališućim gasovima i lancima, raspomamljeni kao besni psi krupnim koracima su prelazili dvorište prema nama. Većina nas je bila u lisicama ili okovima. Neki od nas koji su bili slobodni, odjurili su da okruže Alirtu da je zaštite... - načas je zastao. Izgledalo je da neće nastaviti, da će se slomiti. - Njih dvadesetak krenuli su pravo ka njoj. Poprskah su nam lice i dok nismo mogli da vidimo, oborili su nas pendrecima na zemlju. Tu nisu stali dok nisu bili sigurni da dugo nećemo moći da ustanemo... Mene su udarili u glavu, u testise, u stomak... Ali to im nije bilo dovoljno - Durango je sada gledao u neku tačku na belom zidu, u neko mesto u beskraju. - Ženama su... - zatvorio je oči... - strgli odeću i onda su pred nama uhvatili svoje palice smejući se, govoreći im

svašta, „dođi, dušo, svideće ti se“, govorili su... Hoćete li... hoćete li da znate šta su im uradili tim palicama, gospodine tužioče?

Ne. Tužilac nije hteo da zna. Hteo je da ustane i ode, hteo je da sklopi oči i stisne zube zauvek, hteo je da otkine sebi uši da ne mora i dalje da sluša. Terorista više nije prikrivao suze koje su mu lile niz obraze.

- Trebalo bi da znate - nastavio je, sada gledajući netremice u tužioca, sa mržnjom. - Trebalo bi da znate šta su ženama uradili palicama, jer su posle nama muškarcima uradili isto...

Pokušavao je da se uzdrži, da proguta suze stida i besa. Tužilac je pokušao da uradi isto. Čutao je. Terorista je neko vreme jecao, a zatim zaključio:

- Pitali ste me da li verujem u Nebo. Verujem u pakao, gospodine tužioče. Živim u njemu. Pakao je kad ne možeš da umreš,

Feliks Čakaltana Saldivar, zamenik okružnog tužioca, vratio se u grad u 7.00 posle podne kad je procesija Gospoda od Maslinove gore kretala iz Hrama dobre smrti prema Glavnom trgu. Nosiljka je bila ukrašena ananasima, voćem i kukuruzima, voštanicama i maslinovim grančicama, u znak sećanja na Isusovu molitvu na Maslinovoj gori, kada je tražio od svog oca da ne umre. Tužilac se pitao zašto niko na svetu ne može da izabere da ne umre ili da eventualno umre, zavisno od slučaja. I odgovorio sam sebi da možda naše molbe nema ko da čuje tamo gore, možda molitve izgovaramo samo sebi jer niko više ne želi da ih sluša.

Na Sveti ponedeljak se u procesiji nisu bacale petarde, pošto je to bilo sećanje na bolni čin. Ali te noći, dok je napredovao po Editinom telu, pokušavajući da ne pređe granice, tužilac je ponovo pomislio na udarce. Udarce koji su mu odjekivali u ušima i potiljku, udarce nalik na božju mržnju, udarce koje je samo vatra mogla da zaustavi, pretvori u pepeo, u tišinu, u neme molbe. Odjednom više nije mogao da nastavi.

- Šta ti je? - upitala je ona.

Tužilac je pomislio da joj ispriča. Setio se poručnika Aramaja u Javarmaju. Setio se njegove nemoći da govori.

- Volim te - samo je odgovorio.

A onda je nastavio da je miluje, da pritiska uz sebe prvo toplo telo koje mu se godinama ponudilo, jedino živo telo koje je dodirnuo poslednjih dana. Pokušao je da joj skine donji veš, ali ona se usprotivila. Zatim je legao na Edit i pokušao da trlja svoje međunožje o njeno, dok se Edit mrzovoljno nije udaljila od njegovih nasrtaja.

- Samo to hoćeš, zar ne? - upitala ga je.

Ono što je tužioca najviše zabrinulo nije bio nagon da odgovori da je tako, da mu je u tom trenutku samo to važno i da više nije u stanju da se uzdrži. Najviše ga je zabrinula, zapravo, sigurnost da je to mogao da ostvari, tako lako, samo ako ispruži ruku i prestane da bude tako dobar, kao uvek, tako ljubazan, tako slab. Gotovo ne primetivši, pokušao je ponovo. Grickao joj je uši i klizio dlanovima po njenim leđima. Ovog puta, kad ga je zaustavila, pokazala mu je fotografiju koja je visila na zidu. Sa slike ih je gledala njegova majka i nije izgledalo da odobrava ono što rade.

- Kao da je ovde - rekla je Edit.

Zatim se više nisu usudili da nastave.

Te noći, kada je ispratio Edit, vratio se kući, pozdravio se sa majkom, osigurao se da je dobro zatvorio vrata i masturbirao je u kupatilu, plašeći se da ga ona ne čuje.

U utorak, tužilac je morao da učestvuje u procesiji Gospoda od presude, koju je organizovala sudska vlast. U normalnim okolnostima bio bi ponosan što učestvuje u procesiji, ali tog dana nije imao volje. Osećao je da je iscrpljen i mislio je samo na Editine grudi. Statua Hrista koga su uhvatili Jevreji imala je vezane ruke i očite tragove mučenja. Krajničkom oka je pogledao to poplavelo i iscrpljeno telo, njegove modrice i ožiljke. Osetio je da ne može da gleda direktno u nosiljku tokom procesije.

Pre nego što je izašao, prišao mu je sudija Brisenjo, koji je bio jedan od osam predvodnika procesije:

- Izgledate umorno, gospodine tužioče - rekao mu je sa pacovskim osmehom.
- Jeste imali dugu noć? Čuo sam da u poslednje vreme imate bogatiji društveni život...

- Samo sam... loše spavao.

Osetio je kako mu kucaju slepoočnice. Sudija Brisenjo je delovao vrlo zadovoljno.

- Pretpostavljam da ste sanjali kapetana Pačeka. U poslednje vreme, ne znam zašto, taj gospodin se posebno okomio na vas, ako dopustite da vam kažem.

- Ne znam zašto, doktore.

- Neobjašnjivo, zar ne? Sve u svemu, želim da vam kažem da me raduje što delite s nama ovu procesiju. Uvek je dobro deliti sa kolegama, zar ne? Ružno je kad čovek drži nešto samo za sebe.

Tužilac nije čak imao ni volje da razume podtekst onoga što je sudija govorio.

- Naravno - samo je odgovorio.

- Sada vas ostavljam sa vašim mislima - pozdravio se sudija.

Tužilac je učestvovao u procesiji mehanički, kao automat, zaustavljajući se zbog molitvi na četrnaest obaveznih stanica Stradalnog puta, pevajući napamet svete pesme na kečuanskom i španskom. Tog dana niko nije umro.

Iskoristio je molitve da traži da se ubistva završe, dva su bila dovoljna za nedelju dana, molio se da ih ne bude više, da najava povratka Sendera bude samo to. Ni u jednom trenutku, međutim, nije uspeo da prestane da misli na udarce, udarce, udarce...

el čuješ? kao neko kuckanje.

vreme je da bidneš slobodan, vreme je da poletiš. suviše dugo su te držali da brojiš sate, dane, sekunde, moro si da čekaš važne stvari moraju da čekaju, al ti više ne.

jesi danas video procesiju susreta? bila je divna, svi vernici su bili ožalošćeni, jeste, tužni, da, osećali su smrt blizu, danas je umro. nazarećanin. časne sestre iz santa klare su ga dva dana oblačile i pripremale, sekle mu kosu i bradu što su mu porasle od prošle godine, on svake godine umire.

dođi vamo, još vamo, tako je, odlično, znaš šta? slušao sam te sve ovo vreme. da. čuo sam tvoj glas. kako pričaš sa svim onim ljudima, sa drugovima, sa psima čuvarima imperije, glas ti je stizo do mene. tvoji čuvari su trapavi, zaspu kad im baciš parče mesa. daklem danas je tvoj dan. slušao sam te sve ovo vreme, jesi ti mene slušao? moro si da me slušaš, ja pričam u tvojim snovima, na granici tvoje svesti, na vratima raja. ko ovaj zvuk, da li možeš sada da ga čuješ?

sreo se sa svojom majkom, nazarećanin. ona je bila u crnom, ah, kakav je bol osećala. ja sam ga osećao s njom. pevali su muški horovi. pevali su. da. pevali su za tebe. bila je i Veronika, brisala je nazarećaninu krv i znoj da umre čist. svidelo bi ti se. šteta što nisi mogao da ideš. onda je veronika otišla kod svetog jovana da mu kaže da je bila s isusom. kurva jedna, pokazala mu je peškir. i svi su pevali. balkandownload.org forster.

sviđa ti se to? naravno da ti se sviđa, rođen si za to. nemoj da se žališ, svi nosimo neki krst. može malo da boli. sve što je važno postiže se sa malo bola. istorija se samo pere krvlju, da. ti si me to naučio, dobar sam đak, jelda? dobri smo đaci jel ima mnogo nas koji čekamo da se probudimo, ti ćeš nas voditi, izabrao sam tebe, da, da pređeš reku smrti.

hrist ima granatnozlatnu tuniku, kažu da su ga napravila dva anđela za jednu noć i ondak pobegli. dva anđela kao što smo mi, zar ne? dva anđela koja su napravila hrista po svojoj slici i prilici, po našoj, da bi svake godine prešao stradalni put.

ne. nemoj da se opireš. ovo je tvoje mesto. izborio si se za njega, borili smo se mnogo da ti ga dodelimo, sad me se sećaš? ne? nije prvi put da se vidimo, ni poslednji. videli smo se ranije, kada smo bili živi. možda smo još živi. ovih dana ne vidim dobro razliku, mirišeš lepo, jer sam ti to reko? mirišeš na polje i na dan gospoda, srećan dan gospoda.

ranije je moj glas bio mali, kao potočić, malo po malo je rastao, kao neka bujica, to je sam uradio, zauzimao je veće mesto u mom sećanju, zauzeo je glas drugih, više nema glasova, sad sam tu samo ja i odjeci, da. odjeci davnih

vremena, ali ja govorim glasnije, kao sada, vidiš? da se tvoj glas ne čuje. samo se čuje moj i zvuk eksera, čuješ? kako probijaju drvo, probijaju meso, probijaju vreme. da, sada ih čuješ.

Četvrtak, 20. april

Na dan 19. aprila 2000, u sredu, blizu ponoći, dok je obavljao noćni obilazak paviljona E za teroriste u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem Uamange, pripadnik policije Vilder Orosko Pariona utvrdio je odsustvo zatvorenika Ernana Duranga Gonsalesa, alijas druga Alonsa, u njegovoj ćeliji. Nakon što su obavešteni čuvari zatvora, pukovnik Olasabal je sazvao zatvorenike da se postroje u dvorištu datog paviljona, gde je u praksi potvrđena pretpostavka policajca Oroska u smislu da je osuđeni zbog terorizma izvršio bekstvo u noćnim satima.

Policajska jedinica pri zatvoru, koja tvrdi da nisu postojale mogućnosti za bekstvo i da nisu pronađeni tuneli ili sredstva pomoću kojih je izvršeno bekstvo zatvorenika, odmah je obavila detaljnu pretragu područja oko zatvora u potrazi za nekim tragom o nepoznatom boravištu zatvorenika, bez konkretnih rezultata u prvim satima potrage.

Približno u jutarnjim satima u četvrtak 20, dok se jedna policijska patrola vraćala u zatvor s maksimalnim obezbeđenjem posle potrage u kojoj nisu uhvatili begunca, zaduženi za taj posao izjavljuju da su ugledali logorsku vatru na jednom brdu u blizini zatvora, na obronku iza zatvorske zgrade, tako da se vatra praktično nije videla iz zatvora. Smatrajući da je prisustvo vatre malo uobičajeno u blizini zatvora, patrola je odlučila da se približi s namerom da izvrši istragu kao i da predupredi potencijalne šumske štete.

Kada su stigli u podnožje pomenutog brda, pripadnici policije izjavili su da ih je iznenadila naizgled ljudska figura znatnih proporcija u podnožju vatre. Pa ipak, uprkos višestrukim pozivima patrole, navodna osoba nije se okrenula niti pokazala znake odgovora na pozive, ostavljajući utisak da je neodlučna i zamišljena. Kako mrak nije dopuštao da se utvrde ni crte lica ni političko ili kriminalno opredeljenje dotične osobe, pripadnici Nacionalne policije izjavljuju da su izvadili oružje kako bi potom krenuli u pravcu osobe koja nije pokazivala znake da će pokušati da pobegne niti se iznenadila njihovom pojavom. balkandownload - forster.

Kada su stigli u podnožje logorske vatre, dok su tražili od osobe da ustane sa rukama na potiljku kako priliči postupku pretresa osumnjičenih iz bezbednosnih razloga, pripadnici policije izjavljuju da su otkrili da predmet o kojem je reč, a koji su pobrkali sa osobom, ne daje znake života, da je zapravo reč o lešu, a da su njegove znatne dimenzije prouzrokovane time što je u obliku

krsta bio oslonjen na drvo od dva i po metra visine, za čije grane su njegovi gornji ekstremiteti kroz zglobove bili prikucani ekserima.

Isto tako, jedan od donjih ekstremiteta bio je pribijen za donji deo stabla istim metodom, dok je utvrđeno da drugi nije bio u istom stanju usled činjenice da se nije ni nalazio na telu od kojeg je bio iščupan. Nastradali je takođe imao krunu pričvršćenu oko čela koja se sastojala od približno metar i po bodljikave žice, umotane oko glave i zategnutu oko cele lobanje. Posekotina na njegovoj levoj slabini, u visini srca, još je krvarila.

Pripadnici policije koji su izvršili otkriće nakon operacije su tražili psihološku pomoć. U prvim jutarnjim satima, međutim, drugi pripadnici policije kao što su Vilder Orosko Pariona i sam pukovnik Olasabal prepoznali su žrtvu kao begunca Ernana Duranga Gonsalesa, alijas druga Alonsa, i izrazili žaljenje zbog raspleta njegovog nesrećnog bekstva.

Tužilac je podigao glavu sa pisaće mašine. Ovoga puta nije ni obratio pažnju na sintaksu izveštaja. Činilo mu se da je jednostavno beskoristan papir. Podaci nisu bili dovoljni. Prepričani događaji nisu imali nikakve veze sa ubistvom, već samo sa njegovim otkrićem. Kao da se opisujući ribolov kaže kako se riba služi na stolu za ručak. Nije imao nikakve veze sa onim što je zaista važno. Nijedan njegov izveštaj, zapravo, nije zaista imao veze sa onim što je važno. Pomislio je kako je bitna informacija bila upravo ona koju izveštaj nije sadržao: ko je to uradio, zbog čega, šta mu je prolazilo kroz glavu. Pravi korisni izveštaj trebalo je da se napiše s poznavanjem svakog detalja iz života umešanih, njihove prošlosti, njihovih sećanja, njihovih običaja, pa čak i najbeznačajnijih razgovora, izopačenosti koje su im pale na pamet u trenutku pogubljenja, sve ono što niko nije mogao da zna. Pravi izveštaj, zaključio je, mogao je da napiše samo Bog, bar neko ko ima hiljadu očiju i hiljadu ušiju, ko može sve da zna. Ali kad bi takvih ljudi bilo, pomislio je, izveštaji ne bi bili potrebni.

Tog jutra, prvi put je bio na mestu gde se nalazio razapeti leš. Na gornjem delu drveta, kao natpis INRI[32], nalazila se beleška napisana krvlju lesa:

MRTAV JER JE BIO DOUŠNIK Sendero Luminoso

Bilo je nemoguće znati da li je rukopis bio isti kao na prethodnoj belešci. Čovek ne piše isto hemijskom i vrhom noža. Zapravo, iako mu se činilo da je profesionalnije doći na mesto gde je nađeno telo, zapravo nije saznao o tom telu više nego što je znao o prethodnim telima. Blizu mesta bilo je tragova kamiona, ali to je bio put kojim se išlo do zatvora. Skoro sva vozila koja su tuda prolazila bili su kamioni za prevoz hrane, zatvorenika ili stražara.

Vratio se u grad u šest ujutro, kada su se mise završavale i kada su radnici počinjali da ukrašavaju crkve hlebovima, groždem i jaganjcima. Ajakučo je mirisao na aromatične biljke koje su vernici kuvali na nekom ognjištu.

Kada je napisao izveštaj, otišao je da potraži forenzičara.

- Ne mogu da vam kažem da mi je zadovoljstvo što vas sve češće viđam - pozdravio ga je doktor Posadas dok mu je dodavao masku. Tužilac je hteo da mu kaže da se miris na mrtvacu oseća na celom akušerskom odeljenju, ali je radije prećutao. To nije bio njegov problem. Već je imao dosta problema.

balkandownload - forster.

Telo, već skinuto sa krsta, ležalo je nepokriveno na onom istom stolu. Kroz rupe na podlakticama videla se površina stola, isto kao kroz onu na jedinoj nozi koju je imao. Kruna mu je bila čvrsto stegnuta uz čelo.

- Poštedite me groznih detalja, doktore. Šta ima novo?

- Još groznih detalja, gospodine tužιοče. Ovde je to jedino što uvek ima novo.

Doktor je to rekao sa poluosmehom na licu, dok je palio cigaretu. Nikad nije delovao suviše umoran, naprotiv, izgledao je skoro zadovoljno. Tužilac se pitao da li doktor voli svoj posao, da li pregleda tela sa pravim zadovoljstvom.

- Ponovo izgleda kao akcija neke ćelije. Jedan ćovek sam ne bi mogao da napravi ćelu ovu predstavu za tako kratko vreme.

- Naravno. Govorimo onda o jedno ćetiri ćoveka.

- Mogli bi da budu samo dvojica. I obiĆno jedna žena.

- Jedna žena?

- Ćudna stvar kod terorista. Organizovali su se u grupe muškaraca kojima su komandovala žena. Ne znam da li i dalje tako rade, sa njima se nikad ne zna. Ali žena su naizgled uvek bile ideološki jaće. I krvavije. Muškarci su bili izvršιοci, da tako kaŕem. Sluŕili su za sukobe i tehniĆke poslove. Ali ako je trebalo da se zada smrtonosni hitac, to je radila ŕefica.

- Ovo jedna žena ne bi mogla da uradi.

- Ne. Ali bi mogla da naredi.

Tužilac se strovalio na stolicu. Izgledao je iscrpljeno. Rekao je:

- Ne znam ni da li ima smisla mnogo gledati telo. Sad ima drugih nerazumljivih detalja. Bekstvo, na primer. Kako je Durango nestao iz zatvora s maksimalnim obezbeđenjem a da ga niko nije video?

Doktor je izvadio ćokoladu i poćeo da je jede. Sada je u jednoj ruci drŕao ćokoladu a u drugoj cigaretu.

- To je ono što vas brine? Ako mi garantujete diskreciju, ja ću vam dati odgovor: pukovnik Olasabal je glupak koji samo misli na svoje unapređenje. Sigurno su mu nešto ponudili. Njemu odavno nije vaŕno za koga radi.

Samo je još to nedostajalo. Sada su najbolji saveznici terorista bili policajci. Bilo je, međutim, još nešto što se nije uklapalo:

- I Durango je pobeĕao da bi umro?

- Moŕda su ga ubili oni sami.

- Da ste videli lica policajaca ispred leša, ne biste to rekli.

- To je već drugi problem. Ja samo znam šta vam govorim. I zapamtite, ja vam nisam ništa rekao.

Svetio je treperilo. Lekar je bio u pravu. To je zaista bio drugi problem. Ali to je bio glavni problem. Sve žrtve kao da su išle direktno, gotovo dobrovoljno, ka svom ubistvu. Sa Majtom i Durangom bilo je logično. Verovali su svojim drugovima, prepustili su se. Prvi, Kaseres, takođe je imao objašnjenje: bio je potpuno lud, lud od krvi. Za ljude koji su ubili više nema leka. Nije važno sa koje strane su to učinili.

Lekar je napravio opšti opis rana: modrice na ramenima i čvoruge koje su nagoveštavale tešku borbu pre nego što su mu ukucali eksere. Iskidani mišići usled dugačkih eksera na ekstremitetima. Čakaltana nije slušao. Jedva je pogledao mešavinu tečnosti koja je izbijala iz rana. Crvena boja krvi i nešto crnkasto-zeleno za šta nije znao šta bi moglo da bude. Nije ni pitao. Bio je izgubljen u svojim mislima.

Izašao je iz bolnice obuzet nekom mračnom mučninom. Svetina je bila okupljena oko biskupa Uamange, koji je obavljao tradicionalno pranje dvanaestorice siromaha. Tužilac je nosio izveštaj da ga preda Karionu. Kada je svratio u komandu, zapitao se šta će kog đavola reći. Da nema pojma ni o čemu, da su teroristi i dalje slobodni, da nema više teorija niti je ikada imao ijednu. Primetio je da mu se oči pune suzama. Pomislio je na to šta bi uradila njegova majka u ovakvoj situaciji. Odlučio je da ostavi izveštaj na recepciji i produžio do Crkve Hristovog srca. Našao je oca Kiroso, koji se upravo spremao da izađe. Otac Kiroso je uvek nekud izlazio. Kada se tužilac pojavio, dočekao ga je sa osmehom koji je loše prikrijavao dosadu.

- Žao mi je, gospodine tužιοče, ali danas je Veliki četvrtak i shvatitćete da ne mogu da vas primim. Osim toga, ovo su neradni dani. Zašto ne nastavite svoju istragu u ponedeljak?

- Nisam došao da vodim istragu, oče.

- A, ne?

- Ja... došao sam da se ispovedim.

- Pa dobro, možda i to može da sačeka. Bog će razumeti.

Sveštenik je pogledao prema vratima, gde su ga čekale dve časne sestre. Pogledao je na sat. Tužilac je rekao:

- Pojavio se novi leš.

Sveštenik je počeo polako da ga vodi za ruku prema vratima dok ga je slušao.

- Žao mi je. Kako je umro?

- Ne želite ni da znate. Ali ja znam ko ih je sve ubio.

- Ozbiljno?

Činilo se da ga sveštenik ne sluša s pažnjom. Činilo se da je izgubljen u svojim mislima.

- To sam bio ja - rekao je tužilac.

Sveštenik je prebledeo. Kao da je prestao da diše. Kao da je hteo da se pribere, duboko je udahnuo i okrenuo se prema časnim sestrama na vratima. Dao im je znak da nastave put. Bile su razočarane ali poslušne. Kiros je zatim odveo tužioca u ispovedaonicu i svako je zauzeo svoj položaj. Tužilac je kleknuo kada je čuo da se pomera rešetkasto prozorče ispovedaonice i rekao:

- Ne znam kako se ovo radi, oče. Odavno se nisam ispovedao.

Sveštenik je na brzinu prošaputao neke fraze koje Čakaltana nije uspeo da čuje. Zatim je rekao:

- Samo ti pričaj. Nećemo sada da ti dajemo ubrzani kurs o svetim tajnama.

Tužilac je progutao pljuvačku. Zaustavio je pogled na baroknim slikama crkve, na crvene sveće svakog oltara, pre nego što je rekao:

- Sve osobe sa kojima razgovaram umiru, oče. Plašim se. Kao... kao da im potpisujem kaznu kada se udaljim od njih.

- Sine - rekao je sveštenik. Čakaltana je odjednom prestao da bude gospodin tužilac. - Možda... možda si se suviše opteretio... Nisi ti kriv za te smrti.

- Plašim se, ne spavam dobro. Ovo... sve ovo kao da sam već video. Ima nešto u svemu ovome što se već desilo, postoji nešto što govori o meni. Da li me razumete? Ne razumete me, je li tako?

- Sine, terorističko bezumlje ne poznaje razloge ni osećanja. Ako dopustiš da te moralno unište, puštaš ih da pobeđu. To je ono što oni žele. Da se slomiš. Onda će njihov posao biti lakši.

Iz tužiočevih očiju su ponovo krenule:

- Video sam stvari... Stvari koje ne možete da zamislite. Njima... - tek tada je primetio koliko mu je teško da to kaže... - Otkidaju im udove... Seku im ruke i noge...

- Nemoj da me potcenjuješ, sine. I ja sam se borio. Znam da ti to znaš. Ja ih poznajem.

- Zašto, oče? Zašto ne mogu jednostavno da ih ubiju? Zašto mora da bude tako?

- Postoji jedan razlog osim varvarstva - sveštenikova očinska toplina je

postajala ledena u ozbiljnom i odsečnom tonu. - U Andima postoji mit o Inkariju, Inki Kralju. Izgleda da je nastao za vreme kolonije, posle indijanskog ustanka Tupaka Amarua. Kada je ugušila pobunu, španska vojska je mučila Tupaka Amarua, tukli su ga skoro do smrti... - udarci, udarci, udarci, mislio je tužilac. - Onda su konjima razvukli njegove ekstremitete dok ga nisu raščetvorili.

Slike raščerečenog Tupaka Amarua smenjivale su se u tužiočevoj glavi kao da ih je doživeo. Majka mu je jednom ispričala tu priču u Kusku, gradu koji je poglavica opkolio i gde je dočekao smrt. Tužiočeva majka je bila iz Kuska. Sveštenik je nastavio:

- Andski seljaci veruju da su delovi Tupaka Amarua zakopani na različitim mestima imperije, kako se njegovo telo nikad ponovo ne bi sastavilo. Po njima, ti delovi rastu dok se ne sastave. I kada nađu glavu, Inka će ponovo da ustane i zatvoriće se jedan ciklus. Imperija će vaskrsnuti i zgnječiti one koji su je uništili. Zemlja i sunce će progutati Boga kojeg su Španci doveli spolja. Ponekad kad vidim Indijance tako pokorne, tako spremne da prihvate bilo šta, pitam se da li u sebi misle da će taj trenutak doći i da će se jednog dana naše uloge preokrenuti.

- Kakve veze Sendero Luminoso ima s tim?

- Mnogo toga. Sendero se predstavio kao to oživljavanje. I uvek je bio svestan vrednosti simbola. Jednu ženu su ubili i razneli joj telo eksplozivom da bi je raskomadali. Tako njeni delovi nikad ponovo neće da se sastave. Njeno vaskrsnuće je postalo nemoguće.

- Protiv koga se borimo, oče? Ima ih svuda i istovremeno ih nema. Nevidljivi su. Kao da se borimo protiv duhova.

- To je kao da se borimo protiv bogova koje ne vidimo. Možda se borimo protiv mrtvih.

Nekoliko minuta su ćutali. Iznenada, Kiros kao da se nečega setio:

- Kada su ubili poslednjeg?

- Nočas, u zoru otprilike, posle procesije susreta - tužilac je osećao olakšanje što je razgovarao sa sveštenikom, ali bio je iscrpljen kao da je u razgovoru potpuno ostao bez vazduha. Uzdahnuo je. - Više nije bilo posebne straže. Postavili smo je na Cveti, čak i u ponedeljak, ali više nije mogla da se opravda.

Sveštenik je malo razmislio i rekao:

- Postoji... još jedan andski mit koji bi možda trebalo da znaš. Obično se,

od noći Velike srede, Indijanci prepuštaju naj... grešnijem slavlju. Teku reke alkohola, mnogo seksa, obično ima žestokih incidenata. Tako je do Uskršnje nedelje.

- To je Blažena nedelja.

Sveštenik se iznervirao:

- Zove se Uskršnja nedelja. Samo je neznalice i bogohulnici zovu Blažena nedelja.

- Izvinite. A zašto to rade?

- To je drugo andsko sujeverje. Počev od Velike srede, dana Hristovog stradanja, Bog je mrtav. Više ne vidi. Više ne osuđuje. Ima tri dana za greh.

Kada je to čuo, Čakaltana je shvatio da ne može više da gubi vreme. Moraće da obnovi straže. Kao da se pribrao posle duge mistične pauze. Sveštenik je takođe imao obaveze. Kada je izašao iz ispovedaonice, Čakaltana mu je stegao ruku sa iskrenom zahvalnošću.

- Veliko hvala, oče. Osećam se mnogo bolje. I dali ste mi mnoge korisne tragove. Razgo... - uzdržao se. Zatim je odlučio da kaže. - Razgovarao sam sa ljudima koji nemaju mnogo poverenja u vas. Ima, međutim, drugih osoba koje su mi rekle kako vas cene.

Sveštenik se osmehnuo dok je išao prema vratima. Tužilac je primetio da je on jedini lik koji se osmehivao u ovom hramu.

- Neću vam tražiti da mi kažete ko je loše govorio o meni, ali bih voleo da znam ko je govorio dobro.

Tužilac je osetio poverenje. Pomislio je da neće biti ružno ako kaže, naprotiv.

- Edit Ajala. Iz restorana na trgu.

Sveštenik mu je uputio širok osmeh.

- Naravno da je znam! Često je dolazila ovamo. Jadna devojka, mnogo je propatila zbog roditelja.

- Zbog roditelja?

- Ne znate?

- Ne govori mnogo o tome.

- To je razumljivo. Njeni roditelji su bili teroristi. Poginuli su u napadu na policijsku stanicu. Zajedno.

Tužilac se setio svog razgovora sa Edit: Kako su umrli? Zbog terorizma. Zbog. Nisu ih ubili teroristi, nego su ubijeni u njihovo ime. Dok se pozdravljao sa parohom, pokušao je da zaboravi da je to čuo. Morao je da misli na hitnije

stvari. Odjurio je u komandu kroz ljude koji su posećivali crkve i uživali u tipičnoj hrani na tezgama Glavnog trga. Pomislio je da bi svako od njih mogao da bude član senderističkog preporoda. Došao je do komande i ušao u Karionovo predvorje. Njegova sekretarica je bila nervozna.

- Mogu li da uđem? - upitao je.

Sekretarica ga je pogledala s teskobom.

- Neće nikoga da vidi. Od petka je tamo zatvoren. Nije izašao ni da jede. Nosimo mu hranu, ali jedva je proba.

- Možda ja mogu nešto da uradim.

- Pokušajte, molim vas. Možda će vas slušati. Ako pokušam da vas najavim, neće odgovoriti na lokal.

Tužilac Čakaltana je otvorio vrata kancelarije. Unutra je bilo mračno i zaudaralo je. Zavesе su bile navučene i dva puna tanjira sa hranom trulila su ispod radnog stola. Komandant je sedeo za stolom, ispošćen, sa podočnjacima, izgledao je kao da se mesecima nije kupao. Nije ga pozdravio.

- Jeste li čuli za Duranga? - upitao je tužilac.

Komandant kao da se vratio sa nekog vrlo dalekog mesta pre nego što je odgovorio potmulim glasom:

- To više nije moja stvar.

Pružio mu je papir koji je držao u ruci. Tužilac je uspeo da ga pročita uprkos mraku. To je bilo pismo iz Lime sa zaglavljem združene komande Oružanih snaga. Obaveštavao je Kariona o odlasku u penziju.

- Još vam nije vreme - iznenadio se tužilac.

- Ovde je vreme kada oni kažu. Promenili su komandni lanac po svom ćefu. Gotovo je.

Obojica su utonuli u tammu tišinu, koju je tek nekoliko minuta kasnije prekinulo vojno lice:

- Jeste li vi preneli informacije Elespuruu, onom iz Obaveštajne službe? Jeste li razgovarali s njim o ovome?

- Ne, gospodine. Ne znam kako su mogli da znaju...

- Oni sve znaju, Čakaltana. Sve. Ali pretpostavljam da to više nije važno. Moja zamena će stići posle praznika. Možda i nema veze s ovim. Biće drugi krug izbora, možda hoće da postave ovde neko vojno lice koje nije toliko izgorelo kao ja, ili kojim se lakše manipuliše, šta ja znam.

Bilo je teško znati da li mu je u glasu olakšanje ili razočaranje. Tužilac se osetio napušteno, izdano. Činilo mu se da je za komandanta bilo najlakše

rešenje ostaviti ga tako usred problema. Dobro je pogledao komandanta i promenio je mišljenje. Nije izgledalo da je tom čoveku bilo šta lako.

-1 šta ćete da radite? - upitao je tužilac.

- Ići ću na sever, u Pjuru ili u Tumbes. Hoću neko mirno mesto. I pre svega daleko odavde.

Tužilac se stropoštao na jednu stolicu u kancelariji. Uprkos različitoj veličini njihovih stolica, ovoga puta nije izgledao manji od komandanta.

- Ne možete tako da odete - rekao je sigurno. - Još nismo završili.

Komandant se nasmejao. Prvo vrlo tiho, a zatim grohotom. Kada je uspeo da se pribere, zapalio je cigaretu uz kašalj. Tužilac ga nikad nije video da puši. Karion je rekao:

- Završili? Ovo je tek početak, Čakaltita. Naš posao od dve decenije upravo je otišao bestraga. Ne možemo da garantujemo ni sopstvenu bezbednost. Nikad ih nećemo zaustaviti. Stalno će se iznova vraćati.

-Ali naš je posao...

- Da se borimo protiv plime? Jer to je ono što radimo. Ovih dana dok sam bio zatvoren, čitao sam. Ajakučo je čudno mesto. Ovde je bila kultura Vari, a zatim narod Čanka, koji nikad nisu dopustili Inkama da ih pokore. A zatim indijanski ustanci, jer je Ajakučo bio na sredini između Kuska, prestonica Inka, i Lime, prestonice Španaca. I nezavisnost u Kinui[33]. I Sendero. Ovo mesto je osuđeno da zauvek bude okupano krvlju i vatrom, Čakaltana. Zašto? Nemam pojma. Svejedno je. Ne možemo ništa da uradimo. Savetujem vam da i vi odete. Sigurno ste već na spisku, vi ćete biti sledeći.

- Treba da izvršimo istragu nad Olasabalom. Durangovo bekstvo je vrlo sumnjivo. Zar ne mislite? Možda je pukovnik obavestio Limu o ovome.

- Jeste li vi gluvi? Danas se ne radi, a u ponedeljak idem. Radite šta hoćete, meni je svejedno. I zadržite pištolj. To je poklon.

Zatim je napravio isti pokret kao uvek, kada je govorio „hvala, možete se povući“. Ali nije rekao ništa. Ponovo je zavladala tišina.

- Želim nešto da vas zamolim... - rekao je napokon tužilac. - Imam razloga da mislim da će sledeći atentati biti izvršeni ovih dana. Želim da udvostručim stražu.

Nervoza se pojačala u već iznerviranim Karionovim očima.

- Ponovo, Čakaltana? Zar nismo već dovoljno ispali smešni?

- Verujte mi ovog puta. Biću u pravu.

Karion ga je pogledao kao sina, kao naslednika, više sa nežnošću nego s

ponosom.

- I ja sam nekad bio kao vi, Čakaltana. Mislio sam da ćemo moći da zaustavimo ovo. Ali ovo je jače od nas dvojice. Ovo je istorija jedne zemlje. Poštedite sebe razočaranja.

Čakaltana više nije bio momak. Ali možda se uprkos svemu osećao jakim. Osećao je da je svakog dana sve bliže, da će njegov život, na kraju krajeva, imati neki smisao, makar se taj smisao nalazio u smrti. Ta misao mu više nije izgledala protivrečno. Izdržao je Karionov pogled i rekao:

- Moram da ostanem. I to je jače od mene. Vi ste još vlast. Potpišite naređenje o straži. Ja ću se pobrinuti za sve ostalo.

Komandant je izvadio iz pisaćeg stola prazan list sa zaglavljem i potpisao ga.

- Izdiktirajte mojoj sekretarici ono što hoćete. Ovo je poslednja usluga koju vam činim, Čakaltita. Zauzvrat vam tražim drugu: molim vas, čuvajte se.

Čakaltana se oprostio od komandanta salutirajući. Pomislio je da ga zagrlji, ali nije se usudio. U svakom slučaju to bi mu se dopalo. Bilo bi kao da grli oca. Komandant Karion bio je sve osim dobrog čoveka, ali se, možda iz straha, bar poslednjim postupcima iskupio. Možda je to bio jedini način da se čovek zaista iskupi.

Dvadeset minuta kasnije, išao je sa potpisanim naređenjem u policijsku stanicu. Na vratima je bio onaj isti narednik.

- Dobar dan, gospodine tužioče. Nažalost, kapetan Pačeko mi je rekao da kažem da u ovom trenutku nije tu, ali da... Gospodine tužioče. Gospodine tužioče!

Čakaltana je ušao direktno u Pačekovu kancelariju i otvorio vrata. Unutra je bio kapetan sa sudijom Brisenjom. Narednik je sa vrata vukao tužioca za ruku dok je govorio kapetanu.

- Izvinite, gospodine! Obavestio sam tužioca da ste odsutni, ali...

- Čuti, budalo! - odgovorio mu je Pačeko. - I beži. Uđite, gospodine tužioče. Kad ste već izgubili dobro vaspitanje, bar sedite.

Ne sedajući, tužilac je stavio papir na njegov radni sto.

- Imam naređenje komandanta Kariona da od ovog trenutka udvostručim stražu.

- Čije? - upitao je kapetan napravivši izraz kao da nije prepoznao ime.

- Komandanta Kariona, koji mi je izrazio svoju zabrinutost zbog...

- Plašim se da niste čuli novost - umešao se sudija Brisenjo. Kapetan se

smeškao. - Razumljivo. Čini se da ste suviše zaneti sopstvenim stvarima. Komandant ovde više ne komanduje.

Činilo se da su usled te vesti dobro raspoloženi. Možda su je upravo proslavljali. Tužilac je odgovorio:

- Njegovo penzionisanje još nije stupilo na snagu, gospodine sudijo.

- Kada ljudi umiru - odgovorio je sudija - ne čekaju da im smrt stupi na snagu. Samo umru, tužioče Čakaltana.

Čakaltana je naizmenično gledao u jednog i u drugog. Zatim je rekao:

- Naredba je u skladu sa neophodnošću krajnjih mera bezbednosti...

- U odsustvu komandanta ja odlučujem kakve mere bezbednosti su potrebne - rekao je Pačeko. - I neću svojim ljudima da uskratim odmor bez dobrog razloga. Osim ako imate sudski nalog. Zašto ga ne tražite od sudije Brisenja? Ah, zaboravio sam, danas je praznik, sudija ne radi!

- uozbiljio se. - A ni mi.

- Ne razumete. Ubica je na slobodi!

- Ubica? - upitao je sudija. - Ne znamo ni za kakvog ubicu. Sudskoj vlasti nije prijavljeno nikakvo ubistvo. Ne znam da li ste se vi nešto domunđavali nešto sa vašim komandantom, ali mi ne znamo ništa. Ako hoćete da institucije funkcionišu, morate da im pošaljete informacije, gospodine Čakaltana. Kako drukčije?

Čakaltana je oklevao. Zatim je povratio sigurnost:

- Vi ćete biti saučesnici ako se naređenje ne izvrši.

- Izvinite - odgovorio je Brisenjo praveći se uvređen.

- Optužujete nas za nešto? Ako je tako, recite jasno, molim vas. Mogli biste da izvršite uvredu vlasti i ispoljite neposlušnost. Kako nas to nazivate?

Napravio je pokret kao da nešto zapisuje na papiru dok je čekao Čakaltanin odgovor. Policajac se i dalje smeškao sa istim osmehom kao predsednik koji ga je gledao sa fotografije na zidu. Tužilac je pomislio da se u toj kancelariji nalaze zajedno zakon i red. I shvatio da nema smisla da dalje insistira.

- Ništa, gospodine sudijo. To... mora da je bio nesporazum.

- Naravno, nesporazum - potvrdio je kapetan Pačeko.

Tužilac je primetio da ga obojica gledaju uoči probijajući mu ženice, kao da pokušavaju da saznaju još nešto, nešto što se nalazi možda unutar njegovog očnog nerva. Brisenjo je rekao:

- Sad kad su stvari jasnije, trebalo bi da sednete. Možda još imamo vremena da razgovaramo o budućnosti. Kapetan i ja smo baš pravili planove u vezi sa

odsustvom komandanta Kariona. Možda bi trebalo da se pridružite našoj radnoj grupi.

Mesec dana ranije takav poziv bi mu možda laskao. Otišao bi da poseti Edit radujući se zbog svog ulaska u krugove moći u Ajakuču. Poletno bi učestvovao u sastancima radne grupe, podnosio izveštaje i predlagao reforme za ubrzavanje administrativnih postupaka. Ponuda mu je, međutim, stizala kasno, kao da mu je stigla iz nekog drugog trenutka u životu. Shvatio je da se sada oseća kao stariji čovek, možda prvi put u životu, kao odrastao čovek koji će doneti odluke savetujući se samo sa sobom. Pogledao je oba funkcionera i nije mogao da zadrži osmejak koji mu se pojavio tek na uglovima usana, osmeh nadmoći i oholosti.

- Vidim da vam se dopada ideja - rekao je Brisenjo. Sa druge strane pišaćeg stola, kapetan Pačekao kao da se ograničio na to da se smeška i divi se svakoj sudijinoj domišljatosti i izafektiranoj rečenici. Tužilac je prvo odmahnuo glavom, ne prestajući da se smeška. Zatim je izgovorio svoju odluku:

- Ne, ne... Mislim da će biti bolje da odbijem.

Na iznenađenje ove dvojice, prišao je izlazu i napustio kancelariju zalupivši vratima. Zamislio je sudiju i kapetana kako se unutra smeju, slaveći smrt na Uskrs, pripremajući se kao dva vampira na pljačku krvi u gradu. Mačak Karion je bio van stroja. Miševi su počinjali feštu još pre nego što je otišao iz grada.

Napolju se već smrklo. Tog dana nije bilo procesija, turisti su haotično punili ulice, ne odlazeći nikuda posebno. Pijanci su se skupljali na čoškovima Glavnog trga. Čakaltana nije mogao sam da nadzire ceo grad. Nije mogao da ima hiljadu očiju i hiljadu ušiju, nije vredelo ni izveštaj da napiše. Shvatio je da ništa nije ručao. Bilo mu je potrebno da spava. Odlučio je da nikoga ne traži, da se ni sa kim ne viđa i da ide pravo kući. Vratio se kući, javio se majci, napravio pileću supu i legao. Bio je tužan i umoran, umoran što ne može ništa da uradi. Pomislio je da će te noći još neko umreti i da je on jedini koji to zna. Onda je shvatio da bi sledeća žrtva mogao da bude on. Mirno, kao da se sprema za večeru, ustao je i zabravio vrata i prozore kuće. Na majčin prozor je čak stavio katanac, izvinjavajući se gospođi Saldivar de Čakaltani zbog ometanja i uveravajući je da je reč o privremenoj meri. Gurnuo je sofu i fotelju uz ulazna vrata i komodu i ormare uz prozore. Ponovo je legao, proverivši da mu je oružje blizu. Dok je pokušavao da zaspi, mislio je na Edit. Bolje da je ne traži. Samo će je dovesti u opasnost. Svi ljudi sa kojima razgovaram umiru, pomislio je. Palo mu je na pamet da masturbira misleći na njene glatke grudi sa ukusom na

pastrmku. Nije imao vremena da to učini. Uprkos strahu, osetio je da mu se kapci spuštaju.

U dva ujutro spopala ga je nova noćna mora. Imala je veze sa vatrom i crkvom. Udarci po krvavom telu u nekom hramu. Video je belog čoveka sa limljanskim naglaskom kako udara neku ženu. Video je kako njena krv prlja krstionicu, belu oltarsku odeću, putir, misnicu. A zatim eksploziju, vatru koja guta oboje. Muškarac, međutim, nije prestajao da udara ženu, da je šutira na podu, da viče na nju. Pokušao je da priđe da je odbrani i prošao je kroz vatru. Uzvici su mu zvučali poznato. Naročito njegov glas, znao ga je iz nekog ugla svog pamćenja koji je pustio da proguta vatra. Bio je sve bliže napadaču. U snu nije imao oružje, ali je bio siguran da može da savlada zlikovca sopstvenim rukama. Sada je izgledalo da krv nije samo uprljala hram nego da ga je poplavila. Bara je rasla pod njegovim nogama, stizala mu je do kolena, do struka, i ometala ga da dođe do nasilnika koji nije prestajao da udara ženu dok je počinjao da se davi u crvenoj tečnosti. Kada se našao pored njega, uhvatio ga je za rame i okrenuo da ga pogleda. Kao da je okrenuo ogledalo. Na ramenima napadača bilo je njegovo sopstveno lice.

Probudio se odjednom u znoju. Otišao je u kupatilo da se umije. Pogledao se u ogledalo. Osetio se staro. Pomislio je na ono što je tog jutra rekao u ispovedaonici. Svi ljudi sa kojima razgovaram umiru. Imao je neki predosećaj. Pokušao je da ponovo spava. Nije uspeo. Ustao je, obukao se i sklonio nameštaj sa vrata ogrebavši pod. Izašao je. Posle sto metara se okrenuo. Vratio se kući. Tiho, da ga majka ne čuje, prišao je noćnom stočiću. Izvadio je pištolj iz futrole, obesio ga ispod sakoa i ponovo je izašao u pravcu Crkve Hristovog srca.

Petak, 21. april

si pričo o meni, oče?

si pričo o meni bogu?

pričaj mu za mene. reci mu da mi napravi mesto. ja ću učiniti da te sluša. da. slušaćete. moćićeš da mu staviš tvoju ćelavu glavu u krilo i poližeš mu noge. pustiće te da ga dodirneš, da mu spustiš ruku niz leđa. svideće ti se. otvori usta, oče. tako. pušti me da vidim tvoj sveti jezik, pušti me vidim tvoje bele zube. volim bele, čiste stvari, imam za tebe poslasticu, probaj hristovo telo.

tako je; mnogo bolje, sad si miran, znaš? bolje je ostati miran, već sve dolazi do kraja, završava se već. strpljivo. sve stvari moraju da imaju kraj da bi mogle opet da počnu. ti, ja, svi će da imamo kraj. da. i moj je blizu, al tvoj je već došao. ha. đavlov sine.

prljav si, znaš? prljav kao siromasi u gradu, danas je dan za pranje, ja ću te ostaviti potpuno čistim, oh, dopašće ti se. nemo ništa da govoriš, oče, nemo da govoriš s punim ustima, prljavo je. tako je bolje, vidiš kako se čistiš, oče?

sav si pun greha. svi te ovde pamtimo zbog toga, tela koja si spalio pamte te zbog toga. el si već si zaboravio? el si već zaboravio na njiova tela kako nestaju u tvojoj peći? njiov pepeo?

ona nisu zaboravila tebe. tamo su, s bogom, kao što ćeš biti ti i sećaju te se svakog dana. oni ne mogu ponovo da žive, njiovih tela više nema. bolje, sad imaju život zauvek, zar nije tako? pravi život, saćeš da se nađeš sa njima, jer si čist, sad možeš da ih vidiš, jeste, razgovaraćete. za vek i vekove.

pomeri se malo. sveta vodica treba celog da te zahvati, to je kao krštenje, razumeš? sveta tajna, vatreno krštenje za tebe. to smo naučili stobom. vatra čisti, kako inače?

čuješ nešto? izgleda da imaš posetu, jesi li pozvao još nekog siromaha da ga opereš? ti si milostiv, ti si dobar, ko je to? a, znam ko je. da. vidli smo se ranije - došao je brzo, jesi mu pričao o meni, oče? to je dobro, ne ljutim se na tebe. sastavićemo ga s našima, jel da? volećemo ga mnogo, našim vatrenim jezicima, i njega ćemo da operemo od prljavština, oče. imamo mnogo toga da podelimo.

Bilo je 2.30 ujutro kada je tužilac došao u parohijsku kuću. Na ulici je još bilo nekih turista sa svojim ajakučanskim parovima, svi pripiti, ali ne više toliko bučni. Neki su se svađali ili se možda dovikivah sa svojim lokalnim momcima i devojkama, ostavljenim zbog proslave. Vernici su otišli da spavaju da bi se spremili za sledeće večeri, one glavne tokom praznika. Tužilac Čakaltana se nije ni obazirao na njih. Koračao je odlučno, navikavajući se svakim korakom na težinu pištolja koji je nosio sa strane, postajući sve sigurniji što se više približavao vratima. Pre nego što je zazvonio, pitao se kako će da opravda svoju posetu u ovo doba. Onda je rekao sebi da će sveštenik potpuno razumeti njegovu brigu, možda ga u stvari i čeka. Zazvonio je bez oklevanja.

Sačekao je trenutak. Učinilo mu se da unutra čuje neki šum, možda neki glas. Doviknuo je ko je.

- Došao sam samo da vidim da li je sve u redu - dodao je.

Niko mu nije odgovorio, niti je ponovo čuo ikakav šum. Privukao mu je pažnju zvuk nekog potmulog udara.

Nije dopirao iz kuće, već sa strane. Pitao se treba li da ostane na vratima ili da proveriti odakle dolazi. Setio se da u podrumu na vrhu ima jedno prozorče koje tačno izlazi na taj prolaz. Pitao se da li neka osoba može tuda da izađe iz kuće. Ponovo je zazvonio, sa istim rezultatom kao do tada. Zvuk je nestao i nekoliko sekundi kasnije ponovo je počeo. Tužilac je prišao prolazu koji je odvajao kuću od hrama. Sa ugla se niko nije video, ali sada se neko prigušeno stenjanje čulo negde iza crkve. Pogladio je pištolj i prišao. Pre nego što je skrenuo, zastao je priljubljen uza zid. Stenjanje se sada pridružilo odjeku nekog upornog trljanja i zvuku kontejnera za đubre, kao da ih neko gura uza zid. Primetio je da drži ruku na dršci pištolja, ali da nije otvorio futrolu. Otvorio ju je prstima, ne pomerajući se s mesta. Učinilo mu se da je ono što čuje ubrzano disanje dveju osoba, verovatno zadihanih zato što su vukli telo. Pitao se da li su naoružani. Smatrajući da je reč o ubicama i teroristima, odgovorio je sam sebi da jesu. Bio je zbunjen. Kad bi došlo do pucnjave, nesumnjivo bi loše prošao. Možda bi najbolje bilo da ih samo otkrije, a da se ne pokaže pa da ih onda goni po danu... Ili bi možda najbolje bilo da ostavi slučaj i da poseti sudiju Brisenja kako bi ušao u njegovu radnu grupu i jednog dana kupio datsun. Pomislio je da je za to kasno. Da ubica, na kraju krajeva, prati njega, gotovo se činilo da se igra s njim žmurke. Ovaj slučaj, pomislio je, ne mogu da napustim. Možda ni

ako ga rešim neću moći da ga napustim. Da ga reši. Do pre mesec dana njegov posao je bio samo da piše izveštaje, ne da rešava stvari. Disao je duboko, nastojeći da ne pravi buku. Zaustavio je dah i provirio iza ćoška. Dve senke su se komešale u jednom uglu, iza đubreta.

Bili su okrenuti leđima. Tužilac je pomislio da bi mogao da iskoristi priliku da ih zvanično uhapsi u ime zakona. Shvatio je da nema zakonsko ovlašćenje da nikoga uhapsi. Dok je donosio odluku, napravio je korak i šutnuo konzervu od piva koja je bučno udarila u kameni zid. Dve senke su prestale da dahću i da se pomeraju. Nešto su prošaputale. Tužilac je otkrio da je zapravo samo jedna okrenuta leđima, senka jednog visokog plavog čoveka koji je mrmljao sa stranim akcentom i držao drugu spram zida, dok ga je ona, jedna žena, obgrlila nogama. Tužilac je sklonio ruku sa oružja. Nije mogao da zadrži prigušen uzdah olakšanja i naslonio se na zid. Pogled mu se ukrstio sa njihovim pogledom. Muškarac je stao mirno, znao šta da radi. Devojka je rekla:

- Jesi iz policije?

Tužilac je odgovorio:

- Molim? A, ne. Naravno da nisam.

- Onda beži odavde, majku li ti tvoju!

Ona je imala peruanski naglasak. Čakaltana je pomislio da ih otera. Nisu imali poštovanja prema ocu Kiroso i crkvi. Ali osećao se smešno. Vratio se do vrata parohijske kuće. Pitao se da li ih je neko otvorio dok mu je pažnja bila na drugom mestu. Svetla unutra su i dalje bila ugašena, ali to ništa nije značilo. Ponovo je zazvonio. Sveštenik možda i nije unutra. Njegov susret sa onim parom naveo ga je da pomisli da ga možda izdaju živci. Možda je otišao iz Ajakuča i ostao da spava u nekom selu. Nemoguće. Ne za Uskrs. Palo mu je na pamet da uđe kroz prozor, ali ovaj je imao šipke od kovanog gvožđa. Odbacio je mogućnost da uđe kroz prozorčić podruma. Onaj par mu to neće dozvoliti. Osim toga, morao bi da ga razbije. Palo mu je na pamet da potraži telefon, ali nije ni znao da li ga ima u parohijskoj kući. Sveštenik je koristio telefon u kancelariji. Osim toga, ako ne odgovara na zvono, neće podići ni slušalicu. Podstaknut nervozom i razočaranjem, stavio je ruku na kvaku. Na njegovo iznenađenje, kada ih je gurnuo, vrata su popustila. Unutra je vladao mrak. Nekoliko minuta je stajao na pragu. Sada nije imao druge nego da uđe. Pretpostavljalo se da je to ono što hoće, ali nije znao da li to stvarno hoće. Samo je hteo mirno da spava. Pozvao je glasno oca Kiroso. Nije bilo odgovora. Pogledao je oko sebe. Na ulici nije bilo nikoga. Napravio je dva koraka ne

zatvarajući vrata, da iskoristi svetio sa ulice. Senke koje je unutra pravilo ulično osvetljenje kao da je njihao noćni vetrić. Dok je tražio prekidač za svetio, ponovo je glasno pozvao:

- Oče Kirose?

Sada ga je jasno čuo. To je bio zvuk nečega što se vuče po podu, kao neko duboko šištanje.

- Oče? Ovde Feliks Čakaltana.

Našao je prekidač i upalio svetio. Trgao se od slike nekog čoveka, ali to je bilo jedan metar visoko raspeće. U sobi je bio isti nered koji je video prošli put. Teška vrata od podruma bila su otvorena. Prošao je kroz dnevnu sobu do sveštenikove spavaće sobe. Otvorio je vrata i stao sa strane. Kako ništa nije izašlo, upalio je svetio.

Tamo je pak vladao potpuni red. Tu su bili samo radni sto, komoda i krajnje brižljivo namešten krevet, bez nabora na čaršavima. Na zidu je visilo drugo raspeće, vrlo malo, koje kao da je nadziralo mir sobe. Ponovo je čuo šištanje napolju, u dnevnoj sobi. Gotovo nagonski je otkopčao futrolu i izvadio oružje. Vratio se u dnevnu sobu nišaneći ispred sebe, u pravcu kutija. Repetirao je, da metak izađe brže u slučaju potrebe. Primetio je da mu drhti ruka. Naslonio je leđa na zid i počeo da ide duž sobe, zaobilazeći kutije tamo gde ih je bilo. Izvadio je maramicu da obriše znoj. Bio je potpuno mokar. Došao je do podrumskih vrata i počeo da silazi stepenicama, koračajući sve vreme uza zid. Nije znao na koju stranu da okrene oružje. Rešio je da ga uperi naniže, gde je mrak bio dublji. Prepoznao je miris tamjana i vlage, pomešan s nekim hemijskim mirisom koji nije mogao da razazna.

Kada je sišao, pokušao je da se seti gde se nalazi prekidač... Kako je držao oružje desnom rukom, slobodnom rukom je pipao po levom zidu odozgo nadole. Nije našao ništa više osim memljivog i hladnog zida. Prebacio je oružje u drugu ruku i ponovio operaciju desnom. Bio je tamo, prilično nisko. Upalio ga je. Treptanje svetlosti mu je nagovestilo da se u sobi nalazi još neko. Podigao je oružje ka njemu i uzviknuo:

- Ne mrdaj! Naoružan sam!

Nije dobio odgovor. Kada je svetio prestalo da treperi, mogao je dobro da pogleda. Telo, zapravo pola tela koje je izlazilo iz peći, pripadalo je ocu Kiroso. Još je bio u odeći za misu, sa podvrnutim rukavima i rukama raširenim u obliku krsta. Savladavši gađenje, tužilac se primakao. Nešto je virilo iz sveštenikovih usta, kao neki krut i vrlo dugačak jezik. Kada je došao do njega,

tužilac je otkrio da je to drška noža. Ostatak je bio unutra, prolazio mu je kroz grlo do potiljka. Krv koja je lila iz usta još se nije zgrušala. Kapala je na vlažni pod podruma i prljala ivice peći. Od smrti nije prošlo mnogo vremena. Nije bila jedino što je kapalo. Pre ili posle pogubljenja, ubica je prosuo kiselinu na sveštenikovo lice i ruke. Flaše su još stajale sa strane otvorene. Oni delovi koje je tečnost dotakla bili su nagriženi i iskidani, a koža naborana i izderana, pretvorena u neku lepljivu žvaku od mesa. U peći je tužilac primetio da su odvojili nogu od torza. Zadrhtao je i ustuknuo. Sveštenikovo lice je gledalo ne videvši plafon podruma, možda pokušavajući da vidi nebo, ali nebo je za njega bilo pod zemljom.

Tužilac je čuo neki zvuk gore, na stepenicama. Iako je bio užasnut otkrićem, ili možda upravo zbog toga, reagovao je na vreme. Okrenuo se i pucao. Pucao je prvi put u životu. Hitac je odjeknuo mnogo jače nego što je računao i odgurnuo ga je unazad, tako da je pao na telo. Metak se odbio o zidove, zaglušujući kuću oštrim odjekom svojih udaraca u kamen. U jednom uglu na zidu primetio je prozorčić podruma. Izračunao je da je onaj par od spolja nekoliko metara odatle. Sigurno su ga čuli. Možda će pozvati policiju. Daj bože da to urade. Čuo je neko metalno zveckanje, sada jasno, koje je dopiralo sa stepenica. Zvuk se udaljavao. Pretpostavio je da ubica nema vatreno oružje, bežao je. Potrčao je za njim. Jurnuo je na stepenice tačno na vreme da vidi kako se zatvaraju vrata podruma. Pre nego što se popeo, čuo je kako se ključ okreće u bravi. Povikao je. Udarao je u vrata iz sve snage. Šutirao je. Ali vrata se nisu pomerila ni milimetar.

Ponovo je polako sišao. Otac Kirov kao da ga je čekao. Izraz lica mu je ostavljao utisak razočaranja. Odlučio je da sačeka. Vlasti će doći uzburjane njegovim pucnjem. Moći će da im objasni šta se desilo. Možda će još imati vremena da uhvate ubicu. Zatim je razmislio: šta bi mogao da objasni vlastima? Staje mogao da im kaže? Naći će ga zatvorenog sa lesom, sa oružjem bez dozvole i pored celog pribora za zločin. Zatim je pomislio da je, pri tom, svaka od poslednje tri žrtve razgovarala sa njim, malo pre smrti. Pokušao je da razbistri glavu. Ne. Bio je nevin. Tog istog popodneva tražio je zaštitu za gradske ulice. Odbili su. Zaštita za ulice. Nije spominjao parohijsku kuću. Moglo je da izgleda da je tražio zaštitu upravo da bi sebe pokrio. Pačeće će biti oduševljen da potpiše tu istragu, i sudija Brisenjo će ga sa jednakim zadovoljstvom osuditi. Možda ni komandant Karion neće biti siguran u njega.

Srce je počelo jako da mu kuca. Zamislio je sebe pred sudijama, verovatno

će ga poslati na vojni sud. Ili možda civilni. Suočiće se sa tužiocem, sa nekim tužiocem „kao što ste vi“, rekao je terorista govoreći o onom što ih je prepustio specijalnim snagama u zatvoru s maksimalnim obezbeđenjem. Kad bi bio sopstveni tužilac, mogao bi da ispiše na hiljade stranica koje ga terete. Zamislio ih je: „Na dan 21. aprila 2000, u petak, kad je u posedu Feliksa Čakaltane Saldivarara nađeno vatreno oružje...“ Nije čak mogao ni da se oslobodi oružja na tom mestu. Vežbao je odbranu: „Ja sam pokušavao da uhvatim ubicu.“ Jasno je video sudiju Brisenja: „Zašto niste tražili da intervenišete policija? Tužiocu se u životu ne bave jurenjem lopova. Kako inače?“ Dodaće optužbama pokušaj uzurpacije funkcija. Možda i prikrivanje informacija. Sudska vlast nije dobila nijednu prijavu. Karion će više voleti sve da opovrgne nego da bude umešan u slučaj serijskog ubice.

Pokušao je da izbacii iz glave ceo sudski proces koji kao da se odvijao pred njegovim očima. Nije u tome sasvim uspeo. Dok je video kako kapetan Pačekoo da je izjavu, palo mu je na pamet da sastavi sve kutije koje može kako bi stigao do prozora i tuda izašao. Prošao je kroz prostoriju i počeo da ih pomera. Bile su suviše teške da bi ih nosio. Moraće da ih vuče. Kada je pomerio prvu, nehotice je oborio jednu flašu kiseline. Tečnost se prosula po podu i doprla do Kirosovih ruku i glave. Tužilac se povukao do stepenica. Ako bude napredovao, ostaviće tragove po celoj sobi. Sada je kiselina tekla svuda, sve do podnožja prozorčeta. Popeo se dva stepenika.

Onda se setio da ima pištolj. Moraće ponovo da ga upotrebi. Popeo se do vrata i izračunao najudaljeniji ugao odakle je mogao da pogodi bravu. Pucao je sa sredine stepenica. Prvi hitac je probio drvo, ali nije pogodio bravu. Drugi ju je gotovo sasvim razbio. Tužilac je prišao da otvori. Morao je malo da je šutne i povuče rukom, u koju mu se zabio iver. Dok je vadio iver i sisao krv, shvatio je da ostavlja otiske prstiju, pa čak i krv po celim vratima. Izvadio je maramicu da je obriše. Od spolja je do njega dopirao zvuk ljudi koji su se u zoru vraćali kućama i u hotele. Smeh muškaraca i žena. Čudni akcenti. Pomislio je da mora da požuri. Oslonjen na vrata, šutirao je bravu stopalom dok je nije slomio i otvorio vrata. Izašao je u mračnu dnevnu sobu, a zatim na ulicu. Kada se našao na trotoaru, pogledao je na sve strane. Par koji je iznenadio u prolazu stajao je nekoliko metara od vrata. Skamenili su se kad su ga ugledali. Postao je svestan da još drži u ruci oružje. Dao im je znak da ih smiri dok je pokušavao da ga skloni. Oni su podigli ruke. Ukrutili su se.

- Slušajte, ovo nije ono što izgleda... molim vas...

- Polako, polako - rekao je čovek - sve je u redu... Nismo ništa videli...

Što se on više primicao, njih dvoje su uzimali.

- Nemojte da idete, slušajte... Treba da pozovemo policiju...

Kada su stigli do prvog ugla, stali su. Tužilac je pomislio da će ga napokon saslušati. Ubrzao je korak, ali oni su skrenuli i potrčali. Pokušao je da ih prati, ali su brzo nestali između ulica.

Sada su ga jasno videli. Čakaltana je pomislio kako je svaki njegov pokret zapravo korak unazad. Pokušao je da razmišlja spokojno. Zatvorio je futrolu pištolja da se ne uvali u nove probleme. Nijedan komšija nije provirio. Možda su mislili da su hici bili petarde. Da. Možda je, na kraju krajeva, najbolje bilo da sačeka vlasti i sve objasni kako treba da bi se započela istraga. Kasnije se setio lica sudije i policajca u kapetanovoj kancelariji. Ne uspevajući da se kontroliše, potrčao je.

Nakon nekoliko minuta trčanja, pokušao je da razmisli kuda da ide. Kući ne. Tamo ga verovatno čekaju ili ubica ili policija, ako ga već ne prate. Ni u tužilaštvo ni u komandu. Prošao je kroz kapiju i nastavio da se udaljava prema kraju grada, u pravcu četvrti San Huan. Petnaest minuta kasnije stigao je do Editine kuće, koja je bila skoro na samom kraju grada. Stavio je prst na zvono i ostaviće ga tamo sve dok devojka ne bude dala znake života. Shvatio je da plače. Šutnuo je vrata. Uzviknuo je Editino ime. Onda je pomislio da će tako privući pažnju cele četvrti. Pokušao je da se pribere. Bio je tužilac. Umeo je da optuži, mora da je umeo i da izbegne optužbe. Duboko je disao. Neka starica je na prvom spratu proturila kroz prozor glavu punu viklera.

- Šta se dešava? Šta hoćete?

- Tražim Edit.

- U ovo doba? Mislite da je to način da zvonite?

- Žao mi je... ja...

Ja šta? Šta je mogao da kaže? Palo mu je na pamet da odgovori da ga juri policija ili da je iz policije i nekoga juri. Žena ga je posmatrala dok se on pitao da nije bolje da i odande pobegne. Onda su se otvorila vrata. Edit je stajala tamo, sanjiva, u majici, flannelskim pantalonama i japankama. Kosa joj je bila raspuštena i sjajna. Iza nje su bile neke stepenice. Feliks Čakaltana nikad nije video unutrašnjost Editine kuće kada ju je pratio. To je bila stara dvospratna pregrađena zgrada, gde se, očito, isto zvono čulo u svim stanovima. Tek kad ga je devojka pustila da uđe izvinjavajući se starici, Feliks je shvatio da crna ne živi sa Edit. Čuo ju je kako govori da joj je rođak, da je upravo došao za Uskrs

iz Andauajlasa. Obećala je da se ta scena neće ponoviti. Žena nije odgovorila. Samo je gurnula glavu natrag u svoj prozor i svoj život.

Feliks i Edit su se popeli na drugi sprat, do jedne minijaturne sobe sa rešoom u uglu. Nije bilo ni kupatila ni frižidera. Čakaltana je pretpostavljao da te instalacije i uređaje deli s nekim komšijama, možda sa onom istom staricom koja ga je izgrdila. Nije više mislio na to. Čim je devojka, još polusanjiva, zatvorila vrata, zagrlio ju je vrlo snažno, kao da želi da se stopi sa njom. U zagrljaju je osetila na svom telu izbočinu od pištolja. Pokušala je da se odvoji od njega.

- Šta ti se desilo? Šta se dešava?

Feliks je nije puštao. Dugo je stajao priljubljen uz nju pre nego što je primetio da mu i dalje liju suze iz očiju.

- Hoćeš mate?

Potvrdio je. Dok je grejala vodu na rešou, on se nije odvajao od njenog tela. Sipala mu je mate i sela. Blago mu je milovala kosu, dok je on, na kolenima, položio glavu na njeno krilo i drhteći je grlio oko struka.

- Nećeš da mi kažeš šta se desilo? Ima li veze s tvojim poslom?

Sada čak ni slike vatre i udaraca nisu prolazile kroz glavu tužioca Čakaltane. Postojala je samo velika praznina, gladna tama, čeljust ništavila koja se zatvarala nad njegovom glavom. Bilo mu je potrebno da priča. Bilo mu je potrebno da kaže sve što se desilo za poslednjih mesec i po dana. Bilo mu je potrebno da plače kao dete. Počeo je da priča podstaknut milovanjem devojke. Kada se prva jutarnja svetlost provlačila kroz mali prozor sobe, već je završio priču. Editino krilo bilo je toplo i suvo. Nekoliko sekundi kasnije, kao da je skinuo veliki teret, zaspao je.

Probudio se u osam ujutro. Nije mnogo spavao. Nije ni mogao više da spava. Činilo mu se da ne može ni da se pomeri. Posle prvog straha, kada nije znao gde se nalazi, prešao je pogledom po Editinom malom stanu. Bio je u krevetu. Sako i futrola pištolja visili su sa jedine stolice, ispod koje su bile njegove cipele, jedna pored druge, uredno složene kao i ostale stvari koje je Edit dotakla. I ona je bila tu, stajala je ispred njega, skidajući majicu i pantalone. Odnekud je donela lavor sa vodom i pažljivo se prala ispod ruku i između nogu, vrat i stopala, na još slabom jutarnjem svetlu.

- Dobar dan - rekao je tužilac.

Kad ga je čula, pokrila je telo koliko je mogla. Desnu ruku je stavila preko grudi, a levom se pokrila između nogu.

- Okreni se - odgovorila mu je. - Nemam gde da se sklonim.

Tužilac se nije okrenuo. Osmehnuo joj se. Ona mu je uzvratila osmeh. Pocrvenela je.

- Okreni se! - insistirala je.

Tužilac se tromo okrenuo. Ostao je tako nekoliko sekundi, dok se nije okrenuo prema njoj, više ne tako tromo. Ona se ponovo pokrila.

- Ako ne budeš dobar, više nećeš doći. Seti se da si mi rođak.

Tužilac se setio prethodne noći. U glavi su mu se gomilali odlomci njegovog susreta sa ocem Kirosum u podrumu, njegovog dolaska kod Edit, nežnog devojinog krila. Imao je želju da je dodirne. Da nađe u njoj utočište.

- Približi se - rekao je. Zazvučalo je kao naređenje.

- Moram da idem na posao i već kasnim. Šef će mi biti tamo jer očekujemo mnogo ljudi. Ti se ne mrdaj odavde. Donja Dora je besna. Dvadeset minuta me je grdila kada sam sišla po vodu.

- Približi se - ponovio je.

Umotala se u peškir i prišla mu. Dodirnula mu je čelo i pustila ga da joj polako prinese ruku usnama. Poljubio joj je dlan i nadlanicu. Blago je stavio njenu šaku u svoja usta i sisao joj prst po prst.

- Šta to radiš? - upitala je.

- Hvala ti što si mi pomogla - rekao je. - Nikad to neću zaboraviti.

Prišla mu je da ga poljubi. Uhvatio ju je oko struka i privukao je prema krevetu. Ona se prvo oduprla, najpre telom, a zatim glasom, ali onda se prepustila.

- Moram da idem - podsetila ga je smejući se.

Legao je na njeno telo i stavio jezik u njena usta. Više se nije osećao kao dečak kome je potrebna zaštita. Naprotiv, hteo je da povрати osećanje da je odrastao. Da joj pokaže da i on može da bude muškarac koji štiti, muškarac. Poljubio ju je u vrat, ramena, potiljak sa kojeg su bežale neke crne i kratke malje, kao neke duge vlati. Ona mu je odgovorila poljupcima u čelo i obraze. Pokušala je da ga vrati na stranu. On se odupro.

- Nemoj da ideš na posao - rekao je.

Ona se nasmejala.

- Nemoj ti da ideš.

On se pitao da li su otkrili telo. Zatim je odagnao sećanje iz glave. Bilo mu je potrebno nešto drugo, nešto izvan tolikih smrti. Bilo mu je potrebno malo života. Uzdahnuo je. Usta su joj bila poluotvorena. Ugrizao ju je za usne.

- Uh! - stenjala je Edit. - Zna li tvoja mama da radiš ove stvari?

- Ovde nas ne vidi.

- Ona je uvek sa tobom. U tome je problem.

Tužilac se zbunio. Nije mu se činilo da je situacija takva da govori o svojoj majci. Odgovorio je:

- Ti joj se sviđaš - činilo mu se da je to delikatan trenutak, jedan od onih trenutaka kada se govore važne stvari. - Ona ne bi imala ništa protiv da... da se oženim tobom.

Editini obrazi su pocrveneli. Delovala je iznenađeno.

- Ona?

On se osmehnuo, ali nije dobio osmeh zauzvat. Ovo ga je zbunjivalo, zbunjivalo ga je da ne dobije od ljudi ono što je zamislio. Osmesi se plaćaju osmesima, trebalo bi da postoji neko mesto gde je to propisano. Ona mu je uzvratila milovanjem po čelu i rečima koje takođe nije očekivao.

- Slušaj, Felikse... Mnogo te volim, ali... zaista... da bih se udala za tebe... potrebno mi je da ona nije tamo.

- Molim?

- Razumem tvoja osećanja. Ali ne bih mogla da odem da živim u kući koja već pripada drugoj. A još manje ako je... zapravo nema.

- Ona je tamo - rekao je tužilac. - Ti misliš da postoje samo stvari koje možeš da vidiš?

Edit je spustila pogled.

- Ne, naravno. Idem da se obučem.

Ustala je. On je pokušao da je zadrži, ali nije uspeo. Nešto se pokvarilo u atmosferi i tužilac je pokušao da to popravi.

- Slušaj... Moraš da razumeš... ja te volim, ali... moja majka... baš sada...

Znao je da su mu u grlu zapele reči koje su pokušavale da izađu, ali nije znao kako da ih izvuče, voleo bi da ih odglavi kašikom. Uvek je bio dobar sa rečima, ali sada se činilo da nije sposoban da nađe prave reči da govori o onome što mu je najvažnije. A najgore je što upravo sada nije imao vreme kojim raspolaže činovnik za radnim stolom, ni pesnik pred papirom. Trebalo je da reči koje su mu potrebne izađu pravo iz srca, ali njegovo srce je bilo suvo.

Ona je pokupila svoju odeću sa stolice. Tužilac je osetio da je više nikada neće videti bez odeće.

- Nema problema - rekla je - razumem.

Kao da mu je to rekla s drugog kraja sveta. Sa vrha nekog glečera. Prišao joj

je. Hteo je da je zagrlji, ali ona se izmakla. Stegao ju je i poljubio u ramena. Osećao je veliku potrebu da je zaposedne, da je ne pusti da ode, i osećao je da nijedna reč ne može da je veže. Jednim pokretom joj je skinuo peškiri s tela i spustio svoju glavu do njenih grudi i stomaka, neprestano ih ližući. Ona je pokušala da ga mu odgurne ramena.

- Dosta... - prošaputala je.

Ali on je nije pustio. Držao je za noge i spustio glavu do njenog međunožja, dok nije osetio kako mu stidne dlačice dotiču jezik. Njena vulva imala je ukus sapuna i nje. Osetio je kako ga je povukla za kosu. Podigao je glavu. Besno ga je gledala.

- Pusti me - rekla mu je odsečno. - Idem da...

U bilo kakvoj drugoj situaciji tužilac bi je pustio da ode i izvinio bi se zbog svog ponašanja. Rekao bi joj da nije hteo da je uvredi. Ne znajući zašto, njegova reakcija je pak iznenadila i njega samog. Ponovo je spustio glavu i još jače je uhvatio za noge. Upijao je. Ovog puta ona je povikala:

- Pusti me!

I povukla ga je za kosu. On je otrgao Editine ruke sa svoje glave. Bile su pune crnih dlaka koje su virile između prstiju. Prikovao ih je za krevet i ponovo se popeo na nju da bi je svojim telom prignječio za dušek. Krevet je zaškripao i zaljuljao se. Sada je Editin pogled odražavao strah. Neobjašnjivo, to ga je još više uzбудilo. Edit je drhteći pokušala da se oslobodi njegovog zagrljaja. Stegao joj je vrat jednom rukom, dok je drugom otkopčavao šlic. Uspeo je da vidi crvene otiske koje su njegove šake ostavile na zglobovima devojke pre nego što ga je ogrebala po licu i gurnula mu prst u oko. Onda je postao nasilan. Ošamario ju je prema krevetu i malo spustio pantalone dok je zauzimao položaj. Video je svoj ostareli penis spram čistog i svežeg Editinog tela. Njegov okrugli trbuh padao je na njen glatki stomak. Navalio je. Sklopila je oči i stegla zube. On je ponovo navalio, jednom, drugi put, drmajući je uz stenjanje kreveta i osećao je kako njeno malo, sve sićušnije telo, drhti pod tužiočevim telom, naboranim ali jakim, još jakim, jačim nego ikada.

Kada je završio, sklonio se sa nje i legao pored. Oznojio se. Vrtelo mu se u glavi od sećanja na prethodnu noć i onoga što je upravo uradio. Ona se nije pomerala. Bilo je teško razlikovati da li su kapljice na njenom licu bile od znoja ili od plača. Osetio je čudno zadovoljstvo dok se to pitao u tišini. Ona je drhtala. Osećala je da joj je telo živa rana, razderano.

- Juče sam pucao u jednog čoveka - rekao je. - Ne znam u koga niti da li sam

ga pogodio. Ali možda sam nekog ubio. Osećao sam se kao da je bila neka proba, kao trening za nešto. Osetio sam da se u meni nešto menja.

Svi ljudi sa kojima razgovaram umru.

- Odlazi - odgovorila je, prvo šapatom, zatim krikom. - Odlazi! Đavolov sine!

Zvučalo je naivno kao uvreda. Tužilac Čakaltana je, međutim, znao šta to znači. Supajpavava. Đavolov sin. To je bio bukvalni prevod najgoreg što se nekome može reći na kečuanskom. Znao je da stvarno mora da ide. Međunožje mu je bilo vlažno, ali ona mu neće dozvoliti da se opere. I ona je bila vlažna i tanak mlaz krvi tekao joj je između nogu. Tužilac nije hteo da je pita da li je bila devica. Želeo je da misli da je bila.

Dok je zatvarao Editina vrata, uspeo je da je vidi kako jeca na krevetu. Počeo je da se spušta niz stepenice dok je oblačio sako i proveravao da li je futrola pištolja dobro zatvorena. Na vratima se sreo sa komšinicom od prethodne noći. Pozdravio ju je po imenu, donja Dora. Kada je izašao na ulicu, učinilo mu se da je grad pun svetlosti, mnogo više nego što je ulazilo u Editinu malu sobu. Krenuo je prema policijskoj stanici. Odlučio je da se preda.

Kretao se polako, kao da su mu cipele pune cementa, po ulicama na kojima je narod pripremao procesiju Svetog groba. Bio je ošamućen. Pomislio je kako će ući u kapetanovu kancelariju, predati mu oružje i ispričati jedno za drugim sve što se desilo prethodne noći. Biće gotovo olakšanje da mu ne poveruju. Biće gotovo olakšanje da ga uhapse i da može da zaboravi. Ako kapetan bude insistirao, ispričaće mu čak i ono što je uradio Edit. Osećao se suviše umorno da bi pokušao da pobegne, čak i da razmišlja o tome kuda bi pobegao.

Pre nego što je otišao u policijsku stanicu, svratio je kući. Na vratima nije bilo stražara. Pomislio je da su možda ušli preko noći da je pretresu. Otvorio je vrata i ušao. Sve je bilo onako kako je ostavio: njegova soba, majčina soba. Uzeo je fotografiju svoje nasmejane majke u Saksajuamanu. Poljubio ju je.

- Vidiš, majčice, nisam uspeo da uradim ništa da budeš ponosna na mene. Nadam se da te nisam suviše razočarao.

Nastavio je da joj priča dok se prao. Pomislio je da će u ćeliji moći da drži neke njene slike. Podrobno je oprao intimne delove tela. Mirisali su na Edit. Pokušao je da ne plače. Pokušao je da ne plače više. Ponovo je izašao napolje. Što se više približavao Glavnom trgu, nailazio je na sve više policajaca koji su ubrzano prolazili pored njega, noseći naredjenja s jedne strane grada na drugu. Čekao je trenutak kada će neko od njih da mu nanišani u grudi i naredi mu da

baci oružje. Nadao se da će ga poštediti truda da prizna nešto što nije učinio, da su ga već povezali s mestom zločina, da ga je onaj par od noćas bez sumnje identifikovao. Bilo mu je žao što napolju nije bilo više svetla. Kajao se što nije nastavio da puca dok ne dođe policija. Sreo je i nekoliko vojnika. Osećao se nekažnjivo. Saznao je kako je to prolaziti između svojih progonitelja a da se niko ne okrene da te pogleda, kao da si duh. Poželeo je da uzvikne da je ubica, da je već ubio četiri osobe, da je možda izvršio silovanje, za ovo poslednje nije bio siguran zbog pravnog poretka. Pravni poredak. Nije mogao da zadrži smeh. Počeo je da se smeje nasred trga. Poželeo je da zaigra, ali je pomislio na majku. Njoj se ne bi sviđalo da ga tako vidi. Uzdržao se. Svejedno je nastavio da se smeje dok se približavao stanici. Pomislio je na Pačeka. Biće zadovoljan što ga vidi. Sigurno će sebi pripisati zasluge, reći će da ga je uhvatio posle duge jurnjave pune metaka i patrolnih kola. Ponovo je počeo da se smeje, sve jače.

Na vratima policijske stanice, čuvar na ulazu kao da je spavao oslonjen na pušku. Tužilac je zastao i sa divljenjem posmatrao oznaku sa državnim grbom koja je visila nad ulazom. Okrenuo se da pogleda grad koji je vrveo u pripremanama za procesiju. Činilo mu se da su prošli vekovi pre nego što je napravio poslednji korak ka prijavnici.

Isti narednik je sedeo za svojim stolom. Tužiocu je bilo smešno kad je pomislio da će morati da satima čeka kako bi se predao, da će im ubica dugo sedeti pored vrata pre nego što ga puste da prizna. Kada je video da ulazi, narednik je ustao. Tužilac je čekaio njegove reči. Znao je kakve će biti. Ponovo se osmehnuo. Osetio je težinu oružja pod miškom. Navikao se na pištolj. Narednik ga je pozdravio prinevši ruku kapi:

- Kapetan Pačeko vas čeka, gospodine tužioče.

Znali su. Već su sve znali. Osetio je da lebdi do Pačekove kancelarije, pitao se treba li da podigne ruke da bi mu stavili lisice. Pačeko je sedeo ispred raznih papira i takođe je ustao kada je video da ulazi.

- Čakaltana! Gde ste, pobogu, bili? Tražim vas čelo jutro.

Čakaltana je pokušao da dovede misli u red pre nego što objasni gde je, pobogu, bio. Ali kapetan je nastavio:

- Ubili su oca Kiroasa. Majku mu, Čakaltana, morate da vidite. Rasturili su ga.

„Ubili su“? Ne „ubili ste“? Čakaltana je bio tako spreman da prizna da sada nije znao šta da kaže. Čak je počeo da se uverava da je kriv.

- Molim...?

- Našli su ga u zoru. Susedi su prijavili pucnjavu. Ali nisu ga ustrelili. Izgleda da je ubica hteo da obznani ono što je uradio. Đubre jedno, samo mu je falilo da napravi vatromet.

A onaj par? A oni što su ga videli kako izlazi iz kuće?

- Ima li... svedoka... izjava komšija?

- Svedoka? Pa znate već kako je to, Čakaltana. Niko ne govori, niko ne daje nikakvu izjavu, niko neće probleme. Čak je i prijava bila anonimni poziv. Kakvo je ovo sranje. Žao mi je zbog onog juče. Vi... bili ste u pravu.

Primećivalo se da je kapetanu bilo užasno teško da se izvini. Bolelo ga je. Čakaltana nije mogao da veruje šta govori kada je rekao:

- Ne brinite se, kapetane. Razumem. Svi imamo suviše briga, zar ne?

Kapetan mu je jednim pokretom zahvalio na razumevanju.

- To što ljudi ćute nije tako strašno. Čudom smo uspeli da slučaj držimo po strani od novinara. I još smo puni turista i novinara. Ponekad se pitam da li su svi ti ljudi slepi.

Tužilac Čakaltana je upravo to sam sebe pitao. Ali kapetan je progovorio vojničkim naredbodavnim tonom i rekao:

- Hoću da mi kažete sve što znate o ovom slučaju.

Tužilac Čakaltana mu je ispričao polako i detaljno, kao da deklamuje sve svoje izveštaje. Nije spomenuo detalj da su sve osobe koje su znale za njegovu istragu ubijene. Mislio je da će kapetan to sam otkriti. Policajac je nameravao da se pobrine za istragu. Delovao je vrlo zainteresovano. Možda su ga zvali iz Lime, oni uvek sve znaju, ako su komandanta slali u penziju biće da je to upravo zato što su u toku sa svime. Tužioca, zapravo, sve to nije brinulo. Kada je završio priču, kapetan je rekao:

- Idite kod forenzičara i pripremite izveštaj da se otvori slučaj.

Čakaltana je načas hteo da kaže da neće moći brzo da reše to pitanje. Da je ono čime se bave trajalo vekovima i trajaće još vekovima. Da se bore protiv duhova, protiv mrtvih, protiv andskog duha. Da je upravo napastvovao možda najbolju ženu koju je upoznao u životu. Da po zakonu mora njome da se oženi. Da više ne želi da vidi ovaj slučaj, da više voli da sa Karionom ode na neku lepu plažu na severnoj obali. Otvorio je usta i na kraju rekao najuverljivije što je mogao:

- Da, gospodine.

Na dan 21. aprila 2000. paroh Crkve Hristovog srca Sebastijan Kiroš Mendosa nađen je kao leš u svom podrumu, u trenutku kada su susedi potražili intervenciju policijskih snaga kako bi obezbedili red i bezbednost dok je vinovnik pucao u vazduh po ulicama oko parohijskog doma.

Prema rekonstrukciji koju je izvršio sudski lekar, dotičnom svešteniku su prvo vezali noge, ruke i usta, što se vidi po modricama na njegovim zglobovima i uglovima usana, da bi potom, dok je još bio živ, pristupili odstranjivanju njegovog donjeg levog ekstremiteta. Isto tako su mu nanete teške povrede kiselinom i probijeni su mu dušnik i grkljan hladnim oružjem i ostavljen je da leži nauznak u krematorijumu koji se nalazio u njegovom podrumu.

Prema nalazima policijskih vlasti, vinovnik je potom otvorio vatru na zidove i vrata objekta, nakon čega je pobegao odnevši odsečeni donji ekstremitet kao i alat kojim je izvršio amputaciju, jasno pokazujući odsustvo mentalnih sposobnosti zdrave osobe. Čaure metaka pronađene na mestu događaja odgovaraju službenom oružju, što navodi na pomisao da bi vinovnik mogao da bude terorista sa pristupom vojnim magacinima ili da je s predumišljajem, podmuklo i vešto ukrao pištolj od nekog pripadnika odbrambenih snaga zemlje.

Isto tako valja naznačiti da povrede nanete spomenutom svešteniku Sebastijanu Kirošu Mendosi nije mogla da izvrši osoba starija od četrdeset godina, imajući u vidu da zahtevaju znatnu fizičku snagu, niti neki činovnik, na primer, ili osoba koja radi ili obavlja svoje aktivnosti u kancelariji, s obzirom na činjenicu daje, sudeći po delovanju, vinovnik bio obučen za policijske ili subverzivne akcije.

Štaviše, dolepotpisani koji je u trenutku nesrećnog događaja spavao u svojoj kući, na osnovu svog kriminalističkog iskustva pretpostavlja da su zločin počinili vandalski elementi ili grupe koje se posebno bave izvršavanjem ubistava u cilju krađe i pljačke.

Zamenik okružnog tužioca Feliks Čakaltana Saldivar ponovo je pogledao papir koji je upravo napisao, razmišljajući da na neki drugi način opravda svoje prisustvo na tom mestu. Ne. Bilo je dovoljno. Izbrisao je reč „policijski“ da ne bi ulazio u raspravu sa Pačekom i završio izveštaj. Neće morati da ide na suočenje sa parom od prethodne noći, koji je verovatno bio užasniji od njega, ali znao je da će pre ili kasnije doći do njega. Prethodne noći čak nije ni pazio da ne ostavi otiske u podrumu. Sa time će imati dovoljno da ga optuže. Otiske će morati da pošalju u laboratoriju u Limu, malo će da kasne. Možda dovoljno dugo da se nađe pravi ubica. Pitanje dana. Daj bože.

Uprkos tome što je morao da nađe brzo rešenje, nije mogao da izbacii iz glave incident sa Edit. Nije shvatao zašto je uradio ono što je uradio. Pokušavao je istovremeno da se seti jutarnjeg događaja i da ga zaboravi. Nije bio seks ono što je tražio, već neka vrsta moći, vlasti, osećaj da je nešto slabije od njega samog, da usred ovog sveta koji kao da je hteo da ga proguta, i on sam može da ima snagu, moć, žrtve.

Ili je jednostavno hteo seks. U bilo kom od ta dva slučaja, osećao se kao kompletan idiot. Teško će mu biti da se uveri u suprotno. A naročito teško će uveriti Edit.

Odlučio je da se usredsredi na svoju istragu, da ne bi mislio na nju, iako su mu se neki trenuci koje je proveo s njom kao fleševi vraćali u pamćenje. Njene sklopljene oči, stisnute kao i zubi, njene noge koje pokušavaju da se odupru nasrtajima. Vratio se u arhivu tužilaštva. Hteo je da zna da li je ocu Kiroso neko pretio i da li je ranije, u vreme terorizma, bio žrtva nekog napada. Možda će ga to navesti na neki trag. Ovog puta nije bilo nikakve beleške Sendera, ali to je sigurno bilo zato što nije bilo vremena. Čakaltana je prekinuo ubice u pola posla, ko će znati kako su nameravali da ga dovrše.

Ručao je sendvič s piletinom na uličnoj tezgi, a zatim otišao u tužilaštvo. U Crkvi Santo Domingo vernici su stajali u redu sa vatom u ruci da očiste rane na kipu Gospoda od Svetog groba. Tužilac je zamislio sve te ruke kako, jedna za drugom, dodiruju Hristove rane. Ne znajući zašto, to ga je podsetilo na majku i na Edit.

Išao je ponovo pustim hodnicima tužilaštva na praznični dan dok nije stigao do sale sa arhivom. Počeo je da traži. U papirima nije bilo Kiroso. Ili je možda bio negde bio, udaljen od Editinih slika koje je tužilac imao pred očima: njeno

telo umotano u peškir kako se ocrtava na prvoj dnevnoj svetlosti. Njena mala stopala, dva nežna paketića. Ukus njenog pubisa. Sjajna staza koja je spajala njen vrat sa pupkom, put kojim tužilac nikada više neće proći. Možda će prihvatiti izvinjenje, pomislio je dok je otvarao kutiju sa odbačenim slučajevima. Na kraju krajeva, on nije bio loš čovek. Bio je dobar prema njoj... barem do ovog jutra. Možda će moći da zaboravi. Odneće joj uveče cveće. Pozvaće je na večeru. Izvešće je na igranku. To će joj se dopasti. Uskoro će sramni incident od tog jutra biti samo ružna uspomena koja lako može da se obriše.

Ne primetivši, automatski je tražio u arhivi Editino ime. Pokušao je da se povрати iz svog neprofesionalnog pristupa. Onda je iz radoznalosti potražio namerno. Njeni roditelji su, barem, morali negde da budu. Hteo je da zna više o njoj. Imao je želju da je traži svuda, da sazna kako bi mogao da ostavi na nju dobar utisak, da je sreće u svakom trenutku svog života. Plašio se da se više neće ponovo videti lično sa njom, da ona neće hteti. Ali barem tamo, među prijavama, među mrtvima i vinovnicima sa obe strane, mogla je da bude Edit Ajala, ili bar nešto od nje.

Proveo je popodne kopajući po starim papirima i trpeći alergiju koju mu je izazvala prašina. Editini roditelji Ronaldo Ajala i Klara Munhija nisu se pojavljivali u odbačenim prijavama. Nastavio je da traži dok ih nije našao u izveštajima o poginulima u borbi. Njihov napad na policijsku stanicu bio je očajnički manevar. Šest loše naoružanih terorista protiv odreda od deset policajaca. Izvršili su napad jednog julskeg dana u zoru, sredinom osamdesetih. Naizgled su loše proračunali broj policajaca koji su ih čekali. Policija je bila obavestena o napadu. Napad se pretvorio u pokolj. Poginuo je jedan policajac, dvojica su ranjena i svi teroristi su eliminisani. Izveštaji sudskih lekara govorili su o hicima u potiljak Ronalda Ajale. Dokrajčili su ga posle napada. Njegova žena je imala rane u stomaku i konačni hitac u grudi. Već ranjena, nastavila je da se kreće. Na slici je malo ličila na Edit: kosa, vrat kojeg se tužilac tako dobro sećao, bili su majčino nasleđe. Klara Munhija, međutim, nije imala ljupkost svoje kćerke. Mala slika napravljena prilikom nekog prethodnog hapšenja pokazivala je njen bezizražajan i odlučan pogled koji je tužilac toliko puta video pod obrvama senderista.

Arhiva je imala dodatak koji je govorio o Edit. Sredinom devedesetih, jedan pokajani pripadnik partije ukazao je na nju kao na logističkog člana. Nije imala ni šesnaest godina, ali prema rečima svedoka, prenosila je oružje i poruke među

ćelijama koje su opstajale u Visokoj džungli. Saslušavali su je, ali nisu otkrili ništa zanimljivo. Po izlasku sa saslušanja nije imala tragova povreda. Posle su je ostavili na miru. Jedan izveštaj Obaveštajne službe dodavao je da je dve godine odnosila medicinsku pomoć i hranu uhapšenima zbog terorizma u zatvor s maksimalnim obezbeđenjem u Ajakuču, dok je radila kao pomoćnica u jednoj mesari na centralnoj pijaci.

Mesara. Zatvor. Neizbežno se setio Ernana Duranga, druga Alonsa, onog pongovog sna i njegovih ostalih priča. Setio se prvog puta kad ga je video. Partija ima hiljadu očiju i hiljadu ušiju, rekao je. Oči naroda. Ili možda samo dva oka kao dva zatvorena oraha, iznad dve stisnute vilice, znojne od gneva, dva oka sa praznim dupljama. Gotovo uprkos svojoj volji tužilac je povezao nekoliko ideja i izveo zaključak. Možda je imao ubicu. U tom trenutku mu se zaledila krv u žilama.

Pomislio je da je to neosnovana sumnja i vratio se u kancelariju. Hteo je da je odbaci. Hteo je da ukine tu mogućnost. Pozvao je telefonom pukovnika Olasabala:

- Dobar dan, pukovniče. Kako ste?
- U bedaku, Čakaltana. Isto kao i vi, pretpostavljam, kad radite na praznik.
- Razgovarao sam o vašem unapređenju sa komandantom Karionom - slagao je tužilac. - Bio je vrlo blagonaklon, ali su ga poslali u penziju.

- Da. Vesti se brzo pronose.
- Moraćemo da počnemo ovaj posao ponovo sa njegovim naslednikom. Ne brinite se, ja ću vam pomoći.

- Mnogo vam hvala, gospodine tužioče. Znete već, ako vam je potrebna neka pomoć koju ja mogu da vam pružim. . .

- Pa, iskreno rečeno, kad ste već spomenuli. Potreban mi je spisak poseta Ernanu Durangu Gonsalesu.

- Sad odmah?

- Ako je moguće, da, pukovniče.

Pukovnik je obećao da će ga pozvati za pet minuta. Tužilac je čekao pored telefona. Morala je biti neka slučajnost, loša računica, neki ćorsokak. Ćela ova priča ih je bila prepuna. Proveo je sat i po pored telefona gladeći pištolj dok se pukovnik nije javio:

- Da vidim... Evo ih: kao prvo roditelji zatvorenika: Roman Durango i Brihida Gonsales...

- Aha...

- Sestra po imenu Agripina...

-Da...

- I samo još jedna osoba. Nije u srodstvu. Možda devojka, mada je u tom slučaju bila mnogo strpljiva, zar ne? Mada, znate, ima devojaka koje čekaju po dvadeset godina, kad vam kažem...

Održao je mali govor o devojkama i zatvorenicama dok nije izgovorio jedno žensko ime, koje je tužilac propratio pokretom usana i sa velikim bolom u grudima. Ne pozdravivši se, spustio je slušalicu i izjurio na ulicu.

Napolju se noć upravo spuštala. Gospod od Svetog groba krenuo je ulicama ležeći u providnom kovčegu na postelji od belih ruža. Krv mu je kapala sa čela, sa strane, sa šaka i stopala. Samo su voštanice lokalnih uglednika i imućnih koje su ga okruživale osvetljavale njegov kip sred tame. Vernici su bili u crnom. Ulično osvetljenje je bilo ugašeno. U tom trenutku vladala je apsolutna tišina.

Čakaltana je prošao kroz svečano mnoštvo ljudi gurajući se pravo prema restoranu na trgu. Neki ljudi su mu uzvratili guranjem, ali niko se nije usudio da naruši tišinu procesije. Čak i među turistima u restoranu *Uamangino* vladale su povučенost i tišina. Kada je ušao, Edit je bila za šankom. Pogledala ga je sa iznenađenjem koje se ubrzo pretvorilo u strah, a zatim u mržnju. Malo je ustuknula, instinktivno, ali nije se pomerila sa šanka. On joj je prišao i uhvatio je za ruku:

- Šta to radiš? - vrisnula je.

- Moram da razgovaram sa tobom.

- Ne diraj me!

Njene oči. Mržnja tih očiju koju je video istog popodneva u arhivi.

- Šššššš!

Prisutni su zatražili tišinu. Vlasnik restorana je prišao i rekao tiho ali odlučno:

- Može li se znati ko ste sad pa vi?

- Tužilaštvo - rekao je autoritativno Čakaltana. - Moram da razgovaram sa Edit Ajalom. Reč je o zvaničnoj istrazi.

Gazda je pogledao njega, a zatim Edit, oboje s neodobravanjem koje je spominjanje tužilaštva ublažilo i možda pretvorilo u strah. Tužiocci nisu policajci, ali vlasnik restorana je dobro znao da bi bilo šta zvanično moglo da bude stalni izvor problema. Edit je bila crvena od besa i stida. Htela je da izbegne scenu. Rekla je:

- Mogu li da izađem na trenutak?

Vlasnik je pristao s nevoljnom grimasom, više da bi ih se oslobodio nego iz ljubaznosti.

- Pet minuta, ne više - upozorio je dok su izlazili.

Krupnim koracima su se udaljili od gužve u pravcu

četvrti Karmen Alto. Tužilac se setio da je išao u katedralu kao mali, na jedan drugi Veliki petak. Čuo je duge žalostive zvuke i onda se crkva zamračila, pokrivena ljubičastim tkaninama. Kanonici su jedan za drugim prilazili oltaru obučeni u crne mantije za kojima su se vukli šlepovi. Nosili su ogromne crne zastave i mahali njima po vazduhu, kao da su krila zlokobnih ptica. Ne znajući zašto, činilo mu se da ta stara ceremonija ima neke veze sa svim ovim. Čim su izbili na jednu mirniju ulicu, tužilac je potražio neko mesto da spokojno razgovaraju. Vodio je Edit držeći je čvrsto za ruku, možda kao tog istog jutra: Ona se otrgla:

- Maltretiraš me!

- Ja? Ja te maltretiram?

Tužilac je bio besan. Ako je ujutro bio brutalan, sada mu je njegov bes izgledao kao nešto opravdano i dostojanstveno.

- Neću da pričam sa tobom - nastavila je ona. - Ne želim više da te vidim!

Okrenula mu je leđa i počela da se vraća ka centru. Mimoišli su se s nekim prolaznicima. Deca su se igrala plastičnom loptom. On ju je ponovo uhvatio i gurnuo je spram zida.

- Poznavala si Ernana Duranga, Edit. Ti si jedina osoba koja je mogla da mu priča o meni, o mojoj majci.

Delovala je iznenađeno. Onda je nastavila da plače, ne rekavši ni reči. Tužilac ju je uhvatio za kosu.

- Jesi li ga poznavala?

- Pa šta? - povikala je. - Reci mi! Kakve ima veze?

- Zašto si mu pričala o meni?

- Zašto da ne? Do sinoć nisam znala da ga poznaješ.

- Nemoj da me lažeš! - podigao je ruku na nju, ali ju je zadržao u vazduhu, da je ne udari. Nije razumeo otkud mu tolika želja da je udari. - Zašto si mu pričala o meni? Reci mi istinu!

Pokušala je da se oslobodi, ali on ju je ponovo pribio uza zid, sada još žešće. Kada je Edit ponovo podigla pogled, bilo je teško znati da li joj se ženice sijaju od straha ili mržnje.

- Zato što si mi se sviđao! - rekla je jedva čujno. Onda je počela da plače.

Deca koja su se bila primirila, sada su odjurila. Neki parovi su prošli pored njih ubrzavajući korak. Niko im nije prišao. - Mislila sam da si drukčiji... - nastavila je da govori. Jecala je dahćući, kao neka životinjica. - Mislila sam da si dobar čovek, a ne takav bednik...

Tužilac ju je pustio. Telo mu se ukrutilo. Glas mu je otvrdnuo:

- Znam teroriste kao što si ti, Edit. Znam njihove laži. Nećeš više da me prevariš.

- Onda me pusti na miru.

- Čuti! - uzvik mu je bio jači nego što je predvideo, ali je delovao. Umirila se i drhtala je kao miš u mišolovci.

Počela je da guta sline i pljuvačku.

- Ti me... optužuješ me da...?

- Ima dovoljno indicija o tvojim vezama sa Senderom. I tvoji roditelji, naravno. Divljaci koji su te vaspitali. Vidi šta su uradili od tebe.

- Pazi kako govoriš o mojim.

Nije joj dao da završi. Pokrio joj je usta i gurnuo joj glavu uza zid.

- Ubica koga tražim poznavao je žrtve. Mogao je da uđe u parohijsku kuću i imao je Durangovo poverenje, sigurno i Hustinovo. I znao je da sam ja sa njima razgovarao. Kao ti. Ali ti nisi to uradila sama. Gde je ostatak tvoje ćelije? Pričaj!

- O čemu, pobogu, govoriš?

- Nikad nisi mogla da mu oprostiš, je li tako? Čekala si petnaest godina da se osvetiš? Celog života si gajila mržnju. Šta si uradila? Navela si ga da dođe u Ajakučo na prevaru? Ili si jednostavno čula da je došao i nisi mogla da se uzdržiš? Je li ti Durango iz zatvora pomogao da to uradiš?

- O čemu pričaš? Kome da se svetim?

- Poručniku Alfredu Kaseresu Salasaru! Čoveku na čelu odreda koji je ubio tvoje roditelje. Ili misliš da sam budala? Ili si mislila da nikad neću doći do tebe ako ubiješ sve umešane? Kad si htela da ubiješ mene?

Ona više nije mogla da govori. Telo joj je skliznulo niza zid do zemlje. Ličila je na polupraznu vreću pirinča, gotovo bezobličnu. Ulica je opustela i zanemela, izuzev mrmljanja koje je naviralo iz njenih usta, iz usta koja je nekad ljubio.

- Da sam htela da te ubijem - rekla je odjednom - uradila bih to sinoć. Trebalo je to da uradim...

Tužilac je pomislio na Kaseresa Salasara kako lično maše pištoljem koji je

probušio potiljak Editinom ocu.

Setio se scene od tog jutra, kada je prodirao u Editino telo. Više nije osećao kajanje, nego zadovoljstvo. Zadovoljstvo zbog dobro obavljenog posla. Izvukao je pištolj i nanišanio u malu glavu koja je drhtala blizu zemlje. Setio se svih mrtvih koje je video. Primetio je da mu više ne drhti ruka.

- Ni ti ne zaslužuješ suđenje - sručio joj je.

Nije se pomerila, niti je podigla pogled. On je pomislio da nije čak ni primetila da je uperio oružje u nju. Bila je kao rasplakano klupko koje se vuklo duž zida. Možda jeste videla oružje. Možda joj je bilo svejedno da li će umreti, kao njenima. Tužilac Čakaltana je repetirao. Nanišanio je pravo u čelo. Pomislio je da mora da umre, gledajući šta je tražila. Ona je podigla pogled i netremice ga gledala, kao da njen pogled prolazi kroz oružje i stiže pravo u tužiočeve oči.

- Neću biti prva koja tako umire - rekla je. - Ni poslednja.

To je bilo priznanje. Tužilac se sada osećao sigurno.

Pomerio je lagano cev udesno kako bi poslao metak tačno između očiju. Stavio je prst na obarač. Uputio joj je poslednji pogled, pogled razočaranja, sažaljenja i mržnje. Možda je osetio i odvratnost što je dotakao to telo uprljano krvlju, utonulo u smrt, kao crne ptice Groba. Više je neće dotaći. U sebi se oprostio od nje. Uostalom, faliće mu. Nedostajaće mu toplina njenih ruku, miris njenog vrata, njene bademaste oči, balzam njenog osmeha. Uhvatio je oružje odlučnije i primakao se nekoliko koraka. Ali čim je uspeo da uperi oružje, vratili su mu se u glavu udarci, vatra, kiša krvi, kao da su u Editinoj glavi zapravo bile sve one stvari koje su mu se pojavljivale u snovima. Crne zastave. Hteo je odmah da puca, da više ne čeka, hteo je da već jednom otpiše taj život koji je bio njegov, hteo je da okonča sa ljubavnim noćima koje više nikada neće imati i s onima koje nikad nije imao, sve jednim potezom, sve jednim metkom, poželeo je iz sve snage da ne mora nikad više da čuje njene laži, ni da ga njeno lice podseća kako je bio glup. I oči su mu se užagrole, čuo je u ušima uzvike, udarce pesnicom, šutiranje u stomak. Poželeo je da okonča sve to samo jednim, poslednjim i konačnim pokretom prsta.

Nije mogao.

Udaljio se nekoliko koraka, a zatim je ponovo prišao. Sada se pogled koji ona nije skidala sa njega pretvorio u štit. Setio se samog sebe na ivici zajedničke grobnice, sa oružjem uperenim u njegovu glavu. S leđa. Hteo je da joj traži da ga ne gleda, hteo je da je ošamari, hteo je da joj strgne odeću i da je

napastvuje. Ali taj pogled ga je paralisao. Još je držao podignuto oružje kada je rekao glasom iskidanim od bola:

- Zbog čega tako? Zašto su ti ljudi umrli tako okrutno? Čemu izivljavanje?

Ona više nije jecala. Delovala je kao kip od crnog leda. Kada je odgovorila, glas joj je zvučao čvrsto i odlučno:

- Zar ima drugog načina da se umre?

Ne. Nema. Tužilac je pokušao da se pribere. Osećao se neobjašnjivo poraženo, pobeđeno, kao da je pištolj uperen u njegovu, a ne u njenu glavu. Polako je spuštao ruku. Činilo se kao da ga neka nevidljiva šaka smiruje i zaustavlja. Kada je spustio ruku, Edit je izazivački stajala pred njim. Čak je izgledala viša. Nije mogao čak ni da izdrži njen pogled. Gledajući netremice u ulicu, tužilac je rekao:

- Sutra ujutro ću te prijaviti policiji u Ajakuču. Do tada imaš vremena da pobegneš. Ako te uhvate, savetujem ti da odaš saučesnike. U zamenu za tvoju izjavu, smanjiće ti kaznu.

Htela je nešto da kaže. On ju je zaustavio rukom u vazduhu. Ruka mu nije bila ni agresivna ni naoružana. Samo jedna otvorena šaka.

Išla je duž zida koračajući u stranu, ne okrećući mu leđa ni u jednom trenutku. Kada je stigla do jednog ugla, potrčala je. Tužilac je pao na kolena, kao da moli za zaštitu. Zagnjurio je lice u šake. Pao je na kolena. Posle izvesnog vremena, otkrio je da ljudi ponovo prolaze ulicama, oko njega. Starije gospođe su ga gledale s neodobravanjem u prolazu i mrmljale nešto žaleći se na pijance koji su upropašćavali grad. On se nije pomerao. U jednom trenutku je osetio da ga neko posmatra odnekud van ulice, ali nije otkrio ništa čudno. Pomislio je da je možda vreme da ustane i vrati se kući. Mogao je da nastavi da plače tamo. Pogledao je na sat. Bila je ponoć.

Subota, 22. april - nedelja, 23. april

stigli smo do kraja, oh, krajevi su tako tužni. ne. ovaj kraj je srećan. mogu da ga vidim, mogu da vidim hor mrtvih kako me dočekuje, kako me tapše po leđima svojim rukama znojavim od krvi. biće uskoro, moći ćemo da se igramo zajedno, zauvek, u jednom novom svetu, u svetu ljudi koji će zauvek živeti.

nije uvek bilo tako, el znaš? bilo je vreme kada sam mislio da može da se živi na drugi način, ali to nije tačno. ja sam bijo nevin, ako će istorija već da dođe po nas u svakom slučaju, najbolje je da je ubrzamo, da je nateramo da ubrza, da je savladamo, ko tebe. bi ćemo ogledala univerzuma, meso za žrtvovanje koje ocrtava zvezdu vremena. biće lepo.

sviđaju mi se tvoja ramena, mekana su. i drugima ćeš se dopasti, ti si centar svega, el si znala? svi delovi će ići tebi, imaćeš veliku odgovornost, nadam se da ćeš biti na visini, jer si nekad radila ovo što ja radim? to je kao da komadaš pile, uvek je puno kostiju i raznih stvari, ali ono što se jede je mišić, krv se ne jede. to je greh.

ali nemoj da se zbunjuješ, juče je bio dan groba a danas će biti dan blaženstva, već su prestale da se vijore crne zastave katedrale, to je dobar dan za tebe. bog će sutra početi da vaskrsava. i u nedelju, sunce će izaći nad novim svetom, sve zahvaljujući nama. svet će znati šta smo uradili, već sam se osigurao da tako bude. biće tužno, jer će zbog toga doći i po mene. balkandownload.org forster.

oh, ni meni se ne sviđa, ali velike promene su take, rađaju se iz bola. ne želim da misliš da je ovo neka kazna, ne. ovo je pokora, čin preobraćenja. uzmemo naše meso i očistimo ga dok ga ne pretvorimo u svetlost, u večni život, u božju tvar. bićemo anđeli, anđeli sa vatrenim mačevima, oni što čuvaju vrata raja. čuvari raja. el ti se to sviđa? meni se sviđa, čuvari raja. ha. niko neće proći dok ga prvo ne iskušamo našim naoštrenim i usijanim sečivima. svi ćemo biti tamo i svi ćemo biti jedno, svi ćemo biti isto, umnoženi ogledalima što jesmo jedni drugima, sve će se završavati u našim rukama i sve će počinjati u njima, možda ćemo jednog dana moći da svrgnemo boga. i onda niko neće moći da nas zaustavi, za vek i vekove.

ali za to, već sam ti rekao, prvo treba da dođu po mene.

U subotu dvadeset drugog, u devet ujutro, tužioca su probudila zvona trideset tri hrama u gradu koji su najavljujivali vaskrsenje i blaženstvo Hristovo. U isto vreme, policija mu je snažno, gotovo besno lupala na vrata. Pre nego što ih je otvorio, pretpostavio je šta će čuti.

- Imamo naređenje kapetana Pačeka da vas odvedemo na uviđaj, nađen je leš.

Dok se brzo umivao, pokajao se što je pustio Edit da pobegne. Nije mu palo na pamet da će se njeno ubilačko ludilo nastaviti i posle upozorenja. Prebacivao je sebi zbog slabosti i gluposti. Naročito je prebacivao sebi što je izabrao baš tu ženu. Pa ipak, vest ga nije iznenadila. Možda se navikavao na smrt. Pre nego što je izašao, imao je vremena da se iznenadi što on nije bio poslednja žrtva. Otkrio je da je to gotovo želeo.

Napolju su počinjale pripreme za kraj Strasne nedelje. Na brdu Akučimaj okupljali su se prodavci iz Andauajlase, Kangalja, pa čak i iz Bolivije za svojim tezgama sa rukotvorinama, čičom, svežim sirevima i supom od tikve. Neki pijanci, i dalje držeći flaše čakte[34], ležali su na ulicama. Tu i tamo su se videli zeleni ispljuvci onih koji su žvakali koku. Bilo je i elegancije. Uglednici su išli na blagoslov nove vatre i uskršnjih sveca u katedrali. Neki će provesti ceo dan na misama bdenja. Drugi su započinjali praznično prebacivanje bikova u starački dom i u zatvor. Policajci su rekli tužiocu da je Olasabal pokušao da zabrani prebacivanje bika iz bezbednosnih razloga, ali njegovi ljudi su hteli malo slavlja na tako tužnom mestu.

Tužiocu se i dalje malo spavalo. Razmišljao je kako da u izveštaju formuliše optužbu protiv Edit. Uprkos svemu, boleće ga da to uradi. Biće tužno, ali neophodno. Ali ubrzo je, kako su napredovali, počeo da prepoznaje put kojim su išli. Sve starije kuće, mukotrпно modernizovana četvrt, granice grada na brdu, dvospratna zgrada, komšinica Dora, utučena, koja ga nepoverljivo gleda sa prozora. Nekoliko sekundi je bio paralisan, a zatim je pojurio uz stepenice do drugog sprata. Stepenice su škripale pri svakom koraku kao da će da propadnu. Kapetan Pačeko ga je zaustavio na vratima.

- Ne znam da li vi treba da uđete - rekao mu je.

Morao je da uđe. Odgurnuo je policajca i otvorio vrata. Mala soba je gotovo čela bila obojena krvlju. Pod je bio pokriven laminama od providne plastike da bi hodali ne ostavljajući tragove i izlazili bez tragova krvi na

donovima. Na jedinom zidu koji nije bio potpuno pokriven, bilo je natpisa sa senderističkim parolama, ispisanih četkicom koju je ubica umočio u telo što je počivalo na krevetu. Telo. To zapravo nije bilo telo. Kada je tužilac prišao

čaršavima - čaršavima koje je on već uprljao krvlju i znojem - otkrio je da je ovog puta sve bilo obrnuto: dve noge, dve ruke, glava. Poredane po krevetu ostavljajući slobodan torzo. I ništa više. Još je gajio nade dok u potpunom crvenilu udova nije prepoznao Editin sjajni zub i sjaj, sada crvenkasti, njene kose. Nije mogao da zaustavi dugačak krik. Morao je da se uzdrži da ne šutira po sobi, da je uništi, kao da tako uništava i sećanje. Morao je da izađe na stepenice da povraća, da plače, da udara.

Polu sata kasnije, lagano se povratio. Bar je mogao da gleda a da mu se pogled ne zamuti od crvene izmaglice. Jedan policajac mu je pokazao česmu gde je mogao malo da se umije. Nije znao šta da oseća: bes, bol, razočaranje, samosažaljenje... Sva osećanja su mu se neodređeno skupljala u grudima.

Kada je sišao, kapetan Pačeko ga je čekao. I sudija Brisenjo je bio tu. Pogled mu je bio čudan, dalek. Tužilac je pomislio da sigurno jadno izgleda. Nije bilo ogedala nad česmom. Nije mu ni bilo važno. U tom trenutku mu je malo toga bilo važno. Nagoni je pokušao da se očešlja, ali neubedljivo. Pokušao je da nešto kaže, ali nijedna reč mu nije izašla iz usta. Sudija je rekao:

- Prava klanica, zar ne?

Klimnuo je glavom. Pokušao je da se vrati na posao. Nije imalo smisla, ali možda je to bio jedna od onih beskorisnih stvari koje čovek radi, kao kad se češlja, kao kad se užasne, kao kad se plaši, ili plače, beskorisne stvari koje ne možemo da izbegnemo.

- Dajte mi... dajte mi zapisnik sa uviđaja. Potpisaču ga i otići ću na autopsiju ako... ako lekar može nešto da uradi s ovim.

Pačeko i Brisenjo su se pogledali. Sudija je rekao:

- Ja ću preuzeti istragu. Ne znam da li... da li ste vi u stanju.

- U stanju sam - rekao je tužilac, gledajući u pod. Pokušavao je da zadrži suze. - Edit je bila... član jedne terorističke ćelije. Ubili su je da je učutkaju. Treba samo potražiti njene saućesnike. Postoji jedan... vrlo jasan pravac istrage.

Pačeko je odmahnuo glavom. Skinuo je vojnu kapu. Igrao se njome dok je govorio:

- Već imamo jedan vrlo jasan pravac istrage, gospodine tužioće.

Tužilac je čekao nastavak ove rećenice. Kako nije stizala, podigao je

pogled. Ova dvojica su imala leden pogled. Pačeko je uzeo neku svesku i pročitao tonom zvaničnog izveštaja:

- Juče ste viđeni kako u društvu žrtve izlazite iz restorana *Uamangino*. Prema našim informacijama, bili ste vidno uznemireni. Ima svedoka koji tvrde da ste raspravljali. Veoma mnogo svedoka. Neki od njih tvrde da ste joj zapretili vatrenim oružjem nasred ulice. Posle toga ona se nije vratila u restoran. Niko je više nije video živu. Šta imate da kažete?

Ništa. Nije imao ništa da kaže. Ovoga puta u njegovu odbranu nije iskočio ni bolesni smeh koji ga je spopao prethodnog dana u policijskoj stanici. Policajci koji su mu se zatim približili delovali su iznenađeno što se nije opirao, što je pustio da ga odvuku kao da je igračka koja se okreće na vetru, kao čovek od papira. Stavili su ga u patrolna kola i izveli kad su stigli u policijsku stanicu. Bacili su ga u ćeliju veličine ormara. U jednom uglu je bila neka rupa za vršenje nužde. Po mirisu je shvatio da ni izdaleka nije prvi koji u njoj boravi. Na zidovima su još bila klicanja narodnom ratu, izgrebana ivicama kamenja. Proveo je tu nekoliko sati pokušavajući da razmišlja o nekom rešenju, ali činilo mu se da nije ostalo ništa na šta bi mogao da misli, da je sve što je trebalo da zna bilo izvan njegovih misli. Po podne ga je saslušavao Pačeko lično. Nasilje nije bilo potrebno:

- Zašto već jednom ne priznate? - pitao ga je policajac. Delovao je mirno, zaštitnički, očinski. - Poslali smo u Limu tragove koje smo našli pored Kirosovog tela. Rezultati će stići u utorak, ali nisu čak ni potrebni. Ima još svedoka koji su vas videli kako naoružani izlazite iz parohijske kuće. I komšinica Edit Ajale videla vas je kako izbezumljeno ulazite devojčinu kuću prethodne noći, tačno posle krvavih dela koje ste počinili u Hristovom srcu. Upisani ste u spisak poseta Ernanu Durangu, i pukovnik Olasabal tvrdi da ste mu, pre nego što je terorista pobegao, ponudili da mu pomognete da dobije unapređenje. Dobili smo izveštaj koji ste vi potpisali gde izjavljujete da ste stupili u kontakt sa Hustinom Majtom Karasom u ilegali. Time ste postali poslednja osoba koja tvrdi da ga je videla živog. Po onome što smo videli, vi ste vodili istragu ne obavestivši nas o njoj i pisali ste izveštaje sa jednim ciljem da sebe zaštitite.

Tužilac Čakaltana odgovarao je na sve neodređeno mrdajući glavom, kao nekom beskorisnom masom. Policajac je prvi put izgubio strpljenje.

- Ubijali ste kao da ste kod svoje kuće! Čak su i teroristi ostavljali manje tragova kad su postavljali bombe!

Tužilac nije čak ni podigao pogled. Policajac je povratio mir i nastavio.

- To je razumljivo, Čakaltana. Ne može da se opravda, ali je razumljivo. Smrt lebdi u ovom gradu. Video sam i druge koji izgubili glavu. Ali niko na takav način kao vi. Za sada vam je osigurana doživotna robija, i budite zahvalni što nikad nije uvedena smrtna kazna. Pa ipak, vaš zatvorski režim može da se ublaži u meri u kojoj budete saradivali. Učinite mi uslugu, učinite sebi uslugu...

Tužilac nije reagovao. Izgledao je omamljeno, savladano. Policajac mu je pokazao neke papire. To su bile senderističke poruke ostavljene na telima Duranga i Majte.

- Idemo deo po deo - rekao je. - Jeste li vi napisali ove poruke? Recite mi iskreno. Samo to. Jeste li ih vi napisali?

Tužilac je pogledao papire. Setio se poruka. Setio se natpisa u Editinoj sobi. Potpis: Sendero Luminoso.

- Loše ste to uradili - rekao je policajac. - Vrlo loše. Sendero se nikada nije ovako potpisivao. Potpisivali su se sa PCP, Komunistička partija Perua[35]. Ili su jednostavno ostavljali svoje parole: Živeo narodni rat, Živeo predsednik Gonsalo, takve stvari. A? Kako se vidi da niste živeli ovde u vreme terorizma. Dokazi kojima ste hteli da zametnete trag ne bi ubedili ni osmogodišnje dete. Ovi papiri vam ne pomažu. Naprotiv, rade protiv vas. I vaši metodi. Senderisti jesu bili divljaci, ali su imali izvestan politički osećaj. Razumete li me? Ovo vaše je, međutim, čista klanica, gospodine tužioče.

Tužilac je prvi put pokazao znake da će odgovoriti. Pokrenuo je usta, kao da mora razmrda da bi govorio. Onda je rekao nečujnim šapatom:

- Nije bio Sendero?

Pačeku, koji je načas živnuo, ponovo je delovao razočarano.

- Gospodine tužioče, imajte malo poštovanja prema nama i prestanite da se pravite budala. Priznajte sve već jednom i rasteretite savest. Donećemo vam izjavu, potpisaćete je i moći ćete da se mirno odmorite. Na kraju krajeva, vi ste bili jedan od naših, Čakaltana. To će se uzeti u obzir, niko vam neće nauditi.

- Nije bio Sendero... - ponovio je tužilac.

Sada se zaista osećao beskorisno. Sve vreme je išao kroz ćorsokak, progoneći duhove, progoneći sopstvene strahove, sopstvena sećanja, više nego stvarnost koja mu se smejala. Tada, tek tada, kao da je svetlost počela da mu obasjava um. Možda svetlost vatre, možda svetlost buktinja koje su gorele na brdima, ali neka jasna i jaka svetlost koja je počinjala da krči sebi put u mraku njegovog razuma. Setio se kako ga je Pačeku upozorio da je u lošem društvu.

Ovo je malo mesto, sve se zna. Pratili su ga, stalno su znali kuda ide, stalno su znali sa kim priča. Oči su mu zasijale. Upitao je sa povraćenim samopouzdanjem:

- Rekli ste mi da imate moje izveštaje? Kako to da u četvrtak niste imali izveštaje, a sada ih imate?

- Izvinite? - rekao je Pačeko. Još je imao spokojan osmeh.

- Zašto ste ometali čelu istragu, a sada je odjednom preuzimate?

Pačekov nadmoćni osmeh je nestajao s njegovog lica.

- Pa, Karionov odlazak je ostavio prazninu u gradskoj bezbednosti, što...

- Zašto ste me ostavili na slobodi ako su me svedoci optužili u četvrtak, i još jednom, u petak noću? Zašto niste odmah došli po mene?

Pačeko je počeo da zamuckuje. Odjednom je prebledeo.

- Svedoci... pa...

- Žele da me okrive. Žele mene da okrive za ovo! Hoće da me zatvore!

- Čakaltana, smirite se...

Čakaltana se nije smirio. Ustao je od stola i bacio se na policajca. Ščepao ga je za vrat. Sve je bilo tako jasno i tako kasno. Sad kada je bio izgubljen, možda je mogao da povede bar Pačeka u pakao sa sobom. Bacio ga je na pod i počeo da mu steže vrat, onako kako se sećao da je Majta stezao njega. Na kraju krajeva, ubice menjaju lik, pomislio je, brkaju se jedan s drugim, svi se pretvaraju u istog, umnožavaju se, kao slike u krivim ogledalima. Pačeko je pokušao da ga se oslobodi, ali tužilac je bio suviše razjaren. Policajac je počeo da plavi kada je tužilac osetio udarac pendrekom u glavu. Pokušao je da stegne još malo, dok je osećao kako gubi svest, kako pada u san, i kako se sve oko njega pretvara u istu i jedinstvenu tamu.

Poslednji san zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltane Saldivara pre onog što se dogodilo kasnije bio je veoma drukčiji od svih ranijih: nije bilo vatre, ni krvi, ni udaraca. Tu je bila samo jedna ogromna mirna livada, možda neki andski pejzaž. I neko telo koje je ležalo nasred zemlje. Malo-pomalo, prvo polako, potom sve življe, telo se podizalo, sve dok nije ustalo. Onda se jasno videlo. To je bilo telo sastavljeno od različitih delova, Frankenštajn zašiven čeličnim koncima koji nisu dobro zatvarali šavove iz kojih je kapala zgrušana krv i otpadale kraste. Imalo je dve različite noge, a činilo se i da ruke sasvim ne odgovaraju. Torzo je bio ženski. Ta prilika je bila jeziva, ali nije se činilo da ima nasilno držanje. Samo se podizala i postepeno prepoznavala dok je postajala sebe svesna. Ono od čega se tužilac zaista trgao, bio je samo kraj

prizora, kada se čudovište najzad uspravilo i na njegovim ramenima tužilac je ugledao sopstvenu glavu, zarobljenu na tom telu koje nije izabrao, pre nego stoje svetlost postajala jača, sve jača, dok ga nije potpuno zaslepila kao neka sjajna bela tama.

Onda se probudio. Pored njega su rešetke bile otvorene. Dvojica policajaca su pružila ruke ka njemu i izvukla ga napolje. Odvukli su ga do kapetanove kancelarije. Bacili su ga pred Pačekove noge. Tužilac je pomislio da je sve gotovo, da ni on neće zaslužiti suđenje, samo će ga odvesti do neke jame i to će biti kraj. Slučaj je zatvoren, ovde nema terorista i nikad se ništa nije desilo. Pomislio je na jamu gotovo sa olakšanjem, dok je podizao glavu prema čoveku koji ga je zatvorio.

- Imate vrlo moćne prijatelje, gospodine tužioče - rekao je Pačeke. - Ko je još umešan u ovo?

Tužilac nije razumeo pitanje. Policajac je delovao besno.

- Ne smem da pitam, je li tako? Ponekad ima toliko stvari koje čovek ne srne da pita, da više ne zna šta srne. Ponekad se, gospodine tužioče, pitam za koga radimo. Naročito kada vidim vas.

Tužilac je počeo da ustaje. Zaista mu se činilo da telo u kojem se nalazi nije bilo njegovo, da je sastavljeno od tuđih delova, da mu ga je neko pozajmio da bi ga koristio kao marionetu.

- Je li ovo stvar Obaveštajne službe? - ponovo je upitao policajac. - To je, zar ne?

Tužilac nije odgovorio. Kapetan je bio zadovoljan njegovim ćutanjem.

- Odlazite - rekao je.

- Šta?

Bio je siguran da je loše čuo.

- Da odete već jednom! Nije registrovano da ste bili ovde, gospodine tužioče. Nikad niste došli ovamo. Ali znajte da ja neću biti odgovoran za ovo, Čakaltana. I da ću, čim budem imao najmanju priliku, da vas maknem. Vodite ga.

Čakaltana je pokušao da se pobuni, ali nije znao zbog čega da se buni. Onda mu je palo na pamet da nešto pita. Ponovo nije znao šta. Pustio je da ga isti policajci odvuku do vrata. Vreva na ulici mu je delovala kao neko daleko i bezoblično sećanje. Kada su ga pustili kod trga, sopstvene noge su mu bile čudne, kao da mora na njih da se navikne. Pitao se da li su miris punča i zvuk orkestarsa na trgu zvuci raja? Ili pakla.

Hodao je do kuće. Bolelo ga je celo telo. Kada je stigao, požurio je u sobu

svoje majke. Skupio je sve fotografije i stavio ih na krevet. Zatim je upalio sveće u sva četiri ugla u sobi, kao da održava neku ceremoniju za svoju majku. Kleknuo je ispred kreveta i poljubio čaršave. Pomilovao je drvo baldahina. Zaplakao je.

- Znam šta se desilo, majčice. Znam šta su mi uradili. Nedostaje jedan mrtvac, znaš? Sutra je Uskrs. I nedostaje glava. Ja sam glava, majčice. Ove noći će me ubiti.

Ostao je tako nekoliko sati, pitajući se kakva će biti smrt. Možda nije tako strašna. Možda je mek krevet, sa drvenim baldahinom. Možda nije baš ništa. Da ne živi ni u čijem sećanju jer su svi koje je poznao bili mrtvi. Pitao se u koliko sati će njegove ubice doći po njega. Prošla je ponoć. Pitao se da li bi bio sigurniji u ćeliji policijske stanice. Slabašno se nasmejao sopstvenoj pomisli. Nestrljivo ih je čekao. Zamišljao je testeru koja će mu preseći vrat. Zamišljao je kako mu s mukom šeće pršljenove, vene. U jednom trenutku se naljutio i poželeo da već jednom dođu. Neko vreme je razmišljao i sećao se nepovezanih i haotičnih slika njegove majke, kako mu se osmehuje, kako ga savetuje, kako ga grli, kako ga čeka tamo gde je bila, gde je uvek bila, u vatri. Dok je oživljavao slike svoje majke kako izlazi iz vatre, u glavi mu se uobličila jedna ideja. Možda nije sve izgubljeno. Možda postoji mesto na kojem bi mogao da bude siguran. Samo jedno, poslednje. Doneo je odluku. Pre nego što ju je sproveo, poljubio je sve majčine slike, jednu po jednu, kao dug i nežan oproštaj na posteljini. Nežno je, jednu za drugom, gasio sve sveće. Zatim se, s novim poletom, vratio u svoju sobu, izvadio oružje, napunio ga, stavio u futrolu, ispod rukava, i izašao. Osećao je da možda neće umreti te noći.

Prošao je kroz ulično slavlje kao zombi, okrznuvši mnoge koji su igrali i pevali. Oni koji bi ga videli da se približava tu i tamo su se sklanjali da mu naprave put. Shvatio je da ne izgleda uredno. Nije više mislio na to. Hodao je desetak minuta i stigao u vojnu komandu. Možda zbog praznika, na vratima nije bilo stražara. Ni unutra se niko nije video. Zazvonio je na interfon i komandant mu je otvorio iz svoje kancelarije. Zvučao je zadovoljno što ga čuje. Tužilac je prešao mračno dvorište i popeo se po drvenim stepenicama koje su škripale pod njegovim nogama. Kada je došao do kancelarije komandanta Kariona, ušao je bez kucanja. Komandant je bio unutra, pakovao je kofer. Kada je ugledao tužioca, lice mu se zgrčilo u izraz straha:

- Čakaltana. Šta vam se, pobogu, desilo?

- Ne znate?

- Mene niko više ništa ne obaveštava, Čakaltana. Moja penzija je oborila sve rekorde u brzini.

To je rekao s tugom. Unapred je osećao nostalgiju prema ajakučanskom užasu. Čakaltana je napravio nekoliko koraka i video se iskosa u jednom ogledalu u kancelariji. Zaista je izgledao grozno. Kao da je izašao iz kloake. Ili iz zajedničke grobnice.

- Optužili su me za ubistva - objasnio je tužilac - i posle su me ponovo pustili. Čudno, zar ne? Ove nedelje su bile vrlo čudne.

- Znam. Meni nisu bile lake.

Tužilac je pogledao stvari koje je vojnik stavljao u kofer. Fotografije, papiri, stari albumi klasa vojne akademije. Uspomene. Samo uspomene. Spolja su se čuli vatromet, glasovi i pesma, ali prigušeno, kao da dolaze sa drugog sveta. Komandant je prišao prozoru i posmatrao slavlje. Navukao je zavesu.

- Ova ubistva nije počinio Sendero - rekao je tužilac. Nije seo. - Jeste li znali? Izgledalo je... ali nije.

Komandant mu se slabo osmehnuo.

- Toga sam se plašio. Ponekad mislim da je bolje što su me penzionisali. Neće mi sve ovo biti na grbači. Postoji li neki novi pravac istrage?

Komandant je zapalio cigaretu. Ponudio je jednu tužiocu koji ju je odbio.

- Da, postoji jedan - odgovorio je.

Komandant je uvlačio dim dok je čekao tužiočevo izlaganje. Tužiočev pogled je bio odsutan, kao da kroz roletnu gleda vatromet.

- Dakle? - upitao je komandant. - Nemojte tako da me ostavite. Na koga se sumnja?

Tužilac kao da se povratio. Zatim je rekao:

- Na vas, komandante.

Komandant se nasmejao, kao da je u pitanju dobra šala. Onda je shvatio da se tužilac ne šali.

- Mislim... da ne razumem - rekao je.

- Ni ja, komandante. Mislio sam da ćete mi vi objasniti.

Komandant je uzeo neke papire sa stola, ne gubeći prisebnost. Čakaltana je stigao da vidi da su svi napisani malim slovima i puni pravopisnih grešaka. Komandant je zatvorio kofer govoreći:

- Plašim se da grešite...

- Vi ste jedini mogli da pošaljete policiji moje izveštaje jer ste ih samo vi imali, komandante - tužiočev glas je postao glasniji i autoritativniji. - Bili ste,

takođe, jedini upućeni u sva moja kretanja. I jedini zainteresovani da obrišete svoju prošlost iz osamdesetih. Paček je premešten u Ajakučo mnogo kasnije i jedino je hteo da ode. Isto kao Brisenjo, isto kao svi.

Komandant Karion je povukao dug dim. Pogledom je prostrelio tužioca. Sada je bio kao pogled Editinih roditelja na fotografijama. Tužilac je nastavio:

- Vi ste me poslali u Javarmajo da me Hustino ukloni. Ali Hustino nije uspeo. Bio je toliko užasnut da nije mogao čak ni da ubije nenaoružanog čoveka i kukavicu kao što sam ja. Osim toga, suviše je pričao. On je u stvari hteo vas da prijavi. Onda ste ubili i njega i odlučili da mi tajno date istragu da me učutkate i usput se oslobodite svih onih koji bi u nekom trenutku mogli da vas optuže: Kiros, Durango... Na kraju biste okrivili mene... ili biste da obezbedite moje ćutanje i mene ubili, kao što ste mislili večeras da uradite. Zato ste naredili da me puste iz stanice. Ovde niko ne može da kaže „ne“ nekom vojnom šefu. Čak ni ako ide u penziju. Lima sve zna, Obaveštajna služba je u toku s onim što ste uradili. Ali to je kao uvek, zar ne? Kad isplivaju govna, vas penzionišu ili vas premeste. Niko ne dira vojno lice. To su uradili sa poručnikom Kaseresom.

- Kaseres je bio životinja! - rekao je Karion, izgubivši odjednom kontrolu nad sobom. - Sve je bilo dobro, sve je bilo mirno, sve dok se to govno nije vratilo iz Haena. Rekao je da je radio kancelarijski posao. Rekao je da je on ratni heroj, da je dao kožu za ovu zemlju. Hteo je da mu to priznaju. On je bio najveći ubica koga smo imali. A hteo je da mu podignemo spomenik, đubre! Dao je sebi pravo da među stanovnicima organizuje odbrambene milicije. Za odbranu od čega?

- Možda protiv vas samih.

Komandant je sad izgledao veći i dahtao je kao ranjena životinja. Nije obratio pažnju na prekid:

- Nije nam ostavio drugo rešenje. Budio je stare duhove. Stanovništvo ga je prepoznavalo. Senderisti iz Javarmaja bili su uznemireniji nego ikada. Ubrzo bi se pojavio neki usrani opozicionar da prijavi štampi da se poručnik vratio u Ajakučo. Ili još gore, neki teroristički atentat za vreme izbora i na Uskrs. Da se to desilo, poslali bi nas u božju mater. Pokušao sam da razgovaram sa Kaseresom, pokušao sam da mu objasnim, da ga smirim. Kaseres mi je bio prijatelj, Čakaltana, zajedno smo se borili. Znete li šta znači kad moraš da žrtvuješ prijatelja? Ja sam razumeo šta je osećao. I ja sam se isto osećao! Dali smo krv za ovu naciju!

- Ali ta krv nije bila vaša, komandante.

- Nemojte da me prekidate, pobogu! - uzviknuo je. Onda je napravio pauzu da se smiri. To je bila tužna pauza, možda posvećena njegovom starom mrtvom prijatelju. - Bilo je lako ubediti Hustina Majtu da se oslobodimo poručnika. Nijedno vojno lice ne bi ubilo drugo vojno lice...

Tužilac je pomislio: nijedno osim vas.

- Hustino je, naprotiv - nastavio je oficir - dobro pamtio ulazak policije u njegovu kuću. I hteo je da osveti brata. Mislio je... mislio je da je njegov brat delovao preko njega, da je bio nešto kao Božja ruka. Neko versko sranje. Taj idiot je bio mnogo pobožan. On se dosetio da iskoristi Kirosovu peć da se oslobodi tela. I Kiroso se složio jer je i on imao mnogo da izgubi ako Kaseres progovori. Od samog početka sve je bilo katastrofalno. Peć je bila toliko stara da je crkla usred spaljivanja. Kiroso i Hustino nisu prestajali da viču jedan na drugog. Trebalo je izvaditi nagorelo telo, odneti ga u Kinuu i ostaviti tamo. Čak i posle toga, mislili smo da će sve biti u redu, da se ništa neće desiti. Sve će ispasti dobro. Tu će se završiti. Ali pojavili ste se vi i svi su se unervozili. Kiroso je hteo da baci sumnju na Hustina. Hustino nije ni znao šta hoće. Trebalo ih je učutkati. Isto kao i Duranga... Nije bilo načina da se sazna šta ste pričali sa Durangom... Ni sa njegovom prijateljicom, onom teroristkinjom.

Njegove poslednje reči pogodile su Čakaltanu kao nož.

- Edit Ajala nije bila terorista, đubre jedno.

- Sada je svejedno, Čakaltana. Sad nije ništa. Vi ste nam je poklonili. Posle vaše sinoćne scene, mnogo ste mi olakšali da završim s njom. Ja sam čak mislio da vam činim uslugu jer se vi ne usuđujete.

Komandantov pogled nije odražavao kajanje, već izazov, kao neki blesak ili neki rafal. Tužilac je razmišljao o njemu, o Durangu, o Hustinu, o Kaseresu, o Kiroso. Ubice koje ubijaju ubice, istrebljuju se među sobom, spirala vatre koja se neće zaustaviti sve dok svi ne budemo smo jedno, ogromno krvavo jedno. Ali Edit ne. Upravo ona, ne. Setio se njenih ostataka razbacanih po krevetu. Setio se njenog celog tela prepuštenog u istom krevetu, napastovanog, unapred pokidanog.

- Vi ste čudovište, Karione. Čak i ako je ono što kažete tačno. Zbog čega tako? Nije vam bio dovoljan hitac u potiljak? Zar nije to bio uobičajeni metod?

Komandantu se smrkao pogled. Pokazao mu je papire koje je držao u ruci.

- Sve sam napisao. Sve sam objasnio.

Čakaltana je uzeo papire i pokušao da čita. Ali u njima nije bilo šta da se razume. Samo nesuvislosti. Svireposti. Nisu to bile samo pravopisne greške,

nego sve. U haosu nema grešaka, i u tim papirima čak ni sintaksa nije imala smisla. Čakaltana je ceo život proveo među uređenim rečima, između Čokanovih stihova i zakona, numerisanih rečenica ili onih raspoređenih u stihove. Sada nije znao šta da radi sa gomilom reči bačenih nasumice u stvarnost. Svet nije mogao da sledi logiku tih reči. Ili je možda bilo potpuno suprotno, možda je stvarnost jednostavno bila takva i sve ostalo su bile lepe priče, kao šarene perlice napravljene tako da skreću pažnju i ostavljaju utisak da stvari imaju neko značenje.

Komandant je spustio glas. Imao je neki nov pogled koji tužilac nikad nije video. Rekao je:

- Jasno je, zar ne? Sada razumete? Treba li vam još objašnjenja?

Tužilac se zapitao da nije on taj koji čita naopačke. Da nisu njegovi izveštaji bili lišeni smisla. Da možda Karionovi papiri nisu bili zapravo čitljivi, ali on više nije bio u stanju da ih razume. Ali onda se setio Edit i shvatio da mu zapravo više nije važno.

- Nema nikakvog objašnjenja za ono što ste uradili - rekao je.

Dok je Karion polako išao ka svom pisaćem stolu, tužilac je prineo ruku oružju. Komandant je rekao:

- Ja nisam hteo, Čakaltita. Ja nisam hteo da bude tako. Oni su me naterali.

- Ko?

Komandant se sada grčio pored radnog stola, klizio je ka podu i oči su mu bile pune suza. Drhtao je.

- Ne vidite, Čakaltita? Zar ne možete da ih vidite? Ima ih svuda. Uvek su tu.

Čakaltana ih je onda video. Zapravo, gledao ih je godinu dana. Sve vreme. I sada mu je pao povez sa očiju. Njihova osakaćena tela su se gomilala oko njega, njihove rasporene grudi smrdele su na grobnicu i smrt. Bilo je na hiljade i hiljade leševa, ne samo tamo, u komandantovoj kancelariji, nego u celom gradu. Onda je shvatio da su bili mrtvi oni što su mu prodavali novine, oni što su vozili u gradskom saobraćaju, oni što su pravili rukotvorine, oni što su mu služili jelo. Nije bilo drugih stanovnika u Ajakuču, umirali su čak i oni koji su dolazili spolja. Samo što je bilo toliko mrtvih da više niko nije bio u stanju da se prepozna. Sa godinu dana zakašnjenja shvatio je da je došao u pakao i da nikad neće izaći iz njega. Komandant je nastavio da govori dubokim, grlenim glasom:

- Tražili su mi da krv ne bude prolivena uzalud, Čakaltana, i to sam uradio: terorista, vojnik, seljak, žena i pop. Sada su svi zajedno. Delovi su tela koje traže svi koji su umrli ranije. Razumete li? Poslužiće da izgradimo istoriju, da

povratimo veličinu, da čak i planine zadrhte kada vide naše delo. Početkom osamdesetih obećali smo da ćemo se odupreti krvoproliću. Oni koji su se žrtvovali tih dana nisu umrli. Žive u nama i trepere u nama. Samo nedostaje jedan da se zemlja potrese, da planu polja, da ono odozgo bude dole i ono odozdo gore. Samo nedostaje glava...

Nestao je iza svog pisaćeg stola. Tužilac je izvukao pištolj. Uperio ga je u njegovom pravcu. U tom trenutku mu ni od kakve slike nije zadrhtala ruka. Kao da su svi ružni snovi došli do kraja.

- Udaljite se od stola, pobogu!

Komandant je podigao glavu i odjednom se osmehnuo, kao da mu je sve izgledalo zabavno, originalno.

- Vidim da koristite moje oružje. Je l' se navikavate na njega?

- Podignite ruke i povucite se. Ako vam ne raznesem mozak u ovom trenutku, to je samo zato što to niste uradili sami. Hoću da mi kažete ko je ili ko su vaši saučesnici. I hoću da mi to kažete pre nego što izgubim strpljenje, jer posle više nećete moći da kažete ništa.

Komandant je stajao mirno pored prozora. Podigao je ruke uvis, više kao neki ironični gest nego kao predavanje. Osmeh mu se nije skidao s lica.

- Moj najbolji saučesnik - odgovorio je - iskreno rečeno, bili ste vi.

U tom trenutku u kancelariji je nestalo svetla. Tužilac je pokušao da pogleda kroz pritvorena vrata. Nije čak znao ni gde su vrata. Svetla nije bilo u celoj zgradi. Roletne su bile spuštene.

- Ko je napolju? Ko je ugasio svetlo?

U mraku je čuo komandantov glas.

- Trebalo bi da se ošćete bar malo krivim, Čakaltana. Svi ljudi sa kojima razgovarate umiru. To je vrlo loše.

Čuo je kako se otvara i zatvara neka fioka. Pucao je prema mestu odakle je dopirao zvuk. Tama prazne zgrade načas mu je samo vratila odjek metka. Zatim je ponovo čuo Karionov glas:

- Nije prvi put da ubijate, na kraju krajeva, zar ne? Možda me je zbog toga sve ovo toliko zabavljalo. Ovo je igra među jednakima.

Okrenuo je oružje u pravcu iz kojeg je dolazio glas, ali komandant se stalno pomerao. Hteo je da ga prati. Hteo je da razgovara s njim kako bi mogao da mu lokalizuje glas, makar to isto odalo njegov položaj.

- O čemu, pobogu, pričate?

Kada se sudario s nekom gredom, shvatio je da prolazi kroz vrata. Produžio

je. Činilo se da je glas veoma blizu, ali je odjekivao oko njega u otvorenom prostoru komande.

- Zašto nikad ne govorite o svom ocu, gospodine tužioče?

Oslonio se na zid. Uplašio se. Odjednom se sećanje na njegove snove nazrelo u mraku. Ponovo je čuo komandanta.

- Znao sam vašeg oca.

- Ja nikad nisam imao oca.

Tužilac je osetio kako mu se iz stomaka podiže neka drhtavica.

- Svi smo imali jednog, gospodine tužioče. Često nas zapadne neko đubre, ali to nije prepreka za očinstvo. Vaš je skoro bio bolji od mog.

Tužilac je pucao. Čuo je kako škripi neko drvo. Pretpostavio je da su izvan kancelarije, blizu stepenica. Komandant je nastavio:

- I vaš je bio vojno lice. Jedan zgodan, beli momak. Oženio se vrlo ljupkom ženom iz Kuska. Znam da je ona za vas vrlo prisutna.

- Dosta, Karione. Ućutite!

- Zašto? Plaše vas priče o mrtvima? Jer on je mrtav. Trebalo bi da vas više plaše živi. Isto tako bi trebalo da znate da je on mrtav. Trebalo bi da to znate vrlo dobro.

Tužilac se sapleo o jedan stepenik i pao. Četiri stepenika niže uspeo je da se uhvati za ogradu. Ustao je nišaneći ispred sebe, ne znajući šta je ispred, a šta iza. Sada je drhtao. Udarci o stepenice nisu ga boleli toliko kao oni iz sećanja.

- Da li se sad dobro sećate?

- Tišina, Karione! Dosta!

- Taj mladić je bio malo sirov. Dobar dečko, izuzev kad je pio. Onda je postajao težak. Niste bili toliko mali da zaboravite...

Tužilac je ponovo pucao. Sada je čuo kako pade parče gipsa sa zida.

- Vaša majka je mnogo patila kad je on bio takav... Naročito jer ga je hvatalo pijanstvo... da kažemo... nasilno. Ni vi to niste voleli. Nisu, međutim, bila takva vremena da se neko buni protiv muža, niti je vama bilo dovoljno godina da biste mogli da uzvratite udarce. Je li tako? Bilo je suviše udaraca. Čitave kiše modrica. Vašoj majci je dva puta polomio ruku. Vi umalo niste izgubili oko. Sećate li se?

Sada su se u tužiočevoj glavi smenjivale slike. Kao da se pobunio posle decenija zaborava, njegov otac se pojavljivao pred njim. Njegov izobličeni osmeh, miris alkohola u dahu, udarci, udarci, kaiš, pesnica, udarci.

- Više ne postoji... On više ne postoji...

- Vi ste bili bistar dečko. I lampe su bile petrolejske. Ili možda uljane. Jedna od onih zapaljivih stvari u kojima uvek gori neki plamen. Snabdevanje strujom u Ajakuču, da budemo iskreni, uvek je bilo prilično loše.

- Nije tačno... Nije istina!

Tužilac nije znao sa kog sprata dolazi komandantov glas. Sada je dopirao sa svih strana, iz samog sebe, iz mraka.

- Jeste li uživali kao što sam ja uživao, Čakaltana? Je li vam se svidelo? On je bio suviše zauzet šutirajući je da bi video šta radi dečak, koga je pritom smatrao mentalno zaostalim. Jesu li to bile njegove reči?

- Ostavite me na miru!

Ali vrtlog uspomena ga neće ostaviti na miru. Neće ga ostaviti na miru nikad.

- Shvatate li šta ste uradili, Čakaltana? I kako ste pobjegli? Niste se vratili čak ni kad ste čuli majčine krike, čak ni zbog nje se niste usudili. Samo ste trčali, trčali koliko vas noge nose i stigli ste do Lime, daleko, vrlo daleko, dokle nisu dopirali krici gospođe Saldivar de Čakaltane. Ali mrtvi ne umiru, Čakaltita. Ostaju zauvek da viču, tražeći promenu. I sada kad smo na putu da sve promenimo, ne sviđa vam se. Sada kada nedostaje predaja samo još jednog života, vama je odvratno. Predaćete jedan život, Čakaltana. I posle toga možete da budete mirni. Sve će se završiti. Nećete morati više da se brinete.

- Neeeeeeeeeee!

Ostalo je bilo stvar sekunde. Možda dašak vetra, lak titraj tela kada se kreće u prostoru. Za Čakaltanu je možda bila samo intuicija. Okrenuo se ne prestajući da viče i ispraznio šaržer pištolja u priliku koja mu se učinila najbližom. Jednom, drugi put i još jednom je povukao obarač, kao da mu ceo život od toga zavisi, kao da on sam otelovljuje ceo taj rat ubica, kao da je pištolj mitraljez helikoptera, ili testera, dok nije osetio da više ne puca, jer više nema municije ili jednostavno zato što sa druge strane ništa nije disalo.

Ostao je još sat vremena šćućuren na stepenicama, plašeći se da ponovo napuni oružje ili da se pomeri, plašeći se da će se Karionov glas ponovo čuti.

Ali nije bilo tako.

Tužilac je disao teško i nije čuo nikakvo drugo disanje oko sebe. Od spolja su dopirale pesme Uskršnje nedelje koje je toliko puta čuo. Napipavao je zid dok nije došao do jednog prozora i otvorio ga je. Na svetlu koje je dolazilo sa ulice i od vatrometa, uspeo je da vidi Kariona, koji je ležao na odmorištu stepenica. Meci su mu probili jedno plućno krilo, čelo, bubreg i jednu nogu.

Kada je prišao da pregleda telo, utvrdio je da nije nosio oružje. Komandant Karion nije pokušavao da ga ubije u tom konačnom duelu. Samo je koračao ka sopstvenoj smrti, isto kao i svi ostali, isto kao što činimo svi. Glava njegovog čudovišta bila je njegova. Sada je njegovo delo bilo gotovo.

Brišući suze u očima, tužilac je izašao na ulicu. Na svakom ćošku krcatog trga spaljivala se žutilovka od prethodne nedelje. U katedrali, imponantna bela piramida vaskrsenja pojavila se na vratima obasuta vatrometom. Na svakom stepeniku piramide bile su upaljene *svece*. Tužilac se izmešao sa ljudima. Polako se iz unutrašnjosti piramide izdizao vaskrsli Hrist, praćen aplauzom naroda. Više od trista osoba počelo je da prebacuje nosiljku sa ramena na rame oko trga. Kada je nosiljka stigla do njegovih ramena, Čakaltana se prekrstio i u sebi se pomolio. U daljini, između suvih brda, sunce je nagoveštavalo prva svetla novog vremena.

Sreda, 3. maj

Čaure od metaka nađenih u telu komandanta Kariona pripadale su istom oružju iz koga je pucano u parohijskoj kući. Na osnovu tog dokaza i svedočenja koja pripisuju tužiocu Čakaltani bezočno nasilno ponašanje, kao i postojanje motiva i prilike za zločine, Četvrti krivični sud pokrenuo je protiv njega proces zbog višestrukog ubistva s otežavajućim okolnostima, proces koji je trenutno čeka da se optuženi pojavi lično na usmenoj raspravi.

Službena lica koja treba da daju izjave u svojstvu svedoka u ovom slučaju su, međutim, prekomandovana posle krvavih događaja registrovanih tokom Strasne nedelje: pukovnik Olasabal, unapređen u čin generala, trenutno se bavi logističkim snabdevanjem Drugog policijskog okruga. Kapetan Pačeko, iako nije unapređen, premešten je u oblast Mankora, na severnoj obali Pjure, kako bi osigurao bezbednost u toj oblasti. Sudija Brisenjo je pak redovni član Porodičnog suda u Ikitosu, dok je mesto boravišta optuženog Feliksa Čakaltane Saldivara nepoznato.

U ovom opširnom izveštaju neophodno je istaći da su Oružane snage, zajedno sa institucijama zaduženim za održavanje javnog reda i Vojnom obaveštajnom službom, uspele da drže događaje izvan pristupa javnog mnjenja, izbegavši na taj način da se po oblasti proširi panika. Isto tako treba istaći kao uspeh nestanak materijala iz svih arhiva vezanih za taj slučaj, koji su prebačeni u Nacionalnu obaveštajnu službu kako bi delovala prema svom kriterijumu i nahodanju. Valja naglasiti da otvaranje procesa u krivičnom sudu nema obavezujuću snagu pred spomenutom Obaveštajnom službom, utoliko što civilne institucije nemaju nadležnost u slučajevima koji mogu imati veze sa nacionalnom bezbednošću, koji se automatski prebacuju u nadležnost Vrhovnog saveta Vojnog suda.

Zajedno sa ovim arhivama, u Obaveštajnu službu su poslani svi dokumenti vezani za nestanke, mučenja i maltretiranje koje su za vreme vanrednog stanja počinili sledeći pripadnici vojnih i policijskih snaga: Alejandro Karion Viljanueva, komandant peruanske vojske; Alfredo Kaseres Salazar, poručnik peruanske vojske; Gustavo Olasabal Gojkoečea, general nacionalne policije. U ovom trenutku ne treba očekivati da će ti slučajevi biti predati ni civilnom sudstvu ni javnom mnjenju, da bi njima mogli da manipulišu beskrupulozni elementi sa ciljem da nanesu štetu slici naše zemlje u inostranstvu ili pomute važna dostignuća vlade u oblasti borbe protiv subverzije.

Dokumenti koji nedostaju dosijeima, to jest izveštaji zamenika okružnog tužioca Feliksa Čakaltane Saldivara i beleške koje je malim slovima napisao svojeručno komandant Alejandro Karion Viljanueva, šalju se u prilogu ovog izveštaja, zajedno sa detaljnim i iscrpnim opisom događaja koje su dolepotpisanom poznati iz prve ruke, zato što je obavljao svoju dužnosti u blizini umešanih, tokom prve polovine 2000. godine.

Novi nedavni izveštaji Vojne obaveštajne službe pokazuju da je optuženi Feliks Čakaltana Saldivar, zamenik okružnog tužioca, viđen u blizini ajalkučanskih mesta Višongo i Vilkašuman, u okolnostima u kojima pokušavao da organizuje „odbrambene milicije“ sa nedovoljno razjašnjenim ciljevima. Naši doušnici tvrde da je dotični tužilac pokazivao očite znake psihološkog i moralnog propadanja, i da još čuva ubilačko oružje za koje se stalno i nervozno hvata na najmanju provokaciju, iako nema odgovarajuću municiju.

Ni seoske patrole u oblasti ni odredi snaga reda nisu pridali preterani značaj ratobornom ponašanju dotičnog tužioca, za koga smatraju da u datom trenutku ne predstavlja veću opasnost. Iako su policijske snage tražile instrukcije u tom pogledu, komanda je naredila da se optuženi ne hvata i ne hapsi, barem dok se zemlja još nalazi u izbornoj konjunkturi, pošto bi u ovim okolnostima slučaj mogao biti obelodanjen sa lošim posledicama po naše institucije.

Nakon ovih mera, dolepotpisani funkcioner smatra da je završen njegov posao u oblasti i dopušta sebi preporuku da iz bezbednosnih razloga bude izvršena njegova prekomanda na drugo mesto. Moja svetloplava kravata je uništena i moje veze sa vojnim snagama, u čekanju zamene za komandanta Kariona, oslabile su. Što se ostalog tiče, intervencija Obaveštajne službe u ovom slučaju već je obavila svoj zadatak očuvanja mira i bezbednosti regiona, istovremeno usmerivši informacije u pravcima koji najviše odgovaraju interesima reda i zakona, doprinoseći tako razvoju jedne zemlje sa budućnošću kakva je naša.

To se konstatuje ovim aktom koji potpisuje 3. marta 2000.

Karlos Martin Elespuru,
agent Nacionalne obaveštajne službe

Beleška autora

Senderistički metodi napada opisani u ovoj knjizi, kao i strategije antisubverzivne istrage, mučenja i nestanaka, istiniti su. Mnogi dijalozi likova su zapravo citati preuzeti iz senderističkih dokumenata ili iz izjava terorista, funkcionera i pripadnika peruanskih Oružanih snaga koji su učestvovali u sukobu. Datumi Strasne nedelje 2000. godine i opis njihove proslave takođe su istiniti. Pa ipak, svi likovi, kao i većina ovde spomenutih situacija i mesta izmišljeni su, pa čak su i stvarni detalji izvučeni iz konteksta s obzirom na mesto, vreme i smisao. Ovaj roman, kao i svi, priča priču koja je mogla da se desi, ali autor ne tvrdi da je tako bilo.

Zahvaljujem na čitanju originala i predlozima Pablu Lohmanu, Dijegu Salasaru, Huanu Osiju i Horheu Viljaranu.

O autoru

Santjago Ronkaljolo (Lima, 1975) najmlađi je autor koji je dobio nagradu *Alfaguara* (2006) i ugledno priznanje *Independent Foreign Fiction Prize* (2011) u Londonu. Njegov prethodni roman *Stid* (2004) privukao je pažnju kritike i publike u celom hispanском svetu, preveden je na mnoge jezike i po njemu je snimljen film. Osim toga, objavio je romane *Princ kajmana* (2002), *Uspomene jedne dame* (2009), *Urugvajski ljubavnik* (2012) i *Oskar i žene* (2013) kao i zbirku priča *Odrastanje je tužan posao* (2003). Scenarista, dramaturg, autor knjiga za decu i novinar, saradnik je raznih medija u Latinskoj Americi i španskog dnevnog lista *El Pats*.

Godine 2010. britanski časopis *Granta* proglasio ga je jednim od dvadeset dvoje najboljih pisaca mlađih od 35 godina koji pišu na španskom jeziku.

-)
Uamanga je jedna od jedanaest provincija Perua. Često se taj naziv odnosi i na glavni grad provincije - Ajakučo. (Prim, prev.) ↵
-)
Šp.: „Supružnik" umesto „gospodin suprug", „zora" umesto „jutro". (Prim, prev.) ↵
-)
Vrsta južnoameričkog čaja. (Prim, prev.) ↵
-)
Zoološki vrt u Limi. (Prim, prev.) ↵
-)
Sendero Luminoso (doslovno: Sjajna staza) - teroristička maoistička organizacija u Peruu, posebno aktivna osamdesetih godina; delovanje joj je značajno opalo posle hapšenja lidera Amibaela Gusmana 1992. godine. (Prim, prev.) ↵
-)
Alianza Popular Revolucionaria Americana - Američki narodni revolucionarni savez - partija levog centra. (Prim, prev.) ↵
-)
Šp.: *cholo* - pejorativno: melez ili Indijanac. (Prim, prev.) ↵
-)
Dana 26. januara 1983. osam novinara i njihov vodič ubijeni su u Učukaraju, u peruanskim Andima kada su došli da istraže neki pokolj. Zvanična verzija je da su ih ubili seljaci misleći da su teroristi. (Prim, prev.) ↵
-)
Puno je oblast na jugu Perua. (Prim, prev.) ↵
- 0)
Na kečuanском, inkanska sveta mesta i spomenici. (Prim, prev.) ↵
- 1)
Sacsayhuaman, inkanska tvrđava u blizini Kuska. (Prim, prev.) ↵
- 2)
Keramičke crkvice koje se stavljaju na krov kao zaštita od zlih duhova, tipične za Kinuu. (Prim, prev.) ↵
- 3)
Tipičan proizvod peruanske narodne radinosti, kučića čija se vrata otvaraju i unutra su figure koje predstavljaju neki verski prizor, nalik na oltarske triptihe. (Prim, prev.) ↵
- 4)
Reč je o obelisku u čast Bitke kod Ajakuča 1824. godine kada se Peru izborio za nezavisnost. (Prim, prev.) ↵
- 5)
Puca picante - tipično jelo u toj oblasti, komadići svinjetine sa začinima i ljutom paprikom. (Prim, prev.) ↵
- 6)
Rakija od kukuruza. (Prim, prev.) ↵
- 7)
Gusta šuma puna kiša i magle na istoku peruanskih Anda. (Prim, prev.) ↵
- 8)
U šipanskom tekstu izreka doslovno glasi: Ne vidi konje tamo gde ima samo pasa - *No veas caballos donde solo hay perros*. (Prim, prev.) ↵
- 9)

- Jelo od palente i punjenja umotano u lišće kukuruza i skuvano. (Prim, prev.)** ↵
- 0) **Nacionalna peruanska valuta. (Prim, prev.)** ↵
- 1) **Peruanska rakija od grožđa. (Prim, prev.)** ↵
- 2) ***Organizacion Nacional de Procesos Electorates* - Nacionalna kancelarija za izborne procese. (Prim, prev.)** ↵
- 3) **Tipično peruansko jelo slično škembićima. (Prim, prev.)** ↵
- 4) **Vrsta inkanske muzike i plesa, uz tipične andske instrumente. (Prim, prev.)** ↵
- 5) **Pripadnik specijalnih policijskih snaga za borbu protiv droge i terorizma, na kečuanskom: hrabar. (Prim, prev.)** ↵
- 6) ***Rondas campesinas* - narodne milicije koje su se samostalno organizovale u ruralnim područjima u cilju borbe protiv terorizma. (Prim, prev.)** ↵
- 7) **Tipično jelo za Uskrs, izdrobljena svinjska kobasica propržena sa začinima. (Prim, prev.)** ↵
- 8) **Šp.: groblje. (Prim, prev.)** ↵
- 9) **Treća knjiga Mojsijeva; u Daničićevom prevodu. (Prim, prev.)** ↵
- 0) **Jevanđelje po Mateju: 21,12-13; u prevodu Vuka Karadžića. (Prim, prev.)** ↵
- 1) **Pongo: kečuanska reč koja označava Indijanca koji radi kao sluga. (Prim, prev.)** ↵
- 2) ***Jesus Nazarenus, Rex Iudaeroum*, na latinskom: Isus Nazarećanin, kralj Jevreja. (Prim, prev.)** ↵
- 3) **Reč je o čuvenoj Bici kod Ajakuča, to jest Kinue, nekoliko kilometara dalje, koja je dovela do nezavisnosti Perua. (Prim, prev.)** ↵
- 4) **Rakija od trske. (Prim, prev.)** ↵
- 5) ***Partido Comunista del Peru*. (Prim, prev.)** ↵

Table of Contents

Četvrtak, 9. mart	5
Nedelja, 12. mart - utorak, 21. mart	21
Četvrtak, 6. april - nedelja, 9. april	49
Ponedeljak, 10. april – petak, 14.april	79
Subota, 15. april - Sreda, 19. april	113
Četvrtak, 20. april	137
Petak, 21. april	152
Subota, 22. april - nedelja, 23. april	176
Sreda, 3. maj	193
Beleška autora	196
O autoru	197